

The Academy of Management and Administration in Opole

**INFRASTRUCTURE
MAINTENANCE
OF FOREIGN ECONOMIC
ACTIVITY**

**ІНФРАСТРУКТУРНЕ
ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РОЗВИТКУ
ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ
ДІЯЛЬНОСТІ**

**WSPARCIE INFRASTRUKTURY
DLA ZAGRANICZNEJ
DZIAŁALNOŚCI GOSPODARCZEJ**

Monograph

The Academy of Management and Administration in Opole

***INFRASTRUCTURE MAINTENANCE OF FOREIGN ECONOMIC
ACTIVITY***

***ІНФРАСТРУКТУРНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РОЗВИТКУ
ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ***

***WSPARCIE INFRASTRUKTURY DLA ZAGRANICZNEJ
DZIAŁALNOŚCI GOSPODARCZEJ***

Monograph

Opole 2017

Reviewers:

M. Duczmal - Professor zw, Doctor Sc. hab., chancellor of the Academy of Management and Administration in Opole (Poland)

L. Nazarova – Doctor of economic Sciences, associate Professor, manager of department of management of organizations and foreign economic activity of the Mykolaiv national university of V.O. Sukhomlynsko (Ukraine)

Yu. Hrynychuk – Doctor of economic Sciences, associate Professor, manager of department of management of the Bilotserkivskiy national agrarian university (Ukraine)

B. Pohrishchuk – Doctor of economic Sciences, Professor, director of the Vinnytsya educational-scientific institute of economy of the Ternopil national economic university (Ukraine)

Authors:

Viacheslav Shebanin – doctor of engineering sciences, professor, chancellor of the Mykolaiv national agrarian university (Ukraine)

Alona Kliuchnyk – doctor of economic sciences, professor, manager of department of public management and administration and international economy of the Mykolaiv national agrarian university (Ukraine)

Oleksander Novikov – doctor of economic sciences, docent of the Mykolaiv national agrarian university (Ukraine)

Yurii Kormyshkin – candidate of economic sciences, doctoral student of the Mykolaiv national agrarian university (Ukraine)

Rustamdzhhan Sadridinov – candidate of economic sciences, researcher Mykolaiv national agrarian university

Tadeusz Pokusa – Phd, vice-rector of the Academy of Management and Administration in Opole (Poland)

Wojciech Duczmal – Phd, vice-rector of the Academy of Management and Administration in Opole (Poland)

Nataliya Galunets – assistant of department of public management and administration and international economy of the Mykolaiv national agrarian university (Ukraine)

Infrastructure maintenance of foreign economic activity [Text] : Monograph /Opole : The Academy of Management and Administration in Opole, 2017; ISBN 978-83-62683-55-9; pp.0000, illus., tabs., bibls.

Theoretical principles of the infrastructural providing of development of foreign economic activity of enterprises are exposed. Results over of estimation of business-environment of subjects of foreign economic activity of Ukraine, certain features of the infrastructural providing of development of foreign economic activity of subjects of menage the Mykolaiv area, are brought. Separate attention is spared to the ground of strategic reference-points of forming of architecture of the infrastructural providing of effective development of foreign economic activity of enterprises.

Publishing House:

Wyższa Szkoła Zarządzania i Administracji w Opolu 45-085 Polska, Opole, ul. Niedziałkowskiego 18 tel. 77 402-19-00/01

200 copies

For scientists, specialists, applicants for higher education.

ISBN 978-83-62683-55-9

© Viacheslav Shebanin, Alona Kliuchnyk, Yurii Kormyshkin, Oleksander Novikov, Rustamdzhhan Sadridinov, Tadeusz Pokusa, Wojciech Duczmal, Nataliya Galunets, 2017
Publishing House WSZiA, 2017

ЗМІСТ

ПЕРЕДМОВА.....	4
РОЗДІЛ 1. НАУКОВІ АСПЕКТИ ІНФРАСТРУКТУРНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РОЗВИТКУ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ.....	5
1.1 Узагальнення наукової думки щодо поняття «зовнішньоекономічна діяльність».....	5
1.2 Сутність, функції та класифікація елементів інфраструктурного забезпечення розвитку зовнішньоекономічної діяльності.....	16
1.3 Методика аналізу та оцінки стану інфраструктурного забезпечення розвитку зовнішньоекономічної діяльності аграрних підприємств.....	22
РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ ІНФРАСТРУКТУРНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РОЗВИТКУ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ МИКОЛАЇВСЬКОЇ ОБЛАСТІ.....	35
2.1 Оцінка бізнес-середовища суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності України.....	35
2.2 Тенденції та особливості розвитку зовнішньоекономічної діяльності аграрних підприємств.....	52
2.3 Характеристика основних елементів інфраструктурного забезпечення розвитку зовнішньоекономічної діяльності аграрних підприємств Миколаївської області.....	65
РОЗДІЛ 3. СТРАТЕГІЧНІ ОРІЄНТИРИ ФОРМУВАННЯ АРХІТЕКТУРИ ІНФРАСТРУКТУРНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕФЕКТИВНОГО РОЗВИТКУ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ.....	92
3.1 Управління інфраструктурним забезпеченням ефективного розвитку зовнішньоекономічної діяльності на макро- та мезорівнях.....	92
3.2 Інфраструктурне забезпечення ефективного розвитку зовнішньоекономічної діяльності з використанням електронних елементів.....	111
3.3 Удосконалення організації зовнішньоекономічної діяльності аграрних підприємств та взаємовідносин з основними суб'єктами її інфраструктурного забезпечення	141
ПІСЛЯМОВА.....	152
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	156
ДОДАТКИ	

ПЕРЕДМОВА

Загострення конкуренції на зовнішніх ринках, погіршення платіжного балансу України обумовлюють потребу визначення основних напрямків підвищення ефективності зовнішньоекономічної діяльності вітчизняних підприємств. Перспективним шляхом вирішення цього завдання є вдосконалення її інфраструктури. Остання значною мірою визначає можливості українських підприємств щодо інтеграції в світову економіку та привабливість країни для співпраці з іноземними контрагентами. Це обумовлює актуальність даного дослідження. Невідповідність сучасного стану інфраструктурного забезпечення розвитку зовнішньоекономічної діяльності суб'єктів господарювання, вимогам світового ринку знижує їх можливості у пошуку іноземних партнерів, залученні іноземних інвестицій, виходу на зовнішні ринки, оптимізації структури експорту та імпорту.

Проблеми ефективного розвитку зовнішньоекономічної діяльності аграрних підприємств, шляхи та методи їх вирішення знайшли відповідне відображення у працях провідних вчених-економістів, зокрема: І.В.Багрової, О.Д. Витвицької, О. М.Вишневіської, І.В. Гончаренко, С.М. Кваші, І.Т. Кіщака, О.Є. Новікова, В.В. Лагодієнка, К.В. Наконечної, В.В. Покровської, Б.В. Погріщука, М.П. Сахацького, О.В. Шибаніної, Ю.В. Ушкаренко, І.І. Червена, О.М. Яценко.

Теоретичним науковим спадком та надбанням у царині теоретичних засад та практичних рекомендацій щодо інфраструктурного забезпечення розвитку зовнішньоекономічної діяльності слід вважати розробки вітчизняних учених: Ю.Л. Зборовської, О.А. Єрмакова, А.В. Ключник, Л.В. Назарової, Н.В. Сербієнко, Ю.Г. Козака, Н.А. Красьової, Л.М. Нецадим, Л.М. Федорець.

Разом з тим ціла низка теоретичних, методичних і практичних питань щодо розроблення концептуальних засад, пріоритетів і механізмів формування інфраструктурного забезпечення розвитку зовнішньоекономічної діяльності аграрних підприємств потребує подальшого дослідження.

РОЗДІЛ 1

НАУКОВІ АСПЕКТИ ІНФРАСТРУКТУРНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РОЗВИТКУ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ

1.1. Узагальнення наукової думки щодо поняття «зовнішньоекономічна діяльність»

Посилення процесів глобалізації, усунення перешкод, які стримували розвиток економічних зв'язків з іншими суб'єктами світової економіки, відкривають для вітчизняних аграрних підприємств нові можливості використання зовнішніх факторів розвитку, залучення фінансових і технологічних ресурсів із-за кордону, застосування виробничого та управлінського досвіду, розширення ринків збуту сільськогосподарської продукції.

Розглядаючи сутність поняття зовнішньоекономічної діяльності, в першу чергу необхідно звернути увагу на його трактування у нормативно-правових актах. Відповідно до ст. 377 Господарського Кодексу України [1], зовнішньоекономічною діяльністю суб'єктів господарювання, є господарська діяльність, яка в процесі її здійснення потребує перетинання митного кордону України майном та (або) робочою силою. У Законі України «Про зовнішньоекономічну діяльність» [2] зазначена діяльність визначається як діяльність суб'єктів господарювання України та іноземних суб'єктів, побудована на взаємовідносинах між ними, що має місце як на території України, так і за її межами. Із законодавчим визначенням зовнішньоекономічної діяльності погоджується ряд авторів, зокрема І.В. Багорова [3], А.Г. Загородній [4], О.А. Кириченко [5], Н.С. Козак [6].

З правової точки зору зовнішньоекономічну діяльність можна визначити як урегульовані правом економічні відносини між вітчизняними та іноземними суб'єктами господарської діяльності з виробництва продукції, виконання робіт,

надання послуг і торгівлі ними, а також пов'язані із зовнішньоекономічними зв'язками їхні відносини з державними органами управління та контролю за здійсненням зовнішньоекономічної діяльності [7].

На думку Г.М. Дроздової [8], зовнішньоекономічна діяльність визначається як: сукупність виробничо-господарських, організаційно-економічних і оперативно-комерційних функцій підприємства, пов'язаних з його виходом на зовнішній ринок та участю в зовнішньоекономічних операціях; один із аспектів зовнішньоекономічних зв'язків; самостійна діяльність підприємства, яка є, з одного боку, складовою частиною господарської діяльності підприємства, а з другого - такою частиною його діяльності, котра здійснюється на іншому, міжнародному рівні, у взаємозв'язку з господарськими суб'єктами інших країн: сукупність міжнародних комерційних операцій, спрямованих на організацію, проведення і регулювання процесу обміну товарами, послугами, результатами творчої діяльності.

З точки зору І.В. Багрової [3], загальна характеристика зовнішньоекономічної діяльності включає розгляд і обґрунтування співіснування різних форм та видів зовнішньоекономічних операцій, визначення змісту й особливостей укладення зовнішньоекономічних договорів (контрактів), а також виконання зобов'язань, що виникають з фінансово-кредитних відносин на зовнішньому ринку.

О.А. Кириченко [5] вважає, що зовнішньоекономічна діяльність пов'язана з проведенням різними господарськими суб'єктами ділових операцій на закордонних ринках. На різних рівнях зовнішньоекономічну діяльність розглядають Б.А. Райзберг, Л.Ш. Лозовський та Е.В. Стародубцева [9], які визначають її як одну зі сфер економічної діяльності країни, підприємств, фірм, тісно пов'язаних із зовнішньою торгівлею, експортом та імпортом товарів, іноземними кредитами та інвестиціями, здійсненням спільних проєктів з іншими країнами. Зовнішньоекономічну діяльність також можна розглядати як сукупність зовнішньоекономічних операцій на мікрорівні (підприємств, організацій, об'єднань) [10]. З точки зору Ю.Г. Козака [11], у сучасних умовах

зовнішньоекономічна діяльність держав являє собою систему економічних відносин, які складаються при обміні ресурсами між країнами та їх економічними суб'єктами. При цьому вона виступає багатомірною цілісною системою господарювання, яка залучає до себе дві основні підсистеми – зовнішньоторговельну діяльність та міжнародну виробничо-інвестиційну діяльність.

Зовнішньоекономічна діяльність як управлінська діяльність передбачає наявність суб'єктів (рис. 1.1), які здійснюють цю діяльність, об'єктів, на які ця діяльність спрямована (рис. 1.2), а також принципів, на яких вона базується (рис. 1.3).

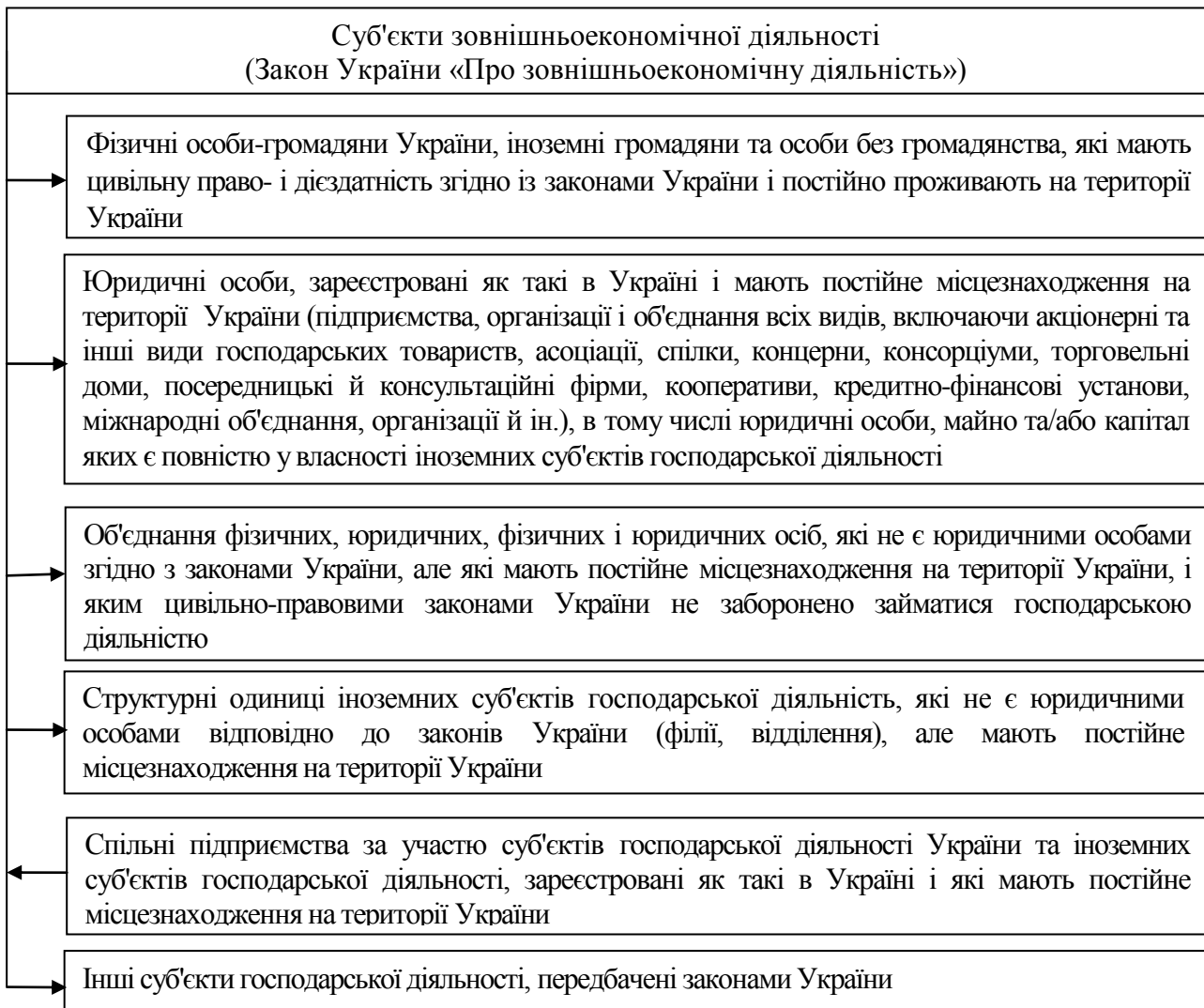

Рисунок 1.1– Суб'єкти зовнішньоекономічної діяльності (ст.3 ЗУ «Про зовнішньоекономічну діяльність»)

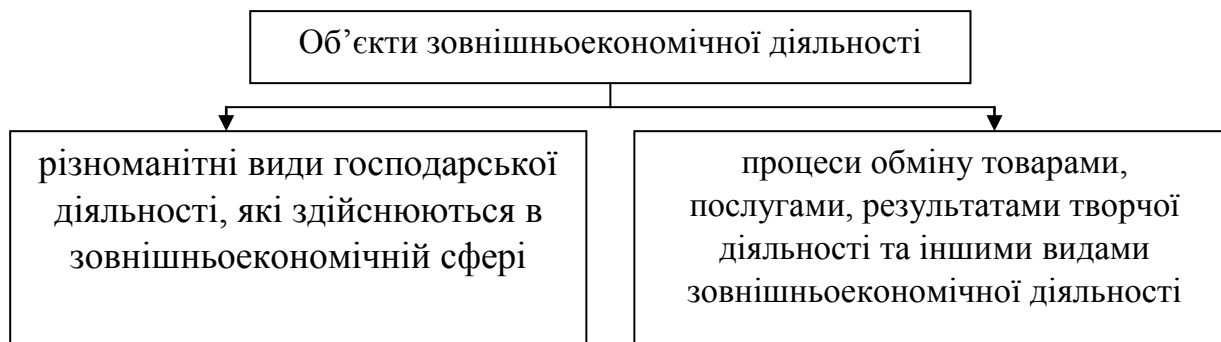

Рисунок 1.2 – Об'єкти зовнішньоекономічної діяльності

Основні види зовнішньоекономічної діяльності відповідно до Закону України «Про зовнішньоекономічну діяльність» наведено в Додатку А.

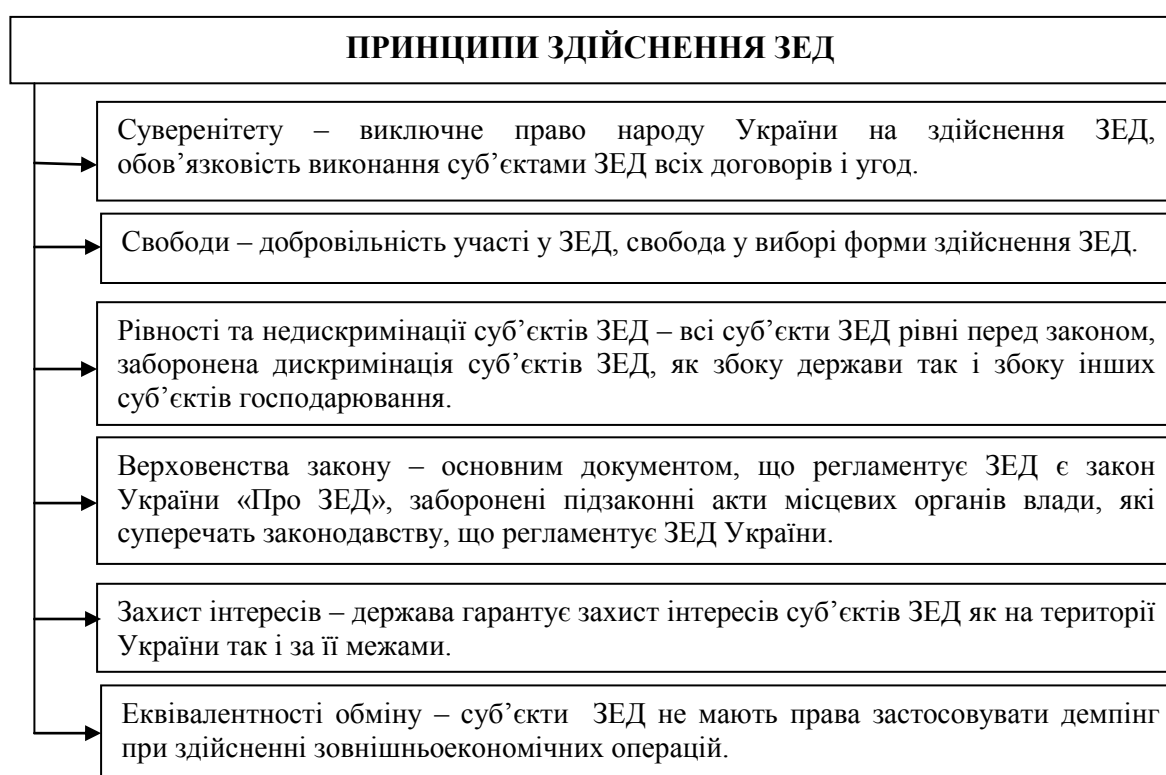

Рисунок 1.3 – Принципи здійснення ЗЕД

Серед науковців [3, 12, 13, 8, 14] беззаперечним є той факт, що зовнішньоекономічна діяльність є потужним джерелом економічного зростання країни, а отже й підвищення конкурентоспроможності підприємств. Так, Г.М. Дроздова [8] в основній перевазі здійснення підприємством зовнішньоекономічної діяльності вбачає розвиток власної економіки фірми за рахунок участі в міжнародному розподілі праці, спеціалізації і кооперуванні виробництва. І.В. Багрова [3] також акцентує увагу на активній участі країни у

міжнародному поділі праці як запоруці економічного прогресу.

В той же час А.І. Кредісов [14] відзначає зовнішньоекономічну діяльність як фактор процвітання країни, розглядаючи концепції управління зовнішньоекономічною діяльністю, починаючи з праць Адама Сміта та Давида Рікардо і до наших днів. Окремо в науковій літературі відображається роль експортно-імпортних операцій, прямого іноземного інвестування, співробітництва з міжнародними фінансовими організаціями [15].

Визнаючи вагому роль зовнішньоекономічної діяльності як зовнішнього фактора економічного розвитку країни й кожного суб'єкта господарювання, слід відзначити, що позитивний вплив зовнішньоекономічної діяльності на конкурентоспроможність підприємства можливий лише за умови ефективності зовнішньоекономічної діяльності. Враховуючи те, що зовнішньоекономічна діяльність є специфічним видом господарської діяльності підприємства, можна зробити висновок, що важливою передумовою її ефективного розвитку є ефективність інших сфер діяльності суб'єкта господарювання (рис. 1.4).

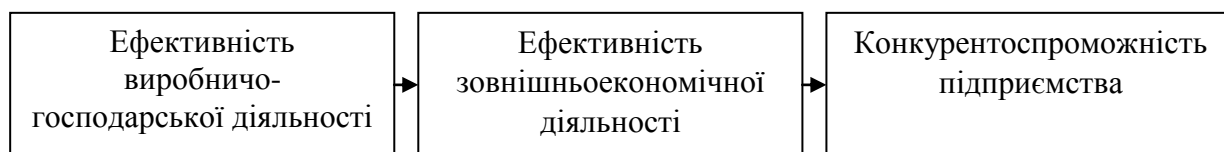

Рисунок 1.4 – Формування конкурентоспроможності підприємства з урахуванням фактора зовнішньоекономічної діяльності

З іншого боку, конкурентоспроможність підприємства власне й відображає ефективність його функціонування у широкому розумінні, а тому конкурентоспроможність підприємства здійснює безпосередній вплив на його ефективну зовнішньоекономічну діяльність та навпаки (рис. 1.5).

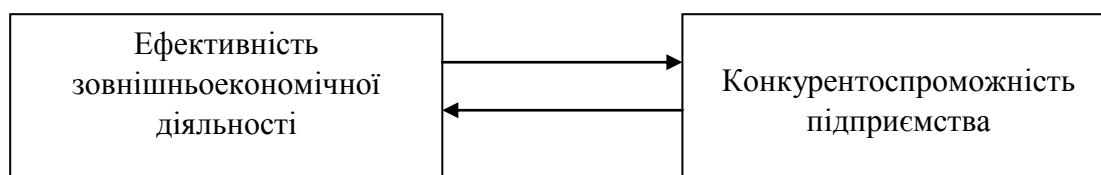

Рисунок 1.5 – Взаємовплив ефективної зовнішньоекономічної діяльності та конкурентоспроможності підприємства

Необхідність застосування ефективної зовнішньоекономічної діяльності як

інструмента підвищення конкурентоспроможності підприємств аграрного сектору зумовлена наявністю низки явищ, що негативно характеризують розвиток сільськогосподарських підприємств України. Зокрема, вітчизняні науковці вказують на недостатній рівень якості та невідповідність міжнародним стандартам сільськогосподарської продукції, застарілість матеріально-технічної бази та технологій, що використовуються аграрними підприємствами, перевагу сировинної продукції у структурі експортованих товарів сільськогосподарських підприємств, неспроможність аграрного сектору економіки задовольнити потреби внутрішнього ринку та пов'язане з цим засилля імпортованої продукції [16, 17, 3, 13, 12]. Одними з основних причин низької конкурентоспроможності підприємств аграрного сектору економіки є брак фінансування, а також нестача досвіду господарювання у ринкових умовах.

На нашу думку, найбільш перспективними для формування конкурентоспроможності підприємств аграрного сектору України є такі види зовнішньоекономічної діяльності, як: експорт; імпорт; наукова, науково-технічна, науково-виробнича, виробнича, навчальна та інша кооперація з іноземними суб'єктами господарської діяльності; спільна підприємницька діяльність; зустрічна торгівля; участь аграрних підприємств у міжнародних виставках; лізингові операції, іноземне інвестування (рис.1.6).

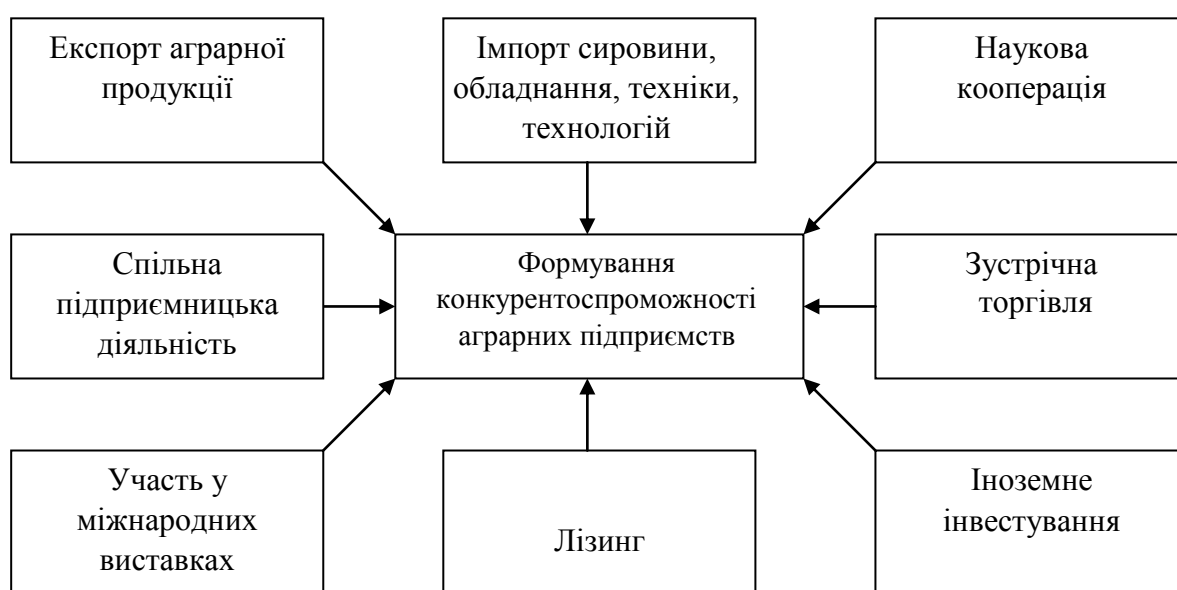

Рисунок 1.6 – Вплив основних видів зовнішньоекономічної діяльності на формування конкурентоспроможності аграрних підприємств

Розглядаючи експорт як засіб підвищення конкурентоспроможності аграрних підприємств, слід виокремити такі переваги, що отримують підприємства під час його здійснення:

- розширення ринку збуту своєї продукції;
- отримання від експорту вищого прибутку порівняно з реалізацією продукції на внутрішньому ринку;
- отримання валютної виручки для придбання за кордоном необхідної техніки, обладнання;
- задіяння вільних виробничих потужностей або розширення поля своєї діяльності (збільшення посівних площ, нарощення поголів'я тварин) за рахунок тих галузей, продукція яких має попит за кордоном;
- зменшення впливу сезонних коливань попиту на продукцію;
- організація та підтримка виробництва на рівні світових вимог за допомогою міжнародних зв'язків, встановлених через експорт;
- сприяння структурній перебудові усього аграрного сектора економіки України за рахунок високоефективного експорту [8, 18, 6].

Імпорт [8, 18] як джерело формування конкурентних переваг аграрних підприємств передбачає закупку за кордоном необхідної сировини, комплектуючих виробів, нових технологій і обладнання, що недоступні на внутрішньому ринку або є більш якісними порівняно з вітчизняними аналогами.

Наукова, науково-технічна, науково-виробнича, виробнича, навчальна та інша кооперація з іноземними суб'єктами господарської діяльності може здійснюватися у формі спільного проведення наукових розробок (кооперація наукових сил), взаємної координації тематики наукових досліджень з наступним обміном одержаними результатами, обміну кадрами тощо [18]. На нашу думку, даний вид зовнішньоекономічної діяльності є важливим для формування конкурентоспроможності підприємств, оскільки наразі відчутним є брак державного фінансування наукових розробок в аграрній сфері. Окрім того, закупівля аграрними підприємствами нового обладнання, технологій вимагає відповідної підготовки персоналу, набуття управлінського досвіду.

Розвиток спільної підприємницької діяльності вітчизняних та іноземних суб'єктів господарювання дає змогу національним аграрним підприємствам: залучити у виробництво сільськогосподарської продукції та її переробку сучасні зарубіжні технології і досягти завдяки цьому значної економії матеріальних, трудових і фінансових ресурсів; залучити додаткові фінансові ресурси; набути управлінського досвіду в організації агропромислового виробництва і досягти такого рівня менеджменту, за якого він розглядається як самостійний ресурс, що забезпечує високоефективне функціонування підприємства; прискорити вихід українських підприємств на світовий ринок; швидше набути досвіду роботи на світовому ринку, створивши цим самим важливі передумови зростання ефективності експортно-імпортних операцій; скоротити нераціональний імпорт [19, 20, 4].

Операції [19, 3], засновані на формах зустрічної торгівлі дають суттєві переваги сільськогосподарським підприємствам в умовах браку оборотних коштів. Особливої уваги серед операцій зустрічної торгівлі заслуговує викуп застарілої продукції, що дозволяє українським аграрним підприємствам закупити нову сучасну техніку та одночасно продати застарілу, що суттєво зменшує витрати підприємства [21].

За умов сучасної інтернаціоналізації економіки важливим фактором конкурентоспроможності аграрних підприємств, особливо на міжнародному рівні, є поліпшення свого іміджу і пропаганда власного вкладу у розвиток суспільства. У цьому напрямі система міжнародних торговельних виставок-ярмарок опрацювала високоякісні засоби, забезпечуючи розповсюдження й одержання широкого спектру економічних, технічних, комерційних повідомлень. Крім того, реклама, зв'язки із громадськістю надають значні переваги для просування товарів і послуг, що робить виставки-ярмарки незмінним помічником кожного підприємця. Участь у виставках-ярмарках відіграє першочергову роль у становленні аграрних підприємств-експонентів, демонструє загальну картину структури виставкової діяльності, відносини між конкурентами і споживачами, зв'язки із засобами масової інформації [3].

Лізинг є одним із основних фінансових інструментів, що дозволяє аграрним підприємствам здійснювати великомасштабні капітальні інвестиції в розвиток матеріально-технічної бази будь-якого виробництва. Порівняно з іншими способами придбання устаткування (оплата за фактом постачання, покупка з відстрочкою оплати, банківський кредит тощо) лізинг має низку істотних переваг:

- лізинг дає можливість підприємству-орендарю розширити виробництво і налагодити обслуговування устаткування без значних одноразових витрат і необхідності залучення позичкових коштів;

- пом'якшується проблема обмеженості ліквідних коштів, витрати на придбання устаткування рівномірно розподіляються на весь термін дії договору, звільняються кошти для вкладення в інші види активів;

- не залучається позиковий капітал, і в балансі підприємства підтримується оптимальне співвідношення власного і позикового капіталів.

- при застосуванні лізингу лізингові платежі включаються у собівартість продукції, отже, зменшується об'єкт оподаткування, а разом з ним і відрахування від прибутку до бюджету;

- характерною рисою лізингу є можливість застосування гнучких лізингових платежів за схемою, що найбільше відповідає сезонності сільськогосподарського виробництва, а отже, і сезонності надходження коштів за реалізовану продукцію (наприклад, розробляються спеціальні графіки лізингових платежів для ферм-виробників молочної продукції і для ферм, що спеціалізуються на виробництві продукції рослинництва);

- лізинг є надійним способом випробування основного засобу [10, 22].

- Інвестиції визначають темпи розвитку агропромислового виробництва, вони є могутнім стимулом для розвитку науково-технічного прогресу [23]. На думку Г.М.Дроздової [8], залучення іноземних інвестицій є потужним засобом для модернізації виробництва, зміцнення експортного потенціалу і конкурентних позицій на світовому ринку. На наш погляд, аграрний сектор економіки країни, що практично позбавлений дієвих інструментів кредитування та відчуває гостру

необхідність у значних капітальних вливаннях, потребує активного іноземного інвестування. У той же час, надмірна питома вага іноземних інвестицій в аграрний сектор України може призвести до залежності сільськогосподарських підприємств від зовнішніх інвесторів.

На основі вивчення наукової літератури [2, 24, 25, 6, 26, 27, 28] нами запропоновано наступні наукові підходи до визначення поняття «зовнішньоекономічна діяльність»:

1. це діяльність суб'єктів господарської діяльності України та іноземних суб'єктів господарської діяльності, побудована на взаємовідносинах між ними, що має місце як на території України, так і за її межами [2];

2. господарська діяльність, яка в процесі її здійснення потребує перетинання митного кордону України майном та/або робочою силою [24];

3. діяльність вітчизняних та чужоземних суб'єктів господарювання, що базується на взаєминах між ними і здійснюється як на території України, так і поза її межами [25];

4. сфера економічної діяльності підприємств, фірм, компаній і держави, пов'язаної із зовнішньою торгівлею, іноземними кредитами та інвестиціями, здійсненням спільних з іншими країнами проектів тощо [29];

5. це діяльність підприємств, частина їх виробничо-комерційної діяльності як з внутрішніми, так і з іноземними партнерами [26];

6. це сукупність зовнішньоекономічних операцій у сфері господарської діяльності, які здійснює підприємство з метою отримання прибутку через створення та реалізацію конкурентних переваг внаслідок виходу на світовий ринок [27];

7. це система зі своїми специфічними організаційно-економічними та правовими механізмами функціонування [28].

Наведені вище трактування підтверджують той факт, що ЗЕД аграрних підприємства є частиною загальної діяльності підприємства, тобто взаємопов'язаною з нею, а не відокремленою підсистемою, водночас зовнішньоекономічна діяльність має характерну особливість, суть якої полягає у

тому, що здійснюється вона на іншому, міжнародному, рівні, який проявляється у взаємовідносинах з контрагентами з інших країн.

На основі узагальненого вище матеріалу нами виділено основні сутнісні характеристики ЗЕД аграрного підприємства (рис. 1.7).

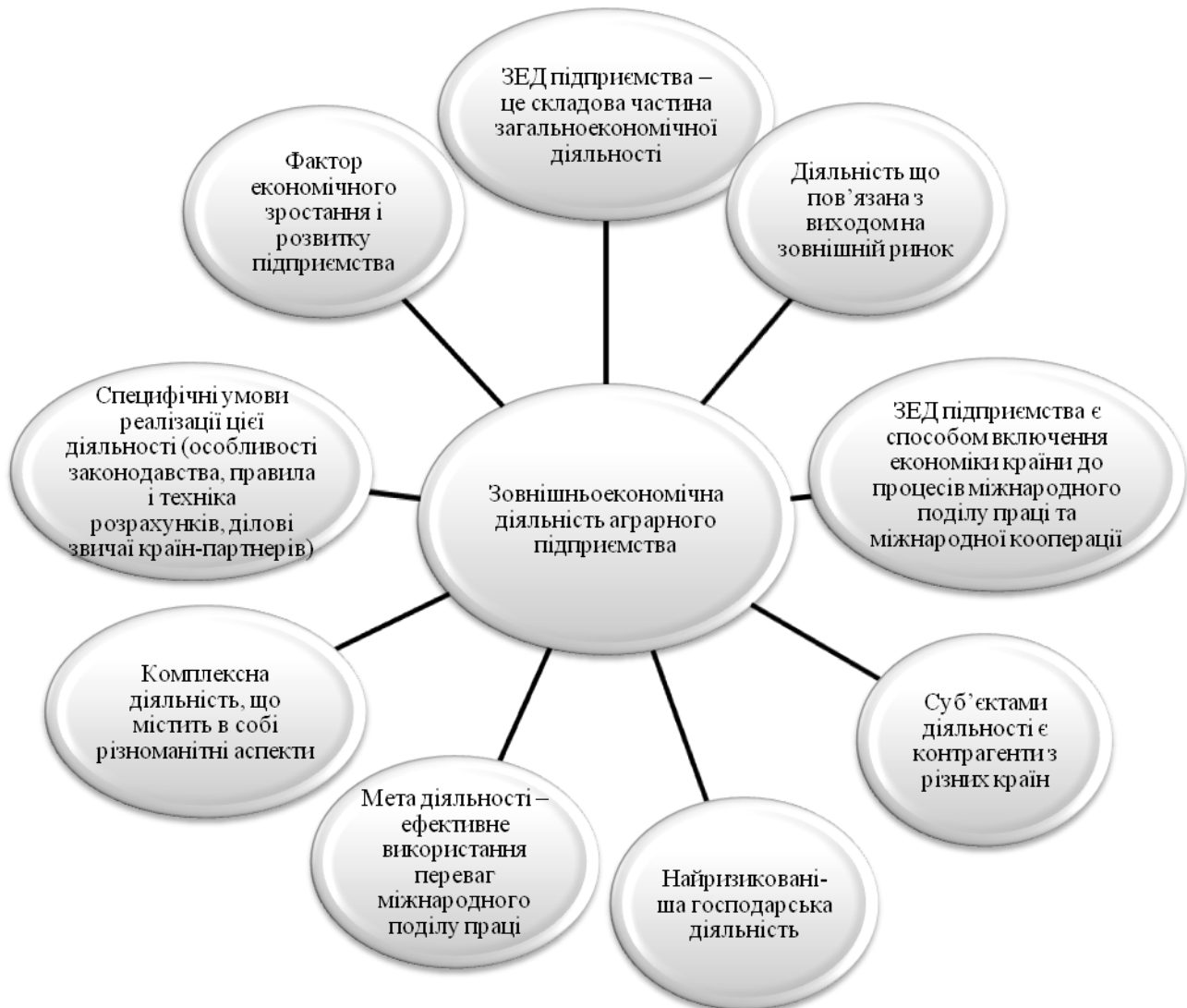

Рисунок 1.7 – Сутнісна характеристика зовнішньоекономічної діяльності аграрного підприємства

Таким чином, на основі існуючих визначень, пропонуємо розглядати зовнішньоекономічну діяльність аграрного підприємства як сукупність видів діяльності суб'єктів господарювання, які виникають внаслідок взаємодії із зарубіжними партнерами та контрагентами як на території України, так і за її межами, з метою ефективного використання переваг міжнародного поділу праці.

1.2. Сутність, функції та класифікація елементів інфраструктурного забезпечення розвитку зовнішньоекономічної діяльності

Серед багатьох соціоекономічних аспектів людської діяльності інфраструктура посідає особливе місце. Практично всі економічні блага люди отримують безпосередньо через інфраструктуру галузі і ними суб'єктивно визначається досягнутий рівень добробуту суспільства. Експерти Світового банку відзначають, що інфраструктура здатна відчутно вплинути на економічне зростання, боротьбу з бідністю і економічну сталість [30, с. 3].

Термін «інфраструктура» – це два латинських слова: *infra* (перекладається «нижче») і *structura* (переклад – «будова або розташування»), що означає сукупність споруд, будівель, систем і служб, необхідних для функціонування галузей матеріального виробництва та забезпечення умов життєдіяльності суспільства. Вперше його почали застосовувати в п'ятдесяті роки двадцятого століття для позначення комплексу загальних положень, які спрямовані на забезпечення позитивного розвитку підприємництва та задоволення потреб населення.

Інфраструктура покликана створювати всі умови, які необхідні для нормального функціонування діяльності об'єкта (наприклад країни, виробництва, товарообігу, трудових ресурсів, туризму, ринку і так далі). В цілому вона ділиться на виробничу і соціальну, а в залежності від масштабів буває інфраструктура: підприємства (фірми); галузі; міста; країни.

Поняття терміну «інфраструктура» є предметом досліджень значної кількості науковців. В той же час науковий пошук в цьому питанні характеризується множинністю підходів та авторських позицій. Опрацювавши значну кількість літературних джерел, нами виділені наступні підходи щодо трактування поняття інфраструктура: хронологічний; ієрархічний; генеалогічний; інституційний; структурний; функціональний; галузевий; виробничий.

Хронологічний підхід дає можливість нам визначити, що термін «інфраструктура» в економічному значенні почав використовуватись з 1955 р. Ввів цей термін американський економіст П. Розенштейном-Роданом [31].

Що стосується ієрархічного підходу, то інфраструктура може бути міжнародною, внутрішньодержавною, міжрайонною, внутрішньорайонною і локальною.

Генеалогія терміну «інфраструктура» в світовій літературі прослідковується в двох напрямках. Перший напрямок прив'язує виникнення інфраструктури до будівельного виробництва, ототожнюючи її з фундаментом будь-якої будівлі, її «каркасом» (від лат. «infra» – під, знизу, і «structure» – споруда, розміщення). Другий – пов'язує виникнення терміну з військовою сферою і трактує інфраструктуру як комплекс споруд і комунікацій, що забезпечують успіх військових операцій. А тому сьогодні поширені дві точки зору. Згідно з однією термін «інфраструктура» був запозичений з військового лексикону, а згідно з іншою – з будівельної галузі [32].

Інституційний підхід пов'язує інфраструктуру з формуванням інституційного поля, тобто створенням інституту прав власності, контрактних відносин із нищенням трансакційних витрат тощо.

Структурний підхід визначає інфраструктуру як комплекс підсистем (організаційно-технічна, фінансово-кредитна, державно-регулятивна, інформаційна), що забезпечують ефективне функціонування підприємства.

Функціональний підхід розкриває сутність інфраструктури найбільш повно розкривається через опис її функцій. Економічна наука виділяє наступні основні функції інфраструктури: обслуговуюча; забезпечувальна; інтеграційна; відтворювальна; територіальна.

Виробничий підхід трактування поняття «інфраструктура» використовується для позначення комплексу галузей господарства, що обслуговують промислове і сільськогосподарське виробництво.

Галузевий підхід трактує інфраструктуру як комплекс галузей і видів діяльності, що мають функціональне єдине призначення і мають певні ознаки.

Отже, на нашу думку, інфраструктура – це механізм, який забезпечує синтез, взаємозв'язок і взаємодію органів і інститутів, що мають організаційно і матеріально забезпечити хід ринкових процесів.

Інфраструктуру зовнішньоекономічної діяльності можна розглядати як систему міжнародних державних, приватних і громадських інститутів, а також технічних засобів, що діють та використовують відповідні заходи у ринково-фінансовій, організаційно-виробничій, комунікаційній сферах в масштабах окремих країн і міжнародної економіки в цілому. Зовнішньоекономічна інфраструктура зорієнтована на обслуговування інтересів суб'єктів міжнародних ринкових відносин та забезпечення їх ефективної реалізації та взаємодії. Значний потенційний вплив інфраструктури на розвиток національної економіки випливає із деяких технічних та економічних характеристик, що відрізняють її від більшості інших товарів та послуг. Саме ці характеристики, а також особливості функціонування зовнішнього сектору економіки, вимагають певної уваги держави до зовнішньоекономічної інфраструктури.

На думку Н.В. Сербіненко, інфраструктура зовнішньоекономічної діяльності може бути охарактеризована як складна економічна підсистема, яку відзначають особливості розвитку, характер використання ресурсів, наявність мети функціонування [33].

За рівнем здійснення зовнішньоекономічної діяльності розрізняють інфраструктуру підприємств – суб'єктів ЗЕД, спеціалізовані державні інституції та недержавні підприємства, а також міжнародні організації.

За специфікою діяльності складові елементи інфраструктури можна віднести до інфраструктурних систем міжнародної торгівлі, зовнішнього ринку капіталу, зовнішнього ринку праці, міжнародного науково-технічного співробітництва та міжнародного валютно-фінансового ринку [33].

Зовнішньоекономічна інфраструктура призначена сприяти встановленню контактів вітчизняних підприємців з іноземними партнерами, обслуговувати процес укладання угод між цими контрагентами та допомагати їх здійсненню. Управління зовнішньоекономічною інфраструктурою має здійснюватись як на національному, так і на світогосподарському рівнях. Проте, у будь-якому випадку частка управлінських функцій належатиме державі.

За функціональним призначенням суб'єкти інфраструктурного забезпечення розвитку зовнішньоекономічної діяльності поділяються на (рис. 1.8): забезпечувальні (банки, страхові компанії, посередники тощо); підтримуючі (фонди підтримки підприємництва, торгово-промислові палати, асоціації, комітети, бізнес-інкубатори, освітні заклади тощо); контролюючі (державні органи тощо), регулюючі (міжнародні урядові та неурядові організації).

Рисунок 1.8 – Суб'єкти інфраструктурного забезпечення розвитку зовнішньоекономічної діяльності

Інфраструктурне забезпечення зовнішньоекономічної діяльності виконує ряд важливих функцій: брокерську (допомога у пошуку клієнтів, агентів, дистриб'юторів), інформаційну надання суб'єктам ЗЕД необхідної інформації про потенційні ринки збуту, конкурентів, тенденції на світових ринках тощо, консультативну надання консультацій фахівців у сфері ЗЕД, організація семінарів, конференцій, навчальних програм, девелоперську (від англ. develop – розвивати, розробляти, створювати, вдосконалювати), інноваційну розробка та апробація новітніх технологій в галузях економіки, зокрема, в експортних, промоутерську (від англ. promote – сприяти, просувати, допомагати) (рис. 1.9).

Рисунок 1.9 – Складові інфраструктурного забезпечення зовнішньоекономічної діяльності аграрних підприємств

Отже, інфраструктурне забезпечення розвитку зовнішньоекономічної діяльності – це сукупність суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності, що здійснюють прямий та опосередкований вплив на розвиток зовнішньоекономічної діяльності, а також забезпечують процес товаропросування від продавця до покупця на зовнішньому ринку (рис. 1.10).

Основними складовими інфраструктурного забезпечення зовнішньоекономічної діяльності є: правове; митне, банківське, маркетингове, інформаційно-аналітичне; кадрове; страхове; консалтингове; транспортне.

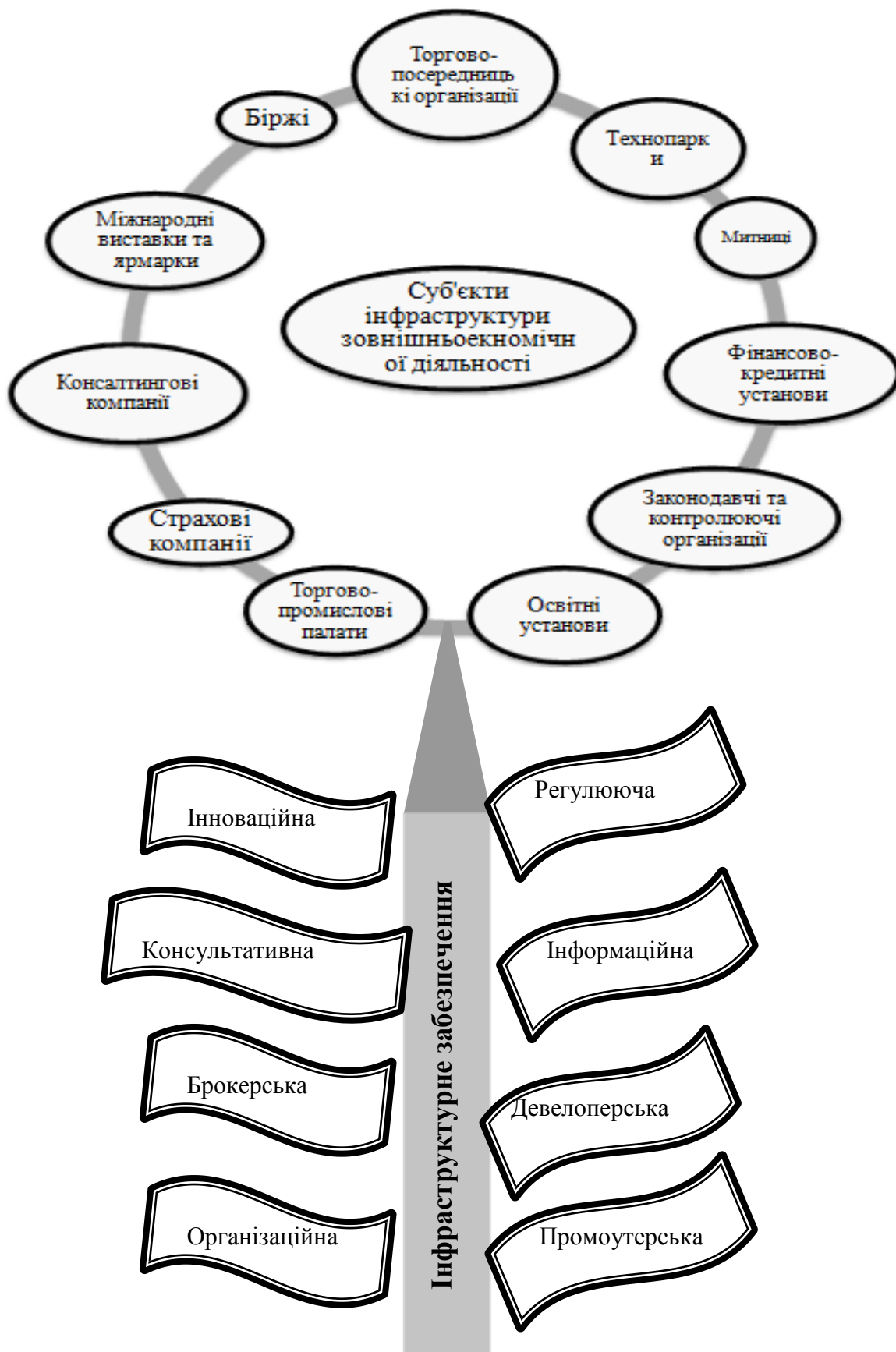

Рисунок 1.10 – Функції та суб'єкти інфраструктурного забезпечення розвитку зовнішньоекономічної діяльності

1.3 Методика аналізу та оцінки стану інфраструктурного забезпечення розвитку зовнішньоекономічної діяльності аграрних підприємств

В умовах підготовки України до вступу в Європейський Союз піднімається проблема диверсифікації ринків збуту і створення конкурентоспроможних аграрних підприємств. Подолання цих проблем пов'язане з розвитком зовнішньоекономічної діяльності аграрних підприємств, що безпосередньо залежить від рівня розвитку інфраструктури зовнішньоекономічної діяльності аграрного сектора. Зокрема, інфраструктура повинна володіти необхідною маневреністю та адаптивною до зміни зовнішнього і внутрішнього середовища організацією.

Визначення методології інфраструктурного забезпечення розвитку зовнішньоекономічної діяльності аграрних підприємств передбачає встановлення загальної природи, принципів та критеріїв функціонування.

Базуючись на економічній спадщині вітчизняних та зарубіжних вчених з питань розвитку зовнішньоекономічної діяльності і покращення її інфраструктурного забезпечення, зокрема на працях: А. Амоша, В. Бакіров, А. Бернвальда, П. Беленького, І. Бутирської, Л. Газуди, З. Герасимчук, О. Гонти, А. Гриценка, М. Долішнього, С. Дорогунцова, Р. Іохімсена, Є. Кіш, В. Красовського, Є. Крикавський, М. Колосовського, П. Луцишина, В. Мандибура, Н. Мікули, А. Мокія, Л. Меркушева, С. Мочерного, В. Новіко, В. Орешина, А.П. Павлюк, С. Панчишина, В. Пили, П. Розенштейна-Родана, У. Ростоу, Ю. Саєнка, Г. Саркисянца, В. Соболевої, Д. Стеценка, А. Хіршмана, М. Чумаченка, О. Якуба та ін., складемо модель аналітичного забезпечення оцінки інфраструктури ЗЕД, яка сформована через застосування сукупності методів і засобів, що забезпечують можливість оцінки стану об'єкта управління, перспектив його розвитку і підвищення ефективності (рис.1.11).

Рисунок 1.11 – Методика оцінки інфраструктурного забезпечення розвитку зовнішньоекономічної діяльності аграрних підприємств

Однак, варто зазначити, що ефективність інфраструктурного забезпечення кількісно виміряти дуже складно. На наш погляд, слід розглянути інфраструктурну модель розвитку зовнішньоекономічної діяльності аграрних підприємств, як можливість виявлення зон, які можуть зазнавати кількісного виміру.

Розробка методологічних підходів до визначення ефективності діяльності об'єктів інфраструктурного забезпечення ЗЕД, оцінки наявності та ефективності його використання формують основні цілі дослідження, що проводиться з метою підвищення ефективності функціонування об'єктів інфраструктури та поліпшення матеріально-технічного забезпечення аграрного комплексу країни. Зважаючи на велику різноманітність вирішуваних завдань, елементи інфраструктурного забезпечення мають різні категорії оцінки і сукупність показників, але між ними не може бути принципових відмінностей, бо їхня діяльність спрямована на становлення розвитку зовнішньоекономічної діяльності

аграрних підприємств. Крім того, слід враховувати, що їх вплив на зовнішньоекономічну активність може бути як безпосереднім (виробництво та реалізація аграрної продукції на європейські ринки), так і опосередкованим (координація діяльності структур, консультування та ін.).

Цілком закономірним є те, що для оцінки стану інфраструктурного забезпечення розвитку ЗЕД підприємств в ряді країн застосовуються чотири критеріїв: придатність, залученість і швидкість реакції, результативність та фінансова ефективність (рис.1.12) [34].

Рисунок 1.12 – Критерії оцінки стану інфраструктурного забезпечення розвитку зовнішньоекономічної діяльності аграрних підприємств

Таким чином, підприємство повинне планувати, забезпечувати і управляти своєю інфраструктурою результативно і ефективно. Вона повинна періодично оцінювати придатність інфраструктури забезпечувати досягнення цілей підприємства. Відповідно, має бути приділено увагу:

– готовності інфраструктури (включаючи доступність, надійність, ремонтпридатність і технічне обслуговування);

- захист і безпеку;
- елементам інфраструктури, в'язаним з продукцією і процесами;
- ефективності, витрат, продуктивності та виробниче середовище;
- впливу інфраструктури на виробничу середу.

Організація повинна ідентифікувати і оцінювати ризики, пов'язані з інфраструктурою і робити по дії зниження цих ризиків, включаючи розробку адекватних планів дій в надзвичайних обставинах.

Н.М. Внукова зазначає, що аналіз функціональних характеристик інфраструктурного забезпечення розвитку підприємств в наукових підходах ґрунтувався на гіпотезі про недостатню відповідність та епізодичність наукового аналізу системи інфраструктурного забезпечення відносно вимог функціонування господарського комплексу держави та регіону [35, с.16].

Інфраструктурне забезпечення зовнішньоекономічної діяльності передбачає синхронне взаємодія елементів інфраструктури і є інтегративною складовою в ЗЕД як на державному, так і регіональному рівні. При цьому, на нашу думку, визначення функціонального складу інфраструктури неможливе без аналізу складових елементів інфраструктури регіону за різноманітними ознаками та їх систематизації відносно інфраструктурного забезпечення розвитку зовнішньоекономічної діяльності аграрних підприємств. В цих умовах, все більшого значення набувають питання раціональної організації допоміжних та обслуговуючих процесів, тобто розвитку інфраструктури підприємства.

На думку, С. Майстро розвиток комплексної інфраструктури зовнішньоекономічної діяльності припускає поетапний розвиток єдиного інформаційного, маркетингового, матеріально-технічного середовища для здійснення зовнішньоекономічної діяльності. Автор зазначає, що інфраструктура ЗЕД повинна генерувати цінові сигнали як результат взаємодії попиту та пропозиції [36, с.4]. В результаті цього, на нашу думку, оцінку стану інфраструктурного забезпечення ЗЕД потрібно здійснювати відповідно зазначених Майстро С. етапів розвитку, зокрема (рис.1.13):

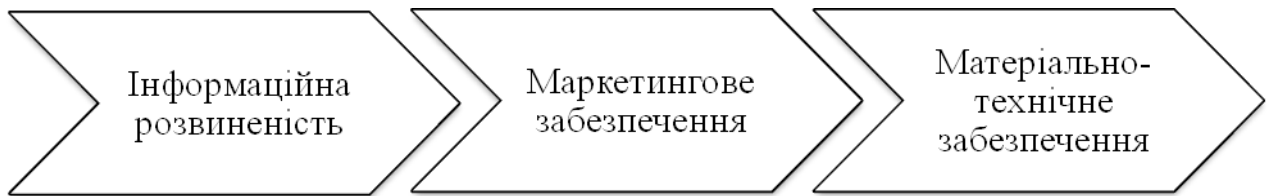

Рисунок 1.13 – Етапи оцінки стану інфраструктурного забезпечення зовнішньоекономічної діяльності

– комплексна оцінка інформаційної розвиненості регіону (підприємства) – повинна враховувати як кількісні так і якісні критерії. Кількісні критерії демонструють ступінь проникнення та медіа в маси та інтенсивність комунікаційних процесів. Якісні критерії визначають ступінь розробленості медійних ресурсів, а саме: типологічну розмаїтість преси, частку регіонального контенту у віщанні електронних ЗМІ, рівень значимості недійних проєктів. Доцільним, на нашу думку, є використання низки індексів порівняльного аналізу інформаційного потенціалу регіону (Індекс політичної незалежності ЗМІ, індекс інформаційної незалежності місцевих ЗМІ, індекс конкурентного середовища медіа бізнесу тощо);

– оцінка маркетингового забезпечення підприємства передбачає розуміння і знання чинників середовища, а також сили їх впливу і опору підприємства впливу середовища, адекватне розуміння самої сфери бізнесу, у якій підприємство працює, є основою для розробки відповідної стратегії або системи стратегій, і, що важливо, є основою для ухвалення правильних стратегічних і тактичних рішень. Для цього, вважаємо варто, використовувати методи експертних оцінок (на основі якого побудований і SWOT-аналіз, і PEST-аналіз), який заснований на бальній оцінці чинників з подальшим визначенням вагомості кожного з них. Вони дозволяють досить швидко отримати відповідь про можливі процеси розвитку тієї або іншої події на ринку, виявити сильні й слабкі сторони регіону (підприємства), отримати оцінку ефективності тих або інших маркетингових заходів. На практиці для проведення експертних оцінок найчастіше застосовують метод-Дельфі, метод мозкової атаки, метод синектики.

Дельфі-метод – форма опитування експертів, при якій їхні анонімні відповіді збираються протягом кількох турів, а потім через ознайомлення з проміжними результатами дістають групову оцінку досліджуваного процесу. Метод мозкової атаки полягає в неконтрольованій генерації та спонтанному переплетенні ідей учасниками групового обговорення проблеми. На цій базі метушні виникають ланцюжки асоціацій, які можуть призвести до несподіваного вирішення проблеми. Синектика вважається методом з високим творчим потенціалом. Ідея методу полягає в поступовому відчуженні вихідної проблеми шляхом побудування аналогій з іншими областями знань. Після багатоступневих аналогій проводиться швидке повернення до вихідної задачі [37, 38];

– оцінка стану матеріально-технічного забезпечення регіону (підприємства) визначається з метою: об'єктивної оцінки стану споживання ресурсів в основному, допоміжному виробництві, обсягів запасів; контролю величини затрат на їх придбання та збереження; прийняття рішень з питань організації економії ресурсів та розробки шляхів їх раціонального використання. Лише за допомогою узагальнюючих показників можна однозначно оцінити реальний рівень економічної ефективності використання ресурсного потенціалу, і зокрема матеріально-технічної бази підприємств [39, с.139-145]. Для узагальнюючої оцінки матеріально-технічного забезпечення сільського господарства можна використати три методичних підходи, які базуються на:

✓ різноманітних статистичних моделях (детермінованих та стохастичних), які обґрунтовують зв'язок між матеріально-технічними ресурсами і результатом виробництва. Отриманий шляхом застосування цих моделей розрахунково-результативний показник характеризує рівень ресурсних можливостей відносно досягнутого обсягу виробництва продукції;

✓ нормативних (стандартизованих) значеннях забезпеченості окремими видами матеріально-технічних ресурсів, сумарні показники наявності яких співвідносять із середньою або базовою величиною;

✓ грошовій оцінці складових матеріально-технічної бази сільського господарства [40, 41].

Через значущість виконуваних інфраструктурою функцій вона є одним з базових елементів конкурентоспроможності підприємства. Цільова орієнтація її діяльності полягає не в збільшенні об'єму виконуваних послуг, а в забезпеченні через послуги, що надаються, ефективності основного виробничого процесу. Як показує практика, елементи виробничого процесу можуть з'єднуватися в різних формах і методах, принципи реалізовуватися не повною мірою, що призводить до різних результатів діяльності підприємства. Звідси виникає необхідність кількісної оцінки рівня організації виробництва, що дозволяє зробити порівняння.

Наявність обґрунтованої кількісної характеристики рівня організації основного виробничого процесу забезпечує можливість у кожному конкретному випадку зафіксувати наявний стан і ступінь раціоналізації організації виробництва, зіставити показники в динаміці за ряд років, у порівнянні з іншими підприємствами, розкрити наявні резерви і намітити шляхи їх використання.

Ефективність виробничого процесу підприємства – це співвідношення між результатом виробництва і сукупною витраченою працею [42]. Формула для вираження ефективності процесу виробництва може бути представлена, як співвідношення кінцевих результатів виробничого процесу до затрат або використаних ресурсів. Уявлення про те, ціною яких ресурсів чи затрат було досягнуто певного ефекту, дає рівень економічної ефективності. Економічна ефективність, наприклад послуг є тим вищою, чим більшого ефекту було досягнуто при мінімізації затрат [43].

До показників, що характеризують виробничий потенціал варто віднести: виробництво валової продукції сільського господарства на одну особу, валова продукція рослинництва, тваринництва, загальна енергоефективність, загальні обсяги експорту та імпорту сільськогосподарської продукції.

Інфраструктурне забезпечення розвитку зовнішньоекономічної діяльності аграрних підприємств вимагає комплексного підходу, що полягає у створенні цілісної її моделі, яка б ураховувала виробничий, організаційний, функціональний і структурний фактори, а також особливості товарних ринків на регіональному, міжрегіональному, національному та світовому рівнях.

Методологічною основою для вироблення комплексного підходу, на нашу думку, є здійснення аналітичної оцінки стану показників розвитку інфраструктури за поточними (оперативними) даними звітної періоду. Це є оцінка підсумків роботи за звітний період (обсяги виконаних робіт і послуг), ефективного використання ресурсів (показники фінансово-економічної діяльності об'єктів інфраструктури, наявності та руху основних засобів об'єктів інфраструктури тощо), оперативного аналізу та виявлення результатів. Загальним принципом оцінки ефективності використання інфраструктурних об'єктів є зіставлення ефекту та витрат [44].

Найбільш поширеним підходом щодо оцінки інфраструктурного забезпечення тієї або іншої сфери, зокрема ЗЕД є розрахунки коефіцієнтів Енгеля для визначення насиченості регіонів транспортом, енергетикою, телефонними мережами.

Прийнятним, на нашу думку, для оцінки інфраструктурного забезпечення розвитку зовнішньоекономічної діяльності аграрних підприємств є підхід, заснований на модифікаціях відомої методики Беннета, що дає змогу інтегрувати інформацію за допомогою узагальнення абсолютних або відносних характеристик різних інфраструктурних ланок на певній території [45]

Здійснення аналітичної оцінки фактичного стану інфраструктурних забезпечення (об'єктів) ЗЕД на нашу думку, повинне відбуватися на основі системи показників, яка повинна містити наступні основні їх групи:

- ✓ показники обсягів робіт, що належить виконати системі виробничого обслуговування, як у натуральному вираженні, так і вартісному (обсяги виробленої продукції в натурі та її вартість; нормативи, що характеризують необхідний рівень розвитку системи виробничого обслуговування);
- ✓ показники розвитку матеріально-технічної бази галузевої системи виробничого обслуговування, рівня розвитку активної частини основних засобів і розвитку пасивної частини основних засобів;
- ✓ показники якості матеріально-технічної бази інфраструктури;

- ✓ показники виробничих ресурсів системи виробничого обслуговування: кількість зайнятих працівників і якісний склад зайнятих, наявність основних засобів і їх якісні структурні характеристики;
- ✓ показники ступеня використання матеріально-технічної бази у часі та за потужністю;
- ✓ показники результатів діяльності системи виробничого обслуговування у вартісному і натуральному вираженні;
- ✓ показники ефективності використання праці в системі виробничого обслуговування у вартісному і натуральному вираженні;
- ✓ економічні показники динаміки системи виробничого обслуговування;
- ✓ показники зв'язку інфраструктури з іншими господарськими комплексами – по лініях попиту на її послуги та матеріального забезпечення її розвитку.

Американський дослідник П. Розенштейн-Родан [31] вважає, що інфраструктура визначає якісні характеристики умов конкретного господарського середовища. Він визначає, що оцінку інфраструктурного забезпечення, варто здійснювати відповідно її складових елементів: системи транспорту та зв'язку, енергетичні системи, а також комунальне господарство, крім матеріальної складової успішне функціонування інфраструктури неможливе без адекватного рівня освіти, професійної підготовки та ефективного адміністративного регулювання.

Досліджуючи інфраструктурне забезпечення розвитку зовнішньоекономічної діяльності аграрних підприємств регіону, можна виділити дві основні групи взаємодіючих систем:

Перша група – це функціональне забезпечення, зумовлені специфікою виконуваних функцій в інфраструктурному забезпеченні ЗЕД (транспортне, комунікаційне, фінансово-кредитне, інформаційно-консультаційне, маркетингове, посередницьке, забезпечення управління ризиками, забезпечення некомерційних партнерств, забезпечення державного контролю ЗЕД);

Друга група – це організаційне, що забезпечує різні форми ЗЕД господарюючих суб'єктів регіону (інфраструктура зовнішньоторговельної

діяльності, міжнародного інвестиційного, коопераційного співробітництва, міжнародних валютно-фінансових зв'язків).

В рамках функціонального забезпечення інфраструктурного розвитку ЗЕД аграрних підприємств регіону встановлено зміст його сутнісних складових (види інфраструктурного забезпечення, інфраструктурні підприємства, компоненти ресурсної бази ЗЕД), що дозволяє визначити склад показників, необхідних для оцінки стану інформаційного забезпечення розвитку ЗЕД регіону і виявлення напрямків його розвитку, які представленні в табл. 1.1, додатку Б [46].

Таким чином, результативність зовнішньоекономічної діяльності аграрних підприємств залежить від того, наскільки забезпечуються її потреби та потреби кінцевого споживача суб'єктами інфраструктури.

У цілому усі зазначені елементи оцінки інфраструктурного забезпечення розвитку зовнішньоекономічної діяльності аграрних підприємств наразі досягли певного рівня свого розвитку і використовуються суб'єктами - ЗЕД для супроводження їх господарської діяльності, однак їх послуги інколи непропорційно дорогі, а якість наданих послуг не завжди виправдана.

Враховуючи власні дослідження впливу інфраструктури на розвиток підприємств при застосуванні виробничої функції Коба-Дугласа (1.1) В.О. Маслаком було введено коефіцієнт інфраструктури «I»: [47, с.19]:

$$Y = I * K^{\alpha} * L^{1-\alpha} \quad 1.1$$

де Y – продукція, яку виготовляє підприємство, в одиницях продукції або в одиницях вартості продукції;

I – коефіцієнт, який в функції Коба-Дугласа характеризує продуктивність технології виробництва підприємства, а в даній моделі буде характеризувати продуктивність, що забезпечується функціонуванням інфраструктури;

K – обсяг капіталу підприємства; α - стала із значенням в $0 \leq \alpha \leq 1$, яка показує частку капіталу в доході;

L – кількість найманих працівників (кількість праці).

Підтримуємо запропонований О.О. Ципліцькою, в рамках якого в модифікованій виробничій функції Коба-Дугласа, автор використала три фактори, що мають визначати обсяги випуску: капітал, робоча сила та інфраструктура. У загальній формі модель виглядає як:

$$Y = A * K^{\alpha} * L^{\beta} * Inf^{\gamma} \quad 1.2$$

де Y – обсяг випуску;

A – загальний фактор продуктивності наявної технології;

α, β, γ – частки капіталу, праці та інфраструктури у випуску;

K, L, Inf – відповідно, капітал, робоча сила та інфраструктура [48].

В умовах ринкової економіки інфраструктурне забезпечення розвитку ЗЕД повинне володіти необхідною маневреністю та адаптивною до зміни зовнішнього і внутрішнього середовища підприємства. Зокрема, необхідність відповідної адаптації інфраструктури виникає у зв'язку з виходом на нові зовнішні ринки, змінами кількісних і якісних параметрів продукції, технічними і технологічними змінами в змісті та організації основного виробничого процесу, кількісними і якісними змінами ресурсної бази як основного виробничого процесу, так і самої інфраструктурної системи.

У зв'язку з цим, вважаємо, що оцінку інфраструктурного забезпечення розвитку зовнішньоекономічної діяльності слід здійснювати на макро-, мезо- та мікрорівнях. Для оцінки інфраструктурного забезпечення розвитку зовнішньоекономічної діяльності макро- і мезорівнях нами розроблено SCLIMSIBT-аналіз, який дає можливість виявити перелік та відсоткове значення факторів впливу зовнішнього середовища (рис. 1.14).

SCLIMSIBT-аналіз ставить за мету виявити ті фактори, які найбільше впливають на розвиток зовнішньоекономічної діяльності, а також передбачити динаміку впливу цих факторів (сприятливу чи несприятливу).

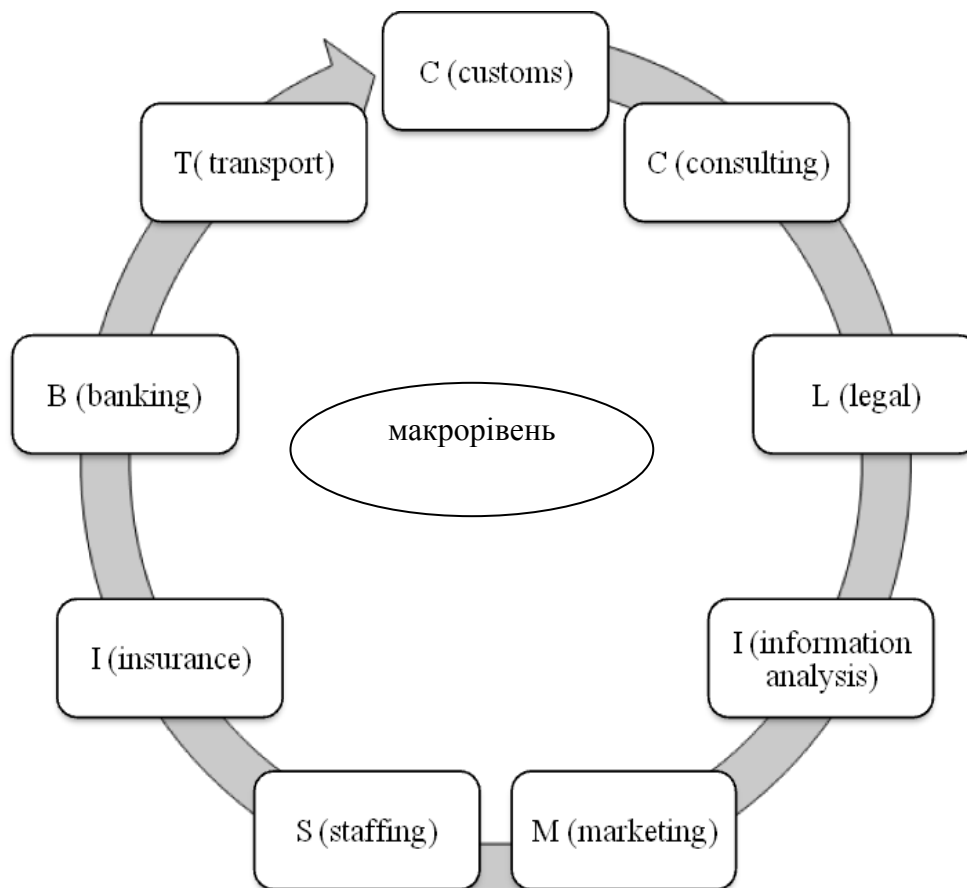

Рисунок 1.14 – Оцінка інфраструктурного забезпечення розвитку зовнішньоекономічної діяльності аграрних підприємств на макро-, мезорівнях

CCLIMSIB- аналіз можна представити наступним чином:

C (customs) – митне забезпечення;

C (consulting) – консалтингове забезпечення;

L (legal) – правове забезпечення;

I (information analysis) – інформаційно-аналітичне забезпечення;

M (marketing) – маркетингове забезпечення;

S (staffing) – кадрове забезпечення;

I (insurance) – страхове забезпечення;

B (banking) – банківське забезпечення;

T (transport) - транспортне забезпечення.

Що стосується мікрорівня, то вважаємо за доцільне використовувати PPSFIM-аналіз (рис 1.15):

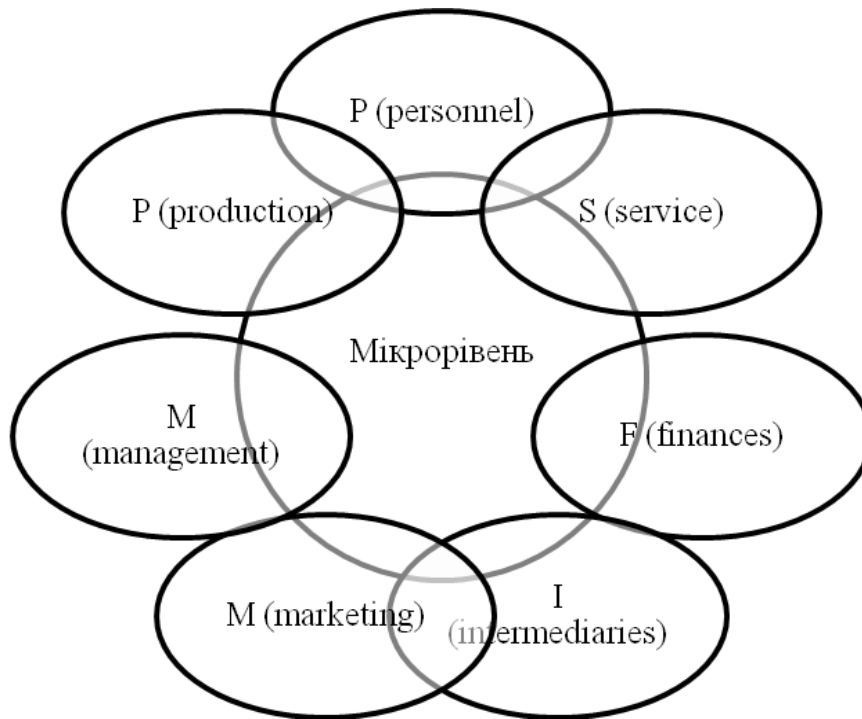

Рисунок 1.15 – PPSFIM- аналіз оцінки інфраструктурного забезпечення розвитку зовнішньоекономічної діяльності на мікрорівні

- P (production) – виробництво;
- P (personnel) – персонал;
- S (service) – обслуговування;
- F (finances) – фінанси;
- I (intermediaries) – посередники;
- M (marketing) – збут;
- M (management) – управління

Запропоновані методи CCLIMSIBT-аналіз та PPSFIM-аналіз базуються на експертному значенні, але у кінцевому результаті мають кількісну оцінку впливу, а також враховують не тільки вплив окремих факторів на розвиток зовнішньоекономічної діяльності аграрних підприємств, а й взаємозалежність кожного фактора один від одного та встановлює пріоритетність факторів.

Діагностика стану інфраструктурного забезпечення розвитку зовнішньоекономічної діяльності аграрних підприємств на всіх рівнях, дозволить визначити причини, що зумовлюють поточний стан інфраструктурного забезпечення, а також актуальні напрямки його вдосконалення.

РОЗДІЛ 2

АНАЛІЗ ІНФРАСТРУКТУРНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РОЗВИТКУ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ

2.1 Оцінка бізнес-середовища суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності України

Світові кризові процеси, а також ряд суб'єктивних економічних чинників викликали те, що в 2010-2015 рр. дещо ослабла і економіка України, що в результаті вплинуло на погіршення бізнес-середовища в країні, зокрема бізнес-середовище аграрних підприємств - суб'єктів ЗЕД. У 2015 р. економіка України відчувала на собі впливи створених раніше дисбалансів, як зовнішніх, так і внутрішніх. Також несприятлива цінова кон'юнктура на зовнішніх ринках, військовий конфлікт на Сході України, анексія АР Крим, торговельні обмеження зі сторони Російської Федерації негативно позначилися на економіці України.

Динаміка валового внутрішнього продукту – основного макроекономічного показника, що характеризує економічний розвиток країни, починаючи від 2010 р., була позитивною (рис.2.1) [49].

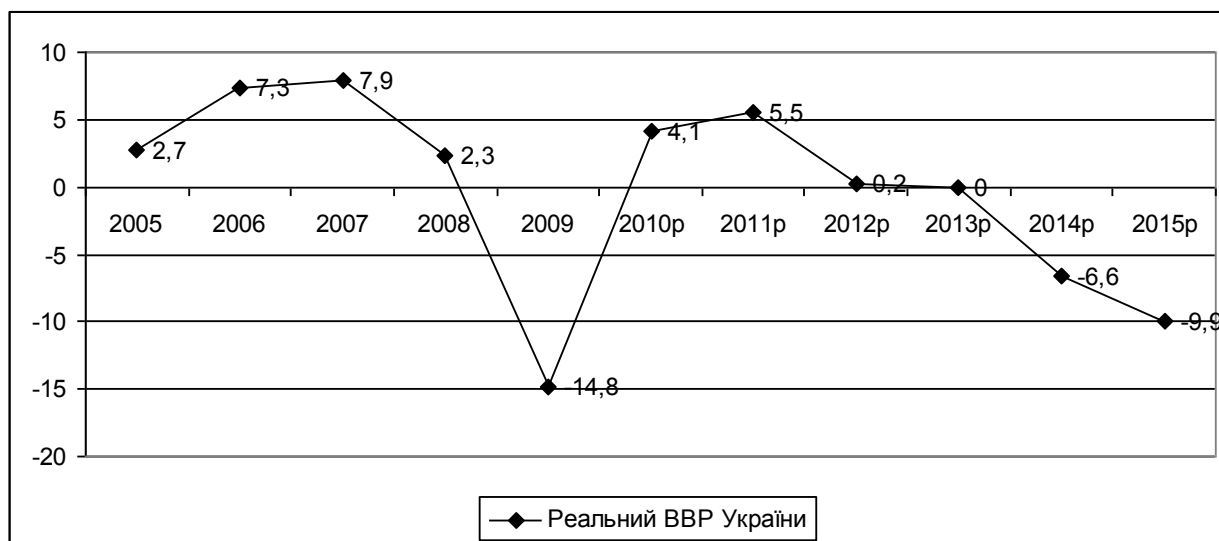

Рисунок 2.1 – Реальний ВВП України, зміни у відсотках до попереднього року, 2010-2015 рр.

Згідно рисунку 2.1 спостерігаємо негативну тенденцію зниження зміни у відсотках до попереднього року реального ВВП України з 2011р. Аналіз графіка

показує, що, починаючи з 2005 р. ВВП, зростає. За період із 2005 по 2015 роки найвищий показник ВВП простежується в 2007р. – 7,9%, а найнижчий – в 2009 р. і склав – 14,8 відсотки. Поряд з цим, нульове зростання ВВП, зафіксоване у 2013 р., наступні роки воно змінилося скороченням на 6,6% у 2014 р. та 9,9% у 2015 р., обумовленим конфліктом на сході країни, а також падінням цін на сировинні товари на глобальному ринку.

Відтак, реальний ВВП України у 2015 р. скоротився на 35103 тис гривень. Обсяг номінального ВВП навпаки, продовжує зростати в порівнянні з 2014 р., що склало 1988544 млн.грн, або на 25,3% більше. Таке відхилення між показниками номінального і реального ВВП свідчить про інфляційні процеси в країні в зв'язку з ростом цін на товари та послуги з одночасним скорочення обсягів виробництва, споживання (надання) цих товарів (послуг), що не могло не позначитись на зниженні купівельної спроможності населення та його добробуті.

Для оцінки ефективності і перспектив економіки держави (і, тим більше, результатів реформ в державі) важливо враховувати не тільки величину ВВП, а й його структуру, тобто за рахунок яких видів діяльності він отриманий. Одна справа, якщо значна частина ВВП створена в фінансовому секторі, в сфері фінансових, страхових, юридичних, аудиторських, бухгалтерських, посередницьких, ріелтерських, торговельних та інших послуг. Інше справа - коли вагома частка ВВП створюється в промисловому секторі. І зовсім сумне для держави справа - якщо її ВВП істотно залежить від величини експорту сировини (напівфабрикатів) і світових цін на нього.

Найбільша частка в структурі ВВП в 2015р. [49] припадає на сільське господарство 12,2%, переробну промисловість – 26,9%, оптову та роздрібну торгівлю; ремонт автотранспортних засобів і мотоциклів -12,4% (рис.2.2).

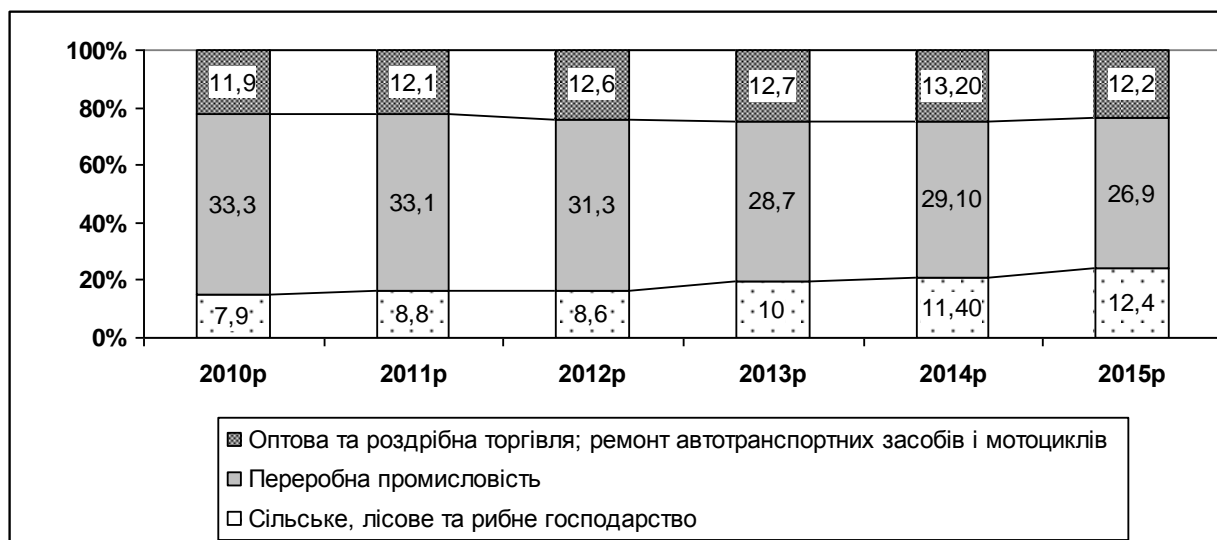

Рисунок 2.2 – Динаміка структури ВВП України за основними галузями економіки

У складі ВВП, так само відбулися зміни, частка основних галузей України протягом досліджуваного періоду 2010-2015рр. коливалася від 53,7 до 51,5 відсотки. Однак такий спад супроводжувався нерівномірним погіршенням у різних секторах економіки країни. Внаслідок численних зовнішніх та внутрішніх факторів відбулися значні зміни на рівні цілих галузей.

Отже, як бачимо з рисунка 2.2 у 2015 р. в порівнянні з 2010 р. відбулося зниження частки переробної промисловості в загальному обсязі ВВП з 33,3% до 26,9%, тобто відбулося зниження на 6,4%. та на 2,2% проти 2014р відповідно. Водночас, за індексом виробництва базових галузей, обсяги видобувної промисловості – на 27 відсотки. Падіння спостерігається й за іншими галузями: виробництво коксу та нафтопродуктів – на 50%, машинобудування – 50%, хімічна промисловість – 33,8 відсотки.

Частка сільського господарства у загальному обсязі ВВП навпаки збільшилася на 4,5% і склала 12,4% в 2015р., проти 2010р. незначне збільшення цієї частки відбулося й проти 2014р. на 1 відсоток. Сільськогосподарські підприємства в 2015 р. випустили продукції на 544 млрд гривень. Разом із тим, не треба забувати, що аграрії, виробляючи конкурентоздатну продукцію за рахунок дешевизни українських ресурсів, продовжують сплачувати мінімальні суми податків до бюджету.

У загальній сумі ВВП в 2015 р. в порівнянні з 2010 р. також відбулося незначне збільшення частка торгівлі на 0,3%, що становило 12,2% але в порівнянні з попереднім 2014 р. цей показник впав на 1% (рис.2.3).

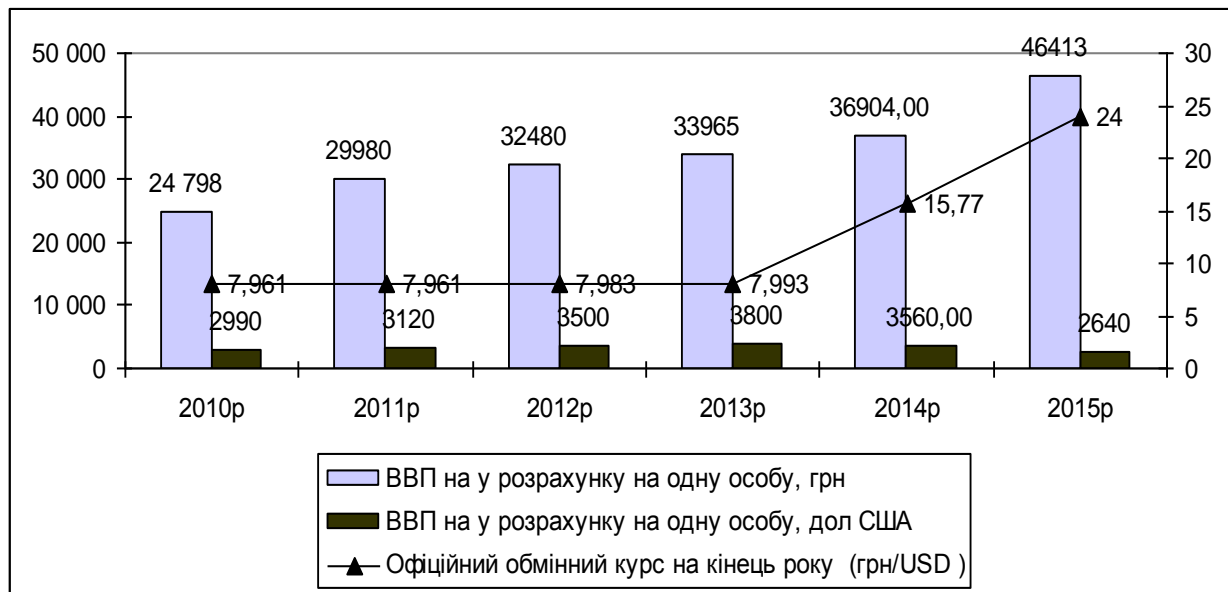

Рисунок 2.3 – Динаміка ВВП України у розрахунку на одну особу

Дані рисунку 2.3 свідчать про приріст найголовнішого макропоказника України. Зокрема, у 2015 р. ВВП у розрахунку на одну особу становив 46413 грн, у порівнянні з 2014 р. він зріс на 25,8%, у порівнянні з 2010 р. – на 87,2%. Однак у 2010–2015рр. відбулося падіння ВВП у розрахунку на одну особу в дол. США: з 2990 дол. США в 2012 році до 2640 дол. США в 2015р. відповідно. Найвищий цей показник було зафіксовано в 2013 р. на рівні 3800 дол США на одну особу. Така ситуація сталася у зв'язку з знеціненням національної валюти. Як бачимо суттєве підвищення офіційного обмінного курсу грн/ USD розпочалося в 2014 р. курс зріс на 97,3% і склав 15,77грн/ USD, в 2015 р. знецінення національної валюти продовжилося і офіційний обмінний курс грн/ USD зріс на 200,3% в порівнянні з 2013р. та становив 24 грн/ USD.

Зазначимо, що до 2013 р. курс гривні фактично був прив'язаним до долара США. Щодо курсових коливань гривні, то вони мали різну динаміку. Зокрема, номінальний офіційний курс гривні залишався протягом досліджуваного періоду 2010-2013рр. майже незмінним на позначці 7,963 грн/долар США. Але у середині 2014р., коли Україна перебувала у глибокій кризі, характерною для якої була

обвальна девальвація і стрімка інфляція, керівництво НБУ досить несподівано оголосило, що відмовляється від вже традиційної політики курсової підтримки гривні, валютна динаміка національної валюти перестає бути серед пріоритетів монетарної політики, а наголос робитиметься на приборканні інфляції (перехід до т.зв. інфляційного таргетування).

З 5 лютого 2015 р. НБУ перейшов до політики гнучкого курсу національної валюти. Регулятор вирівняв офіційний курс з курсом, який формується на міжбанківському ринку таким чином, що «курс визначався на основі попиту і пропозиції». Таким чином, НБУ скасував систему двох паралельних, валютних курсів, знизивши можливість спекулювати на різницях в курсах між валютними сегментами, і заклавши канал чорного і корумпованого ринку, який утворився на стику між валютними резервами НБУ і валютним ринком.

Держава прямо або побічно торкається діяльності аграрних підприємств, а в результаті впливає на їх бізнес-середовище в цілому. Політичні фактори характеризують рівень стабільності політичної обстановки, захист державою інтересів підприємців, його ставлення до різних форм власності та ін.

Політичним фактором, який істотно впливає на діяльність аграрних підприємств на зовнішньому ринку, є нестабільність уряду. Зміна керуючої політичної сили призводить до перебудови в усіх державних структурах, органах місцевого самоврядування, в податковій та фінансовій системах, тобто відбувається повна зміна політичного середовища функціонування суб'єктів господарювання.

Протягом 2015р. були ухвалені окремі ключові документи, що визначають політику національної безпеки і оборони; започатковані проекти, які вже продемонстрували позитивні результати та мають перспективу стати «пілотною» основою майбутніх реформ. Для визначення пріоритетів у реформах, прийняття політичних рішень про зміст реформ та координації процесу реформування була створена Національна рада реформ (НРР). До складу Національної ради входять ключові особи, що приймають рішення у країні: Президент, Прем'єр-міністр та Голова Верховної Ради України, міністри Кабінету Міністрів України, голови

комітетів Верховної Ради України, 4 представники громадянського суспільства. У засіданнях також постійно беруть участь лідери фракцій коаліції Верховної Ради України, представники бізнес асоціацій та керівники інших органів влади, які запрошуюються відповідно до теми засідання [50].

На замовлення Проектного офісу Національної ради реформ дослідницька компанія TNS проводить щомісячні опитування 1000 респондентів з усіх регіонів і різних типів населених пунктів у віці 18-55 років, щодо стан реформування в Україні, результати яких наведені в таблиці 2.1.

Таблиця 2.1 Звіт НРР Індикатори виконання реформ в різних сферах України

Ключові реформи	Стан виконання реформ		
	в графіку	в зоні ризику	значно відстає від графіку
Антикорупційна	-	59	
Судова	70		
Децентралізація	84		
Державне управління	-		49
Дерегуляція	68		
Правоохоронна система	58		
Національна безпека та оборона	63		
Охорона здоров'я	-		56
Податкова	83		
Енерго незалежність	-	57	
Просування інтересів України в світі	92		
Сільське господарство	81		
Освіта	-	69	
Управління державною власністю	83		
Фінансовий сектор	76		
Конституційна	68		
Державні закупівлі	77		

Отже, відповідно до проведених досліджень НРР щодо індикаторів проведення реформ найнижчі показники виконання мають: реформа з державного управління, яка значно відстає від графіка проведення 49% та реформа з охорони здоров'я – 56% відповідно. Така ситуація склалася в результаті низьких змін у нормативно-правовій базі та низькому функціонуванні державних інституцій тощо.

Поряд з цим, варто відмітити, що проведення реформ в таких сферах як судова, децентралізація дерегуляція, правоохоронна система, просування інтересів України в світі та сільське господарство тощо проводяться відповідно графіку та мають індикатор виконання 63-84 відсотки. Тож, перебіг реформ у різних сферах вирізнявся значною асинхронністю. У більшості сфер вони перебувають на етапі прийняття базових регуляторних актів, у деяких сферах – на етапі імплементації цих актів, і лише в окремих сферах реформи вже набули видимого характеру, коли створені інститути запрацювали. Це, своєю чергою, було зумовлено різними чинниками, насамперед, різним рівнем пріоритетності реформ у різних сферах, виходячи з ситуації, в якій перебуває держава, а також відсутністю внутрішньої цілісної стратегії реформ [50].

Щодо реформ в сільському господарстві, варто відмітити, що кінцевою метою реформування цієї галузі є конкурентоздатність та розвиток сільських територій. Тож відповідно до проведених досліджень НРР в реформуванні сільського господарства в додатку В наведені стратегічні цілі які вдалося та не вдалося досягнути за 2015 рік.

Дослідження засвідчили, що більшість стратегічних цілей реформи на 100% відповідають графіку їх проведення, але є також такі цілі, які значно відстає від графіку, а саме: законодавче врегулювання питань передачі у комунальну власність земель державної власності, розташованих за межами населених пунктів, крім тих, на яких розташовані об'єкти державної власності; визначення правового статусу і врегулювання порядку розпорядження землями колективної власності та від умерлої спадщини.

Варто звернути увагу на те, що не було здійснено реалізацію постанови уряду, у якій на 2016р. передбачено було приватизацію 86 аграрних держпідприємств, додатково у перелік було включено ще 15 компаній. Тільки 11 держпідприємств вдалося передати до сфери управління Фонду держмайна. Близько 50 компаній із загальної кількості з формальних причин досі очікують рішень Верховної Ради або КМУ. ВРУ не прийняла законопроект №1159, щодо передачі у комунальну власність земель с/г призначення державної власності.

Зазначимо, що кінцева мета реформування в сільському господарстві України (конкурентоздатна аграрна галузь та розвинуті сільські території) не була досягнута, але були зроблені певні кроки, які вплинули на покращення бізнес-середовища для аграрних підприємств - суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності основні досягнення зображенні на рис. 2.4.

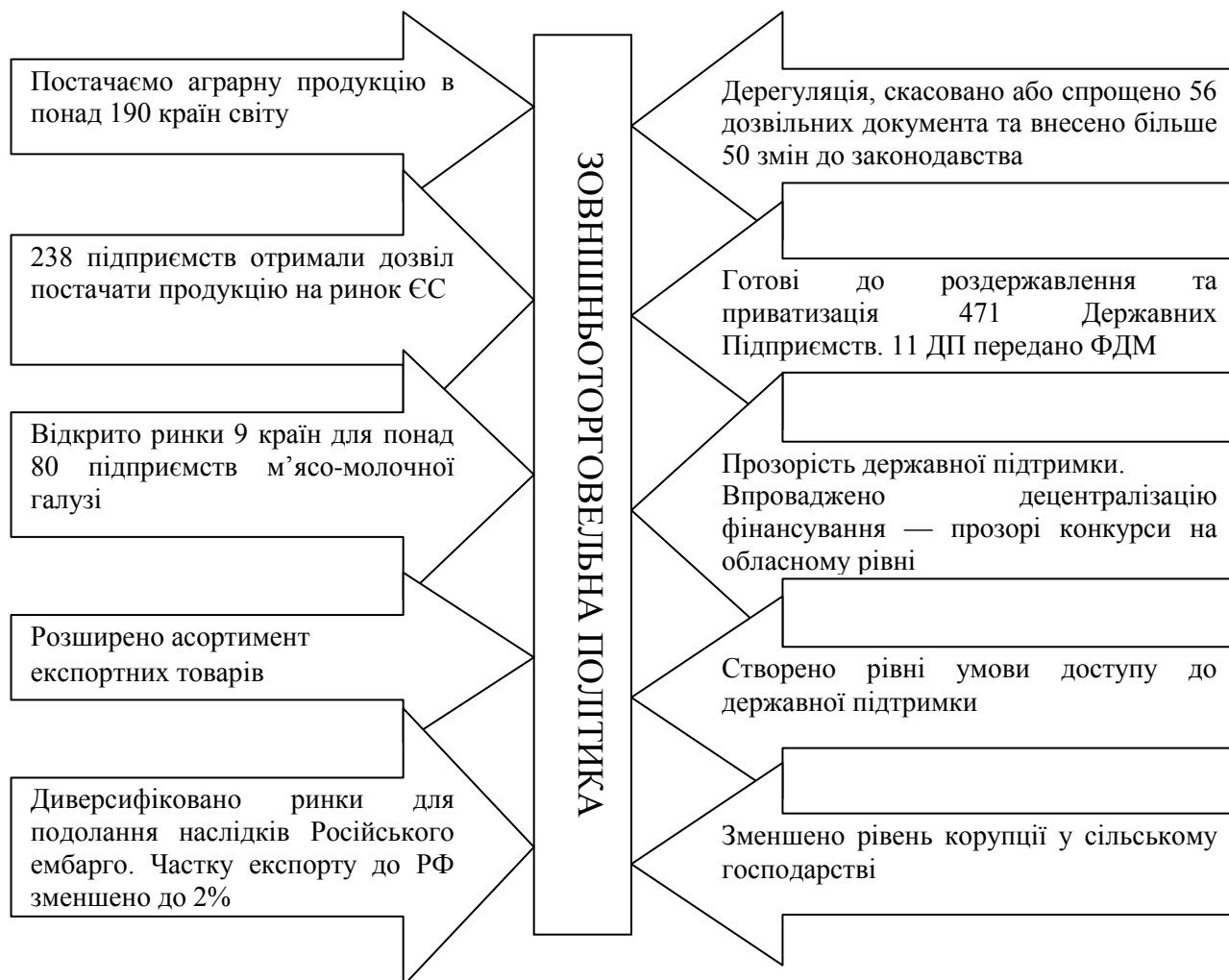

Рисунок 2.4 – Основні досягнення реформування сільського господарства в Україні в 2015р.

Таким чином, з організаційної точки зору реформа в сільському господарстві забезпечить збільшення виробництва продукції і зростання його ефективності. Вирішення тих питань, яких не вдалося досягнути в 2015р. удосконалення механізму фінансово-кредитного та міжгалузевих економічних відносин дасть поштовх подальшому розвитку аграрного виробництва, вирішенню продовольчого достатку в Україні.

Експерти єдині в думці, що різноманітні міжнародні рейтинги відображають реальний стан речей в Україні. Проблеми та негаразди сформованого в Україні бізнес-середовища порівняно з іншими країнами світу висвітлені у дослідженнях IFC, Heritage Foundation, журналу «Форбс», Альянсу прав власності, Transparency International, World Competitiveness Yearbook, Всесвітнього економічного форуму, Rating and Investment information тощо. Зокрема, місце України у низці світових рейтингів свідчить про наявність системних проблем як у державному управлінні, так і бізнес-середовищі країни.

Одним із важливих для оцінки бізнес-середовища для аграрних підприємств – суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності є звіт Doing Business, який опубліковує Світовий банк. В цьому звіті наведений рейтинг сприятливості умов ведення бізнесу майже в всіх країнах світу. Дослідження оцінює регуляторний клімат в країні, або як впроваджуються зміни у законодавство з метою покращення умов для підприємницької діяльності. Даний рейтинг складається з 189 позицій, і чим вища позиція країни в рейтингу сприятливості умов ведення бізнесу, тим позитивніше підприємницьке середовище для відкриття і функціонування підприємства.

Згідно цього звіту Україна у 2015 р. увійшла в топ-100, зайнявши 83 позицію, проти у 2014 р. – 96, 2013р. – 112 місце (табл.2.2).

Аналізуючи данні таблиці, можна констатувати, що в 2015р. Україна увійшла в топ-100 рейтингу легкості ведення бізнесу Doing Business-2015 року, піднявшись на 13 позицій і зайнявши 83 місце. Ряд поліпшень в бізнес-середовищі України відбулися в системі спрощення процесу сплати податків для підприємств, завдяки введенню електронної системи подання декларацій та сплати єдиного соціального податку.

За індикатором «Відкриття бізнесу» Україна посіла 30 позицію, набравши 98,8 бала зі 100 можливих. Експерти відзначили, що для того, щоб почати свою справу в Україні, необхідно пройти близько 4 дозвільних процедур, що займе у підприємця не менше 21 дня і потребує 0,6% від початкового капіталу підприємства. Крім цього, варто зазначити, що в якості істотних позитивних

кроків назустріч бізнесу є покращення індикатора «Сплати податків» де України в 2014 р. піднялася до 108 позицію проти 157 позиції 2014 року.

Таблиця 2.2 Оцінка умов ведення бізнесу в Україні

Критерії	Роки			2015 у %.
	2013	2014	2015	до 2014р
Легкість ведення бізнесу (1-189)	112	96	83	-13
Відкриття бізнесу:	47	76	30	-46
- віддаленості економіки від найкращих характеристик (1-100)	87,34	87,35	98,88	11,53
Отримання дозволів на будівництво:	41	70	140	70
- віддаленості економіки від найкращих характеристик (1-100)	62,92	75,29	61,36	-13,93
Доступ до електроенергії:	172	185	137	-48
- віддаленості економіки від найкращих характеристик (1-100)	52,04	32,65	54,84	22,19
Реєстрація нерухомості (власності):	97	59	61	2
- віддаленості економіки від найкращих характеристик (1-100)	68,21	74,82	69,44	-5,38
Отримання кредиту:	13	17	19	2
- віддаленості економіки від найкращих характеристик для отримання кредиту (0-100)	87,5	75	75,0	0
Захист прав інвесторів:	128	109	88	-21
- віддаленості економіки від найкращих характеристик для оцінки захисту прав інвесторів (0-100)	40,0	48,33	53,33	5
Сплата податків:	164	108	107	-1
- віддаленості економіки від найкращих характеристик для сплати податків (0-100)	54,88	70,33	70,96	0,63
Міжнародна торгівля:	148	154	109	-45
- віддаленості економіки від найкращих характеристик для міжнародної торгівлі (0-100)	53,44	53,96	63,72	9,76
Виконання контрактів:	45	43	98	55
- віддаленості економіки від найкращих характеристик для виконання контрактів (0-100)	66,25	66,25	57,11	-9,14
Подолання неплатоспроможності:	162	142	141	-1
- віддаленості економіки від найкращих характеристик для подолання неплатоспроможності (0-100)	27,85	31,17	31,05	-0,12

Джерело: офіційний сайт Світового банку.

Це стало можливим завдяки проведенню податкової реформи в Україні та впровадженню в дію Податкового кодексу України. Кількість податкових платежів у 2013 р. було скорочено до 28 проти 135 платежів у попередньому

періоді, а завдяки запровадженню електронної форми звітності, тривалість процесу сплати податків в Україні була скорочена на 166 год – до 491 год на рік.

Одне з кращих місць у рейтингу Україна має у легкості отримання кредитів 17 місце, за яким, утім, порівняно із попереднім дослідженням втратила три позиції.

Наразі економічні та політичні негаразди вплинули на окремі показники рейтингу, які незначно знизились. Тягне вниз Україну в «загальному заліку» індикатор «Отримання дозволу на будівництва» - де Україна в 2015р. посіла 140 позицію, проти 70 в 2014р., з 61,36 балами з 100. У цьому сегменті кількість дозвільних процедур збільшується до 10, сам процес отримання дозволів розтягується на 67 дня, а вартість досягає 15,2% від вартості майбутнього приміщення. Також негативні зміни відбулися за індикатором «Підключення до електромереж», за яким наша країна посіла 137 місце, отримавши всього 54,8 бала зі 100. Кількість дозвільних процедур у цьому секторі досягає 10, процес отримання дозвільних документів розтягується на 263 днів, а вартість перевищує 795,3% від доходу на душу населення.

У той же час, проблемними для бізнесу в Україні залишалися ведення транскордонної торгівлі – 109 (у минулому році 154) та процедура банкрутства – 141 (у минулому році 142), за цими індикаторами не те, що не відбулось покращень, спостерігається навіть тенденція до погіршення умов ведення бізнесу. Варто відзначити, що в 2014 р. Україна спростила міжнародну торгівлю завдяки прискоренню подачі митних декларацій та скорочення числа фізичних перевірок (товарів).

Отже, підвищення позиції України в рейтингу Doing Business-2015 р., це певний сигнал про позитивні зміни в міжнародних оцінках її бізнес-середовища. Але, на нашу думку, не відбулося вагомих покращення, зокрема: не відбулося помітного поліпшення в регуляторному середовищі; не дивлячись на деякі покращення відсутнє відчуття, що бізнес стало вести набагато легше. Тому, в сучасних умовах для України проблема спрощення умов ведення бізнесу – це питання самого існування держави, тому її розв'язання має бути пріоритетом

номер один. Для цього потрібно зробити все можливе і неможливе для ліквідації безмежної корупції та бюрократії в органах виконавчої влади та місцевого самоврядування. Результатом має стати якісне та стале поліпшення бізнес-середовища в Україні, його поступове наближення до найкращих практик європейських країн.

Так склалося в світовому співтоваристві, що рейтинги за великим рахунком складаються для бізнес середовища, тобто, інвесторів, які виходячи з аналізу ситуації в країні приймають рішення, вкладати свої гроші чи ні. Більшість експертів упевнені, що базові рейтинги і оцінки (рейтингових агентств і там, де творцями є авторитетні міжнародні організації на зразок Світового банку і т. п.) мають для інвесторів істотне значення.

Впливовим політико-правовим фактором на розвиток бізнесу є корупція. Корупційні дії різних інституцій і осіб слугують додатковим джерелом організаційних та фінансових втрат аграрних виробників.

Корупція є проблемою для всіх країн. На підставі експертного висновку по всьому світу складається Індекс сприйняття корупції, який вимірює рівні сприйняття корупції в державному секторі по всьому світу, і це малює тривожну картину. Кожна країна отримує вищий бал за шкалою від 0 (дуже високий рівень корупції) до 100 (дуже чистий). Індекс цього року включає в себе 168 країн і територій (рис. 2.5).

За індексом сприйняття корупції 2015 р. Україна набрала 27 балів зі 100 можливих і посіла 130 місце зі 168 позицій. Значення індексу нижче 50 балів свідчить про високий рівень корупції у державному секторі. Покращення значення індексу на 1 бал, у порівнянні з минулим роком, вдалося завдяки збільшенню суспільного осуду корупціонерів, створенню антикорупційних органів та появі руху викривачів корупції. Це ставить Україну в один ряд з країнами, які вважаються в Європі найбільш корумпованими, при цьому країна розцінюється як така, де методи боротьби з корупцією є неефективними, а масштаби корупції зростають.

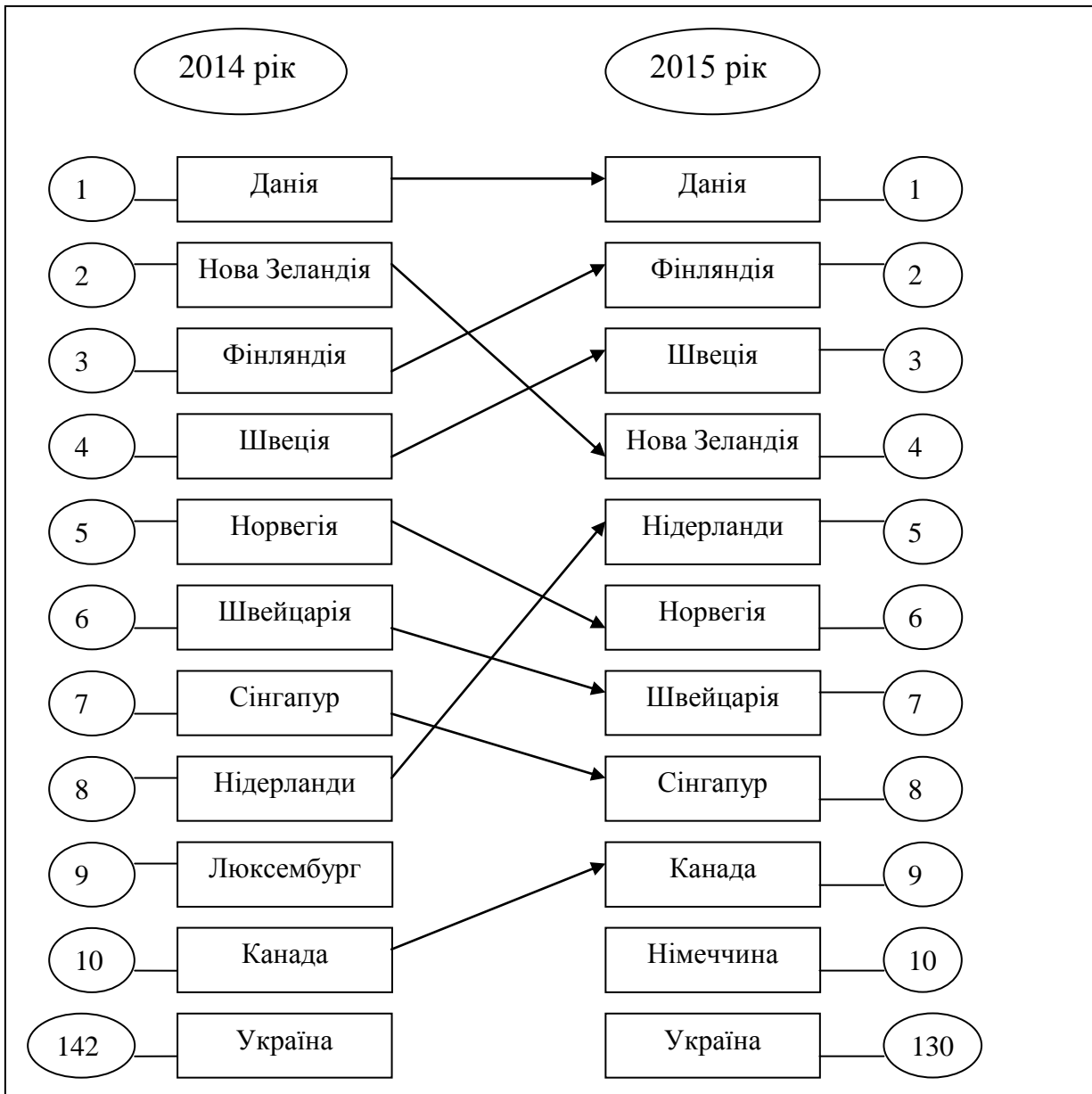

Рисунок 2.5 – Індекс сприйняття корупції у світі

Дослідження Transparency International показали, що найменший показник корупції серед галузей економіки саме в сільському господарстві, оскільки кількість підприємств, які зіштовхувались раніше з корупцією в галузі сільського господарства зменшилось з 14,4% до 12,9 відсотків. Цей показник найменший серед інших сфер економіки. Сільське господарство одна з не багатьох галузей економіки, яка демонструє позитивні результати по боротьбі з корупцією в державних органах.

Важливим для проведення підприємницької діяльності є дані аналізу Індексу економічної свободи. Індекс економічної свободи – показник, який

розраховується для більшості країн світу з 1995 р. та безпосередньо впливає на розвиток економіки і підприємництва та притоку інвестицій [51]. Всі країни світу в цьому індексі розділені на п'ять умовних груп:

- до «вільних країн», зараховуються країни з показником 80-100 балів;
- до «переважно вільних країн» – з показником 70–79,9 балів;
- до «помірно вільних країн» – з показником 60-69,9 балів;
- до «переважно невільних країн» – з показником 50-59,9;
- до «невільних країн» – з показником 0-49,9.

Повний рейтинг дає загальну картину економічних свобод серед країн світу. Аналіз Індексу економічної свободи дає можливість визначити перешкоди і проблемні місця, які створює держава і які, за умови обмеження свободи економічної діяльності стримують економічне зростання в країні.

Показник Індексу в Україні впродовж останніх 10 років демонструє тенденцію до стабільного падіння (рис.2.6).

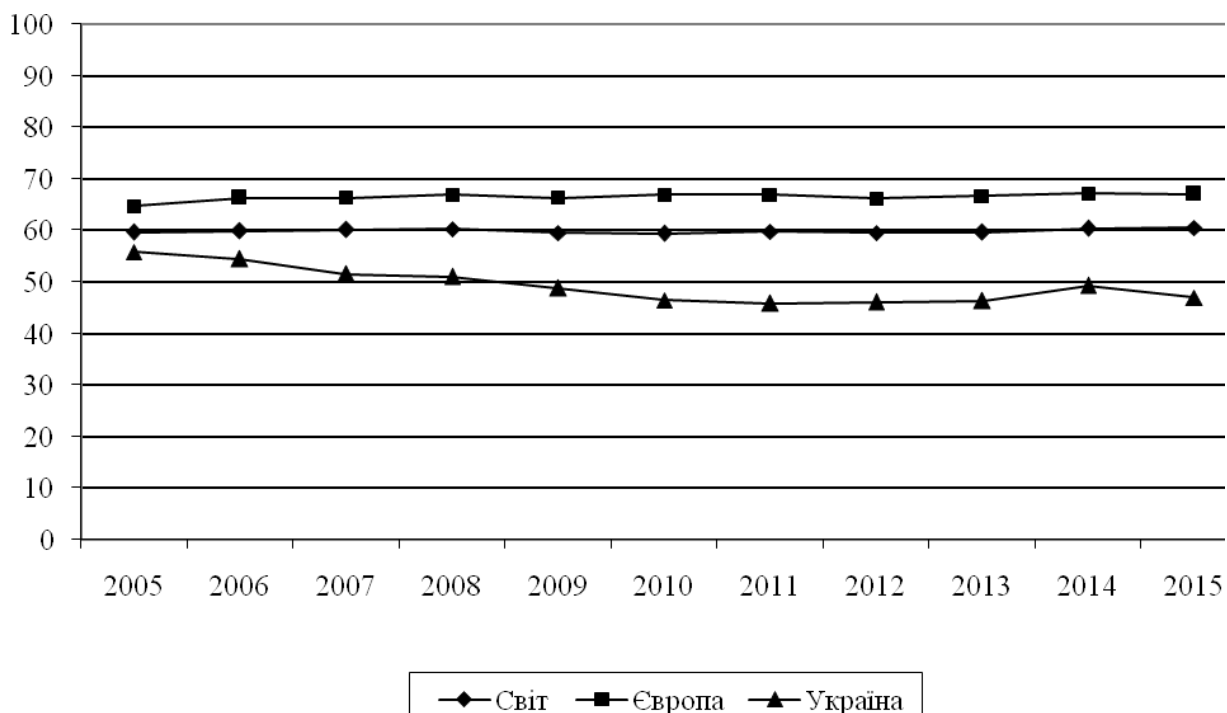

Рисунок 2.6 – Динаміка Індексу економічної свободи світу, Європи та України, балів

Аналіз рисунку засвідчив, що середній показник по світу майже не змінився і становить близько 60 балів, більшість країн світу можна віднести до помірно вільних країн у виборі роботи, виробництві товарів, витратах та інвестиціях тощо. В країнах Європи також спостерігається стабільність індексу протягом досліджуваного періоду в середньому на рівні 66 балів, а це є свідченням того, що більшість країн Європи також відносяться до помірно вільних країн.

При цьому в Україні з 2005 по 2015 р. – індекс упав на 8,9 балів, так в 2005 р. він становив 55,8 балів, а в 2015 р. – 46,9 бали. Починаючи з 2009 р. Україна стабільно відноситься до категорії невольних (деспотичних) держав, в якій не відбуваються ключових перетворень, так як індекс становив менше 49,9 балів.

Динаміка Індексу економічної свободи демонструє стабільні темпи зниження позицій України, протягом 2006-2015 рр. Варто відмітити про невелике зростання індексу в 2014р. – 49,3 відсотки.

У повному рейтингу країн щодо рівня економічної свободи в 2015 р. – Україна посідає 162-е місце зі 178 країн, у звіті минулого року вона посідала 155-е місце, внаслідок погіршення своїх позицій за вісьмома з 10 показників, найгірша ситуація з гарантіями прав власності, інвестиціями, управліннями державними витратами [52].

На сьогодні державна підтримка аграрного виробництва в Україні малоефективна, механізм бюджетного фінансування в аграрному секторі економіки України здатен забезпечити не більше 10-20% загальної потреби [53]. Крім того, що бюджетні кошти виділяються в недостатніх об'ємах, вони поступають на місця неритмічно, несвоєчасно, неповністю. Обсяг державної підтримки сільгоспвиробників в Україні доволі суттєвий. За оцінками ОЕСР, за 2010-12 рр. державна підтримка сільського господарства України дорівнювала 1,62% ВВП, в той час як сільгоспвиробники країн ОЕСР отримали в середньому лише 0,34 відсотки. Бюджетна підтримка у вигляді виробничих субсидій (доплати на голову, на тону, компенсація відсоткових ставок та витрат на с/г техніку тощо) та субсидій загального призначення (на інфраструктуру, освіту, санітарний та фітосанітарний контроль тощо) складають лише незначну частку

всієї державної підтримки сільського господарства України; основну підтримку сільгоспвиробники отримують у вигляді податкових пільг (рис.2 7).

Рисунок 2.7 – Державна підтримка сільського господарства в Україні, млн.дол.США [54]

Головною проблемою фінансування різноманітних програм підтримки аграрного сектора в Україні є корупція. Традиційні 40-50% «відкати» при отриманні бюджетних субсидій, складність та непрозорість вимог до заявників, непрозора та сумнівна діяльність державних структур, що знаходяться в управлінні Міністерства аграрної політики та продовольства, зробили бюджетні субсидії та програми недоступними для переважної більшості виробників, а діяльність державних підприємств стала вкрай збитковою для держави.

Таким чином можна стверджувати, що бюджетна підтримка в цілому не могла суттєво впливати на розвиток сільського господарства, оскільки значна частина субсидій просто не доходила до виробників. Податкові ж пільги отримують всі без винятку виробники (хто має право на такі пільги); втручання держслужбовця при цьому мінімальне. Відповідно до Державного бюджету України, у 2015 р. сільське господарство отримало найменшу бюджетну підтримку за останні 10 років. Зокрема, відбулось зменшення видатків за бюджетними програмами: «Дослідження, прикладні наукові та науково-технічні розробки, виконання робіт за державними цільовими програмами і державним замовленням у сфері розвитку агропромислового комплексу, підготовка наукових

кадрів, наукові розробки у сфері стандартизації та сертифікації сільськогосподарської продукції» на 17,3%; «Надання кредитів фермерським господарствам» – на 17,5%; відміна видатків по програмах «Оздоровлення та відпочинок дітей працівників агропромислового комплексу», «Державна підтримка розвитку хмелярства, закладення молодих садів, виноградників та ягідників і нагляд за ними». Також, у 2015 р. в бюджеті країни майже не було передбачено фінансування виробничих субсидій, за винятком фінансування діяльності Аграрного фонду. Зважаючи на вищесказане, це не матиме відчутного впливу на сільське господарство України та дасть можливість викоринити корупцію за рахунок докорінного реформування системи державної підтримки аграрного сектору економіки.

Після проведеного нами дослідження факторів зовнішнього бізнес-середовища нами виділено основні фактори зовнішнього середовища, які негативно впливають на виробничу діяльність аграрних підприємств суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності, які наведенні на рисунку 2.8.

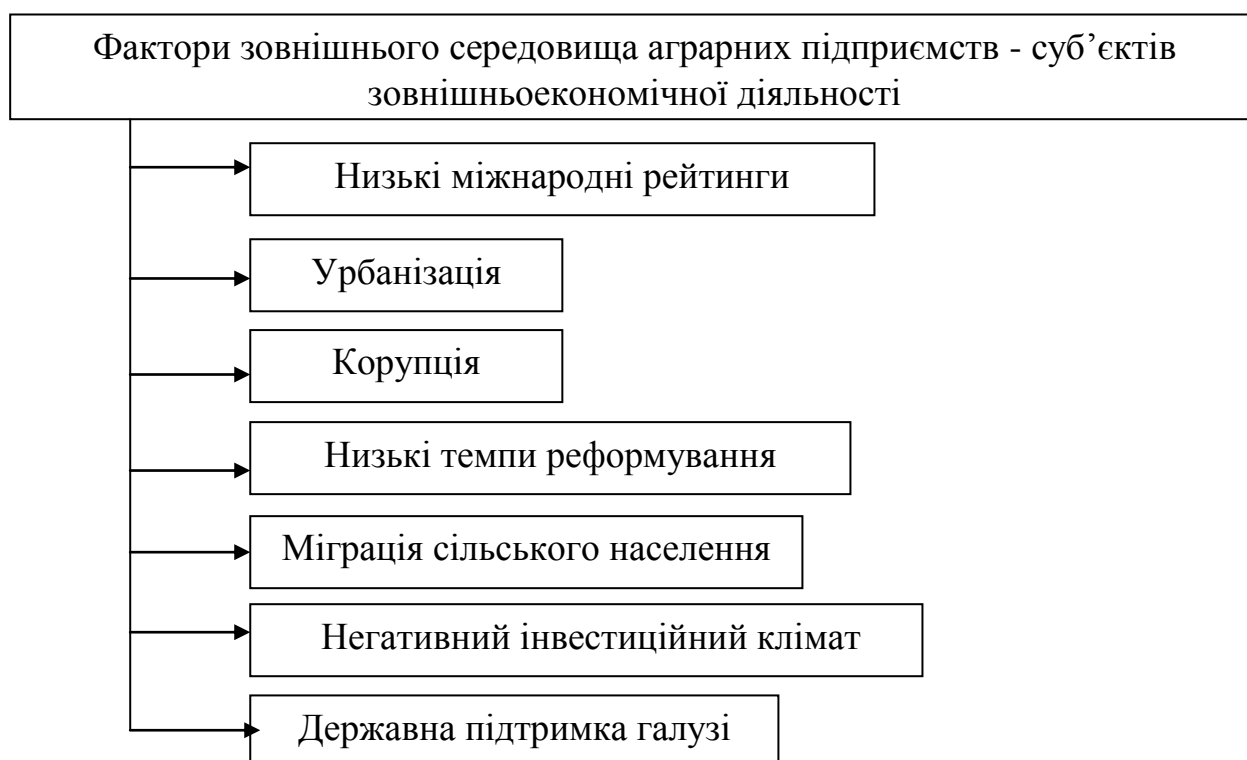

Рисунок 2.8 – Фактори зовнішнього середовища, які негативно впливають на діяльність аграрних підприємств – суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності Миколаївської області

Це далеко не вичерпний перелік факторів, які негативно впливають на економічну діяльність аграрних підприємств - суб'єктів ЗЕД. Зважаючи на це, керівники підприємств мають обмежувати спектр зовнішніх чинників, що повинні враховуватися, віддавати перевагу тим із них, які найістотніше впливають на результати діяльності. Досягненню цієї мети багато в чому сприяє вірна ідентифікація мікросередовища підприємства і діючих у ньому факторів.

2.2. Тенденції та особливості розвитку зовнішньоекономічної діяльності аграрних підприємств

Зовнішньоекономічна діяльність завжди була і залишається важливою складовою суспільного розвитку України, незважаючи на зміни в політичній ситуації, економічній кон'юнктурі та правовому середовищі країни. Роль її посилюється з часу набуття незалежності українською державою, яка намагається зайняти гідне місце в міжнародних економічних інтеграційних процесах, що вимагає проведення відповідних політичних, економічних та соціальних реформ, котрі стануть у майбутньому запорукою плідного співробітництва в міжнародному масштабі. Виходячи на міжнародні ринки, кожне підприємство насамперед мусить вибрати найбільш придатний вид зовнішньоекономічної діяльності.

Підвищення ролі зовнішньої торгівлі в економіці кожної країни проходить при нестійких міжнародних торговельних зв'язках. Внаслідок цього в структурі товарообігу та в напрямках зовнішньоторговельних потоків постійно відбуваються зміни.

Сільськогосподарське виробництво і торгівля сільськогосподарською продукцією є життєво важливими компонентами економіки будь-якої країни, оскільки пов'язують в собі такі поняття як забезпечення продовольством населення – продовольча безпека, забезпечення робочих місць – соціальна стабільність, освоєння і розвиток нових територій – екологічна безпека. Значимість аграрного сектора в розрізі міжнародної торгівлі була позначена в

ході Уругвайського раунду багатосторонніх торгових переговорів у ГАТТ (1986-1994 рр.).

На зовнішніх ринках Україна закріпилися, як надійний, стабільний гравець на зерновому ринку світового масштабу. Водночас, на сьогодні є лідером з експорту ячменю та маємо третю позицію з експорту кукурудзи, і п'яту з експорту пшениці.

Ефективний розвиток зовнішньоекономічної діяльності аграрного сектору економіки сприяє відтворенню експортного потенціалу країни, підвищенню конкурентоспроможності українських товарів на світових ринках, формуванню раціональної структури експорту й імпорту, залученню іноземних інвестицій на взаємовигідних умовах, забезпеченню економічної безпеки України.

Більшість розвинутих капіталістичних країн мають додаткове сальдо торгового балансу з значним перевищенням експорту над імпортом. В Україні, в силу об'єктивних причин та на тлі різкого скорочення зовнішньої торгівлі товарами і послугами позитивне сальдо зовнішньоторговельного балансу в 2015 році становило 3,8 мільярда доларів США (табл.2.3).

Таблиця 2.3 Зовнішньоторговий баланс України, млн. дол США

Роки	Номінальний ВВП	Експорт товарів та послуг	% ВВП	Імпорт товарів та послуг	% ВВП	Сальдо товарів та послуг	% ВВП	ЗТ оборот
2010	136419	63164,6	46,3	66189,9	48,5	-3025,3	-2,22	129354,5
2011	163160	82186,4	50,4	88843,4	54,5	-6657,0	-4,08	171029,8
2012	175781	82408,9	46,9	91394,2	52,0	-8985,3	-5,11	173803,1
2013	183310	74832,3	40,8	83346,5	45,5	-8514,2	-4,64	158178,8
2014	131805	64106,8	48,6	60750,6	46,1	3356,2	2,55	124857,4
2015	90615	46804,2	51,7	42976,0	47,4	3828,2	4,22	89780,2

Аналіз таблиці 2.10, засвідчив, що досягти в 2015 р. позитивного зовнішньоторговельного сальдо вдалося не тільки завдяки \$ 5,2 млрд від МВФ, але і завдяки різкому скороченню імпорту в Україну на 29,3% в порівнянні з попереднім роком. Утворення позитивного сальдо зумовлене також перевищенням обсягів експорту над обсягами імпорту на 8,9 відсотки. При цьому зовнішньоторговельний оборот України у 2015 р. скоротився на 28,09%, що

становить 89,7 мільярда доларів, із них експорт – 46,8 мільярда доларів, імпорт – 42,9 мільярда доларів. У 2014 р. ці показники становили 64,1 і 60,8 мільярдів доларів відповідно. Переважну більшість зовнішньоторговельного обороту становить імпорт товарів, який щороку займає понад 45 відсотки.

У цілому економіка України є достатньо відкритою за показником відношення експорту товарів та послуг до ВВП, хоча й не відноситься до групи найбільш відкритих економік світу (рис. 2.9).

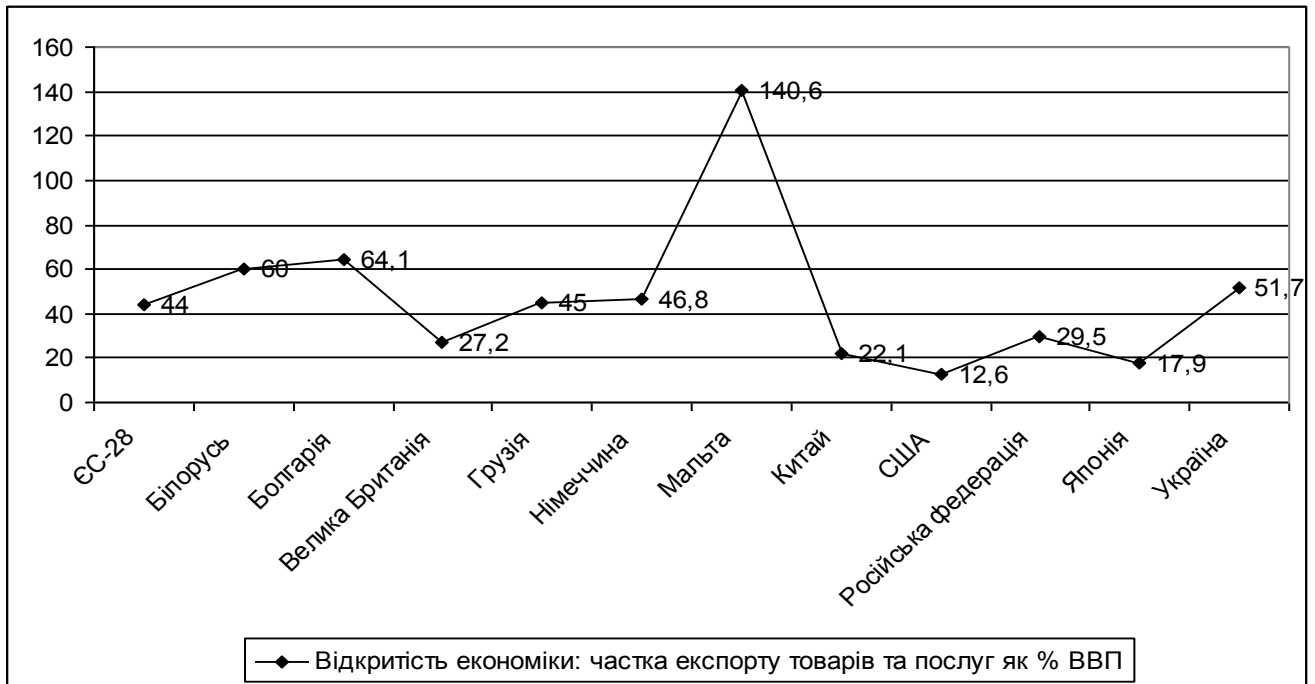

Рисунок 2.9 – Відкритість економіки зарубіжних країн (частка експорту товарів та послуг як % ВВП), 2015р.

Як бачимо, рівень відкритості економіки України за показником відношення зовнішньоторговельного обігу до ВВП в 2015 р. перевищує середньосвітовий. За таких умов економічний розвиток України суттєво залежить від стану світової економічної кон'юнктури, динаміки та масштабів змін, які відбуваються у світовому господарстві.

Регіони України мають різний за розмірами експортний потенціал, відповідно, значну диференціацію щодо частки експорту - вона коливається від майже 23 % до менш ніж 1 відсоток. Найактивніше здійснювали експортно-імпорتنі операції підприємства м. Києва, Дніпропетровської, Донецької,

Київської, Запорізької, Одеської, Миколаївська та Харківської областей (рис. 2.10).

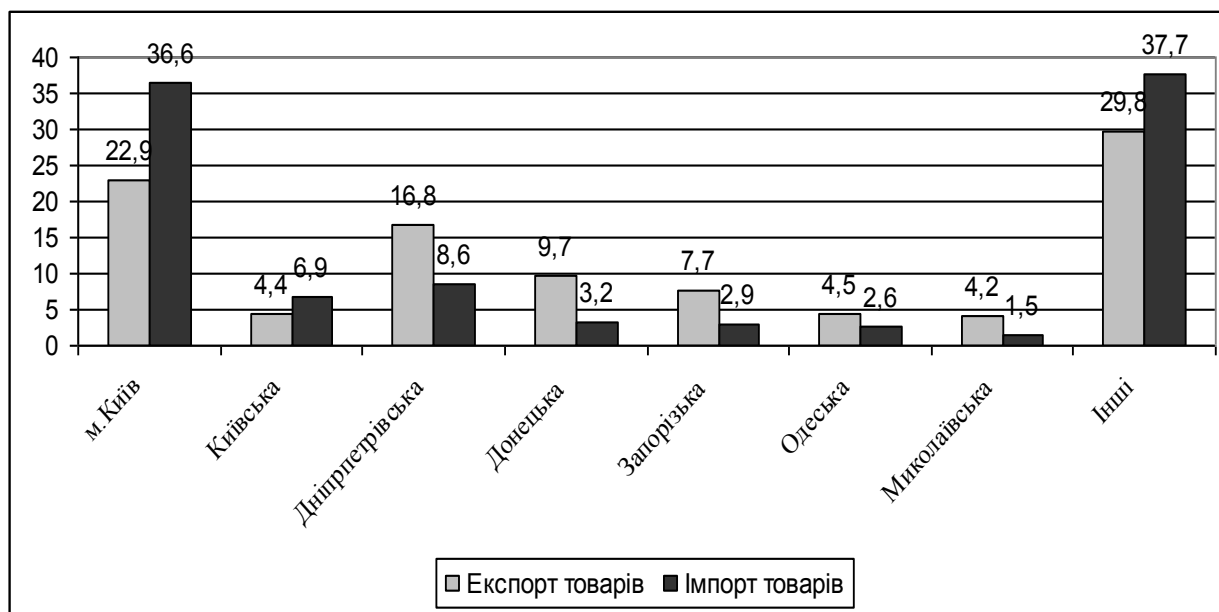

Рисунок 2.10 – Питома вага окремих регіонів України в загальному експорті-імпорті товарів у 2015 р., %

Наведені на рис. 2.10 дані показують, що в національному експорті товарів найбільшою серед регіонів є частка м. Києва та Дніпропетровської області, яка в 2015р. становила 22,9 % та 16,8% відповідно. Крім того, м. Київ має найбільшу частку і з імпорту товарів 36,6% в загальному імпорті товарів в 2015р. Серед регіонів України зовнішня торгівля Миколаївщини утримувала середні позиції.

Вигідне географічне розташування Миколаївської області, існуючий виробничий та зовнішньоекономічний досвід праці, різноманітні форми власності, дозволяє раціонально використовувати інвестиції закордонних партнерів, сприяють подальшому розвитку ділових відносин на базі створення спільних виробництв, реалізації інших видів зовнішньоекономічного співробітництва. Так в Миколаївській області 509 підприємства, організації та фірми займаються експортом товарів та послуг та 158 – імпортними операціями [55] (рис.2.11).

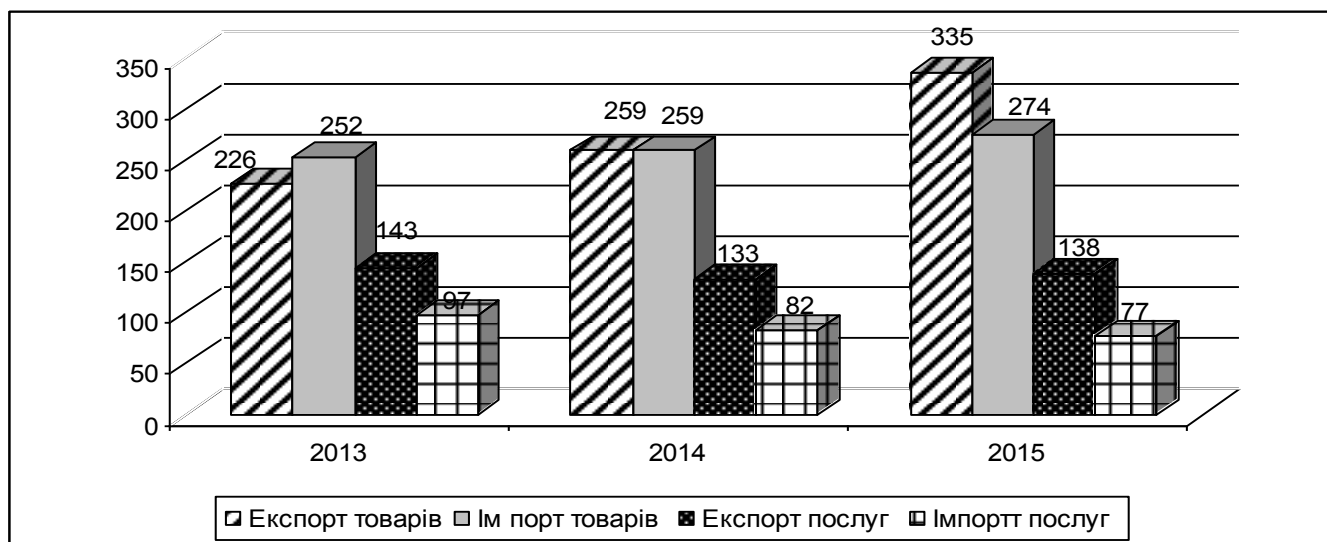

Рисунок 2.11 – Кількість підприємств, які здійснювали зовнішньоторговельну діяльність в Миколаївській області

Дані рисунку, свідчать, що у 2015 р. кількість підприємств, які здійснювали експорт товарів та послуг з Миколаївської області збільшилася на 29,3% і склала 335 од., та на 3,8% – 138од. відповідно. Імпорт товарів в Миколаївській області здійснювали 2015р. 274 підприємства, що на 5,8% більше ніж попереднього 2014року.

Зменшення кількості підприємств звітного року на 6,1% можна було прослідкувати щодо імпорту послуг в Миколаївську область. Поглиблення економічної кризи негативно відобразилося майже на всіх сферах української економіки.

Тенденція до зниження обсягів зовнішньої торгівлі, яка започаткувалася на Миколаївщині у 2014 р., продовжилася і у 2015 р. (рис.2.12) [56].

У 2015р. обсяг експорту товарів та послуг зменшився порівняно з 2014р. на 11,2% (на 230,7 млн.дол. США) і склав 1824,3 млн.дол.США. Імпорт товарів та послуг становив 623,8 млн.дол. і скоротився на 8,9% (або на 60,7 млн.дол.США). У порівнянні з 2010р. експорт зріс на 1,1%, імпорт – знизився на 32,6 відсотки.

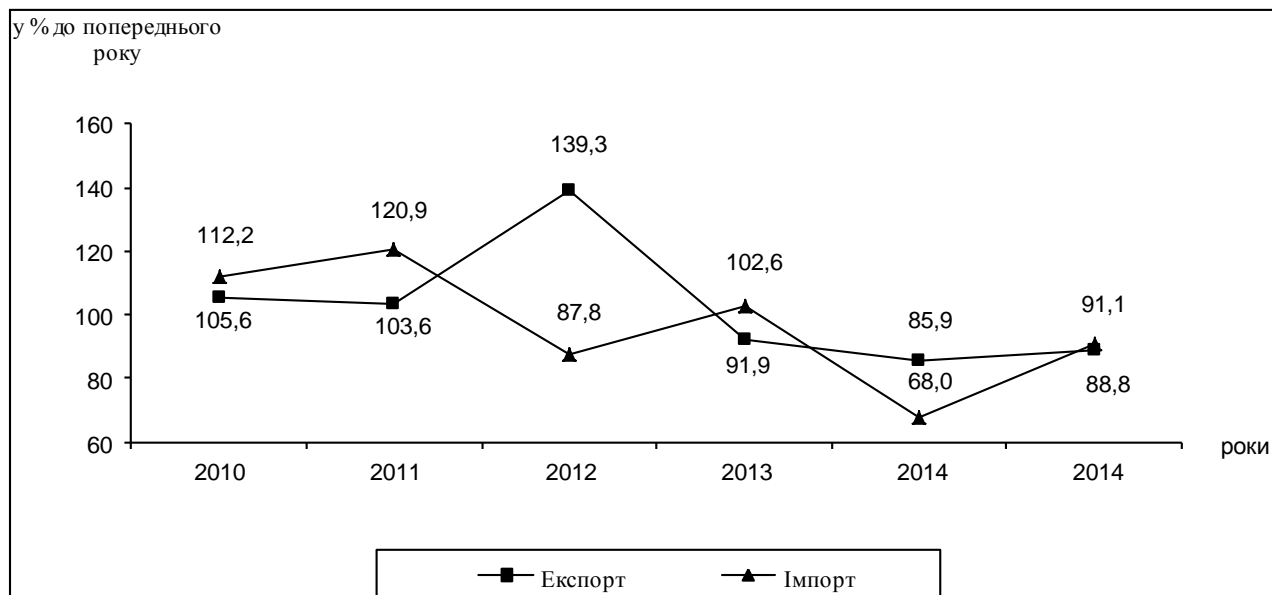

Рисунок 2.12 – Індекси зростання (зниження) зовнішньої торгівлі підприємствами Миколаївської області товарами та послугами

В зовнішньоторговельному обороті Миколаївської області у 2015 р., продовжилась спадна тенденція попередніх періодів щодо обсягів зовнішньої торгівлі (табл. 2.4.). Скорочення зовнішньоторговельного обороту у 2015р. на 10,6% проти 2014р. та на 31,7% менше ніж 2012р. коли було досягнуто найвищого рівня зовнішньоторговельного обороту за досліджуваний період 2010-2015рр. [56].

Таблиця 2.4. Зовнішньоекономічна діяльність сільськогосподарських підприємств Миколаївської області, млн. дол. США

Показники	2010 р.	2011 р.	2012 р.	2013 р.	2014 р.	2015 р.
Експорт товарів та послуг	1803,8	1869,3	2604,7	2393,0	2055,0	1824,3
Імпорт товарів та послуг	925,4	1118,5	981,9	1007,1	684,5	623,8
Зовнішньоторговельний оборот	2729,2	2987,8	3586,6	3400,1	2739,5	2448,1
Сальдо	878,4	750,8	1622,8	1385,9	1370,5	1200,5
Коефіцієнт покриття експорту імпортом	2,0	1,7	2,7	2,4	3,0	2,9

Сальдо зовнішньої торгівлі за підсумками 2015р. склалося позитивним у сумі 1200,5 млн.дол.США при переважанні експорту товарів та послуг над їх імпортом у 2,9 раза, у 2014р. сальдо дорівнювало – 1370,5 млн.дол. США, а відповідний коефіцієнт – 3, у 2010р. – 878,4 млн.дол. США та 2,0.

Так склалось, що до 2015 р. в Україні агропромисловий комплекс і, перш за все, його провідна галузь – сільське господарство завжди знаходились серед пріоритетів розвитку країни. Адже не скористатися дарованим природно-ресурсним потенціалом було б безглуздо. На Україну припадає приблизно 25% чорноземів світу, а площа сільськогосподарських угідь складає 43 млн га а це 72% від загальної площі країни.

Важливою складовою експорту підприємств Миколаївської області є експорт саме продукції аграрного сектору, одного з найважливіших сфер матеріального виробництва, в якій створюються матеріальні блага рослинного і тваринного походження для забезпечення населення продуктами харчування, а промисловості – сировиною. Тому, для початку варто дослідити динаміку експорту сільськогосподарської продукції підприємствами Миколаївської області (рис. 2.13).

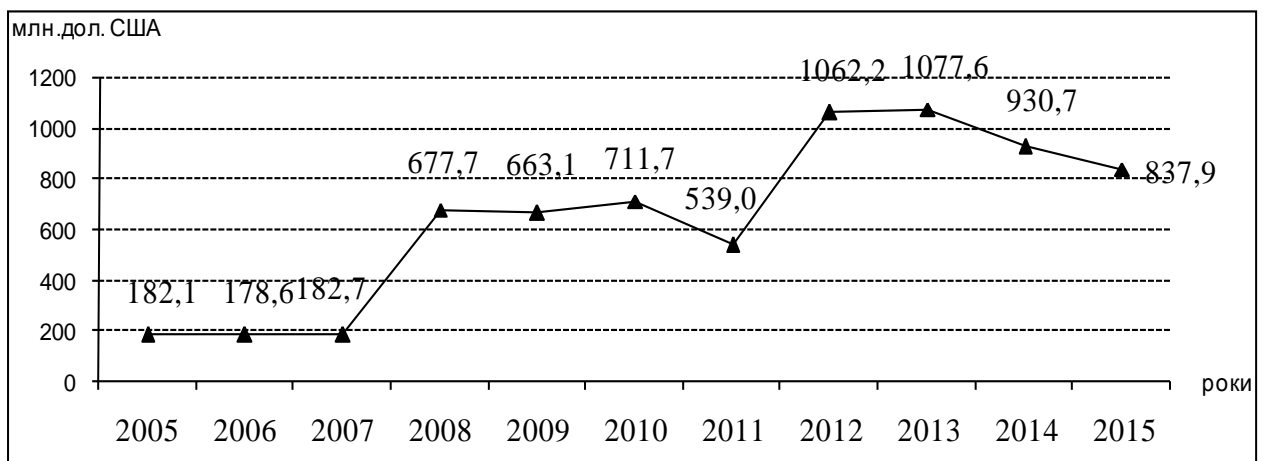

Рисунок 2.13 – Динаміка експорту сільськогосподарської продукції аграрними підприємствами Миколаївської області

Так у 2015р. її частка у загальнообласному експорті товарів становила 52,3%, що на 1,6 в.п. більше порівняно з 2014р. та на 7,7 в.п. – з 2010р. Починаючи з 2014р. в регіоні спостерігалася тенденція до поступового зниження експортних поставок сільгосппродукції. За даними Держмитслужби України, у 2015р. підприємствами області експортовано різноманітної сільгосппродукції на суму 837,9 млн.дол. США, що на 10% менше, ніж у 2014р. у порівняння з 2010р. – на 17,7% більше.

Практично весь експорт сільгосппродукції Миколаївської області визначила продукція рослинництва (рис.2.14).

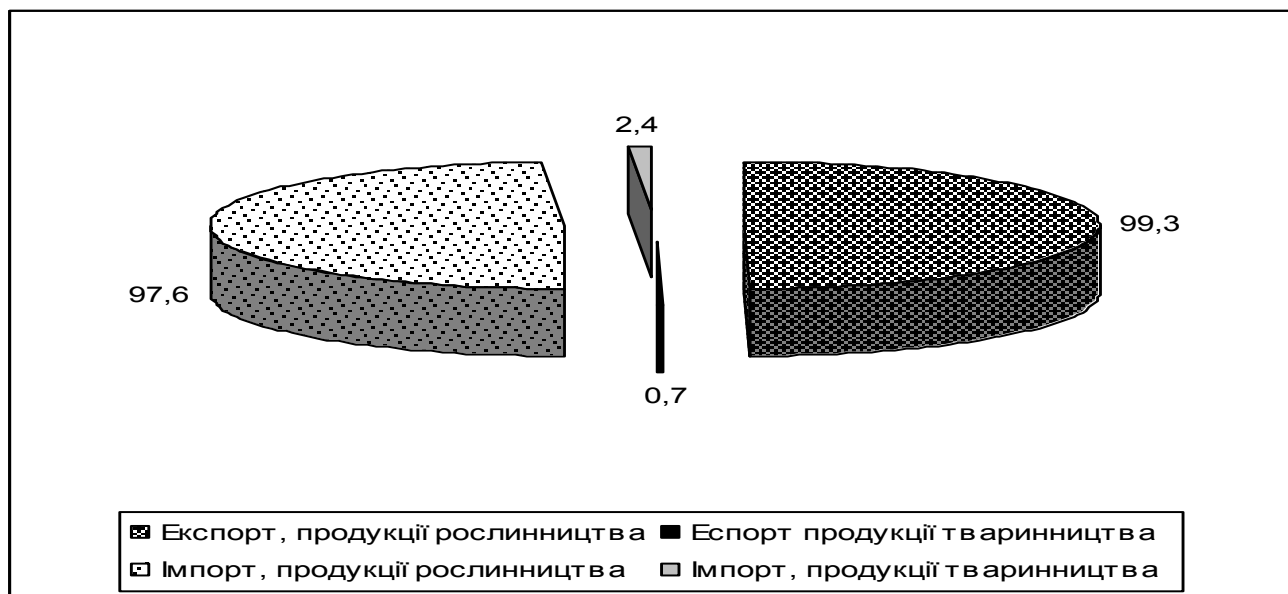

Рисунок 2.14 – Структура зовнішньої торгівлі аграрних підприємств Миколаївської області у 2015 р., %[15]

Частка продукції тваринництва в експортних поставках сільгосппродукції залишається малопомітною. У 2015р. на неї припало лише 0,7% проти 0,6% у попередньому році, а обсяг поставок склав 6 млн.дол. США проти 5,6 млн.дол. США. За 2015р. підприємствами області імпортовано сільгосппродукції на 11,8 млн.дол. США, що на 52,9% менше, ніж у 2014р., при цьому її частка в імпорті регіону знизилася з 4% до 2,1відсотки. Практично весь імпорт сільгосппродукції 2015р. визначила продукція рослинництва, на яку припало 97,6% проти 82,8% у 2014р., а обсяг поставок скоротився на 44,4%, переважно за рахунок зменшення ввозу овочів, їстівних плодів та горіхів, і склав 11,5 млн.дол. США.

Продукція тваринництва в імпорті 2015 р. склала 2,4% у 2014р. – 17,2% відповідно. При цьому обсяг поставок скоротився на 93,4%, за рахунок припинення ввозу м'яса та їстівних субпродуктів і склав 0,3 млн.дол. США.

Найбільш вагому частку в структурі аграрного експорту вже традиційно займають зернові культури, яких відвантажено за кордон на суму 699 млн.дол. США, 15,7% припало на насіння і плоди олійних рослин - 130,9 млн.дол. США,

0,2% становили овочі, а це 1,8 млн.дол. США, 0,1% – їстівні плоди та горіхи -0,2 млн.дол. США (рис.2.15).

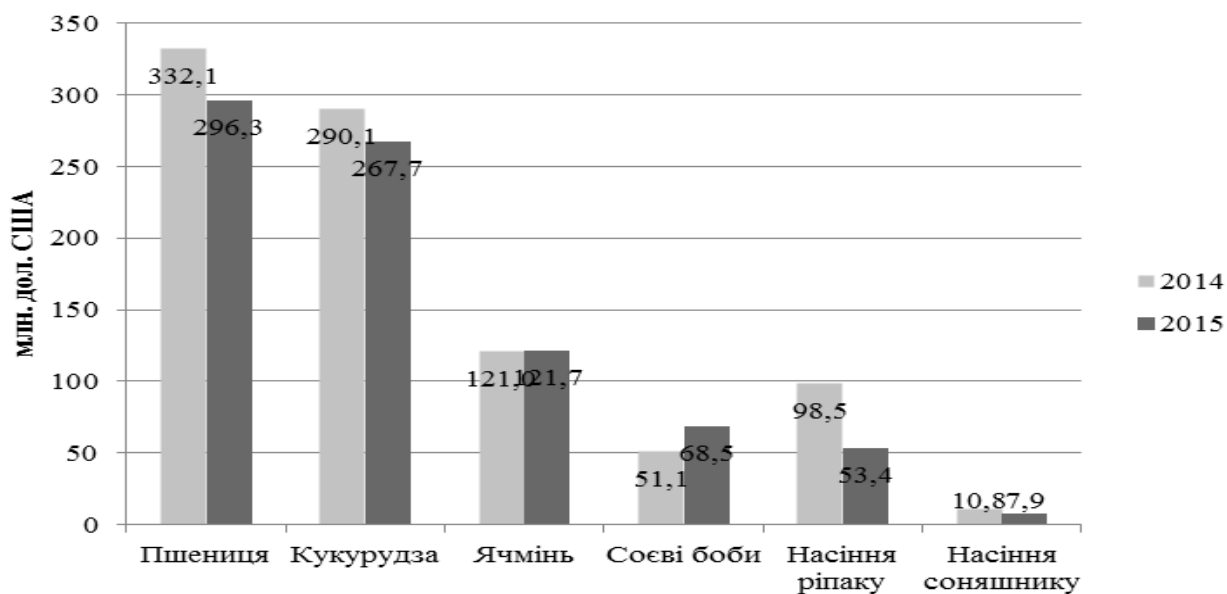

Рисунок 2.15 – Експорт основних видів сільськогосподарської продукції аграрними підприємствами Миколаївської області

У 2015р. на фоні зниження вартісних показників експорту рослинницької продукції відбулося зростання поставок у натуральному вимірі, а саме: на соєві боби – у 1,6 раза, овочі – на 36%, ячмінь – на 27,2%, пшеницю – на 21%, кукурудзу – на 10 відсотків. Одночасно з цим скоротилися поставки їстівних плодів та горіхів – на 40,1%, насіння ріпаку – на 38,5%, насіння соняшнику – на 17,1 відсотки.

Основними експортерами зернових культур в регіоні є такі зернотрейдери як ПП «Віталмар Агро», ТОВСП «Нібулон», ТОВ Зерноторгівельна компанія «Прометей».

Важливою характеристикою зовнішньої торгівлі є її географічна структура. Географічна структура експорту зернових культур Миколаївської області залишається незмінною вже кілька років поспіль. Провідні позиції належать трьом регіонам – країнам Європейського Союзу, Азії та Африки. (табл. 2.5).

Таблиця 2.5. Експорт зернових культур підприємствами Миколаївської області по країнах світу, тис.дол. США

Країни	2014 р.	2015 р.	2015 р. до 2014 р.	
			темп росту, у %	Збільшення / зменшення (-; +)
Усього	761322,3	698938,1	91,8	-62384,2
Країни СНД	638,4	348,8	54,6	-289,6
Країни Європи	103140,1	158707,3	153,9	55567,2
Країни Азії	359067,9	329507,6	91,8	-29560,3
Країни Африки	289757,7	201551,8	69,6	-88205,9
Країни Америки	8718,2	8822,6	101,2	104,4

На основі даних табл. 2.5, можна зробити висновок, що зернові культури у 2015 р. експортувалися до 57 країн світу у порівнянні з 47 у 2014 р. і практично всі надійшли до країн далекого зарубіжжя. Найбільшими споживачами зернової продукції стали Єгипет -15,8 % річного експорту зернових, Саудівська Аравія – 14,0 %, Іспанія – 9,3 %, Республіка Корея – 7,2 %, Ізраїль – 5,3 %, Таїланд - 5,2 відсотки.

На світовому ринку продовольства Україна останніми роками утвердилася як передбачуваний і потужний постачальник якісної аграрної продукції. Стабільним попитом у багатьох країнах світу користується вітчизняне зерно пшениці, ячменю, кукурудзи, а безпосередньо насіння соняшнику, ріпаку і сої продовжує займати провідні позиції (рис. 2.16).

Слід зауважити, що сучасні тенденції в експорті української аграрної продукції свідчать про переорієнтацію на азійські та європейські ринки. Так, нещодавно Китай займав лише 5-те місце в рейтингу, а тепер входить в трійку у цьому списку. Нарощує Україна продаж товарів в інші регіони Азії, а ось Росія, яка займала 3-тє місце – тепер опустилася аж на 15-те (експорт скоротився майже на 70 відсотків).

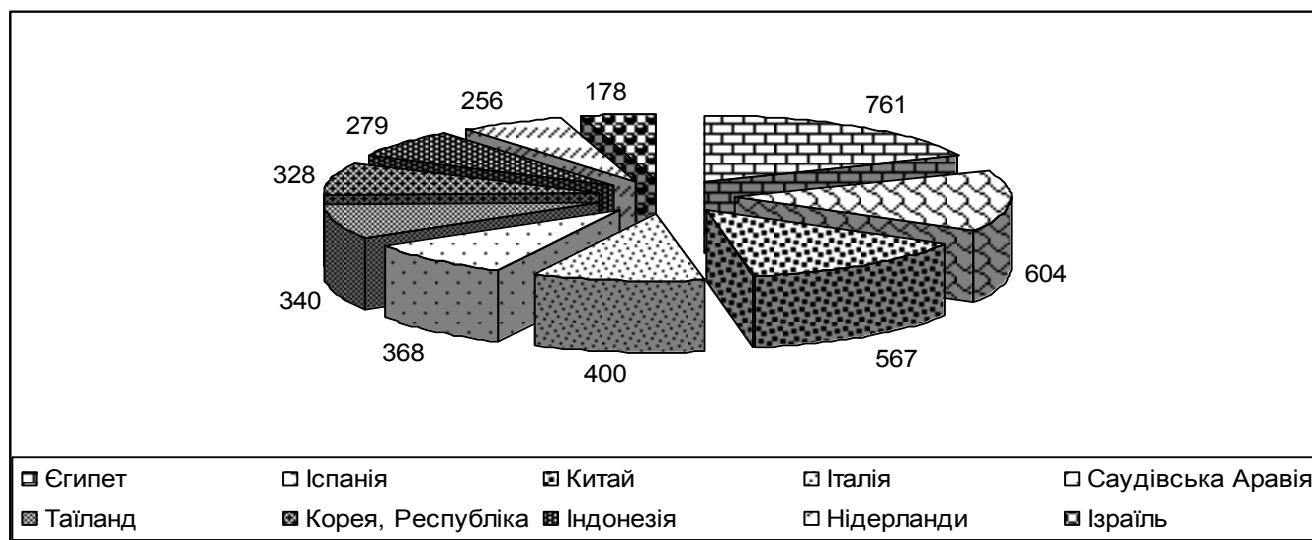

Рисунок 2.16 –ТОП-10 імпортерів зернових з України, 2015р., \$ млн

Насамперед у 2015 р. абсолютним лідером з обсягу експорту вітчизняної аграрної продукції стала товарна позиція «Олії соняшникова, сафлорова або бавовняна». Вітчизняні компанії експортували лише до однієї Індії соняшникової олії на суму майже 1,05 млрд дол., або 34,6 % від усього обсягу за товарною групою і 7,2 % від аграрної продукції. Другим за важливістю був експорт олії до Китаю на суму 438,3 млн дол., або 14,5 % від усього обсягу за товарною групою та до Іспанії, відповідно на 155,2 млн дол. і 5,1 %. В ході подальшого аналізу розглянемо експорт олійних культур підприємствами Миколаївської області по країнах світу (табл.2.6).

Таблиця 2.6. Експорт олійних культур підприємствами Миколаївської області по країнах світу, тис .дол. США

Країни	2014 р.	2015 р.	2015 р. до 2014 р.	
			темп росту, у %	Збільшення / зменшення (-; +)
Усього	161440,9	130918,2	81,1	-30522,7
Країни СНД	1128,0	833,2	73,9	-294,8
Країни Європи	46730,2	32951,6	70,5	-13778,6
Країни Азії	79286,5	82817,6	104,4	3531,1
Країни Африки	34296,2	14315,7	41,7	-19980,5
Країни Америки	-	0,1	-	0,1

Аналіз даних таблиці 2.6 показав, що насіння та плоди олійних рослин у 2015 р. експортувалися до 34 країн, що на 9 країн більше ніж у попередньому

році. Насіння та плоди олійних рослин у 2015 р. експортувалися до 34 країн, що на 9 країн більше ніж у попередньому році. Основними споживачами цього виду сільгосппродукції стали Туреччина 19,4 %, Об'єднані Арабські Емірати 17,6 %, Португалія 12,5 %, Пакистан 11,8 %, Ізраїль 8,5 % та Єгипет 7,1 %.

Виробництво олійних культур в Україні вже багато років зорієнтовано переважно на соняшник, як основну сировину для промислового виробництва. Ріпак є ринково привабливою культурою, на яку постійно зростає попит. Ця культура виступає джерелом зелених кормів і відновлення родючості ґрунту, прекрасна сировина для виробництва біопалива. В Україні галузь ріпаківництва та промислової переробки має великі потенційні можливості, які необхідно реалізувати через ринкові механізми. Соя – цінна рослина з точки зору агрономії, тому що збагачує ґрунт азотом, поліпшує його структуру. Вона користується попитом серед виробників сільськогосподарської продукції як прибуткова культура.

Сьогодні особливо актуальним для держави є питання аналізу структури імпорту аграрної продукції та пошуку шляхів диверсифікації і заміщення тих її видів, які вітчизняне сільське господарство спроможне виробляти в достатній кількості відповідної якості, щоб задовольнити власні потреби внутрішнього ринку. Досить значну питому вагу в імпорті займають продукти рослинного походження, які становлять 33% від загальної вартості (табл. 2.7).

Таблиця 2.7 Імпорт товарів за групами підприємствами Миколаївської області, тис.дол.США

Групи товарів	2012 р.	2013 р.	2014 р.	2015 р.	% до загальнообласного	Абсолютне відхилення
Усього	895654,2	928887,4	631269,2	574741,1	100,00	-56528,10
I. Живі тварини; продукти тваринного походження	25206,9	34905,7	13366,0	2962,3	0,52	-10403,70
II. Продукти рослинного походження	6912,4	7168,3	21809,6	13968,5	2,43	-7841,10
III. 15 Жири та олії тваринного або рослинного походження	50,4	–	175,3	334,2	0,06	158,90

Проаналізувавши дані таблиці можемо зробити висновок, що у структурі імпорту рослинницької продукції 45,3% припало на їстівні плоди та горіхи (цитрусові, виноград, сушені абрикоси та чорнослив, різноманітні горіхи) з Туреччини, Індії, Ісламської Республіки Іран та В'єтнаму, 28,7% – на насіння та плоди олійних рослин (насіння соняшнику для сівби) з Індії, США та Китаю, 20,8% – на зернові культури (насіннєву кукурудзу та сорго) з Швейцарії, Румунії та Угорщини, 5,2% – на овочі з Туреччини, Білорусі, Чілі та Китаю.

Продукція тваринництва в імпорті минулого року склала 2,4% (у 2014р. – 17,2%). При цьому обсяг поставок скоротився на 93,4% (за рахунок припинення ввозу м'яса та їстівних субпродуктів) і склав 0,3 млн.дол. США.

Найбільші імпортні потоки товарів до Миколаївської області приходили з таких країн, як Білорусь, Російська Федерація, Гвінея та Гайяна, Китай, Німеччина, США, Польща (рис. 2.17).

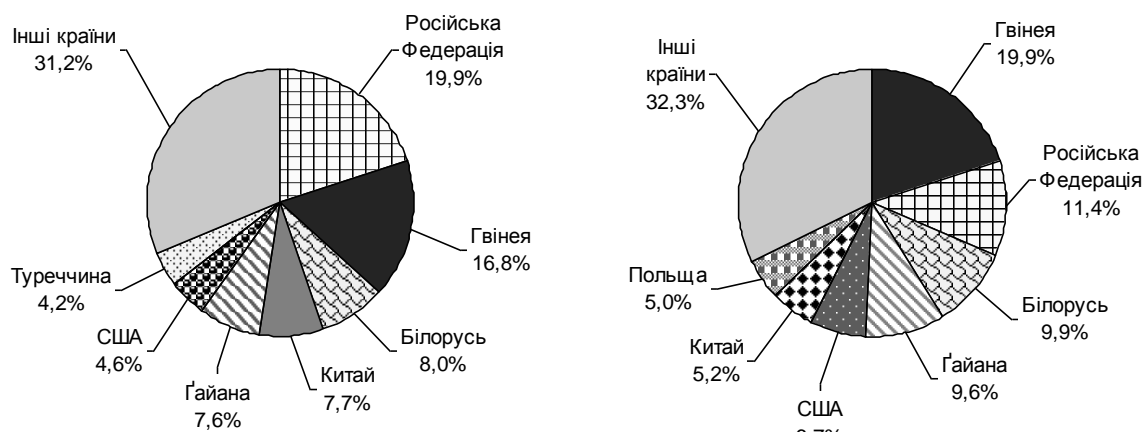

Рисунок 2.17 – Географічна структура імпорту товарів підприємствами Миколаївської області

Таким чином, результати дослідження зовнішньої торгівлі підприємствами агропромислового сектора Миколаївської області у 2015 р. виявилися для аграрного сектору дещо неоднозначними – одночасне скорочення імпорту на 52,9% та втрата майже \$ 92,8 млн. експорту. Поряд із цим за 2015 р. було отримано позитивне зовнішньоторговельне сальдо \$1200,5млн. Тож, кризове становище економіки України вимагає розвитку агропромислового сектору на інтенсивній основі міжнародного співробітництва, що дозволить забезпечити продовольчу безпеку країни, гарантуючи кожній особі можливість повноцінного

раціонального харчування якісними та безпечними продуктами харчування, а також реалізувати конкурентні переваги країни на європейських ринках продовольства.

Основною ж проблемою розвитку зовнішньоекономічної діяльності аграрних підприємств є недостатня конкурентоздатність їхньої продукції на зовнішньому ринку. На зовнішньоекономічну діяльність суб'єктів агропромислового комплексу впливає ряд негативних явищ, таких як: низька ефективність функціонування чи навіть занепад цієї галузі порівняно з іншими країнами; невідповідність структури українського експорту попиту інших країн на продукцію агропромислового комплексу; недотримання переважною більшістю підприємств міжнародних вимог виробництва аграрної продукції.

Для ефективного функціонування аграрних підприємств в Україні та підвищення конкурентоспроможності їх продукції в умовах реалізації нової державної політики в сфері розвитку аграрного сектора необхідно приділити важливу увагу розбудові такої інфраструктури, що була б економічно привабливою для залучення іноземних інвестицій та значних приватних капіталовкладень. Таким чином доцільно сприяти розвитку ряду неурядових організацій, що мають змогу поряд з державою, виконувати функції надання комплексу послуг малим сільськогосподарським підприємствам у вигляді надання кредитів, виробничо-технічної допомоги, кооперування сільськогосподарської техніки та іншого інвентарю тощо .

2.3. Характеристика основних елементів інфраструктурного забезпечення розвитку зовнішньоекономічної діяльності аграрних підприємств Миколаївської області

На сьогоднішній день ефективність розвитку зовнішньоекономічної діяльності аграрних підприємств економіки значною мірою залежить від ступеня розвитку інфраструктури. Адекватний обсяг та надійність інфраструктури визначають спроможність країни та кожного її регіону брати участь у

міжнародній торгівлі, тому її розвитку повинна приділятися значна увага на макро- та мезорівні [57].

Заклади, які формують, інфраструктуру сприяють успішному формуванню та використанню експортного потенціалу, який, в свою чергу, забезпечує фінансування та функціонування перших.

Головними елементами інфраструктури зовнішньоекономічної діяльності аграрних підприємств можуть бути самостійні суб'єкти господарської діяльності; економічний раціоналізм у відносинах з країнами-учасницями; створення режиму вільного руху товарів, послуг, капіталів; формування мережі банків і ділових центрів для фінансування та інформаційної підтримки державних та приватних інвестиційних проектів; комплексне використання й охорона природних ресурсів; співробітництво в розвитку паливно-сировинної бази; раціональне використання енергетичних ресурсів; співробітництво в технологічному оновленні металургійних підприємств, розвитку АПК, харчової та переробної промисловості; створення сучасних телекомунікацій; розвиток уніфікованої митної системи [58].

До основних суб'єктів інфраструктури зовнішньоекономічної діяльності аграрних підприємств Миколаївської області відноситься: державні органи управління (Миколаївська облдержадміністрація, Миколаївська митниця ДФУ); фінансово-кредитні установи; навчальні та науково-дослідні заклади; транспортні організації; страхові компанії; підприємства та ін. (рис. 2.18).

Велике значення для формування ринкової інфраструктури ЗЕД аграрних підприємств за сучасних умов має зовнішньоекономічна політика держави. Миколаївська обласна державна адміністрація (Миколаївська ОДА) – місцевий орган виконавчої влади в Миколаївській області в межах своїх повноважень здійснює виконавчу владу на території відповідної адміністративно-територіальної одиниці, а також реалізує повноваження, делеговані їй відповідною радою.

До відання Миколаївської ОДА у межах і формах, визначених Конституцією і законами України, належить вирішення питань:

1. забезпечення законності, охорони прав, свобод і законних інтересів громадян;
2. соціально-економічного розвитку відповідних територій;

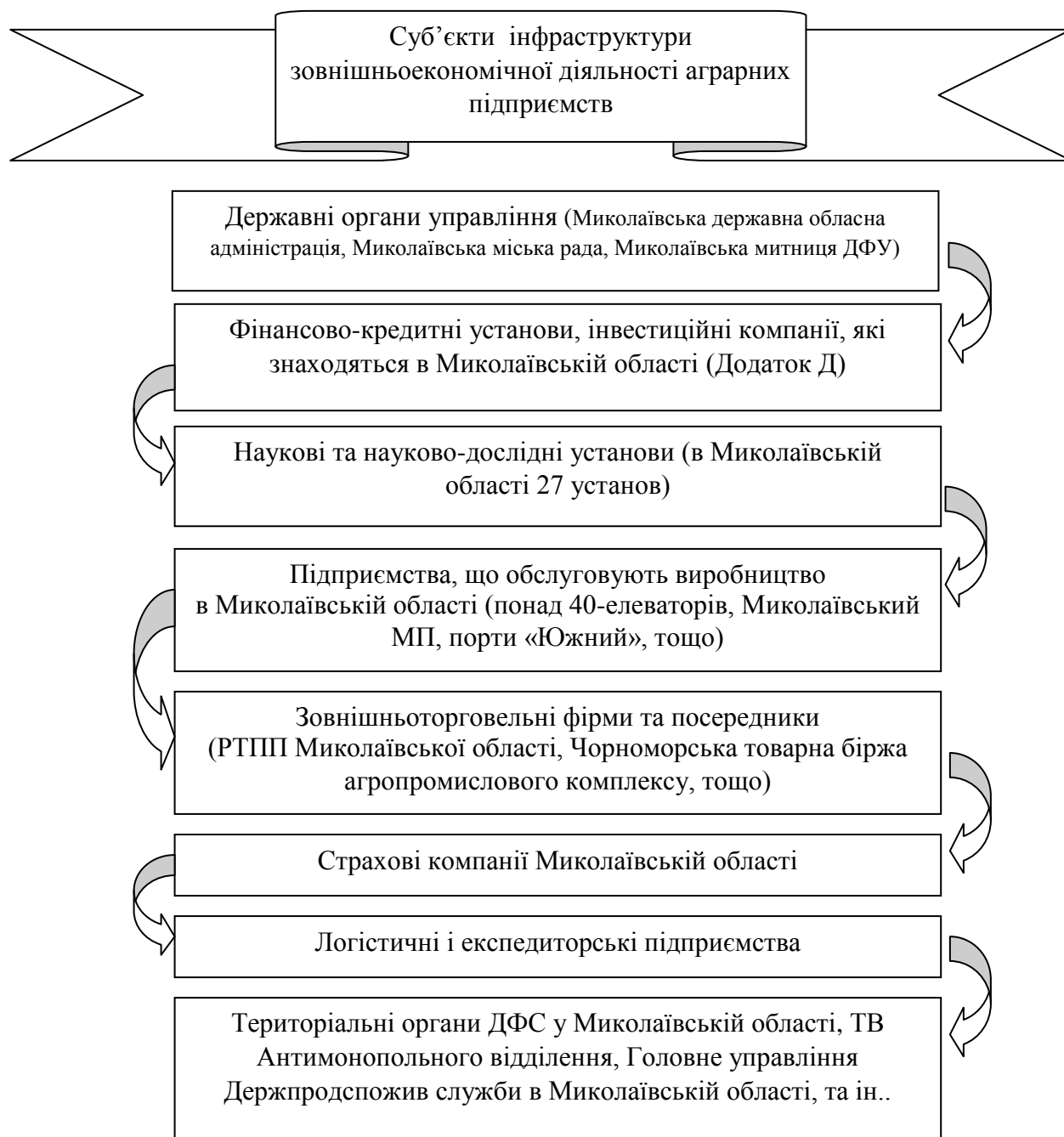

Рисунок 2.18 – Суб'єкти інфраструктури зовнішньоекономічної діяльності аграрних підприємств в Миколаївській області

3. бюджету, фінансів та обліку;
4. управління майном, приватизації та підприємництва;

5. промисловості, сільського господарства, будівництва, транспорту і зв'язку;

6. науки, освіти, культури, охорони здоров'я, фізкультури і спорту, сім'ї, жінок, молоді та неповнолітніх;

7. використання землі, природних ресурсів, охорони довкілля;

8. зовнішньоекономічної діяльності;

9. оборонної роботи та мобілізаційної підготовки;

10. соціального захисту, зайнятості населення, праці та заробітної плати.

Поряд з цим департаментом в структурі Миколаївської ОДА є підрозділ, який безпосередньо здійснює управління зовнішньоекономічною діяльністю в регіоні – це Департамент економічного розвитку і регіональної політики (далі Департамент).

Основними завданнями департаменту є забезпечення на території області:

1. реалізації державної політики економічного і соціального розвитку;

2. реалізації державної цінової політики;

3. реалізації державної промислової політики;

4. реалізації регіональної політики;

5. реалізації державної політики у сфері інвестиційної діяльності та державно - приватного партнерства;

6. реалізації державної політики з питань розвитку підприємництва, державної регуляторної політики, ліцензування, дозвільної системи;

7. реалізації державної політики у сфері торгівлі та побутових послуг;

8. реалізації державної політики у сфері управління об'єктами державної власності, в тому числі корпоративними правами держави;

9. реалізації єдиної державної зовнішньоекономічної політики;

10. реалізації державної і регіональної політики у сфері управління майном спільної власності територіальних громад сіл, селищ, міст Миколаївської області;

11. координації діяльності інших структурних підрозділів Миколаївської обласної державної адміністрації щодо оперативного управління майном спільної власності територіальних громад сіл, селищ, міст Миколаївської області;

12. надання інформаційної підтримки з питань застосування законодавства у сфері реалізації права господарського відання та оперативного управління суб'єктами спільної власності територіальних громад сіл, селищ, міст Миколаївської області майном;

13. захисту у межах компетенції майнових прав територіальних громад сіл, селищ та міст Миколаївської області.

Наступною важливою ланкою серед органів державного регулювання ЗЕД в регіональному аспекті є органи місцевого самоврядування. Вони є представницьким органом місцевого самоврядування, що представляють спільні інтереси територіальних громад сіл, селищ, міст, у межах повноважень, визначених Конституцією України, Законом України «Про місцеве самоврядування в Україні» й іншими законами, а також повноважень, переданих їм сільськими, селищними, міськими радами. Виконавчі органи сільських, селищних, міських рад відповідно до Закону України «Про місцеве самоврядування» наділені також певними повноваженнями в галузі ЗЕД (табл.2.8).

Таблиця 2.8 Повноваження органів місцевого самоврядування Миколаївської області

Власні (самоврядні) повноваження	Делеговані повноваження
1) укладення і забезпечення виконання у встановленому законодавством порядку договорів з іноземними партнерами на придбання та реалізацію продукції, виконання робіт і надання послуг; 2) сприяння зовнішньоекономічним зв'язкам підприємств, установ та організацій, розташованих на відповідній території, незалежно від форм власності; 3) сприяння у створенні на основі законодавства спільних з іноземними партнерами підприємств виробничої і соціальної інфраструктури та інших об'єктів; залучення іноземних інвестицій для створення робочих місць.	1) організація та контроль прикордонної і прибережної торгівлі; 2) створення умов для належного функціонування митних органів, сприяння їх діяльності; 3) забезпечення на відповідній території в межах наданих повноважень реалізації міжнародних зобов'язань України.

Унікальне географічне розташування області на півдні України на перехресті міжнародних транспортних коридорів як одного з важливих центрів

міжнародних економічних і транспортних зв'язків, через який проходять залізничні, автомобільні і трубопровідний міжнародні коридори, обумовлює необхідність першочергового розвитку магістральних шляхів сполучення. У перспективі інтенсивність цих зв'язків значно зростатиме. Розвиток мережі сучасних шляхів сполучення дозволить отримати значний економічний ефект завдяки скороченню відстані транспортування вантажів, зменшенню витрат на перевезення, активізації зовнішньоекономічних зв'язків.

Область має розгалужену транспортну систему, в структурі якої функціонує 1 міжнародний аеропорт, 3 морських порти, 1 річковий порт, підрозділи залізниці, кілька тисяч автоперевізників різних форм власності, які працюють на ринку автотранспортних перевезень. Протяжність мережі автомобільних доріг загального користування становить 4792,4 км, з них державного значення – 1737,7 км, місцевого значення – 3054,7 км. В області на автомобільних дорогах загального користування нараховується 257 мостів і шляхопроводів загальною протяжністю 6,5 тис.пог.м, у тому числі 13 шляхопроводів протяжністю 0,7 тис.пог.метрів. Міжнародні транспортні коридори, які проходять через територію Миколаївської області наведено у таблиці 2.9.

Таблиця 2.9 Міжнародні транспортні коридори, які проходять через територію Миколаївської області

Назва коридору	Маршрути по Україні	
	Залізничний транспорт	Автомобільний транспорт
Євро-Азіатський (Іллічівськ-поромна переправа через Чорне море-Грузія-Азербайджан-поромна переправа-Туркменія	Одеса-Миколаїв-Херсон-Іллічівськ-поромна переправа через Чорне море - Грузія	Одеса-Миколаїв-Херсон-Джанкой-Керч
Чорноморське економічне співтовариство із проходженням по Україні	Рені-Ізмаїл-Одеса-Іллічівськ-Миколаїв-Херсон-Колосівка-Помошна-Знам'янка-Дніпропетровськ-Ясинувата-Квашине	Рені-Ізмаїл-Одеса-Миколаїв-Херсон-Мелітополь-Бердянськ-Маріуполь-Новоазовськ.
Балтійське море – Чорне море з проходженням по Україні	Ягодин/Ізов – Ковель – Здолбунів – Козятин – Жмеринка – Роздільна – Одеса/Іллічівськ	Ягодин – Ковель – Луцьк – Тернопіль – Хмельницький – Вінниця – Умань – порти Чорного моря.

Відмічається також незадовільний стан автошляхів та під'їзних доріг, що призводить до погіршення якості продукції, що перевозиться, збільшує терміни доставки, підвищуючи її собівартість.

В Миколаївській області система залізничного транспорту є достатньо розвинутою, а експортні поставки та завезення продукції з-за кордону здійснюються як власне залізничним транспортом, так і в комбінації з іншими видами транспорту, передусім з морським.

Експлуатаційна довжина магістралей залізничних колій загального користування становить 700 кілометрів. До складу залізничного транспорту входять локомотивне та вагонне депо, 53 залізничні станції, підпорядковані Одеській залізниці, у тому числі ряд потужних вузлів: Миколаїв, Миколаїв-Вантажний, Вознесенськ, Первомайськ-на-Бузі, Колосівка, Снігурівка, Миколаївське та Ольшанське міжгалузеві підприємства промислового залізничного транспорту. Перевезення вантажів по залізницях - один з найпоширеніших видів перевезень Миколаївської області.

Залізничні перевезення здійснюються відповідно до заявок на перевезення вантажів, які надаються вантажовідправниками в управління залізниць. В таблиці 2.10 представлено відправлення вантажу залізничним транспортом.

Таблиця 2.10 Відправлення вантажу залізничним транспортом Миколаївської області, тис. т

Вид продукції	2012р.	2013р.	2014р.	2014 р. у % до 2012 р. та 2013р.	
Хлібні	239	20	227	94,98	1135
Кам'яне вугілля і кокс	31	70	166	535,48	237,14
Нафта і нафтопродукти	0	10	15	x	150,00

У 2014 р. в порівнянні з попередніми роками ситуація покращилась. Так у 2014 р. перевезення вантажу хлібних культур зменшилось на 5,02 % в порівнянні з 2012 роком. Але в порівнянні з 2013 р. перевезення хлібних складо 227 тис. тонн що майже на 1.5 в.п. більше ніж в попередньому році. У 2014 р. залізничним

транспорт Миколаївської області було відправлено 166 тис. т кам'яного вугілля і коксу, це на 5 в.п. більше ніж у 2012 р. та на 2 в.п. ніж у 2013 році. Відправлення нафти у 2014 р. було не значним і склало 15 тис. т проти 10 тис. т в попередньому році.

Розглянемо обсяг перевезення вантажу залізничним транспортом Миколаївської області (табл. 2.11).

Таблиця 2.11 Обсяг перевезення вантажу залізничним транспортом Миколаївської області, тис. т.

Показники	2013 р.	2014 р.	2014 р. у % до 2013 р.
	зерно і продукти помелу		
Ввіз (імпорт)	34,2	45,5	133,1
Вивіз (експорт)	21283,4	23775,1	111,7
Транзит	724,1	689,7	95,2
Перевезено всього	23216,5	25834,5	111,3

Аналіз даної таблиці свідчить, що обсяги перевезення вантажу залізничним транспортом збільшився. Так у 2014 р. всього було перевезено зерна і продуктів помелу обсягом 25834,5 тис. т, що у відсотковому вираженні на 11,3% більше ніж у попередньому році. Ввіз та вивіз зерна і продуктів помелу також підвищився на 33,1% та 11,7% відповідно. Транзит у 2014 р. склав 689,7 тис. т, що на 4,8% менше ніж було торік.

У Миколаївській області функціонують три морські та один річковий порти, які входять до єдиного Бузько-Дніпровського морського транспортного вузла, зокрема: державне підприємство «Миколаївський морський порт»; спеціалізований морський порт «Октябрськ»; дочірнє підприємство «Миколаївський річковий порт» АСК «Укррічфлот»; ТОВ «Порт «Очаків». Також до підприємств морегосподарського комплексу входять ТОВ СП «НІБУЛОН» та ТОВ «Миколаївський спеціалізований порт «НІКА-ТЕРА».

Крім того, порти Бузько-Дніпровського морського транспортного вузла та морські термінали зв'язані водними шляхами з придунайськими країнами і портами Каспійського моря, що сприяє розвитку міжнародних транспортних коридорів на території України, Росії і Казахстану.

Географічне положення портів Бузько-Дніпровського морського транспортного вузла, близькість основних експортерів виробленої в Україні продукції, апробовані транзитні коридори, розвинута мережа водних, залізничних, автомобільних та авіаційних комунікацій створює сприятливе середовище для транзитних вантажів.

Морські портові термінали в Україні сьогодні залишаються в зоні підвищеної уваги інвесторів, трейдерів і стивидорів. Не дивлячись на складні політичну і економічну ситуацію в Україні, деяким компаніям вдалося в минулому році збільшити потужності перевалки. Великий ривок в потужностях зробив термінал «Ніка-Тера», збільшивши свої можливості з одноразового зберігання з 40 тис. т до 210 тис. т, і тим самим увійшов до трійки лідерів (рис.2.19).

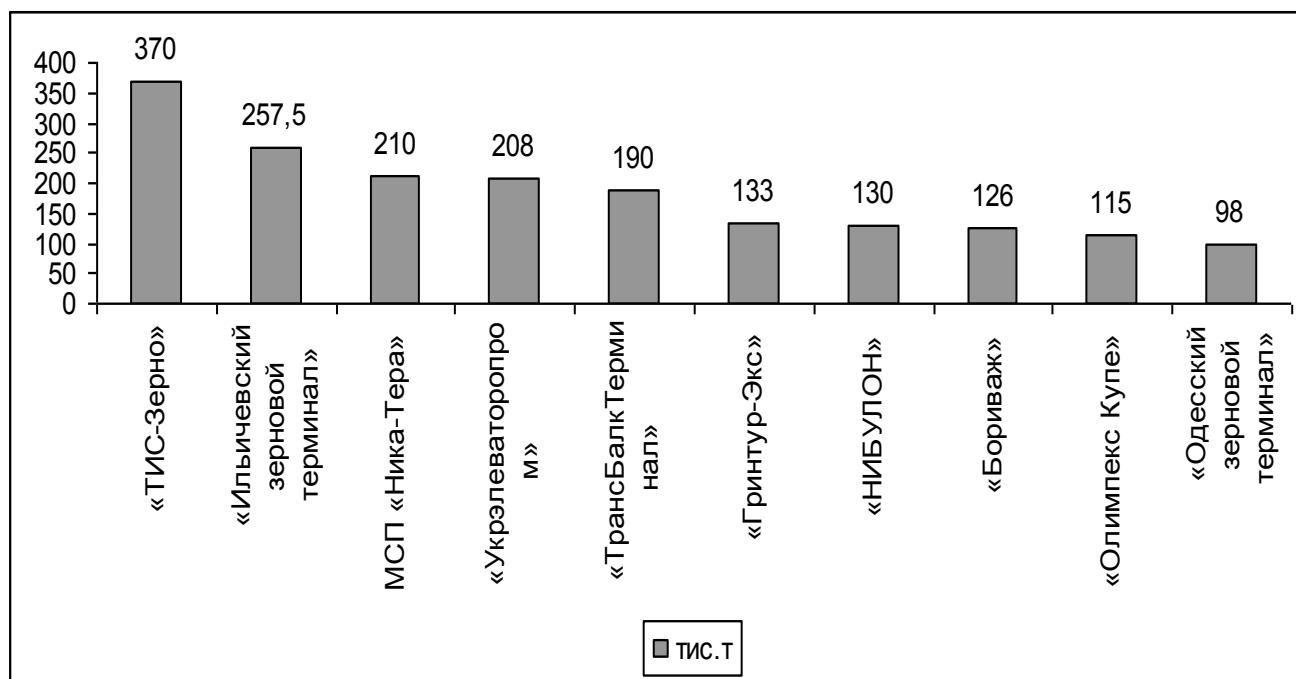

Рисунок 2.19 – Топ -10 морських портових зернових терміналів в 2015 р.

Рейтинг морських зернових терміналів складений на основі відкритих даних, які опубліковані на сайтах компаній, а також за інформацією, наданою Адміністрацією морських портів України.

Перша, російсько-українсько-американська, трійка «грандів» – термінали «ТІС», «НІБУЛОН», Vunge – перевалила близько 40 % «водного» експорту зерна з України, перша «десятка» – 70 відсотків. При цьому найменший обсяг

відвантаження за сезон було здійснено не найменшим Скадовським морським портом – всього 3 тис. тон. В 2016 р Компанія «Бунге» завершила створення єдиного виробничо-перевантажувального комплексу, до складу якого входитимуть перевантажувальний термінал і олійно-екстракційний завод, що разом з діючим перевантажувальним терміналом стане основою промислово-транспортного кластеру на території Миколаївського морського порту.

Компанія Noble Group Limited (Гонконг) здійснює будівництво перевантажувального терміналу зернових та олійних культур на території Миколаївської області.

ТОВ «МСП «Ніка»-«Тера» реалізувало проект по газопостачанню зернового терміналу. Реалізація проекту дозволить забезпечити роботу зерносушарки зернового комплексу.

В Україні відзначається інтерес великих агрохолдингів до будівництва власних портових потужностей з перевалки зернових на експорт. Наявність власного зерноперевалочного комплексу в порту дозволить агрохолдингам скоротити витрати на доставку на експорт, тим самим підвищити свою конкурентоспроможність.

Власними портовими потужностями з перевалки зернових вантажів на експорт в Україні, зокрема Миколаївській області володіють 2 агрохолдинги – Кернел і Нібулон [59].

В рейтингу Топ -10 річкових перевантажувальних терміналів в 2015 році компанія «Нібулон» займає з 2 по 8 позицію (рис. 2.20).

На першому місці в даному рейтингу знаходиться Світловодський річковий термінал – передовий елеваторний комплекс групи компаній «УкрАгроКом» та «Гермес-Треїдинг» загальною потужністю одноразового зберігання зернових 94 тис.т; прийом – 5 тис. т на добу; обробка та сушка – 4,4 тис. т на добу; погрузка на ж/д – 4 тис. т в день, навантаження на водний транспорт – 5 тис. т в день.

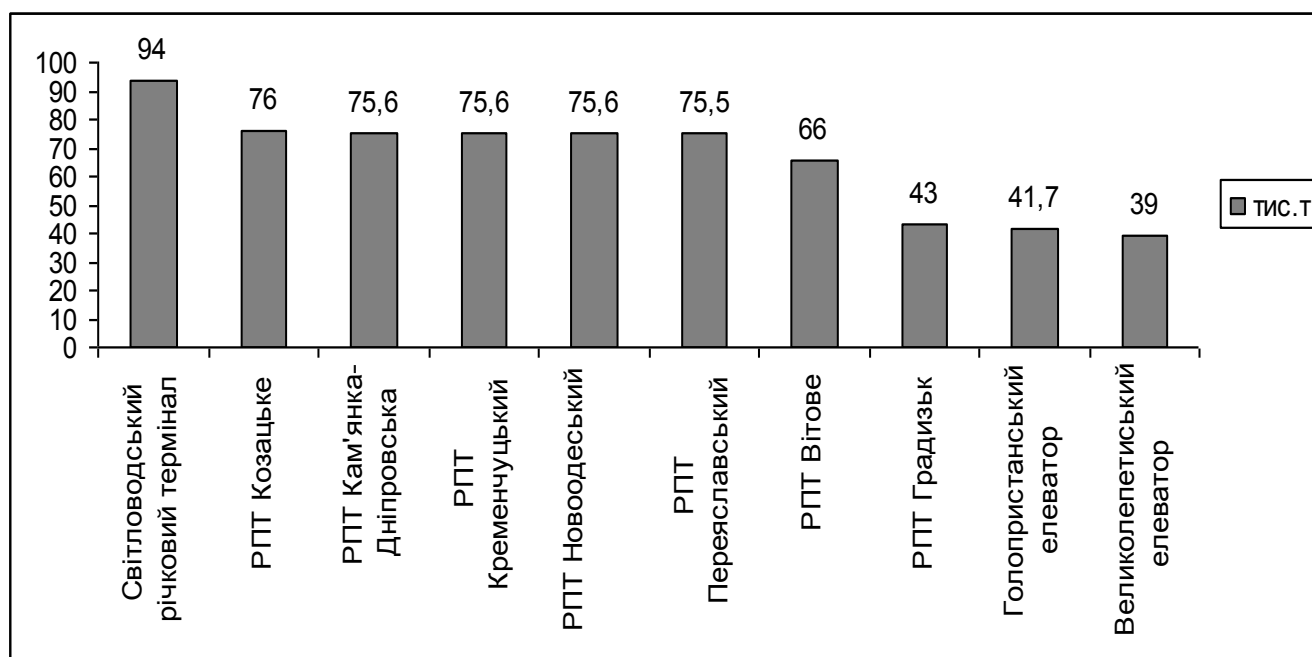

Рисунок 2.20 – Топ -10 річкових перевантажувальних терміналів в 2015 р.

Отже, річкова логістика, є найбільш вигідною для транспортування зернових, але не розвивається через дефіцит малотоннажного флоту і неправильної тарифної політики.

Біржова торгівля має низку переваг перед традиційними формами договірних відносин на аграрному ринку, проте більшість із них не мають практичного застосування. За офіційною інформацією, на початок 2015 р. в Україні було зареєстровано 555 бірж (табл. 2.12), серед яких універсальних – 104, товарних і товарно-сировинних – 391, агропромислових – 24, інших, у тому числі фондових бірж та їх філій, – 36.

Таблиця 2.12 Кількість та структура бірж в Україні

Вид бірж	2013 р.		2014 р.		2015 р.	
	од.	%	од.	%	од.	%
Універсальні	108	18,8	107	18,3	104	18,7
Товарні та товарно-сировинні	400	69,7	415	70,8	391	70,5
Агропромислові	24	4,2	23	3,9	24	4,3
Інші	42	7,3	41	7,0	36	6,5
Усього зареєстровано(без урахування фондових бірж та філій)	574	100	586	100	555	100

З наведених даних, про кількість зареєстрованих бірж в Україні, необхідно констатувати їх зменшення у 2015 р. до 555 одиниць, що менше на 19 одиниць аналогічного показника 2013 р. і на 31 одиницю – 2014 року. Тенденція до зменшення кількості протягом досліджуваного періоду 2013-2015 рр. спостерігається за універсальними та іншими видами бірж.

Щодо структури зареєстрованих в Україні бірж протягом досліджуваного періоду варто зазначити, що найбільшу питому вагу в ній займають товарні і товарносировинні біржі від 69,7% у 2013 р. до 70,5% у 2015 р., а найменша питома вага належить агропромисловим біржам від 4,2% у 2013 році до 4,3 % у 2015 році. Тобто за своєю структурою вітчизняні біржі є достатньо різноманітними.

Аграрна біржа – це єдина державна товарна біржа в Україні. Створена у 2005 р., вона забезпечує рівні умови для всіх учасників біржової торгівлі та сприяє розвитку ринку товарних деривативів, базовим активом яких є сільськогосподарська продукція.

Впродовж останніх років, Аграрна біржа займає провідні позиції з організації торгівлі сільськогосподарськими товарами в Україні. На торговому майданчику Аграрної біржі можна укласти контракти на умовах спот і форвард. Аграрна біржа забезпечує: максимальне спрощення пошуку ринку збуту та постачальників; прозорість ринкового ціноутворення; свободу здійснення брокерської діяльності (членами Аграрної біржі стали понад 50 брокерських контор); безкоштовні та якісні консультації спеціалістів відділу торгів та юридичного відділу щодо ринкової кон'юнктури, процедури укладення договорів, вирішення спорів та інших питань, які стосуються біржової торгівлі; організацію державних закупівель сільськогосподарської продукції.

Аграрна біржа володіє розгалуженою мережею регіональних відділень і представлена в кожному регіоні України, що дозволяє скоротити час на укладення угод та знизити фінансові витрати на їх реєстрацію.

Біржова торгівля продукцією і товарами впродовж 2014р. представлена, в основному, спотовим ринком (укладання угод на реальний товар з негайною поставкою).

У Миколаївській області існує чорноморська товарна біржа агропромислового комплексу. Зареєстрована 13.02.1997 року. Засновниками ЧТБ АПК виступили більше 100 колгоспів і радгоспів, фермерів, промислових підприємств і комерційних структур Миколаївської області. Продукція: Сільськогосподарська продукція. При Чорноморській товарній біржі АПК працює Постійно діючий Третейський суд.

На ЧТБ АПК через мережу акредитованих брокерських контор біржа надає наступні послуги:

– підготовка і проведення біржових та аукціонних торгів з купівлі-продажу: товарів та майна юридичних та фізичних осіб; державного, колективного та комунального майна; майна підприємств банкрутів та тих, що ліквідуються; активів, які перебувають у податковій заставі та іншого заставного майна; земельних ділянок несільськогосподарського призначення.

– інформаційно-консультативні, довідкові та маркетингові послуги щодо: діяльності товарних бірж; діяльності брокерських контор; купівлі-продажу товарів на товарних біржах; котирування цін на товарних біржах.

– експертна оцінка всіх напрямків ;

– розміщення реклами та пошук пропозицій щодо купівлі-продажу товарів та майна.

Переважає більшість контрактів на ЧТБ АПК укладається зернотрейдерами для подальшого експорту або імпорту продукції. При реалізації зерна на внутрішньому ринку зерно продається поза біржами за тіншовими схемами.

Ступінь успіху країни у диверсифікації виробництва та розширенні торгівлі сільськогосподарською продукцією визначається рівнем розвитку регіональної системи інфраструктурного забезпечення зовнішньої торгівлі аграрною продукцією і роль бірж тут є переважною.

Існує ціла низка причин досить пасивного ставлення аграрних товаровиробників Миколаївської області до використання біржового каналу реалізації продукції. Одна з них – це складнощі при формуванні крупних партій однотипної за якістю продукції, придатних для транспортування залізничним та водним транспортом. Виробників аграрної продукції не приваблюють біржові ціни, хоч вони дещо вищі порівняно з іншими каналами реалізації, оскільки маркетингові витрати залишаються для них неприйнятними.

Досліджуючи інфраструктурні елементи розвитку зовнішньоекономічної діяльності аграрних підприємств, слід звернути увагу, на систему зерносховищ, яка повинна забезпечувати не тільки збереження запасів зерна і насіння олійних культур, а й своєчасне і інтенсивне формування товарних партій зерна і їх відвантаження на транспорт.

В Україні у 2015р. розташовано 867 елеваторів, які можуть одночасно зберігати 36 275 тис. тонн (табл.2.13)

Таблиця 2.13 Сертифіковані зерносховища у регіонах України в 2015р.

Область	Кількість	Місткість, тис.тонн	Область	Кількість	Місткість, тис.тонн
Вінницька	63	2714	Миколаївська	43	2100
Волинська	17	480	Одеська	57	3179
Дніпропетровська	66	2177	Полтавська	63	3508
Донецька	28	489	Рівненська	10	546
Житомирська	30	1427	Сумська	40	2017
Запорізька	40	1472	Тернопільська	34	1320
Закарпатська	3	94	Харківська	58	2275
Івано-Франківська	7	212	Херсонська	41	1600
Київська	36	1798	Хмельницька	48	1617
Кіровоградська	64	2100	Черкаська	35	1814
Луганська	17	765	Чернівецька	4	231
Львівська	16	433	Чернігівська	43	1800

Найбільшу кількість сертифікованих зерносховищ в Україні 2015р. мають у своєму розпорядженні Полтавська, Вінницька і Кіровоградська області, там знаходяться по 63 та 64 сертифіковані елеватори. Але якщо врахувати ще й несертифіковані, то найбільше зерносховищ знаходиться в Дніпропетровській

області – 62 сертифікованих і 4 несертифікованих елеватора. В додатку Е наведений повний перелік сертифікованих зерносховищ Миколаївської області.

В 2015 році в області проведено 2406 ярмаркових заходів, в яких взяли участь сільськогосподарські, фермерські господарства та підприємства харчової промисловості, реалізовано 19,2 тис. тонн продукції на суму 237,6 млн. грн.

З метою підтримки місцевих виробників продовольчої продукції, зменшення посередників, забезпечення населення сільськогосподарською продукцією за доступними цінами в містах та районах області на постійній основі проводяться ярмарки. На ярмарках представлено широкий асортимент продуктів галузей рослинництва, тваринництва та продукції їх переробки за доступними для споживачів цінами. Для дрібних та середніх сільгосптоваровиробників створюються умови щодо безперешкодного доступу до реалізації власної продукції.

Для зберігання плодоовочевої продукції в зимово-весняний період в області функціонують 18 овочесховищ, 6 картоплесховищ та 8 плодосховищ, де за станом на 01.01.2016 зберігалось 15,7 тис. тонн овочів і картоплі та 2,5 тис. тонн плодів та фруктів. Для розвитку зовнішньоекономічної діяльності Миколаївська область має також розвинену банківську структуру. На цей час банківська система області налічує 7 філій та 529 без балансових відділень банків України та іноземних банків. Обсяги кредитів, виданих в області з початку поточного року, збільшено проти аналогічного періоду минулого року майже на 25 % і становлять понад 12 млрд.грн.

Кредитні ставки по різних видах кредитів коливаються від 16 до 30 %. Враховуючи структуру сектору малого підприємництва в області та в Україні, переважну більшість якого становлять фізичні особи-підприємці, важливим механізмом фінансової підтримки підприємців (особливо для початківців) є мікрофінансування.

Серед банків з найбільш розвинутою територіальною структурою, в Миколаївській області можна виокремити: Приватбанк – 62 філії, Ощадбанк -127 філій та РайффайзенБанк Аваль – 20 філій. Відповідно з отриманими ліцензіями

банки здійснюють обслуговування зовнішньоекономічної діяльності підприємств і організацій.

Важливу роль в інфраструктурному забезпеченні розвитку зовнішньоекономічної діяльності аграрних підприємств посідає Торгово-промислова палата. Цьому сприяє діяльність Палати через низку своїх завдань, напрямів та надаючи широкий спектр послуг у сфері зовнішньоекономічної діяльності. Регіональна торгово-промислова палата Миколаївської області - це недержавна самоврядна некомерційна організація, найбільше регіональне об'єднання підприємців. Миколаївська ТПП розпочинає свою історію від 1964 р., коли було створене Миколаївське бюро товарних експертиз, і сьогодні є невід'ємною частиною української й міжнародної системи торгово-промислових палат. Першим керівником Миколаївського БТЕ став П.С. Турбаба. У 60-80 рр. ХХ століття основним видом діяльності БТЕ було проведення товарних експертиз по замовленням підприємств й організацій. Також, з дорученням Торгово-промислової палати УРСР, створеної в 1973 році, вони сприяли в організації виставок, семінарів, ділових зустрічей радянських і закордонних фахівців і т.п.

Сьогодні діловий союз Миколаївської торгово-промислової палати поєднує близько 200 компаній, підприємств і підприємців. Переваги торгово-промислової палати оцінили більшість провідних компаній і підприємств регіону, представники всіх галузей: промисловість, агропромисловий сектор, банківську, страхову й інформаційну сферу, НДІ й вузи регіону. Місія Регіональної торгово-промислової палати Миколаївської області передбачає створення ділового союзу, що об'єднує організації й підприємства з метою розвитку Миколаївського регіону й інтеграції його у світову економічну систему, що надає унікальний комплекс послуг, необхідних для успішного бізнесу.

Вона спирається на традиції й контакти міжнародної системи торгово-промислових палат, власний досвід успішної діяльності й високу кваліфікацію співробітників. Яку у березні 2013 року відповідність системи управління якістю РТПП Миколаївської області стандарту ISO 9001:2009 було засвідчено

Сертифікатом № UA 2.160.04278-10. Регіональна торгово-промислова палата Миколаївської області виконує наступні основні напрямки діяльності (табл. 2.14).

Таблиця 2.14 Послуги РТПП Миколаївської області в ракурсі основних напрямків діяльності

№	Напрями діяльності	Послуги РТПП
1	Сприяння розвитку зовнішньоекономічних зв'язків, експорту українських товарів і послуг, надання практичної допомоги підприємцям у проведенні торговельно-економічних операцій на внутрішньому та зовнішньому ринках, освоєнні нових форм співробітництва.	- активна участь у розвитку зовнішньоекономічних зв'язків регіону та підприємств – членів РТПП, - сприяння просуванню миколаївських товарів та послуг на ринки інших країн та регіонів України, - сприяння розвитку партнерства та виробничо-технологічної кооперації на регіональному, міжрегіональному і міжнародному рівнях.
2	Представництво інтересів членів палати з питань господарської діяльності. Організація взаємодії між суб'єктами підприємницької діяльності, координація їх взаємовідносин з державою в особі її органів.	- розвиток членської бази РТПП, - розширення спектру послуг, які надаються в рамках членських внесків, широке залучення суб'єктів підприємницької діяльності до участі в заходах, які проводяться в системі торгово-промислових палат.
3	Участь в організації професійного навчання з питань підприємництва, розвитку конкуренції, а також у розробленні та реалізації державних і міждержавних програм у цій галузі Сприяння в організації інноваційного підприємництва та розбудови інноваційного середовища	- поглиблення партнерських стосунків із органами державної влади та місцевого самоврядування в питаннях розвитку економіки Миколаївської області та залученні інвестицій; - моніторинг законодавчих та місцевих нормативно-правових актів з питань ведення підприємницької діяльності, - підготовка пропозицій до органів державної влади та місцевого самоврядування щодо їх вдосконалення; - розвиток діяльності РТПП у галузі освітніх програм, конференцій, семінарів, круглих столів, презентацій з метою підвищення професійного рівня менеджменту підприємств та підприємців, залучення миколаївських фахівців до міжнародних освітніх програм.
4	Надання довідково-інформаційних послуг.	- активна робота з міжнародними системами ділової інформації; - активізація використання сучасних можливостей мережі Інтернет для розповсюдження інформації про членів Палати, економічний потенціал Миколаївської області, діяльність Регіональної торгово-промислової палати. - організація участі членів Палати у виставках, бізнес-форумах і ділових поїздках;
5	Сприяння залученню інвестицій та формуванню матеріально-технічної бази Підприємств	- сприяння формуванню позитивного іміджу миколаївських підприємств в Україні та закордоном, поширення у діловому середовищі інформації про економічний потенціал Миколаївської області; - надання підприємствам практичної допомоги у проведенні торгово-економічних операцій на внутрішньому та зовнішньому ринках.

РТПП Миколаївської області проводить постійну роботу щодо актуалізації та оновлення членської бази. Згідно статуту ТПП, членами Торгово-промислової палати України можуть бути юридичні особи, які створені і діють відповідно до законодавства України, громадяни України, зареєстровані як підприємці, та їх об'єднання. Членська база торгово-промислових палат формується на добровільних засадах, а члени наділяються рядом прав та повноважень у порівнянні з усіма іншими клієнтами ТПП.

До основних прав та повноважень членів РТПП відносять:

– право користуватися послугами регіональної палати та ТПП України у першочерговому порядку та на пільгових умовах, що визначаються їх керівними органами;

– брати участь з вирішальним голосом у роботі загальних зборів (конференції) регіональної палати та обирати делегатів на з'їзд ТПП України;

– обирати та бути обраними до керівних органів регіональної палати та Торгово-промислової палати України;

– виносити на розгляд загальних зборів (конференції), Ради (Президії) регіональної палати, а також з'їзду, Ради та Президії Торгово-промислової палати України пропозиції з питань, що входять до сфери діяльності, відповідно, регіональної палати та ТПП України та отримувати від регіональної палати та ТПП України сприяння у вирішенні питань, що стосуються їх діяльності.

Тому, на нашу думку, на далі варто проаналізувати динаміку кількості членів РТПП, яка представлена в таблиці 2.15.

Таблиця 2.15 Кількість членів РТПП Миколаївській області, шт

Показники	2011р.	2012р.	2013р.	2014р.	2015р.	Приріст/ зменшення за 5 років, шт	2015р. у % до 2014р.
РТПП Миколаївської області	202	183	185	188	163	-39	86,7

Розглянувши динаміку членської бази РТПП у період з 2011 по 2015рр. робимо висновок, що відбувається негативна тенденція зменшення кількості

членів палати. У 2015р. кількість членів зменшилась на 13,3 відсотків. Така негативна динаміка пояснюється тим, що у зв'язку з економічною кризою більшість підприємств, що вступили в РТПП Миколаївської області в попередні періоди, повністю припинили свою діяльність.

За даними на 17 лютого 2016 р. членська база РТПП становила 177 підприємств і підприємців. Прийнято за звітний період – 75 членів РТПП, а виключено – 97.

У період 2011-2015рр. Регіональна торгово-промислова палата Миколаївської області зробила свій внесок у розширення міжнародної та міжрегіональної співпраці, формування бізнес-партнерства та взаємоповаги як на теренах регіону, так і на державному та міжнародному рівнях. Палата стала однією з найбільш впливових в області організацій, яка сприяє самоуправлінню бізнесу, завдяки розвитку в напрямку розширення мережі послуг, покращення їх якості, вдосконаленню механізмів співпраці з державними та недержавними інституціями.

У сфері зовнішньоекономічної діяльності був проведений аналіз проблем експортерів України і, зокрема, Миколаївської області. Це підштовхнуло РТПП приєднатися до роботи ТПП України по створенню Центрів підтримки експорту. Було створено Регіональний центр підтримки експорту, також йде робота щодо освоєння нових послуг з просування миколаївського бізнесу на зовнішніх ринках, з огляду на можливості, які відкриває Асоціація між Україною та Євросоюзом.

У діяльність Центрів підтримки експорту закладено принцип «Єдиного вікна», де кожен експортер може отримати найбільш комплексну та ефективну допомогу щодо просування своїх товарів/робіт/послуг на ринки іноземних країн. На базі Центрів підтримки експорту було започатковано створення порталу підтримки експорту «Export Ukraine», метою якого є надання всім суб'єктам зовнішньоекономічної діяльності універсального інструменту супроводження їхнього експорту.

Для більш детальної характеристики діяльності РТПП Миколаївської області далі розглянемо фінансову ефективність її діяльності (табл. 2.16.) [60].

Таблиця 2.16 Реалізація послуг організаціями системи РТПП Миколаївської області

Показники	За січень-грудень 2010 станом на 01.01.11	За січень-грудень 2011 станом на 01.01.12	За січень-грудень 2012 станом на 01.01.13	За січень-грудень 2013 станом на 01.01.14	За січень-грудень 2014 станом на 01.01.15	Динаміка показників
Реалізація послуг, млн.грн	7 686.0	8 534.0	9 404.0	8 805.0	8880.0	1194.0
Темп приросту чистого прибутку	-0,1	0,09	-0,35	10,02	6,02	-0,10

Аналіз наведених даних свідчить, що за період з 2010 по 2014 рр. Регіональна торгово-промислова палата Миколаївської області надала послуг на суму понад 43 тис грн. Динаміка показників з 2010р. по 2014р. збільшилась на 1194. Рівень цін на основні послуги ТПП починаючи з 2010 р. суттєво не переглядався.

Регіональна торгово-промислова палата залишається унікальним сервісним центром для миколаївського бізнесу, що здійснюють цілий комплекс професійних послуг. Видача сертифікатів походження, що засвідчують країну походження товарів, є унікальною послугою, яку в Україні надають тільки Палати. ТПП видають зразки всіх форм сертифікатів, які існують в Україні згідно з чинним законодавством. Саме тому вважаємо необхідним більш детально ознайомитися зі структурою попиту на сертифікати. Варто зазначити, що така статистика є доступною тільки з 2013р. (табл. 2.17).

Таблиця 2.17 Кількість виданих сертифікатів походження РТПП Миколаївської області

Показники	2010р.	2011р.	2012р.	2013р.	2014р.	Приріст/зменшення за 5 років, шт	%Приросту/зменшення
Сертифікат походження товару, шт./рік	9412	930	10630	10977	11218	1806	19,2

З наведених даних можемо зробити висновок, що видача сертифікатів є одним з найбільш популярних послуг РТПП. За проаналізований період кількість виданих сертифікатів збільшилась на 19,2%, що складає 1806 шт.

Постанова Кабінету Міністрів України №225 від 25.02.03: Торгово-промислової палаті України і її регіональних палат надане право підтверджувати походження українських товарів і видавати сертифікати походження, у тому числі міжнародної форми.

В РТПП Миколаївської області дану функцію покладено на Відділ сертифікації і декларування, який в свою чергу поділяється на: відділ сертифікації походження товарів, відділ оформлення митних документів, брокерські послуги та відділ перекладів. Палата видає сертифікати різних форм (табл.2.18).

РТПП забезпечує ефективне рішення проблем клієнта в таких видах експертиз: товарознавча, судово-будівельна, експертиза нерухомості і оцінка майна. У період з 2012 року по лютий 2016 року виконано 15100 експертиз і 1947 оцінок. Висококваліфіковані фахівці РТПП також здійснили видачу 1648 свідоцтв на присвоєння штрих-коду товарів, вироблених в Миколаївському регіоні, виконано понад 1000 заявок на надання інформації про рівень цін в регіоні, Україні та на міжнародних ринках, тривала активна робота в сфері захисту прав на інтелектуальну власність і реєстрації торгових знаків, підтвердження форс-мажорних обставин.

Особливим видом діяльності торгово-промислової палати є складання та розгляд позовів у Третейському суду при Регіональній торгово-промисловій палаті Миколаївської області, Міжнародному арбітражному суді, Морській арбітражній комісії та інших судових інстанціях, представництво своїх клієнтів.

Торгово-промислова палата Миколаївської області також розробляє та видає навчальні підручники, тренувальні та пере підготовчі посібники; відкриває регіональні та територіальні навчальні центри для персоналу суб'єктів господарювання та фахівців палат.

Таблиця 2.18 Форми сертифікатів походження товарів, які має право видавати РТПП Миколаївської області

Форма сертифікату	Характеристика
Сертифікат походження загальної форми (англійською мовою)	звичайна форма сертифіката, яку видають на всі товари при експорті в країни, з якими необумовлені правила визначення країни походження товарів; також видають у випадку, коли товар немає преференційного доступу на ринок країни імпорту та у випадках відсутності або тимчасового призупинення пільг на українські товари;
Сертифікат походження загальної форми (російською мовою)	звичайна форма сертифіката, яку видають при експорті в країни СНД;
Сертифікат походження форми СТ-1 (російською мовою) та повністю звільняє імпортера від мита.	видається на товари, які експортуються в країни СНД, і задовольняють вимогам «Правил визначення країни походження товарів», затверджених Рішенням Ради глав урядів СНД від 24.09.1993р. (зі змінами і доповненнями) і «Правил визначення країни походження товарів», затверджених Рішенням Ради глав урядів СНД від 30.11.2000р. (зі змінами і доповненнями).
Сертифікат форми А (англійською або французькою мовами) імпортер повністю або частково звільняється від мита.	видається на товари, які потрапляють під преференційний режим при експорті на ринки країн ЄС, в рамках Генеральної Системи преференцій, а також до Туреччини і Японії. При наявності сертифіката походження форми А, імпортер повністю або частково звільняється від мита;
Сертифікат на текстильну продукцію (англійською або французькою мовами)	видається на товари, які експортуються в країни ЄС відповідно до Угоди між ЄС й Україною про торгівлю текстильною продукцією.
Сертифікат на сталелітейну продукцію ESCS	для експорту в країни ЄС сталелітейної продукції в рамках Угоди ЄС по вугіллю та сталі.
Сертифікат походження товарів, які експортуються в Мексиканські Сполучені Штати(англійською мовою)	використається для підтвердження українського походження товарів, яким на території Мексики надаються преференції.
Сертифікат форми В-1 (українською мовою)	використається на митній території України, в разі потреби підтвердження українського походження товарів, які є в обігу на митній території України. При визначенні походження необхідно користуватися чинним законодавством України.
Сертифікат походження послуг	для підтвердження факту виконання послуги (наприклад, транспортні перевезення) українським підприємством або суб'єктом ЗЕД України в межах або за межами митної території України. Цей сертифікат застосовується на території України.

У 2013 р. діяльність Палати зосередила свою увагу на підвищенні якості та оперативності послуг, що надаються, в даний час Регіональна торгово-промислова палата успішно проходить щорічну процедуру підтвердження відповідності системи управління якістю стандартам ISO 9001-2009 [18].

Отже, розглянемо структуру послуг, які надає Регіональна торгово-промислова палата Миколаївської області (табл. 2.19).

Таблиця 2.19 Послуги Миколаївської Регіональної торгово-промислової палати, одиниць

Послуги	2014 р.	2015 р.	Відхилення
Сертифікат походження товарів	10630	10977	347
Оформлення митних документів	609	2203	1594
Видача експертних висновків	75	75	0
Листи-переклади	1200	862	-338
Товарознавча експертиза	1766	2433	667
Оцінка майна	808	739	-69
Інформаційні послуги	231	147	-84
Свідоцтво на присвоєння ідентифікаційного коду	683	264	-419
Навчальні семінари	23	37	14

Аналізуючи дані таблиці можна зробити висновок, що найбільш поширенішими послугами торгово-промислової палати є видача сертифікатів походження товарів та товарознавча експертиза. Порівнюючи 2015 р. з 2014 р. можна зазначити, що збільшення відбулося за рахунок основних послуг, (видача сертифікатів походження товарів видали більше на 347 од., товарознавча експертиза на 667 експертиз).

Слід зазначити, що в 2015 р. особливого розвитку набула така послуга, як оформлення митних документів та проведення семінарів. За всіма іншими послугами Торгово-промислової палати відбулося зменшення.

Регіональна торгово-промислова палата Миколаївської області також системно бере участь в експертному обговоренні актуальних питань ведення бізнесу в Україні та в Миколаївській області в особливості, законодавчих і нормативних актів, які впливають на діловий клімат і допомагає підприємствам в їх правильному застосуванні. Зокрема, РТПП взяла активну участь в обговоренні та доповненні проектів законів і підзаконних актів, а саме: «Про Зміни до податкового кодексу», «Про здійснення державних закупівель», «Про розвиток та державну підтримку малого та середнього підприємництва в Україні», «Про зовнішньоекономічну діяльність», «Про ремісничу діяльність в Україні», «Про метрологію та метрологічну діяльність». Всі доповнення та зауваження були узагальнені і направлені в ТПП України та Спілка підприємців малих, середніх і приватизованих підприємств України для подання законодавцю.

Спільно з Регіональним фондом підтримки підприємництва в Миколаївській області створена Південна бізнес-школа, яка провела два цикли безкоштовних семінарів для підприємців-початківців, перші дві групи підприємців, які пройшли навчання на базовому факультеті ЮБШ, отримали сертифікати в липні 2015 року.

Швидко набула популярності така форма роботи з членами палати, як організація колективних стендів і бізнес-місій для участі в національних і міжнародних виставках і інших ділових заходах. Протягом всього року тривала акція РТПП за підтримки членів палати-виробників товарів і послуг. Підприємствам малого і середнього бізнесу надавалася можливість безкоштовного розміщення своєї реклами на призматроні РТПП на основній транспортній магістралі міста. Цією акцією скористалися 19 підприємств-членів РТПП. Налагоджена і активно функціонувала система регулярного інформування членів торгово-промислової палати за допомогою розсилки електронного інформаційного бюлетеня і розміщення інформації на сайті РТПП www.rtp.com.ua пропозицій, які надходять від торгових палат, іноземних торгових представництв і посольств України за кордоном.

РТПП усвідомлює, що в умовах глибоких змін в соціально-політичній та економічній сферах в Україні система торгово-промислової палати також потребує глибоких змін. З цією метою РТПП Миколаївської області взяла участь в програмі «Стратегічне та організаційний розвиток системи торгово-промислових палат в Україні», яку реалізує ТПП України за підтримки Центру міжнародного приватного підприємництва СІРЕ-Україна.

З вище викладеного, можна зробити висновок, що торгово-промислова палата стала ефективним засобом взаємовигідної співпраці в загальній системі світової економіки. Міжнародні зв'язки Миколаївської торгово-промислової палати дозволяють одержувати оперативну інформацію про бізнеси-заходи за кордоном, обмінюватися комерційними пропозиціями, розширювати зовнішньоекономічні контакти, просувати продукцію миколаївського бізнесу на нові ринки. Вона має вагомий вплив саме на активізацію розвитку

зовнішньоекономічної діяльності Миколаївської області, а саме через співпрацю з іншими палатами; організацію семінарів, конференцій і виставок, а також проведення ділових зустрічей із зарубіжними партнерами, результатом яких є укладання договорів про співпрацю надання послуг; проведення зустрічей, виставок, презентацій та інші міжнародні заходи. При цьому здійснюється забезпечення зовнішньоекономічних контактів з метою розширення можливостей розвитку економіки. Таким чином торгово-промислові палати є інструментом активізації розвитку зовнішньоекономічної діяльності, які сприяють розвитку економічних і торговельних зв'язків з партнерами зарубіжних країн.

Миколаївська митниця – стратегічні економічні ворота України в світ. Близькість до портів роблять цю ділянку митної мережі надзвичайно важливою в процесі зовнішньої торгівлі. Жвавий товаропотік потребує особливо пильної уваги держави. Неухильне дотримання норм митного законодавства дозволить не лише виконувати усі зовнішньоторгівельні зобов'язання України, але й наповнювати державний бюджет. А це, в свою чергу, допоможе державі спрямувати ці кошти на реалізацію соціальних та інфраструктурних проектів загальнодержавного й регіонального рівня.

2016 р. митники в поточному році оформили 44,2 тис. митних декларацій та 29,7 млн. тонн вантажів. Причому частка експортних вантажів склала майже 85% від загальної кількості перевезених товарів. Тобто Миколаївська митниця вкотре підтвердила репутацію ключового елемента зовнішньої торгівлі України. З 1,5 тис. учасників зовнішньоекономічної діяльності, 418 – були зареєстровані саме у Миколаївській області. В торгових операціях між Україною та Євросоюзом вона увійшла в ТОП-5 за видачою сертифікатів зразка EUR.1 при експорті вітчизняних товарів до ЄС. Таким чином, саме тут найкраще відчувається пульс нових торговельних взаємин нашої держави з європейськими партнерами, які набули нового значення після підписання Угоди про асоціацію.

Внесок Миколаївської митниці в поповнення держбюджету надзвичайно вагомий. В 2016 р. вона перерахувала до державної скарбниці платежів на суму 3,8 мільярдів гривень. Це на 519 мільйонів (15,5%) більше ніж аналогічний

показник минулого року. Таких результатів вдалося досягти завдяки поживленню товарообігу на ділянці Миколаївської митниці, а також завдяки якісній ефективній роботі особового складу ДФС. Тобто планові показники були перевиконані майже на 8 відсотків. Це не рахуючи коштів від коригування митної вартості товарів, контролю за їх класифікацією, достовірністю декларування країни походження (загалом 104,2 мільйони гривень).

2016 р. став часом запуску нових інноваційних митних практик. Одна з найважливіших – система «Єдине вікно». Вона передбачає створення єдиної електронної бази даних, що дозволяє різним службам контролю та митницям в автоматичному режимі обмінюватись інформацією про вантаж, який проходить через кордон України та про результати його державного контролю. «Єдине вікно» заощаджує час та зусилля підприємців, мінімізує їх контакти з державними службовцями, що автоматично знижує корупційні ризики. Крім того, в рамках роботи нової системи вперше застосований принцип «мовчазної згоди». Його суть полягає в тому, що якщо протягом 4-х робочих годин митний чиновник не ухвалив рішення щодо результатів контролю, то інформаційна система автоматично дає змогу завершити митну процедуру. Тобто знімається вплив суб'єктивних факторів на діяльність митниці. Система «Єдиного вікна» запрацювала в серпні 2016 р. і з того часу на Миколаївській митниці відбулось майже 750 митних оформлень із застосуванням цього принципу.

Друга технічна новинка року – Інформаційна система портового співтовариства (ІСПС), яка почала функціонувати в морських портах Миколаєва. За рахунок впровадження електронного документообігу в єдиній інформаційній системі вона дозволяє оптимізувати технологічні процеси митного, прикордонного та інших видів держконтролю. Така новація допоможе активізувати портову торгівлю й залучати більше транзитних вантажів.

Для подальшого обміну інноваційними ідеями митники активно співпрацювали з іноземними колегами. Зокрема, в рамках зустрічі з представниками експертного контролю та безпеки кордонів (EXBS) контактували з працівниками Митно-прикордонної служби США та міжнародними експертами.

Вони високо оцінили роботу Миколаївської митниці, особливо щодо боротьби з контрабандою, контролю за передачами товарів військового призначення та подвійного використання. Таке спілкування було надзвичайно корисним для наших фахівців, оскільки допомогло порівняти митні практики України з міжнародним досвідом.

В рамках кращих світових практик особливе місце посідає захист інтелектуальної власності. Й в цьому контексті Миколаївська митниця в 2016 р. призупинила митне оформлення 295 товарів, що порушували авторські права. Порівняно з минулим роком прогрес очевидний: на той час було зафіксовано лише 21 подібний випадок. Тобто наша митна справа крокує в унісон зі світовими тенденціями, де захист інтелектуальної власності є одним із пріоритетів.

У 2016 р. працівники Миколаївської митниці завели 190 справ про порушення митних правил на загальну суму 8,4 мільйони гривень. Фахово виконуючи свої обов'язки, миколаївські митники працюють в рамках оптимізованого штату, чисельність якого складає всього 145 осіб. Таким чином, вони не обтяжують бюджет зайвими витратами, а, навпаки, сприяють його наповненню. Кадрові процеси на Миколаївській митниці відбуваються в чіткій відповідності до законодавчих норм з максимальним рівнем прозорості. Зокрема, в другій половині 2016 р. митниця провела 4 кадрових конкурси на заміщення вакантних посад державної служби категорії «Б». Переможці, які оцінювались за критеріями професійності та некорупційності, призначені на вищі посади.

РОЗДІЛ 3

СТРАТЕГІЧНІ ОРІЄНТИРИ ФОРМУВАННЯ АРХІТЕКТУРИ ІНФРАСТРУКТУРНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕФЕКТИВНОГО РОЗВИТКУ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ

3.1 Управління інфраструктурним забезпечення ефективного розвитку зовнішньоекономічної діяльності на макро- та мезорівнях

Варто відмітити, що в Миколаївській області немає концепції і стратегії розвитку зовнішньоекономічної інфраструктури, спеціальних програм розвитку експортного потенціалу регіону, розвитку імпортозаміщення по заходах економічного і фінансового сприяння учасникам зовнішньоекономічної діяльності.

Нами визначені основні завдання стратегії формування інфраструктурного забезпечення розвитку зовнішньоекономічної діяльності є створення такої інфраструктури яка б забезпечувала:

1. у сфері інформаційно-аналітичного забезпечення:

– збір інформації про ринки збуту сільськогосподарської продукції агротоваровиробниками області;

– збір, збереження, аналіз і прогнозування інформації про кон'юнктуру і тенденції розвитку основних показників продовольчих і інших ринків, на яких працюють сільгосптоваровиробники;

– моніторинг економічного стану аграрних товаровиробників, сприяння в розробці стратегій забезпечення конкурентних переваг регіону;

– юридичний супровід зовнішньоекономічних операцій товаровиробників області;

2. у сфері маркетингового забезпечення:

– пошук оптових і роздрібних торговельних партнерів, торговельне представництво і формування пакетів угод і договорів для забезпечення збуту продукції і послуг сільгоспвиробників Миколаївської області;

– сегментація, визначення і формування ринкового асортименту товарів і

послуг виробників аграрної продукції;

- сприяння в оптимізації структури сільськогосподарського виробництва і товарного асортименту продукції, підтримка спеціалізації й інтеграції для забезпечення високоефективного функціонування;

- розробка і здійснення комплексних інтегрованих маркетингових програм, а також окремих рекламних, збутових і інших заходів;

- формування високоефективних каналів руху товарів усередині області і за її межами [61]

3. у сфері правового забезпечення:

- узгодити суперечності та прогалини правових норм Господарського кодексу України та Закону України «Про зовнішньоекономічну діяльність», внівши до них відповідні зміни;

- забезпечити взаємну відповідність положень Закону України «Про зовнішньоекономічну діяльність» та положень інших основних нормативно-правових актів, що регулюють цю сферу правовідносин;

- здійснити консолідацію до Закону України «Про зовнішньоекономічну діяльність» норм законів України та підзаконних нормативно-правових актів, які вже частково відображені у чинній редакції даного закону;

4. у сфері страхування:

- формування страхового фонду для покриття можливих збитків, які виникають у зв'язку з появою непередбачених ситуацій;

- надання державних гарантій щодо кредитів на участь у міжнародних тендерах; сприяння страхуванню операцій з освоєння зовнішніх ринків;

5. у сфері митного забезпечення:

- удосконалення та уніфікація процедур справляння платежів, посилення контролю за повнотою бази митного оподаткування, недопущення заниження митної вартості товарів, невірною визначення класифікації товарів та країн їх походження;

- спрощення та модернізація митних процедур на кордонах і всередині країни, в основі якого лежить розширення переліку суб'єктів, які користуються

спрощеною процедурою митного контролю товарів, здійснення митного контролю, заснованого на аналізі ризиків, скорочення до мінімуму кількості та часу проведення процедур митного контролю та оформлення, забезпечення роботи за принципом «єдиного офісу» у повному обсязі, розширення застосування спільного контролю з митними органами суміжних країн;

– забезпечення комплексного контролю за дотриманням митного законодавства підприємствами, яке полягає у: впровадженні контролю на основі методів аудиту, реалізації віднесених до компетенції митної служби заходів, спрямуванні роботи на протидію правопорушенням «інтелектуального» характеру, посиленні митного контролю за здійсненням зовнішньоекономічних операцій товарів, викритті незаконних переміщень;

– імплементація митного законодавства, що відповідає міжнародним стандартам та стандартам ЄС, враховуючи положення законодавства ЄС та приєднання України до міжнародних конвенцій з митних питань [62].

6. у сфері банківського забезпечення: для зовнішньоекономічної діяльності необхідним є функціонування спеціалізованих банків в сфері ЗЕД, наприклад експортно-імпортні, інвестиційні банки. В Україні 25 березня 2011 р. відкрилось представництво одного з найбільших інвестиційних донорів – Європейського інвестиційного банку (ЄІБ). Це перше представництво ЄІБ у регіоні країн Східного партнерства. Банк підтримує реалізацію європейської політики сусідства шляхом фінансування інвестиційних проектів, які є вигідними як для зацікавлених країн, так і для ЄС

7. у сфері консалтингового забезпечення:

– розвиток вітчизняних консалтингових організацій, збільшення їх ресурсного забезпечення й потенціалу зростання;

– покращення передумов та можливостей доступу суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності до консалтингових послуг;

– посилення консалтингового забезпечення державної політики управління розвитком зовнішньоекономічної діяльності й підвищення якості державних послуг у цій сфері;

- зменшення монополії на державні інформаційно-консультаційні послуги та посилення таким чином конкуренції на цьому ринку;

- розвиток інституціонального базису й інфраструктури сфери консалтингового забезпечення зовнішньоекономічної діяльності;

- узгодження державних пріоритетів розвитку зовнішньоекономічної сфери, інтересів її учасників, ринкових інституцій та підприємств консалтингу; створення передумов для співпраці, включно з використанням механізмів партнерства із закордонними підприємствами й організаціями [63].

8. у сфері кадрового забезпечення:

- у вищих навчальних закладах України слід відновити підготовку кадрів зі спеціальності «Менеджмент зовнішньоекономічної діяльності». Адже інтеграція України до Європейського союзу та вступ у Світову організацію торгівлі надає нових можливостей українським підприємствам для розвитку експорту та імпорту товарів, послуг та технологій. Це потребує підготовку фахівців, які обізнані з питань митного оформлення товарів, здійснення валютних розрахунків, пошуку іноземних партнерів та іноземних інвестицій, створення мережі закордонних філій та представництв, дослідження іноземного ринку;

9. у сфері транспортного забезпечення:

- розвиток мультимодальних (комбінованих) перевезень як перспективний напрям розбудови транспортної системи України, оскільки дозволяє значно збільшити обсяги перевезень її територією за участю національних транспортних компаній, сприяючи підвищенню конкурентоспроможності країни на світовому ринку транспортних послуг, розвитку мережі існуючих транспортних коридорів, інтеграції транспортної інфраструктури України до світової транспортної системи.

Для розвитку мультимодальних (комбінованих) перевезень в Україні необхідно реалізувати наступні заходи: створити правове підґрунтя для розвитку змішаних (комбінованих) перевезень та їх інтеграції з європейською мультимодальною мережею (TEN-T); підвищити конкурентоспроможність українських портів з метою залучення додаткових обсягів вантажів; здійснювати

підготовку високопрофесійних фахівців в Україні у сфері організації змішаних (комбінованих) та мультимодальних перевезень.

Ми підтримуємо думку, Л.М. Федорець, що для вдосконалення управління інфраструктурним забезпечення ефективного розвитку зовнішньоекономічної діяльності Миколаївської області доцільно створити єдиний регіональний центр координації зовнішньоекономічної діяльності аграрних підприємств [61].

Завдяки функціонування центру виробники аграрної продукції одержать значну економію часу та фінансових ресурсів на проведення інформаційних та маркетингових заходів, матеріально-технічного забезпечення, можливість стратегічно правильно і вчасно орієнтувати виробництво потреби зовнішнього ринку.

Комплекс організаційно-управлінських трансформацій, на основі територіальної і господарської спеціалізації, залучення в діяльність центру наявних засобів зв'язку, транспорту і кадрового потенціалу, що не вимагає великих витрат, дозволять збільшити, за експертними оцінками, ефективність зовнішньоекономічної діяльності на 30%.

Організація функціонування центру дозволить:

- найбільш повно задовольняти інтереси сільгосптоваровиробників у реалізації товарної продукції, знаходити ніші світових ринків, враховуючи внутрішньогосподарську і міжгосподарську спеціалізацію;
- одержувати не тільки економію витрат, але і прибуток при проведенні заходів, результати яких мають комплексний ефект для товаровиробників та експортерів аграрного сектора;
- задовольняти запити оптових і роздрібних торговельних підприємств, пропонуючи різноманітний спектр послуг;
- забезпечувати організацію альтернативних і багатоваріантних товаропотоків у пошуку оптимальних схем, що буде сприяти досягненню максимального прибутку партнерами;
- удосконалювати виробничу структуру за допомогою управління матеріальними та товарними потоками, забезпечуючи тим самим збалансованість

розвитку сільськогосподарського і переробного виробництв.

Однією з найважливіших і необхідних умов, що дозволяє експортерам аграрної продукції ефективно здійснювати свою діяльність на світовому ринку, є їх забезпечення якісною зовнішньоекономічною інформацією (про товари, про фірми-конкуренти, про країни, про галузеву кон'юнктуру тощо).

Надання такої інформації можна розглядати як додаткове інформаційне субсидування з боку держави, корисне в плані зміцнення світогосподарських позицій. В розвинених країнах світу цьому питанню державні органи приділяють особливу увагу, оскільки визнається, що «системна організація збору і використання зовнішньоекономічної інформації – серйозний важіль стратегічного розвитку країни».

В Миколаївській області існують проблеми з отриманням зовнішньоекономічної інформації та забезпеченням нею експортерів. Великі корпорації мають могутні внутрішні служби, що займаються збором і аналізом кон'юнктурної інформації, проте для більшості вітчизняних експортерів це недосяжно, і в даному випадку допомога з боку держави їм просто необхідна.

Аграрні підприємства Миколаївської області експортують свою номенклатуру товарів у певні країни або групи країн, на ринках яких регіональні виробники конкурують з іноземними компаніями.

Варто врахувати те, що на рівні окремого регіону часто не завжди вдається грамотно розробити стратегічні напрями розвитку зовнішньоекономічної діяльності, тому що оперують тільки внутрішньою інформацією, яка аналітично не повна, і не враховують зовнішні фактори. Вважаємо, що стратегія розвитку зовнішньоекономічної діяльності не відповідає сучасній ситуації економічного розвитку в умовах глобалізації: в стратегії не знайшло віддзеркалення цілісне бачення інтеграції регіону в систему світогосподарських зв'язків – все звелось тільки до зовнішньої торгівлі. Крім цього, дуже слабо даний аналіз ситуації, що склалася (тільки для зовнішньої торгівлі), не прописані належним чином стратегічні задачі й стратегія дій.

Можливими поясненнями таких недоробок можуть бути такі:

- у регіональних органів влади немає чіткого уявлення, як здійснювати інтеграцію економіки регіону в світове господарство;
- слабка аналітична база, що не дозволяє комплексно враховувати зовнішньоекономічну діяльність регіону (тому що розробка стратегії припускає попереднє проведення значного обсягу аналітичної роботи).

З одного боку, вирішенню ситуації, що склалася, на наш погляд, допомогло б створення системи моніторингу зовнішньоекономічної діяльності як на рівні окремого регіону, так і в цілому в усіх українських регіонах. З другого – необхідно на рівні держави створювати організаційну структуру, що займається моніторингом зовнішньоекономічної інформації, за прикладом розвинених країн – Японії, США, Канади, Німеччини, Франції .

Моніторинг зовнішньоекономічної діяльності – це постійно здійснюваний комплексний нагляд за зовнішньоекономічною діяльністю регіону, дослідження і оцінка її стану і розвитку. Мета проведення моніторингу – систематизація зовнішньоекономічної діяльності регіону і аналіз даних про неї для визначення поточних і перспективних напрямів розвитку цієї сфери. Проведення моніторингу зовнішньоекономічної діяльності на рівні регіону дозволить: оцінити зовнішньоекономічні можливості регіону і рівень їх використання; визначити короткострокові, середньострокові і довгострокові цілі розвитку зовнішньоекономічної діяльності; – розробити і відкоригувати програми розвитку експорту й імпортозаміщення, залучення іноземних інвестицій і технологій; погодити стратегію розвитку зовнішньоекономічної діяльності регіону із загальнонаціональною; здійснити міжрегіональну координацію дій у зовнішньоекономічній сфері.

Крім цього, проведення моніторингу зовнішньоекономічної діяльності в усіх регіонах України дозволить оцінювати її поточний стан і проблеми в кожному регіоні і вносити відповідні коригуючі дії, а також намітити перспективні напрями інтеграції українських регіонів у світову економіку і розробити концепцію регіоналізму зовні.

Проведення моніторингу – складний процес, в якому передбачається участь

багатьох суб'єктів. Вважаємо, що головну і координуючу роль у проведенні моніторингу повинен здійснювати Департамент економічного розвитку та регіональної політики Миколаївської облдержадміністрації. Крім нього, для участі в цьому процесі слід задіювати такі органи:

- Миколаївська митниця Державної фіскальної служби України;
- Департамент агропромислового розвитку Миколаївської облдержадміністрації;
- Управління статистики в області;
- Регіональна торгово-промислова палата Миколаївської області;
- Регіональний фонд підтримки підприємництва в Миколаївській області;
- Миколаївський національний аграрний університет;
- Союз-об'єднання сільгосптоваровиробників Миколаївської області.

Необхідність залучення даних органів до проведення моніторингу зовнішньоекономічної діяльності пояснюється тим, що вони задіяні (різною мірою) в рішенні питань щодо розвитку зовнішньоекономічної діяльності на рівні регіону.

Враховуючи, що головну роль у проведенні моніторингу відіграватиме Департамент економічного розвитку та регіональної політики Миколаївської облдержадміністрації, визначимо, які задачі й функції у зв'язку з цим будуть покладені на нього. На наш погляд, основними задачами для Департаменту економічного розвитку та регіональної політики Миколаївської облдержадміністрації, в рамках проведення моніторингу, повинні бути:

- збір, контроль, обробка і аналіз даних про зовнішньоекономічну діяльність, в яких передбачається безпосередня участь департаменту;
- формування зведеної бази даних і одержаної на їх основі інформації;
- надання інформації зацікавленим особам (державним органам, підприємствам і організаціям, фізичним особам тощо).

Вважаємо, що відповідно до покладених задач Департамент економічного розвитку та регіональної політики Миколаївської облдержадміністрації доцільно виконувати такі функції:

- у рамках своєї компетенції проводити збір, контроль, обробку і аналіз даних про зовнішньоекономічну діяльність регіону;
- здійснювати взаємодію з іншими органами, (не) задіяними в моніторингу, з метою отримання відсутніх даних або інформації;
- надавати іншим учасникам моніторингу необхідні дані або інформацію;
- брати участь у координації діяльності всіх учасників моніторингу;
- направляти інформацію про зовнішньоекономічну діяльність регіону до органів, що відповідають за прийняття рішень у цій сфері;
- займатися питаннями ведення, зберігання, захисту і актуалізації зведеної бази даних і одержаної на їх основі інформації;
- розробляти і удосконалювати методологічний інструментарій моніторингу зовнішньоекономічної діяльності;
- залучати наукові кадри, окремих фахівців для допомоги в проведенні моніторингу або для розробки його методологічного інструментарію;
- вивчати і систематизувати закордонний і вітчизняний досвід по здійсненню моніторингу зовнішньоекономічної діяльності.

Для інших учасників моніторингу основними задачами будуть:

- збір, контроль, обробка і аналіз даних про зовнішньоекономічну діяльність регіонів, в яких передбачається їх безпосередня участь;
- формування персональної бази даних і одержаної на їх основі інформації.

Функції, які можуть бути прийняті для виконання рештою учасників моніторингу, виглядають таким чином:

- у рамках своєї компетенції проводити збір, контроль, обробку і аналіз даних про зовнішньоекономічну діяльність регіону;
- здійснювати взаємодію з іншими органами, (не) задіяними в моніторингу, з метою отримання відсутніх даних або інформації;
- займатися питаннями ведення, зберігання, захисту і актуалізації персональної бази даних і одержаної на їх основі інформації;
- залучатися до розробки і вдосконалення методологічного інструментарію моніторингу зовнішньоекономічної діяльності.

Ми вважаємо, що як основа для проведення моніторингу може бути використана схема дослідження (і відповідні показники) зовнішньоекономічної діяльності регіону в умовах глобалізації економіки. Проведення моніторингу в рамках кожного напрямку дозволить вирішити більш вузькі задачі. Так, проведення моніторингу експортних потоків регіону дозволить (разом з тими питаннями, які вже проаналізовані):

- оцінити експортну спеціалізацію регіону;
- визначити ступінь диверсифікації товарної структури експорту;
- оцінити відхилення товарної структури експорту в цілому і за географічною спрямованістю (група країн і окрема країна);
- виявити ступінь залежності економіки регіону від експорту в цілому і від поставок у певну країну або групу країн;
- визначити відповідність експорту галузевій структурі;
- оцінити масштаби виробництва на експорт.

Проведення моніторингу імпортних потоків регіону дозволить (разом з тими питаннями, які вже проаналізовані):

- визначити ступінь диверсифікації товарної структури імпорту; – оцінити відхилення товарної структури імпорту в цілому і за географічною спрямованістю (група країн і окрема країна);
- виявити ступінь залежності економіки регіону від імпорту в цілому і від поставок з певної країни або групи країн;
- оцінити ступінь залежності виробництва від використання імпортової сировини, матеріалів і комплектуючих;
- визначити відповідність імпорту споживанню;
- оцінити залежність споживацького попиту від імпорту того чи іншого товару.

Крім цього, на підставі даних про зовнішню торгівлю і розвиток економіки регіону моніторинг зовнішньоекономічної діяльності також дозволить оцінити збалансованість його зовнішньої торгівлі, розвиток міжгалузевої і внутрігалузевої торгівлі регіону.

Зібрані первинні дані і одержана на їх основі інформація повинні зберігатися в персональних базах даних учасників моніторингу. Крім цього, необхідно створити зведену базу даних та інформації, відповідальність за ведення і зберігання якої слід покласти на Департамент економічного розвитку та регіональної політики Миколаївської облдержадміністрації. Це дозволить забезпечити централізований доступ до інформації користувачів. У разі потреби додаткового звернення до першоджерела даних та інформації користувач може безпосередньо звернутися до того учасника моніторингу, який відповідає за даний напрям нагляду. Крім цього, дублювання персональних баз даних у зведеній базі даних дозволить забезпечити їх додаткове збереження.

Отримана в результаті моніторингу інформація про зовнішньоекономічну діяльність регіону доводиться Департаментом економічного розвитку та регіональної політики Миколаївської облдержадміністрації до зацікавлених користувачів – структурних підрозділів адміністрації, відповідальних за розробку і прийняття рішень у цій сфері, підприємств і організацій, наукових установ та інших осіб. Надання інформації можна здійснювати на підставі попередньої домовленості або по запитах користувачів. На наш погляд, інформація про зовнішньоекономічну діяльність регіону може бути надана у вигляді: збірки стандартизованих аналітичних матеріалів; тематичних збірок; аналітичних записок з певних питань.

Інформація надається як на паперовому носії, так і в електронному вигляді. Періодичність публікацій отриманої інформації може бути щомісячною, кварталною і річною, і повинна визначатися органами державної влади на місцях, виходячи з потреби отримання такої інформації (і фінансових можливостей). Можливе розміщення одержаної інформації про зовнішньоекономічну діяльність регіону на сайтах адміністрації Київської області, торгово-промислової палати в Інтернеті, в інших друкарських і електронних виданнях. Слід також врахувати, що публічно може обнародуватися тільки інформація, яка не становить державної або комерційної таємниці.

На наш погляд, для ефективного функціонування системи моніторингу

доцільно один раз на рік всім учасникам проводити координуючу нараду, на якій визначати поточні й перспективні задачі, виявляти проблеми, удосконалювати інструментарій нагляду, вирішувати інші питання. Схема проведення моніторингу зовнішньоекономічної діяльності в Миколаївській області зображена на рис. 3.1.

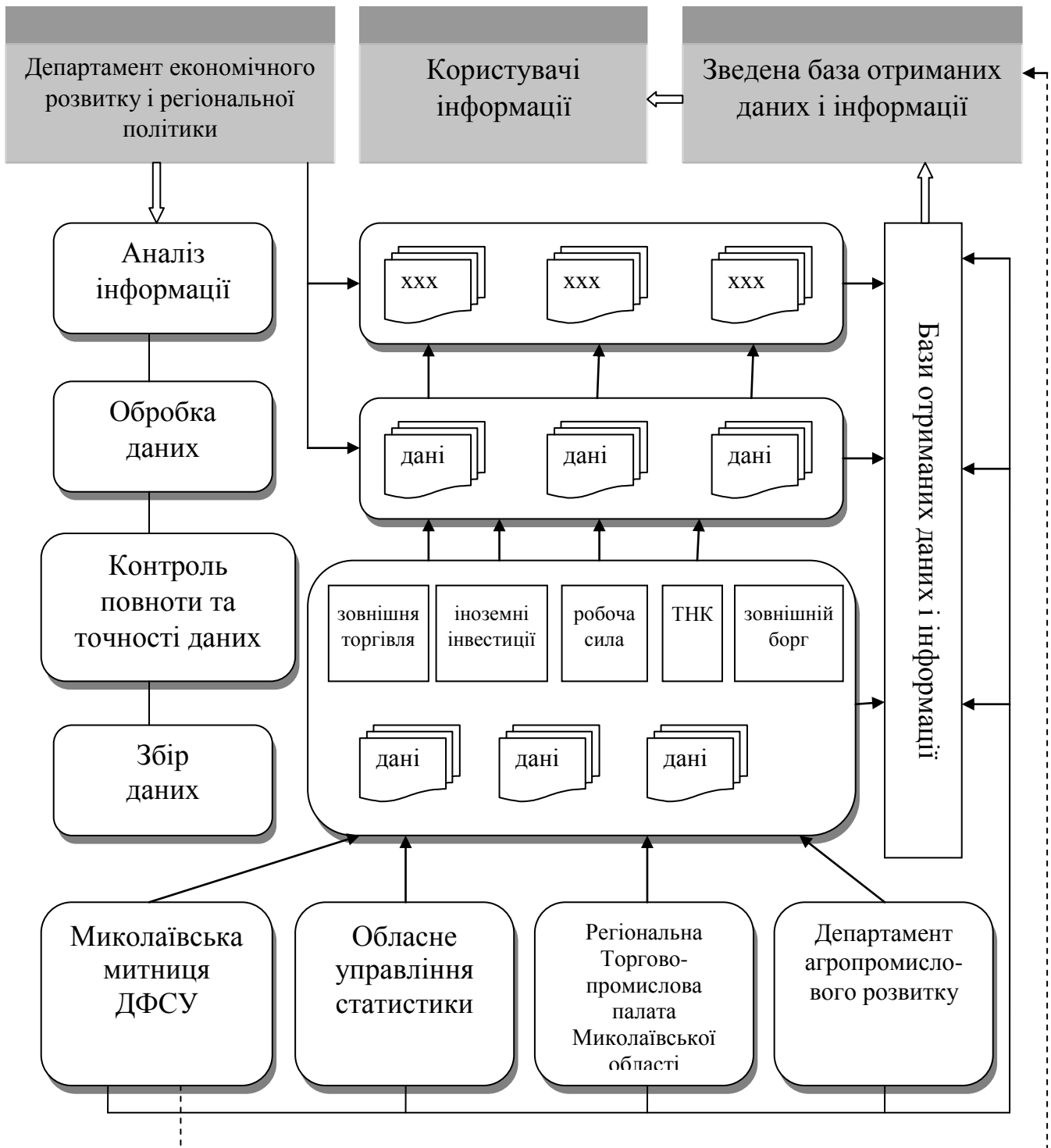

Рисунок 3.1 – Схема проведення моніторингу зовнішньоекономічної діяльності в Миколаївській області

Слід зазначити, що, якщо проведення моніторингу здійснювати в усіх регіонах України, то це дасть повну аналітичну інформацію про зовнішньоекономічну діяльність країни. В результаті, це дозволить приймати адекватні поточні й перспективні управлінські рішення в цій сфері з урахуванням регіональних особливостей.

Щоб інформація про зовнішньоекономічну діяльність по всіх регіонах України була порівнянна, на наш погляд, необхідне введення спеціальної форми, в якій би систематизувалася одержана в результаті моніторингу інформація. Як таку статистичну форму можна запропонувати «Паспорт зовнішньоекономічної діяльності регіону».

«Паспорт зовнішньоекономічної діяльності регіону» – це облікова картка регіону, в якій відображаються най значущі показники його зовнішньоекономічної діяльності. Можливий варіант «Паспорта зовнішньоекономічної діяльності регіону» поданий в табл. 3.1

Крім використання інформації про зовнішньоекономічну діяльність регіону для аналітичних цілей і прийняття управлінських рішень, можливе використання частини одержаної інформації для видання довідників, каталогів, покажчиків про зовнішньоекономічну діяльність українських регіонів. Проведення моніторингу зовнішньоекономічної діяльності дозволить не тільки здійснювати комплексний аналіз розвитку даної сфери, але й визначити подальші шляхи її розвитку – поточні й стратегічні.

Таким чином, концептуальна модель стратегічного моніторингу розвитку зовнішньоекономічної діяльності регіону дозволить здійснити комплексний нагляд за її розвитком і базується на створенні Департаменту економічного розвитку та регіональної політики Миколаївської облдержадміністрації та паспорту зовнішньоекономічної діяльності регіону.

На підприємствах, що здійснюють зовнішньоекономічну діяльність так само необхідне створення системи моніторингу, яка враховувала би особливості конкретного підприємства на спиралася на державну систему моніторингу зовнішньоекономічної діяльності.

Таблиця 3.1 Паспорт учасника зовнішньоекономічної діяльності

Показники / Інформація	Можливе використання одержаної інформації
<i>Загального характеру</i>	
Назва	Для презентаційних цілей
Коротка історична довідка	
Керівний склад	
Кадрова політика	
Вкладення в НДДКР	
Виробнича статистика	Для внутрішньої аналітичної роботи
Фінансовий стан	
<i>Спеціальні</i>	
Рік виходу на світовий ринок	Для презентаційних цілей
Номенклатура товарів, що експортуються, їх характеристика і конкурентні переваги	
Ціна продукції, що експортується	
Сертифікати якості продукції	
Основні країни збуту продукції	
Основні фірми – торгові партнери	
Перспективна продукція на експорт (номенклатура, характеристика, ціна, країни, час виходу на ринок)	
Участь у міжнародних виставках, ярмарках, презентаціях тощо	
Українські й міжнародні нагороди і призи	
Експортна квота для товарів;	
Використання імпортової сировини, матеріалів, деталей у виробництві (найменування, обсяг, основні постачальники)	
Співробітництво з банками, транспортними і експедиторськими фірмами, аудиторськими, консалтинговими, юридичними компаніями тощо	

До основних принципів організації моніторингу зовнішньоекономічної діяльності можна віднести:

1. принцип відповідності, який припускає відповідність обраних показників цілям моніторингу;

2. принцип інтегрованості припускає інтегрованість системи оцінки зовнішньоекономічних операцій із загальною системою управління підприємством та системою моніторингу ЗЕД на державному рівні;

3. принцип комплексності припускає облік взаємозв'язку й взаємозалежності окремих економічних процесів при проведенні моніторингу зовнішньоекономічної діяльності

Крім того важливо, щоб система моніторингу ЗЕД мала гнучкість, оперативність (прогнозування можливих погроз і результатів прийнятих рішень) і наочну візуалізацію інформації (представлення інформації у вигляді графіків, діаграм, схем і т.д.). Для розробки ефективної системи моніторингу необхідно зробити відбір оптимальних критеріїв оцінки вхідної інформації. Сукупність показників, що входять до складу інформаційно-аналітичної бази моніторингу зовнішньоекономічної діяльності повинна відповідати наступним вимогам:

1. бути взаємозалежна та інтегрована в загальну систему моніторингу зовнішньоекономічної діяльності на регіональному та державному рівнях;
2. повинна відповідати основним завданням проведення моніторингу та погоджуватися з особливостями об'єкта дослідження;
3. перелік показників для аналізу, повинен забезпечувати однозначне тлумачення даних;
4. результати аналізу, проведеного по системі показників, повинні допускати можливість здійснення перевірки на несуперечність об'єктивної реальності;
5. склад показників повинен бути скоординований у часі та характеризувати поточний стан досліджуваного об'єкта або процесу [64].

Крім того, розвиток моніторингу ЗЕД в рамках традиційного статистичного підходу має ряд істотних обмежень. По-перше, не всі аспекти зовнішньоекономічної діяльності мають цифрове подання. Наприклад, неформальні договори про розділ ринків збуту або кооперація при рішенні фінансових проблем не можуть бути виражені в цифрах. По-друге, статистичний підхід припускає розрахунок великої кількості показників. Але, чим більше показників, тим складніше розібратися у всіх особливостях стану зовнішньоекономічної діяльності підприємства, що неминуче відіб'ється на розробці комплексу заходів по поліпшенню ситуації. У результаті цього, щомісяця менеджменту підприємства доведеться зіштовхуватися з відповідальністю за прийняття рішень на стратегічному рівні. Все це може ускладнити поточну роботу. Саме тому формалізовані методи: економічний

аналіз, аналіз документів і статистичних показників слід доповнити більш «м'якими» методами: методами експертних оцінок, анкетування, спостереженням. Це дозволить, при проведенні моніторингу ЗЕД, робити не тільки кількісну, але й якісну оцінку процесів, які відбуваються в сфері зовнішньоекономічної діяльності підприємства [65, с. 34-37.]. Впровадження моніторингу в систему менеджменту зовнішньоекономічної діяльності за один підхід не представляється можливим у випадку відсутності первісної інформаційної бази даних, яка дозволяє провести ретроспективний аналіз із метою виявлення факторів і закономірностей розвитку підприємства.

Підготовчі заходи щодо створення системи моніторингу носять характер експрес-діагностики зовнішньоекономічної діяльності підприємства (рис. 3.2).

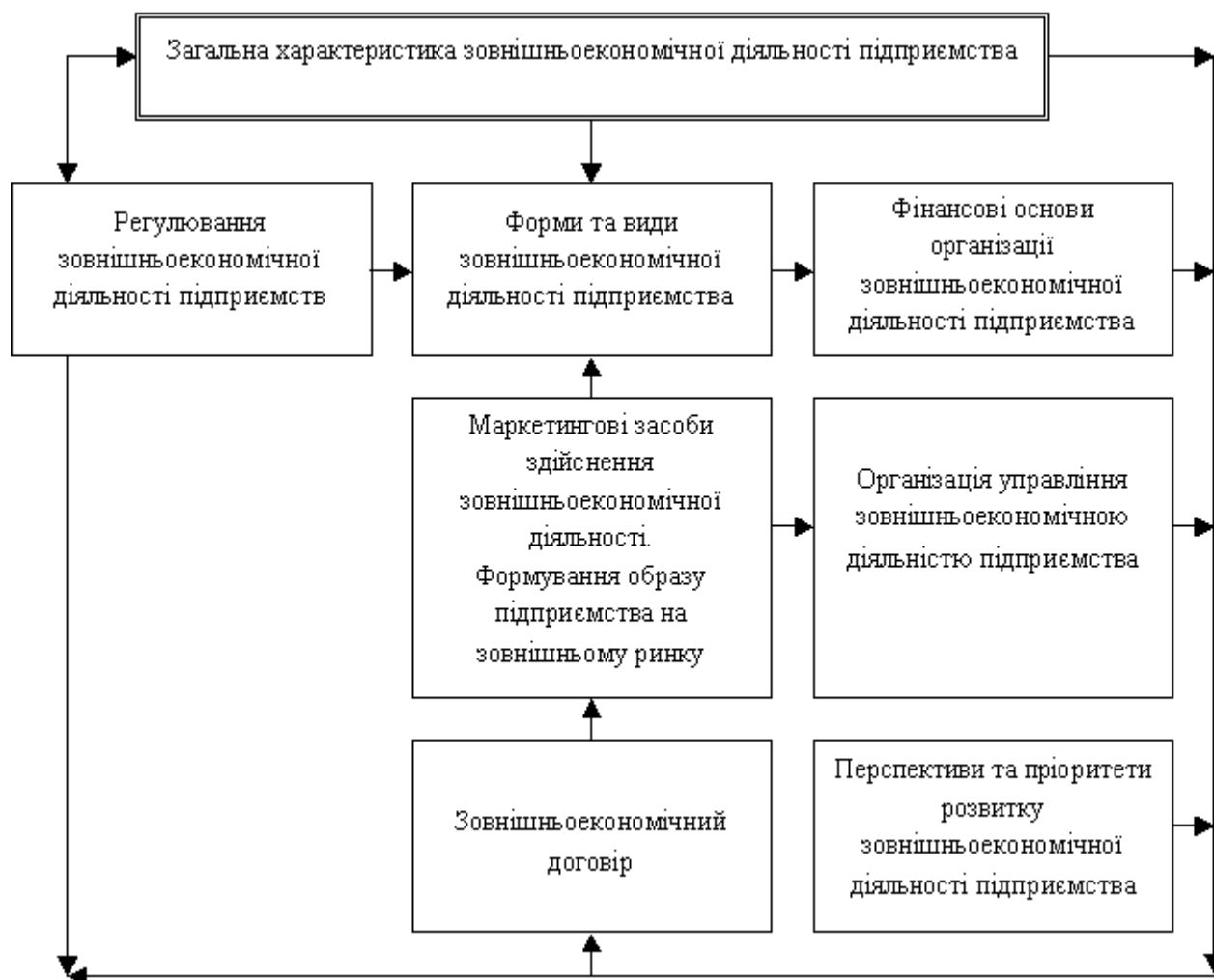

Рисунок 3.2 – Алгоритм експрес-діагностики зовнішньоекономічної діяльності підприємств

Методика експрес-діагностики дозволяє зробити первісні висновки про фактори, проблеми й перспективи розвитку зовнішньоекономічної діяльності підприємства, визначити позицію підприємства в галузі, у регіоні або на ринку продукції. Оцінивши власне місце й рівень розвитку зовнішньоекономічної діяльності, менеджери можуть приступитися до організації системи її моніторингу [3, 4].

Систему моніторингу зовнішньоекономічної діяльності необхідно формувати на основі застосування системного підходу. На підставі правил застосування системного підходу кількість компонентів системи моніторингу на першому етапі становлення системи повинна бути мінімальною, але достатньою для забезпечення реалізації поставлених цілей. Для спрощення структури системи моніторингу зовнішньоекономічної діяльності необхідно мінімізувати кількість рівнів управління, оптимізувати кількість параметрів оцінки та максимально автоматизувати процеси управління системою моніторингу [66, с. 102-108].

Використання системного підходу дозволяє запропонувати наступну схему проведення моніторингу зовнішньоекономічної діяльності підприємства (рис. 3.3).

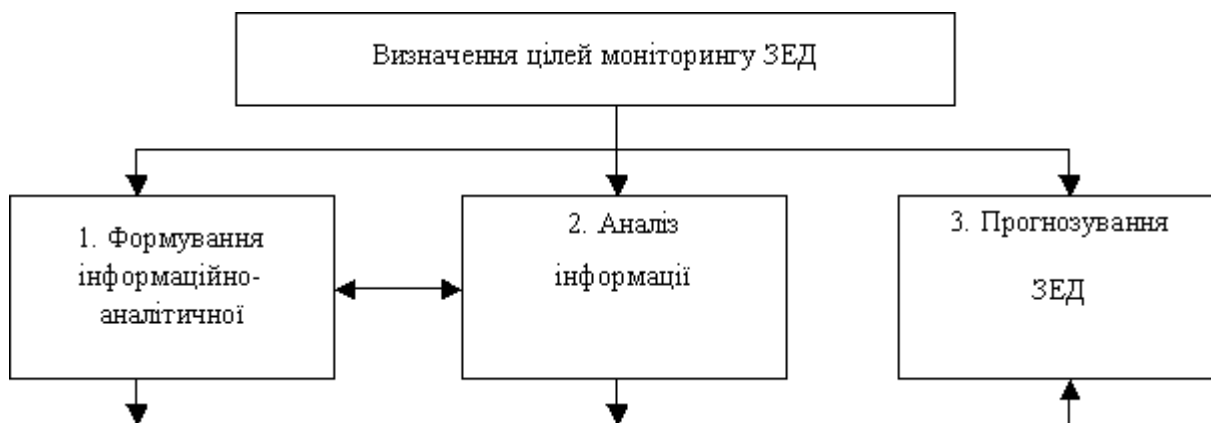

Рисунок 3.3 – Схема проведення моніторингу зовнішньоекономічної діяльності на підприємстві

Структура системи моніторингу зовнішньоекономічної діяльності повинна мати значну гнучкість, здатність швидко переналагоджуватися на виконання

нових завдань. Необхідно забезпечити самостійність і незалежність суб'єктів управління [67].

Вважаємо, що сформований під час етапів моніторингу зовнішньоекономічної діяльності єдиний інформаційний простір, у якому структурні підрозділи та кожен працівник усвідомлює свою роль у процесі підвищення ефективності зовнішньоекономічної діяльності та управління нею, дозволить менеджерам організації виробляти і реалізовувати стратегічні цілі й оперативні завдання з найбільшою віддачею, забезпечуючи конкурентоздатність на міжнародному ринку .

Враховуючи вищезазначене, сформовано стратегію інфраструктурного забезпечення розвитку зовнішньоекономічної діяльності (рис. 3.4).

Останнім часом все більше організацій і приватних осіб Миколаївської області подають заявку на грант. Грант – це безповоротні кошти, які присуджуються організаціям та особам для здійснення діяльності, яка є неприбутковою та прописана у пропозиції, затвердженій грантонадавачем.

Для суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності великою проблемою є написання та подання грантової заявки.

Для вирішення цього питання нами було запропоновано впровадження нової послуги Регіональної Торгово-Промислової палати Миколаївської області щодо впровадження нової послуг «Написання проектних заявок для отримання грантових коштів підприємцями Миколаївської області». В рамках вказаної послуги передбачається проведення семінарів, вебінарів, тренінгів щодо: пошуку грантових програм; написання грантових заявок; приблизного обсягу окремих розділів проект; загальних критеріїв оцінки проекту.

Запропоновані заходи мають метою досягнення оптимального рівня ефективності зовнішньоекономічної діяльності аграрних підприємств на основі врахування інтересів кожної групи учасників її інфраструктури.

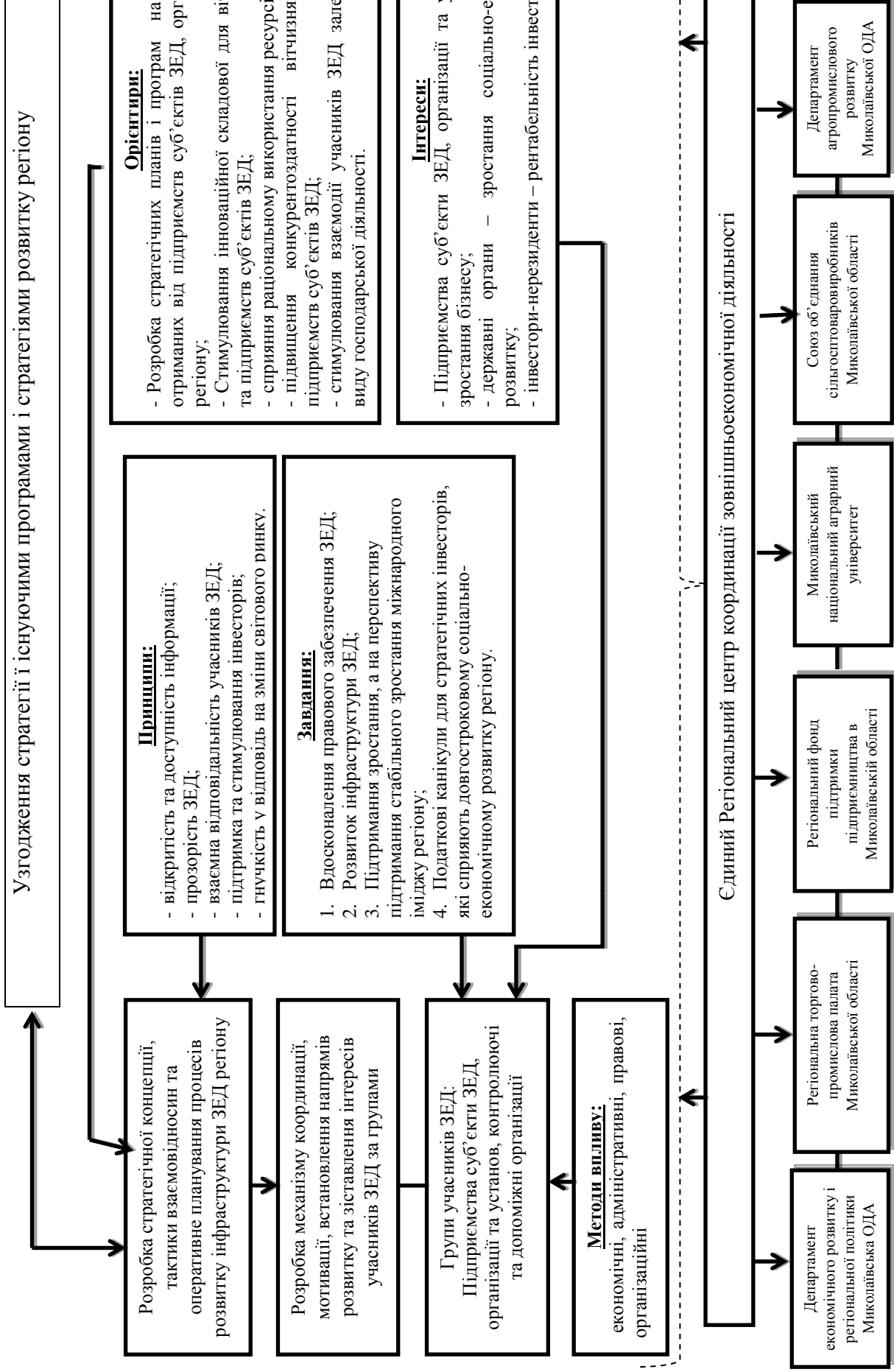

Рисунок 3.4 – Стратегія інфраструктурного забезпечення розвитку зовнішньоекономічної діяльності аграрних підприємств Миколаївської області

3.2 Інфраструктурне забезпечення ефективного розвитку зовнішньоекономічної діяльності з використанням електронних елементів

Стратегія розвитку зовнішньоекономічної діяльності в країні однозначно засвідчує, що перемоги досягають ті підприємства, які накопичують та вміло розпоряджаються наявною інформацією. Збір і обробка великих об'ємів інформації, на теперішній час, можливі тільки з застосуванням інформаційних технологій, які реалізуються шляхом створення комплексних систем. Водночас, розвиток обчислювальної техніки, поява електронно-обчислювальних машин загального призначення та спеціалізованих обчислювальних комплексів позначилися на вдосконаленні системи інфраструктурного забезпечення розвитку зовнішньоекономічної діяльності підприємств та регіону в цілому.

Статистична інформація з питань зовнішньої торгівлі використовується для:

1. визначення стратегії, тактики та основних напрямів розвитку зовнішньоекономічної діяльності
2. аналізу та прогнозування зовнішньоекономічної політики і ситуації, що склалася чи складатиметься на світовому ринку;
3. проведення переговорів з торговельно-економічних питань;
4. застосування методів тарифного і нетарифного регулювання;
5. складання торговельного та платіжного балансів України;
6. планування і проведення валютно-фінансової політики;
7. визначення ринків збуту товарів;
8. формування статистики зовнішньоекономічних зв'язків України [68].

В системі підтримки бізнесу особливе місце посідає електронна інфраструктура підприємництва, що виражена сукупністю державних, комерційних і некомерційних інститутів, які шляхом застосування Інтернет-технологій обслуговують інтереси бізнесу, створюють умови для його розвитку [69, с.20-30.].

З використанням електронних елементів в розвитку зовнішньоекономічної діяльності підприємства отримують такі вигоди:

1. додатковий канал збуту (забезпечення поставки продукції, товарів і послуг);
2. можливість залучення споживачів і клієнтів шляхом вивчення їхніх смаків (наприклад, створення віртуального співтовариства людей з однаковими інтересами, а потім забезпечення їм легкого доступу до продажу через Інтернет);
3. створення мережі посередників в Інтернеті (мережний маркетинг, комісiонери тощо);
4. продаж цифрових продуктів.

Провідним інформаційно-аналітичним та експертним центром України у сфері зовнішньої торгівлі є ДП «Держзовнішінформ» (скорочено – ДЗІ) – створений відповідно до указу Президента в 1996 році. ДЗІ надає повний спектр інформаційних, аналітичних, дослідницьких та експертних послуг: експертизу зовнішньоекономічних контрактів, дослідження внутрішніх і зовнішніх товарних ринків, консультування з питань комерційної діяльності та управління, – а також здійснює управління порталом підтримки українського експорту UkrExport (www.ukrexport.gov.ua), випускає низку видань.

Проведенні дослідження засвідчили, що основними елементами електронної інфраструктури є: агенції Інтернет-маркетингу, інформаційно-аналітичні центри, електронні платіжні системи, Інтернет-магазини, центри он-лайн консультування, віртуальні виставки, системи дистанційної освіти тощо.

Водночас у глобальній мережі з'являються численні комунікативні ресурси (соціальні мережі, форуми, блоги), системи Інтернет-пейджингу (ICQ, Mail-Агент тощо) та організації он-лайн конференцій, які формуються за професійними інтересами, споживчими перевагами, соціальними уподобаннями, де спілкуються спеціалісти з тих чи інших напрямів, а також споживачі товарів і послуг. Ці ресурси, по-перше, дозволяють скоротити витрати часу на узгодження процедурних моментів під час укладання угод, по-друге, визначають основні тенденції та особливості переходу фізичного бізнесу у віртуальний простір і по-

третє, формують новий пласт інструментів для просування продукції – так зване електронне- або Інтернет-підприємництво [70,71,72].

Отже, особливе місце варто віддати Інтернету, який є не тільки могутнє джерело інформації і засіб спілкування, там здійснюються операції і через нього проходять фінансові потоки, створюється так званий, електронний ринок.

Електронний ринок належить до тієї галузі нової ринкової економіки, де виробники, посередники і споживачі взаємодіють в електронному або цифровому полі. Електронний ринок – це віртуальний представник фізичного ринку, який схожий на свого прародича багатьма аспектами. Зокрема, він також включає:

- учасників – фірми, постачальники, брокери, магазини і споживачі;
- вироби – товари і послуги;
- процес – поставка, виробництво, маркетинг, конкуренція, розповсюдження, споживання) [73].

Взаємозв'язок який відбувається в електронній комерції розділяється на чотири категорії (рис. 3.5).

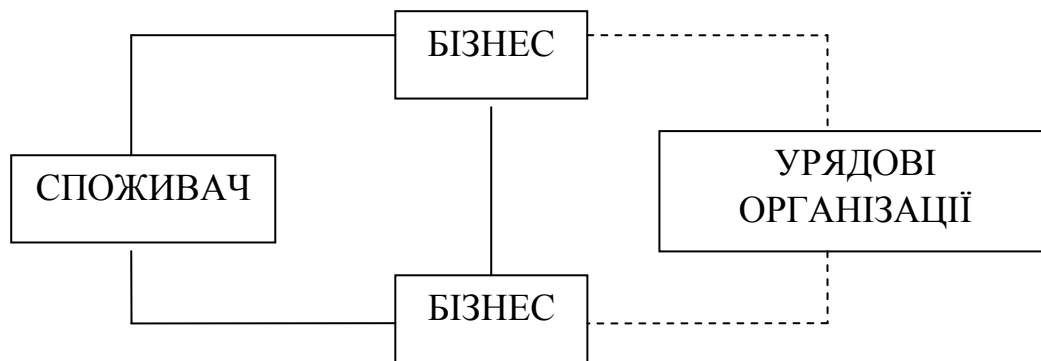

Рисунок 3.5 – Взаємозв'язок категорій електронної комерції

1. «бізнес-бізнес» (business-to-business, скорочено B2B) передбачає відносини, які спрощують закупівлі великим підприємствам. Наприклад, великому підприємству вигідно використовувати Інтернет для розміщення замовлень, отримання рахунків і здійснення платежів;

2. «бізнес-споживач» (business-to-consumer, скорочено B2C) прирівнюється до електронного роздробу, і нині чимало інтернет-магазинів пропонують усілякі види споживчих товарів: від квітів до автомобілів;

3. «бізнес-уряд» (business-administration) включає всі операції між підприємствами й урядовими організаціями. Наприклад, урядові організації виставляють в Інтернеті деталі майбутнього тендеру на поставку обладнання, а підприємства подають заявки й оформляють участь у тендері через Інтернет;

4. «споживач-уряд» (consumer-administration) перебуває у зародковому стані розвитку не тільки в Україні, а й у всьому світі. Вважається, що операції з урядом не несуть у собі ризику, і багато експертів вважають, що уряди могли б розширити електронну співпрацю зі споживачами у таких галузях, як призначення і виплата державних допомог, платежі за соцзабезпеченням і повернення податкових платежів.

Ключовими елементами інфраструктури електронної комерції є:

- спеціальне програмне забезпечення;
- Інтернет;
- веб-сайти, основні організаційні одиниці в Інтернеті.

Застосування механізму електронної комерції є також конкурентною перевагою з боку розширення каналів збуту аграрної продукції, розповсюдження інформації про продукт та одержання додаткового доходу від послуг. Нестабільність реалізації аграрної продукції, відсутність зовнішньої інформації про ціни на сировину і готову продукцію стають важливими факторами недоотримання прибутку аграрними підприємствами. За допомогою Інтернет кожне аграрне підприємство зможе відкрити для себе нові сегменти ринку, збільшити конкурентні переваги реалізації сільськогосподарської продукції та знайти споживачів поза звичайного регіону збуту продукції. Тому господарства, які займаються електронним бізнесом, мають великий потенціал у підвищенні конкурентоспроможності власної продукції в системі світогосподарських зв'язків [74].

Електронна комерція в аграрній сфері – це модель, яка включає віртуальне співробітництво у процесі постачання, вирощування, реалізації, зберігання і переробки продукції, здійснення замовлень та платежів за продукцію і послуги, розповсюдження інформації про конкурентні переваги сільськогосподарської продукції [75].

Для визначення ефективності електронної комерції в аграрній сфері розробимо та впровадимо для конкретного господарства ТОВ «С-Росток» Миколаївської області модель власного бізнесу, тобто електронної сторінки лише у рекламних цілях.

На початковому етапі господарству пропонується система реалізації продукції за допомогою ресурсів Інтернет. Нами були проведені дослідження щодо попиту на овочі відкритого ґрунту електронній мережі (табл. 3.2).

Таблиця 3.2 Попит на овочеві культури в Інтернеті

Ключові слова	Щомісячна кількість уніфікованих людей, яка вводить у пошукову систему задане слово	Відношення кількості людей за пошуковим словом до загального попиту на продукцію
Загальний попит на моркву	20000	100,00
У т. ч. «ціни на моркву»	1500	7,50
«куплю моркву»	800	4,00
«продаж моркви»	650	3,25
«закупка насіння» (посад-й матер.)	350	1,75
«морква в Миколаєві»	350	1,75
Загальний попит на цибулю	18000	100,00
У т. ч. «продам цибулю»	1000	5,56
«куплю цибулю»	750	4,17
«цибуля ціна»	600	3,33
«цибуля сіянка озима»	380	2,11

Для економічного обґрунтування впливу електронної комерції на розвиток ЗЕД ТОВ «С-Росток» наведемо розрахунок витрат на створення сторінки з проведення електронної торгівлі (табл. 3.3).

Таблиця 3.3 Ефективність створення електронної торгівлі у ТОВ «С-Росток», грн.

Показники	Вартість, всього	До загальних витрат, %
Витрати на створення електронної сторінки	5600	26,60
Розробка електронного магазину та служби підтримки	2000	9,50
Створення дизайну	1000	4,75
Публікація текстів і прайсів	1250	5,94
Розробка механізму пошукового запиту та реєстрація у каталогах	1350	6,41
Витрати на організацію електронної торгівлі	15450	73,40
Оплата домену	500	2,38
Оплата хостингу	800	3,80
Оплата обслуговування електронної системи банком	750	3,56
Реклама у Google	4000	19,00
Реклама у Yandex	3500	16,63
Оплата праці	1300	6,18
Вартість устаткування	3500	16,63
Амортизація	550	2,61
Господарські і адміністративні витрати	300	1,43
Інші витрати	250	1,19
Разом витрат	21050	100,00
Дохід від реклами постачальників	12500	X
Дохід від електронної реалізації інформації	1500	X
Додаткова виручка від реалізації продукції через Інтернет	38700	X
Прибуток від електронної торгівлі	31650	X
Рентабельність електронної торгівлі,%	150,36	X

Основними витратами виступають витрати на рекламу у пошукових системах і вартість устаткування. У структурі загальних затрат вони відповідно займають 26,6% і 16,6 відсотків. Якщо на перспективу буде заплановано купівля малопотужної техніки, це забезпечить роботу електронної сторінки як інформаційної та рекламної моделі.

Таким чином, впровадження електронної комерції дозволить зарекомендувати себе на зовнішньому та збільшити свою частку реалізації на регіональному ринку.

Віртуальним інформаційним ресурсом у мережі Інтернет виступає інформаційний портал – сайт, що надає користувачеві інтернету різні інтерактивні сервіси, які працюють у рамках єдиного сайту. Так, одним з

різновидів таких порталів є інвестиційний портал, який має на меті об'єднати та уніфікувати інформацію про всі наявні інвестиційні можливості України задля встановлення швидкого та ефективного контакту з інвестором за єдиним стандартним профілем

Важливу роль в розвитку зовнішньоекономічної діяльності підприємств відіграє доступ до інформаційно-освітніх порталів, он-лайн консультування.

На думку, Д.А. Антонюка та В.В. Голомба, з метою організації он-лайн консультацій в системі електронної інфраструктури підприємництва слід створювати різноманітні системи електронного дистанційного консультування бізнесу для швидкої та ефективної відповіді на практичні питання підприємців відносно бухгалтерського, податкового обліку, юридичних проблем, зовнішньоекономічної діяльності тощо, за допомогою електронної системи обміну інформації [76, с.188-193].

Проведенні дослідження існуючих автоматизованих інформаційних систем і електронних інструментів інфраструктурного забезпечення розвитку зовнішньоекономічної діяльності підприємств, свідчить про те, що об'єднати їх у єдиному механізмі є досить складним завданням, адже потребує: по-перше, розгалуженої системи інформаційного забезпечення, по-друге, наявності широкого спектру інформаційних та комерційних послуг, що надаються і, по-третє, необхідності забезпечення взаємодії із державними та місцевими органами влади.

Аналізуючи діяльність організацій, які здійснюють інформаційну та організаційну підтримку бізнесу, слід відмітити бізнес-асоціації. Їх головні завдання полягають в лобюванні інтересів своїх членів, встановленні ділових контактів з іншими суб'єктами підприємницької діяльності, обміні інформацією, виявленні спільних інтересів та опрацюванні можливих шляхів їх досягнення [77].

Федотов В. І. зазначає, що вищим рівнем організації бізнес-асоціацій на сьогодні визнано торгово-промислові палати (ТПП) [78].

Для взаємодії системи Торгово-промислової Палати з підприємствами і державними структурами та для покращення розвитку аграрного підприємництва, враховуючи необхідність забезпечення інформаційно-аналітичної і консультативної підтримки підприємництва та розвитку виставкової діяльності, можна запропонувати створення системи Електронної Торгово-промислової палати, як єдиної мережі організації, що здійснює комплексне інфраструктурне забезпечення підприємців з використанням електронних елементів. Яка буде працювати, як інформаційний простір, в якому будуть тісно взаємодіяти бізнес, держава і сама Палата. З метою організації «електронної палати» створюватимуться різноманітні системи електронного дистанційного консультування бізнесу для швидкої та ефективної відповіді на практичні питання підприємців відносно податкового обліку, юридичних проблем, зовнішньоекономічної діяльності тощо, за допомогою електронної системи обміну інформації.

Необхідністю створення системи Електронної палати можна розглянути з певних позицій:

1. систематизація інформації по групах потреб бізнесу, і що було б вельми перспективним і правильним оцінка або сертифікація і стандартизація інформаційних ресурсів для підприємницького середовища;

2. висока залежність від персоналу, особливо на стадіях встановлення контакту, що в деяких випадках може вплинути на якість операцій;

3. ТПП можуть використовувати інструменти електронної інфраструктури підприємництва під час обслуговування підприємств.

Отже, Електронна ТПП має забезпечити можливість налагодження безпосереднього контакту між підприємцями і центральним ресурсом ТПП через он-лайн сервіси, що надасть можливості: інформаційного обслуговування, безпосередньо на сайті надати документи на вступ до ТПП, звернутися з будь-яким питанням, замовити і одержати консультації за всіма послугами, що надаються Палатою, оформити заявку та взяти участь у виставці, конференції,

семінарі, пройти навчання, замовити необхідні документи, сплатити за послуги засобами електронних платежів тощо (рис. 3.6) [79].

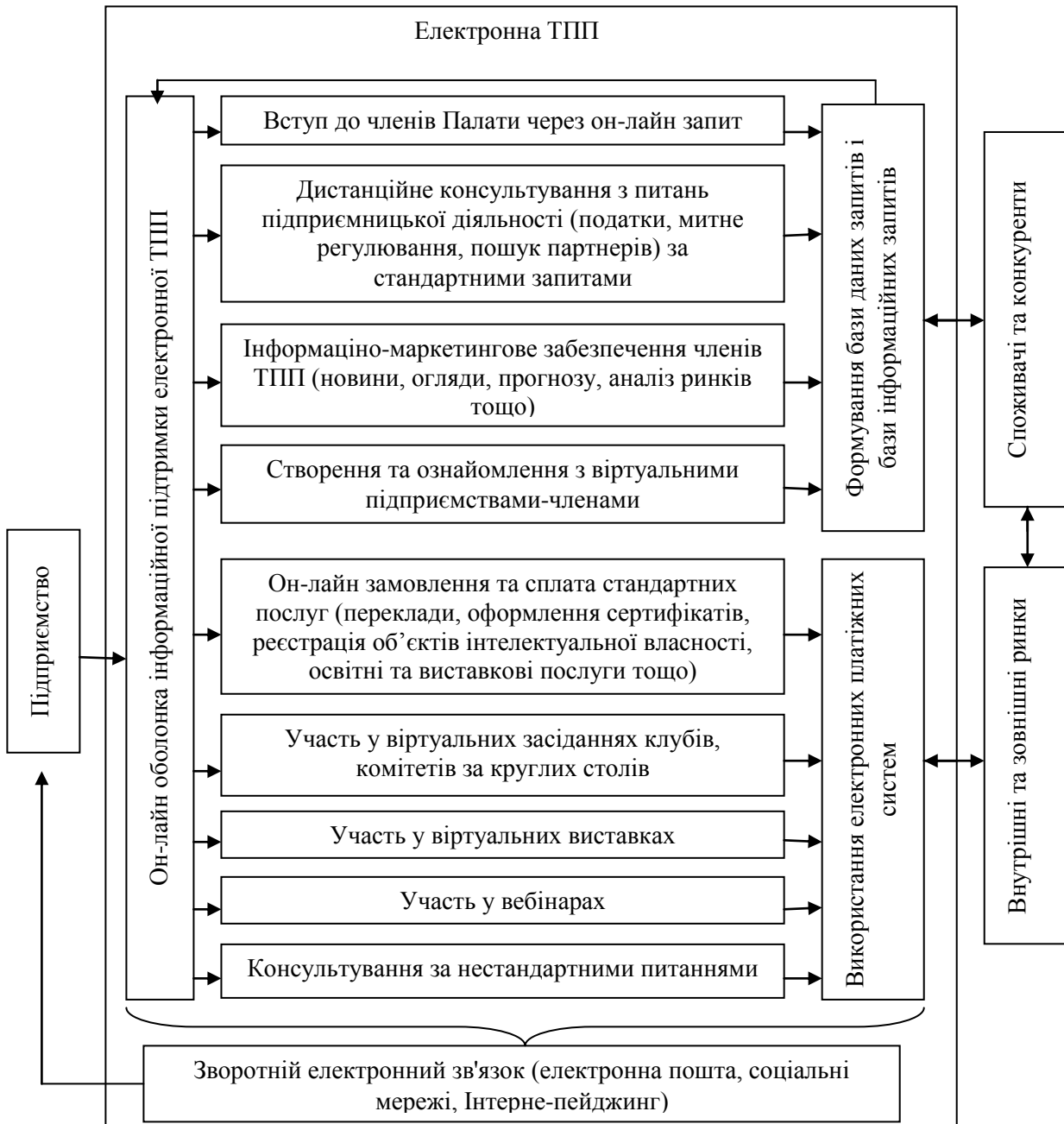

Рисунок 3.6 – Взаємодія підприємства з електронною ТПП як елементу електронної інфраструктури зовнішньоекономічної діяльності

При цьому чітко необхідно розуміти, що проста механічна заміна традиційних комунікаційних підходів (телефонні розмови, візуальний контакт) на електронні автоматизовані методи зв'язку є неможливою без втрати якості та ефективності роботи. Це пов'язано з індивідуальністю кожного підприємства

(члена Палати) – замовника послуги, особистісними якостями керівника та конкретного спеціаліста, типом і складністю роботи тощо. Тому в даному випадку постає питання не заміни менеджера Палати автоматизованою комп'ютерною системою, а створення комплексного помічника як замовнику послуги, так і виконавцю для підвищення швидкості оброблення запитів, уніфікації стандартних процедур та підвищення якості їх надання.

Відповідно в сучасній системі надання сервісних послуг необхідно вирішувати задачу на основі створення парадигми електронних палат – гнучкої технології інтерактивної взаємодії «електронна ТПП – підприємство» завдяки застосуванню інформаційних і програмних інструментів (рис. 3.7) для максимальної автоматизації процесів акумулювання та передачі інформації і дистанційного надання послуг [69].

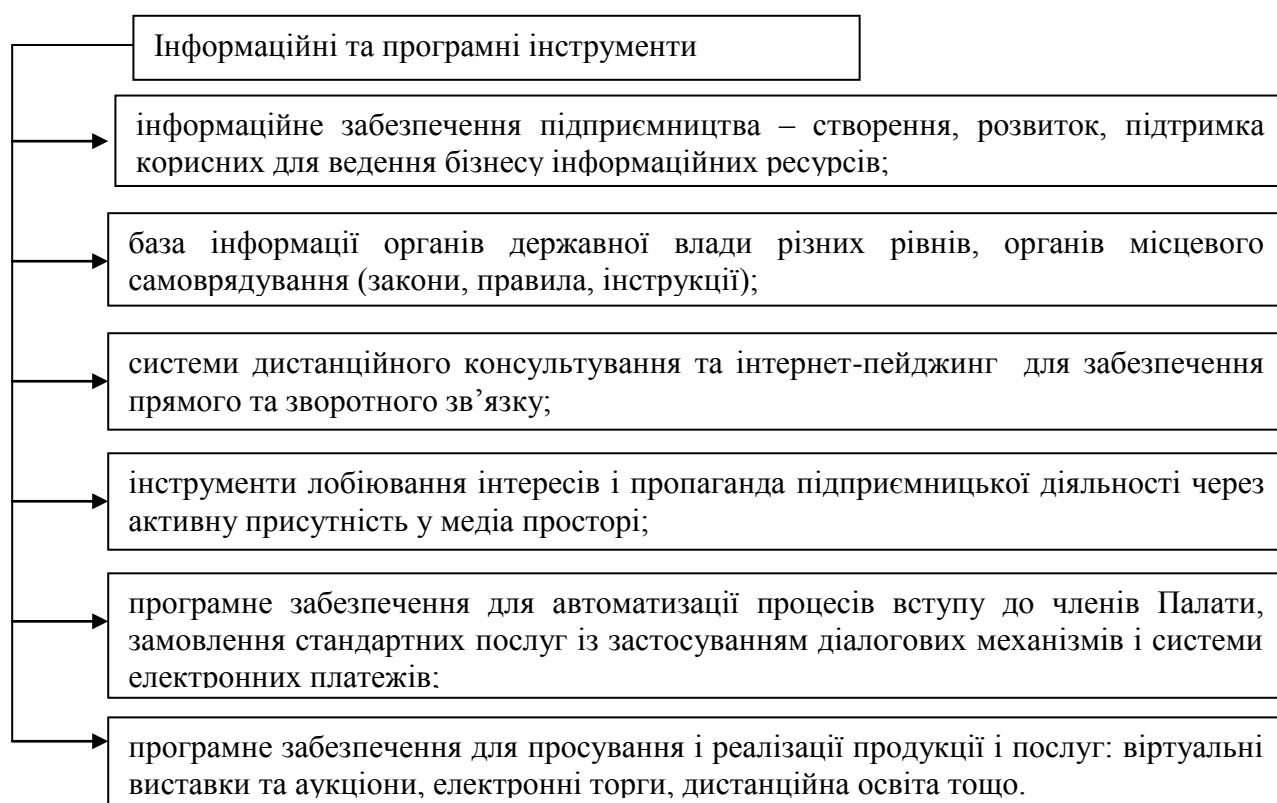

Рисунок 3.7– Інформаційні та програмні інструменти Електронної ТПП

Електронні торгово-промислові палати мають створюватися на основі Інтернет-ресурсів відповідним шляхом (рис. 3.8) [79].

Рисунок 3.8 – Процедура організації системи Електронної торгово-промислової палати Миколаївської області

Відповідно необхідно відокремити з системи «електронної палати» два важливих напрямки, які за своєю структурою впровадження є трудомістким та новим процесом, це створення та ознайомлення віртуальних виставок та віртуальна організація діяльності підприємств-членів Палати.

В сучасній економіці віртуальна форма організації підприємств є одним із перспективних напрямків розвитку бізнесу. Метою створення віртуальних підприємств є організація зовнішньоекономічної діяльності, у ролі головної сполучної ланки виступає Веб-представництво в глобальній мережі Інтернет.

Віртуальне підприємство створюється шляхом відбору людських, фінансових, матеріальних, організаційно-технологічних та інших ресурсів з різних організацій та їх інтеграції з використанням комп'ютерних мереж. Це дозволяє сформувати гнучку і динамічну організаційну систему, найбільш

пристосовану до якнайшвидшого випуску та оперативного постачання нової продукції на ринок [80].

Таким чином, віртуальне підприємство є організаційною формою співпраці юридично незалежних суб'єктів господарювання для отримання прибутку за рахунок кооперації та аутсорсингу з використанням мережі Інтернет, що дозволяє забезпечити спільну роботу територіально віддалених учасників у режимі реального часу.

Віртуальне підприємство має на увазі мережеву, комп'ютерну інтегровану організаційну структуру, що об'єднує неоднорідні ресурси, розташовані в різних місцях. Віртуалізація виробництва призводить до включення замовників і виробників в єдину команду, яка забезпечує належний технологічний рівень виробленого продукту. Простір віртуалізації підприємств охоплює три основні категорії явищ (рис. 3.9) [81].

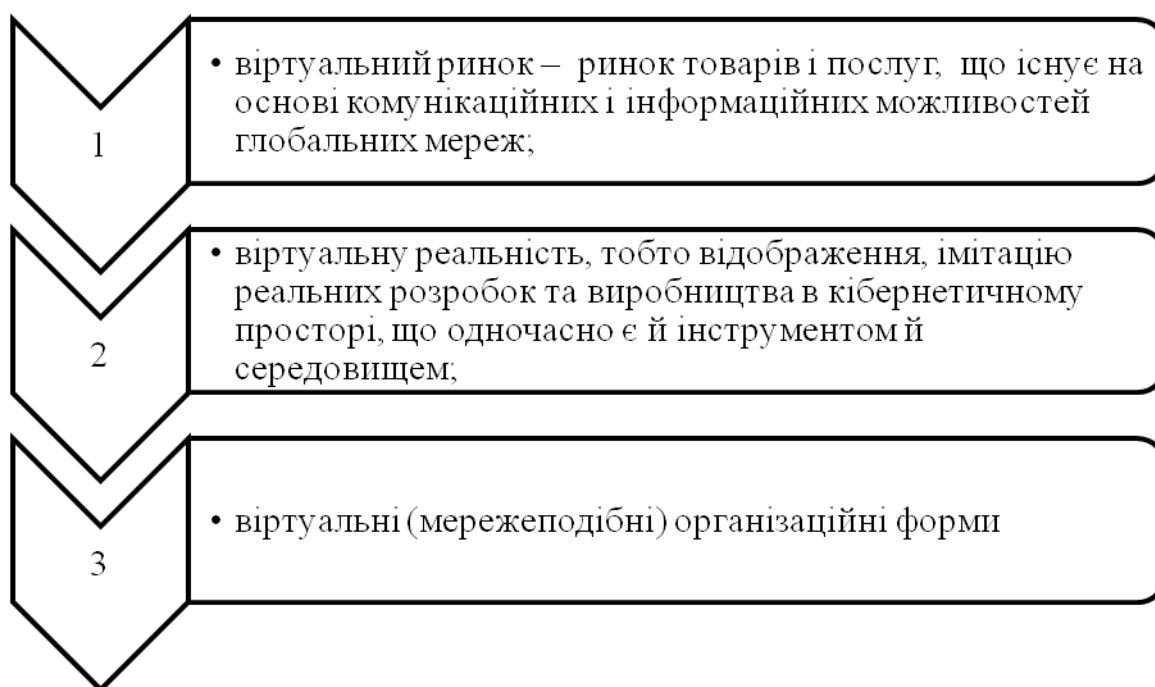

Рисунок 3.9 – Категорії явищ при віртуалізації підприємств

Таким чином, створення єдиної ланки віртуальної організації діяльності підприємств, де буде віртуально відображатися основна інформація про підприємства; структура роботи; інформація про продукти чи послуги; про саме виробництво – як, де і яким чином воно виробляється; партнерські відносини та

інше. Або якщо підприємство є сільськогосподарським, то за допомогою створення віртуально підприємства можна відобразити поля, ферми, склади, сади тощо, що дасть можливість побачити де, як і що вирощується. Що призведе до залучення нових партнерів та укладання контрактів, які в свою чергу зможуть віртуально ознайомитись з виробництвом та вирішити підходе це їм чи ні, а також до збільшення прибутків.

Головними характеристиками віртуального підприємства є: інтеграція кращих технологій, засобів виробництва і досвіду у межах стратегічно розумних об'єднань; створення автономних робочих груп, що територіально віддалені; тимчасовий характер партнерських відносин, гнучкість, можливість пере структуризації; об'єднання функцій централізації і децентралізації в управлінні із перевагою елементів децентралізації; переважаюча вага координаційних зв'язків; розробка неоднорідних комп'ютерних мереж і середовищ, застосування різноманітних програмних засобів [82]. Ключовою перевагою віртуальних форм організацій є можливість обирати та використовувати найкращі ресурси, знання та здатності із найменшими витратами часу. Поряд з перевагами, віртуальні підприємства мають і певні недоліки.

В загальному вигляді переваги та недоліки віртуального підприємства зосереджені в таблиці 3.4.

Таблиця 3.4 Переваги та недоліки віртуального підприємства

Переваги	Недоліки
дуже висока гнучкість і швидкість реакції;	надмірна економічна залежність від партнерів, що пов'язана з вузькою спеціалізацією членів мережі;
зниження сукупних затрат;	
більш повного задоволення вимог замовника;	практична відсутність соціальної і матеріальної підтримки своїх партнерів внаслідок відмови від класичних довгострокових договірних форм і звичайних трудових відносин;
гнучкої адаптації до зміни навколишнього середовища;	
зниження бар'єрів виходу на нові ринки;	небезпека надмірного ускладнення, що впливає, зокрема, з різноманітності членів підприємства, неякісності відносно членства в ній, відкритості мереж, динаміки самоорганізації.
швидке виконання ринкового замовлення;	
можливість використання знань і досвіду фахівців з різних країн.	

*Сформовано на основі [79,81].

Таким чином, варто зазначити, що створення віртуальних підприємств є важливою і актуальною задачею. Дана організаційна форма дозволяє сформувати гнучку, розподілену в просторі сукупність компаній найбільш пристосованих для залучення потенційних партнерів, а також якнайшвидшого випуску нової продукції, підвищення конкурентоспроможності, оперативної поставки на ринок з метою максимального задоволення вимог клієнта та розвитку зовнішньоекономічної діяльності.

Відповідно на основі цього перспективним є створення віртуальних виставок. На сьогоднішній день велика кількість фірм і компаній беруть активну участь у різних тематичних виставках, конференціях. Для участі у виставках виготовляються спеціалізовані стенди, орендуються місця у виставкових павільйонах все це вимагає значних фінансових і тимчасових витрат. А виставка проходить всього 2-3 дня.

Багато компаній, фірми і фахівці приїжджають з інших міст, деякі з-за кордону. За цей короткий час немає можливості детально ознайомитися з усіма технологіями, продемонструвати свої досягнення, обговорити різні пропозиції, вирішити питання співробітництва. Тому витрати на участь у виставках можуть згодом не окупитися.

Крім цього також є ряд інших негативних моментів: великий виробник продукції не в змозі представити на виставці весь спектр своїх технологій і розробок, що створює для відвідувача стенду не завжди повну інформацію про діяльність організації. Багато виробників, науковців, представників місцевої адміністрації під час проведення виставки зайняті вирішенням інших питань і не можуть на неї приїхати (наприклад агровиробники можуть бути зайнятими сезонними роботами).

Тому сьогодні, в епоху розвитку сучасних інформаційних технологій для покращення виставкової діяльності в перспективі є створення в мережі Інтернет віртуальних виставок товарів і послуг підприємств – членів Палати. Це реальна підтримка бізнесу, головною метою якої є максимально можлива концентрація

інформації в розрізі тематичних напрямів з надання повної гами виробленої продукції, її характеристик, таблично-цифрових і мультимедійних даних.

Віртуальна виставка – умовно не обмежений у часі та просторі захід, що реалізується за рахунок Інтернет – ресурсів, у межах якого організатор надає можливість його учасникам на платних або безоплатних засадах розмістити у мережі на сайті виставки текстову інформацію, графічне, аудіо- або відео зображення експонатів, що розповідають про учасника віртуальної виставки, його діяльність, товари, послуги та технології, а відвідувачам виставки надає можливість на безкоштовній основі ознайомитися з інформацією експонентами, наданими учасниками виставки у вигляді візуального стенду [83].

Віртуальний стенд містить основну інформацію про підприємство учасника, його спеціалізацію, асортимент товарів та послуг, контактну інформацію, а також передбачає можливість зворотного зв'язку. Він створюється за допомогою спеціальних флеш технологій, що дозволяє додати динаміки та зробити презентацію підприємства цікавішою.

Такі стенди мають інтерактивний характер. Відвідувачі віртуальних виставок здобувають можливість брати участь у конкурсах, оцінювати стенди, які їм найбільше сподобалися, та залишати своє враження про них. Вони можуть продивлятися як усіх учасників виставки, так і вибраних ними відповідно до заданих параметрів пошуку.

Основними чинниками, що визначають вартість віртуального стенду, є: рівень його розробки; складність технологій, використаних для його створення; інформаційне навантаження; термін його розміщення на сайті (додаток Ж). Як видно таблиці вартість віртуальних стендів, що їх пропонує Запорізька торгово-промислова палата, залежить від обсягу представленої на стенді інформації, а також інших додаткових послуг [93].

Віртуальна виставка надає широкий спектр можливостей для основних суб'єктів виставкової діяльності – організаторів виставок, їхніх учасників та відвідувачів (табл. 3.5).

Таблиця 3.5 Можливості віртуальної виставки для різних суб'єктів виставкової діяльності

Для організаторів	Для учасників	Для відвідувачі
Розміщувати віртуальний варіант реальних виставок, як їхнє логічне продовження з тією самою назвою та інформацією про події, що відбувалися на ній	Обирати тематику виставку та віртуальний стенд, на якому буде розміщена інформація про компанію, її продукцію та послуги	Відвідувати віртуальну виставку в будь-який час доби незалежно від географічного місця перебування
Створювати нову віртуальну виставку чи павільйон за популярною тематикою або напрямком	Отримувати статистичні дані про відвідування та рейтинг віртуального стенду	Голосувати за стенди учасників, писати свій відгук, установлювати контакт
	Самостійно вносити зміни в інформацію, що розміщена на віртуальному стенді	Отримувати повну інформацію про компанію, її продукцію та послуги
		Ознайомлюватися з підприємствами певного регіону або галузі

Для учасників віртуальна виставка є ефективним методом маркетингових комунікацій, а для організаторів – способом отримання додаткового прибутку.

Основні переваги віртуальної виставки зосереджені на рис.3.10.

Рисунок 3.10 – Переваги віртуальної виставки

Проте основною та вагомою вадою віртуальних виставок є неможливість відвідувачів наочно побачити експонати, оцінити їх фізично у реальному часі та випробувати в дії [84].

Віртуальні виставки є досить рідкісним явищем на українському ринку послуг з організації виставок та ярмарків порівняно до інших країн. Вони тільки розвиваються, тому більшість із них є відносно простими і схожими на електронні каталоги підприємств або Інтернет-магазини.

Відповідно ми пропонуємо РТПП звернути увагу на віртуальні виставки, для яких характерною є наявність віртуальних стендів та павільйонів. Слід зазначити, що все це буде відбуватися при простому натисканні мишкою на флеш-анімоване зображення павільйону, потрапивши у середину, де на планшесхемі зображено віртуальні стенди, ознайомитися з якими можна також одним натисканням мишки по стенду, підприємства, яке вас зацікавило. При цьому пропонуємо стенди підприємств-учасників, окрім традиційного, рекламного представлення інформації на виставці, оснащати функцією електронної торгівлі, а також можливістю двобічного зв'язку між відвідувачами та представником підприємства-учасника. Що дасть можливість здійснювати он-лайн замовлення товарів і послуг, а також безпосередньо спілкуватися з іншими учасниками та відвідувачами.

Метою проекту є не просто розробка он-лайн бази підприємств або веб-сайту, а створення ресурсу (рис 3.11).

Отже, не зважаючи на те що віртуальна виставка на цей момент відіграє другорядне значення у порівнянні з реальною формою проведення виставки, вона є важливим та невід'ємним елементом виставково-ярмаркової діяльності.

Впровадження віртуальних виставок та віртуального підприємства, як важливих методів ведення бізнесу та інструментарію маркетингових комунікацій у діяльність підприємств-організаторів виставок Миколаєва є доцільним, оскільки вони відкривають нові можливості, а саме: збільшення кількості замовлення та обсягів діяльності, пошук нових партнерів, підвищення конкурентоспроможності підприємства та поліпшення його іміджу.

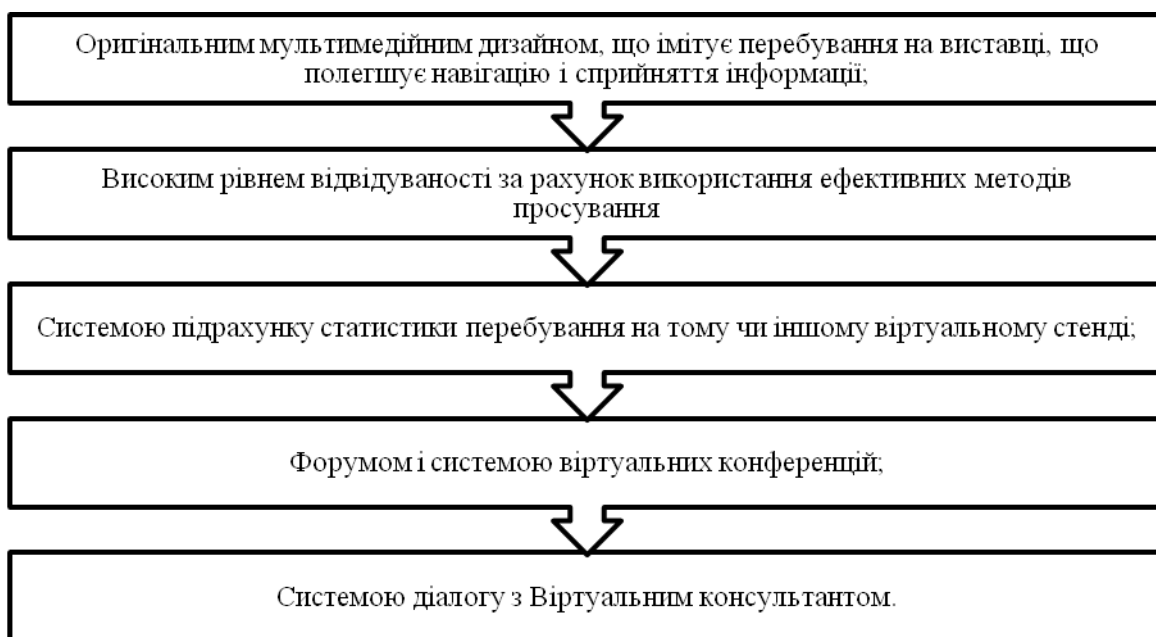

Рисунок 3.11 – Ресурси за допомогою яких створюють віртуальні виставки

Тому Торгово-промислової палаті, як організатору необхідно використовувати віртуальні виставки, як доповнення до звичайних виставок; створювати віртуальну організацію діяльності підприємств-членів Палати. Оскільки вони виступають ефективним інструментом отримання додаткового прибутку та, відповідно, забезпечення стійкого стану на конкурентному ринку. А також важливим у розвитку Торгово-промислової палати Миколаївської області є створення Електронної палати, як механізму забезпечення інформаційної і консультаційної підтримки підприємств через мережу.

Подальший розвиток діяльності Регіональної торгово-промислової палати Миколаївської області вбачається в забезпеченні інформаційно-аналітичної і консультативної підтримки підприємництва, розвитку виставкової діяльності та взаємодії бізнесу, держави і самої Палати, представництва малого та середнього бізнесу. Узагальнення їх пропозицій при формуванні регіональних місцевих та державних нормативних та регуляторних актів, галузевих програм, а саме підвищення кваліфікації та обізнаності аграрних підприємств щодо розвитку зовнішньоекономічної діяльності.

Відповідно до цього доцільним є вжиття заходів щодо розширення мережі центрів з підвищення кваліфікації підприємств, у першу чергу зайнятих у малому

і середньому бізнесу, підтримки розвитку підприємництва у сільській місцевості, зокрема консультацій у режимі он-лайн. А також надання підприємцям допомоги у вивченні основ підприємницької діяльності та вивчення питань з започаткування підприємницької та зовнішньоекономічної діяльності.

Отже важливим у розвитку Торгово-промислової палати Миколаївської області є створення Електронної палати, як єдиної мережі організації, що здійснює комплексне інфраструктурне забезпечення підприємців з використанням електронних елементів. Зокрема створення віртуальних виставок товарів і послуг та віртуальних підприємств – членів Палати, що є реальною підтримкою бізнесу, головною метою якої є максимально можлива концентрація інформації в розрізі тематичних напрямів з надання повної гами виробленої продукції, її характеристик, таблично-цифрових і мультимедійних даних. Що надасть можливість створення комплексного помічника як замовнику послуги, так і виконавцю для підвищення швидкості оброблення запитів, уніфікації стандартних процедур та підвищення якості їх надання. А також налагодження безпосереднього контакту між підприємцями і центральним ресурсом ТПП через он-лайн сервіси. Тому подальші зусилля мають бути спрямовані на утвердження позицій Палати, як національного представлення інтересів бізнесу.

Невід’ємною складовою при підтримці експорту є сприяння розвитку зовнішньоекономічних зв’язків, встановленню контактів між вітчизняними та зарубіжними підприємцями, тобто пошук ділових партнерів для всіх форм співробітництва. Пошук ділових партнерів відбувається в певній послідовності (рис. 3.12).

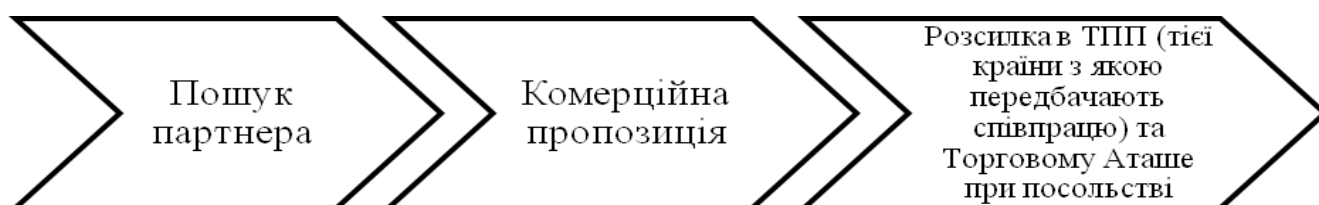

Рисунок 3.12 – Послідовність здійснення пошуку ділового партнера

РТПП Миколаївської області при пошуку ділових партнерів використовує комерційну пропозицію, яка надасть українським виробникам інформацію щодо вимог до продукції. Вона складається з двох частин. Перша полягає саме в сприянні у пошуку ділових партнерів у ЄС. Друга це про сам ринок, інформація про імпорт в Євросоюзі.

Розглянемо більш детально на прикладі: волоські горіхи. Перша частина пропонує програми в яких відбувається пошук ділових партнерів або заповнення шаблону. При використанні пропозиції у розвитку торгівлі підприємством за підтримкою місцевих Палат перш за все необхідно заповнити визнаний шаблон для європейського союзу. Який пред'являється і поширюється в структурованому вигляді, їх запит або пропозицію для комерційного, технічного чи фінансово співробітництва з партнерами (додаток 3). В шаблоні зазначаються відомості з точною пропозицією торгівля або співробітництво, купівля чи продаж, інформація про партнера, сфера діяльності, продукція, податки і так далі. Також повинен бути опис своєї компанії: рік заснування, оборот, кількість працівників, стандарт сертифікації, співпраця та інше. А також опис необхідних характеристик потенційного партнера.

Оформлюється шаблон та відправляється до членів Enterprise Europe Network з проханням поширити його в своїх регіонах або безпосередньо підприємствам, які працюють в цільових секторах і в якому розглядаються, можна отримати з ТПП в Європі. Інша можливість в пошуку партнерів та отримання інформації це використання сайтів компаній такі як: Kompass, ITC та GO4WORLDBUSINESS.COM. Завдяки цій пропозиції, при якій всі потенційні партнери залишають відомості про себе, Палати між собою, мають змогу перевірити надану інформацію з метою знизити ризик при укладанні угоди з іноземними партнерами.

Більш детально розглянемо сайт КОМПАСС, для виявлення контактних даних про потенційних бізнес партнерів. Сам пошук робиться в його базах даних з метою встановлення імпортерів чи виробників у країнах Європи, ознайомитися з пропозицією. Для цього необхідно зробити певні кроки (рис. 3.13) [83].

Підписавшись на КОМПАСС для того, щоб більше дізнатися інформації про компанію, також буде можливість легко знайти класифікаційний код, номери цільових секторів (оптовики/ покупці роздрібною торгівлі). *Наприклад* : 6245020 Горіхи харчові (оптова торгівля) або 6260029 Горіхи плавлені (оптова торгівля).

Рисунок 3.13– Послідовність роботи на сайті КОМПАСС

Друга частина комерційної пропозиції надає інформацію про імпорт (в нашому випадку волоські горіхи) в Євросоюз. Українські експортери можуть проконсультуватися з імпортних мит та певних формальностей. Вони цю інформацію шукають за такими кроками (рис. 3.14) [85].

Після цих проектів на екрані з'являються суми ввізних митних зборів, що підлягають виплаті. А для того щоб знайти імпортні формальності, тобто документи, які повинні бути готові для експорту, - шукають за тими ж кроками. Але на п'ятому кроці після здійснення «пошук» ви перейдете на сторінку по зв'язному «вимоги», з обраним кодом продукту (Додаток К). Даний розділ присвячений конкретним вимогам, що показує законодавство ЄС в різних областях. А для ознайомлення з самими документами, натискаємо на «вимоги», а потім на «документи для митного оформлення». До кожного документа

відкривається сторінка з практичним розв'язанням до документу. Основними документами є такі: рахунок-фактура; вантажні документи – страхування вантажів; пакувальний лист.

Крок 1:	• потрібно зайти на сайт http://exporthelp.europa.eu/thdapp/index_en.html
Крок 2:	• обрати "Мій експорт"
Крок 3:	• вибрати відповідний код товару (волоські горіхи 080231)
Крок 4:	• вибрати «Україна» як країна походження і вибрати держав-членів ЄС в якості пункту призначення (на-д Бельгія) (Додаток Л)
Крок 5:	• натиснути на кнопку «пошук» після чого на кнопку «тариф» (Додаток Л)

Рисунок 3.14 – Відповідні кроки з пошуку імпортерних мит

Відповідно можна зазначити, що інформація про законодавство ЄС знаходиться не тільки на цьому сайті, а можна використовувати такий: http://europa.eu/lisislation_summaries/internal_market/index_en.html. На якому використовується алфавітний покажчик «внутрішній ринок»: індекс «А», а потім «Сільське господарство і ознайомлюємося з інформацією».

Необхідно зазначити, що ЄС встановлює загальні правила для сільського господарських ринків. Зокрема, ці правила стосуються державного втручання на ринках, квоти і схеми допомоги, маркетингових і виробничих стандартів, а також торгівля з третіми країнами. Загальна організація сільськогосподарських ринків відноситься до нормативно-правової бази, встановленої на європейському рівні для певних галузей сільського господарства. Про це зазначено на сайті: <http://eur-lex.europa.eu/> [86].

Відповідно в другій частині даної пропозиції можна ознайомитися зі статистикою торгівлі та проведенням виставок. Торгова статистика для українських експортерів може виявитися цікавою і корисною для перевірки, яка

тече з товарів вже існують в своєму секторі між Україною та ЄС. Експортери можуть користуватися наступними сайтами для пошук статистичних даних про торгівлю:

Європейська комісія (це Генеральні Директори з торгівлі) – Експорт Helpdesk. У розділі «Статистика торгівлі» на Export Helpdesk надає дані про торгівлю (експорт та імпорт) для ЄС і його окремих держав-членів. Порядок пошуку (рис. 3.15).

Рисунок 3.15 – Порядок пошуку статистики торгівлі на Export Helpdesk

Також українські експортери зможуть звернутися до наступних сайтів для того, щоб знайти цікаві міжнародні ярмарки в Європі. Наведемо приклад, як знайти інформацію в базі даних AUMA. Приклад: Коли відбудеться ярмарка на фрукти (волоські горіхи) в Німеччині (рис. 3.16) [85].

Отже можна зробити висновок, що дана комерційна пропозиція вигідна та є невід’ємним помічником у веденні бізнесу підприємцями як взагалі у зовнішньоекономічній діяльності так і в аграрному секторі.

Та відповідно до наведених пропозицій, виникає проблема забезпечення ефективного обміну значимою для ефективної діяльності – інформацією на підприємстві та доведення її до зацікавлених співробітників в цих підприємствах, а саме в сільській місцевості. Наявність великої кількості видів інформації, різноманітність її джерел потребують застосування нових інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ) – сукупності методів, виробничих процесів і програмно-технічних засобів, інтегрованих з метою збору, обробки, збереження, розповсюдження, відображення і використання інформації в інтересах її користувачів [88].

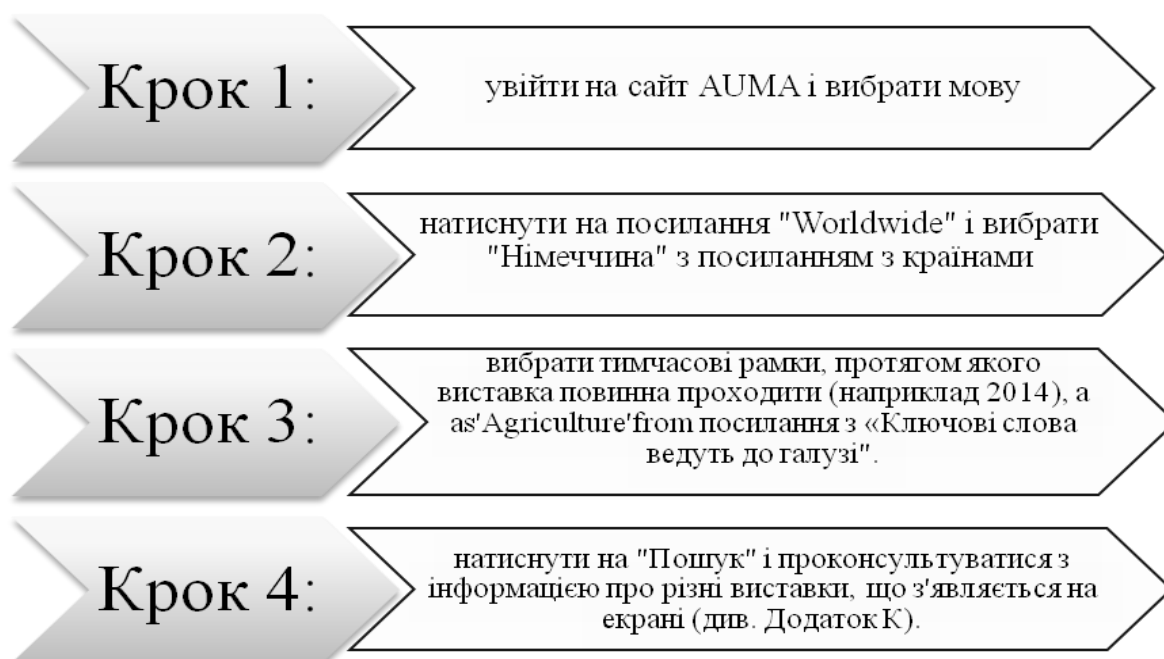

Рисунок 3.16 – Порядок пошуку інформації в базі даних АУМА про ярмарки

Сьогодні інформаційно-комунікаційні системи недостатньо використовуються для передачі знань і інформації між організаціями та сільськогосподарськими підприємствами як на національному так і на місцевому рівнях. У зв'язку з чим існує необхідність як розробки належної національної стратегії обміну сільськогосподарською інформацією, так і поліпшення наявної консультаційно-інформаційної системи в аграрній сфері з урахуванням потреб відповідних зацікавлених сторін. Дослідження потребують питання, зосереджені на рис. 3.17.

Виходячи з вище сказаного, можна зазначити, що є необхідністю створення або удосконалення інформаційно-комунікаційних систем в сільській місцевості недержавними органами, в нашому випадку Торгово-промисловою палатою Миколаївської області разом з органами державної влади.

Укладання зовнішньоекономічних контрактів - один з найскладніших етапів у господарській діяльності підприємства. Контракти такого типу підприємство не може укласти, не виконавши величезної попередньої роботи. Ця робота складається з кількох підготовчих етапів, суть яких у тому, щоб підприємство надалі уникнуло якомога більше ризиків і невдач.

- визначення існуючих джерел сільськогосподарської інформації (включаючи неформальні співтовариства фермерів, їх організації й т.п.);

- оцінка наявності й значимості місцевої й адаптованої до місцевих умов закордонної інформації (в електронній і друкованій формі), необхідної для підвищення обсягів, ефективності й адекватності сільсько-господарських досліджень;

- оцінка сильних сторін, потенціалу й обмежень (стримуючих факторів) існуючих комунікаційних систем (включаючи людські ресурси, рівень знань, інфраструктуру й відповідні відносини, зв'язки), а також політики й стратегії в області досліджень і передачі наукових досягнень (удосконалення, тренінг і навчання, зворотній із суспільством);

- проведення глибокого аналізу й збору інформації для полегшення розробки пропозицій за конкретними проектами, що стосуються стратегії, політики й змісту, з метою вдосконалювання комунікаційного менеджменту аграрних підприємств і їх партнерів.

Рисунок 3.17 – Питання інформатизації сільської місцевості, які потребують дослідження

Вкрай важливо контролювати виконання контрактів після їх укладення, щоб забезпечити постачання підрядником товарів і послуг відповідно до графіка і в рамках бюджету, а також відповідно до вимог щодо їх якості, особливо в разі контрактів, пов'язаних з найбільш значними ризиками, і контрактів, що відрізняються найбільшою складністю. Таким чином, характер і масштаби управління контрактною діяльністю залежать від обсягу, характеру, складності та профілю ризиків, властивих кожному окремому контракту.

У більшості організацій контроль за закінченням дії і іншими важливими етапами виконання контракту здійснюється вручну посадовими особами, які відповідають за закупівлі, або замовниками. Запровадження автоматизованого управління контрактами володіє великими можливостями для значного зниження витрат і збільшення доходів при складанні, узгодженні і управлінні контрактами разом із клієнтами і постачальниками.

Важливим елементом інфраструктури системи електронної комерції являється спеціальне програмне забезпечення. Пакети програм «Управління контрактами» потребує практично кожна компанія. Як для великих підприємств, так і для невеликих з десятком або більше контрагентів, вони є ключем до у поліпшення процесів управління клієнтами і постачальниками за допомогою автоматизації і приведення до єдиної системи всіх функцій з управління контрактами, зниження фінансових ризиків та збільшення доходів. Серед таких автоматизованих платформ виділяють пакет програм «ЗЕД» компанії «СТМ» (розробника програмного забезпечення для з/д логістики ЗЕД на території СНД та країн Європи). До нього входять такі структурні елементи (рис. 3.18).

Розглянемо вартість основних програм необхідних для ефективного забезпечення контрактного процесу з пакету «ЗЕД» (табл. 3.6).

Таблиця 3.6 Вартість основних програм пакету «ЗЕД»

№	Назва програми	Ціна, грн	Вартість використання протягом 1 року, грн	Вартість пролонгування, грн
1	ЗЕД – Інфо	6594,05	32847,57	21775,7
2	ЗЕД- Платежі	306,7	5520,6	3680,4
3	ЗЕД – Контракт	306,7	5520,6	3680,4
4	ЗЕД – Транзит	460,05	8464,92	5520,6
5	Транспортні документи	306,7	5520,6	3680,4
6	Облік платіжних документів	153,35	1840,2	1840,2
6	СТМ – Конвентер	153,35	1840,2	1840,2
Всього			61554,69	42017,9

Компанія «СТМ» вводячи в експлуатацію свій пакет програм пропонує пройти навчання за замовленими пакетами. В офісі клієнта вартість навчання групи з 3-6 чоловік становитиме 600 грн/год (тобто 3200 грн/день), кількість

годин обумовлюється рівнем підготовки працівників, але не більше 1 робочого дня. Отже, вартість введення в експлуатацію даного пакету для ТОВ «С-Росток» становитиме: 61554,69 грн + 3200 грн = 64754,69 грн – в перший рік введення, а кожного наступного року компанія для пролонгації пакету сплачуватиме 42017,9 грн. На рівні сучасних цін вартість даного пакету програм є досить недорогою в експлуатації.

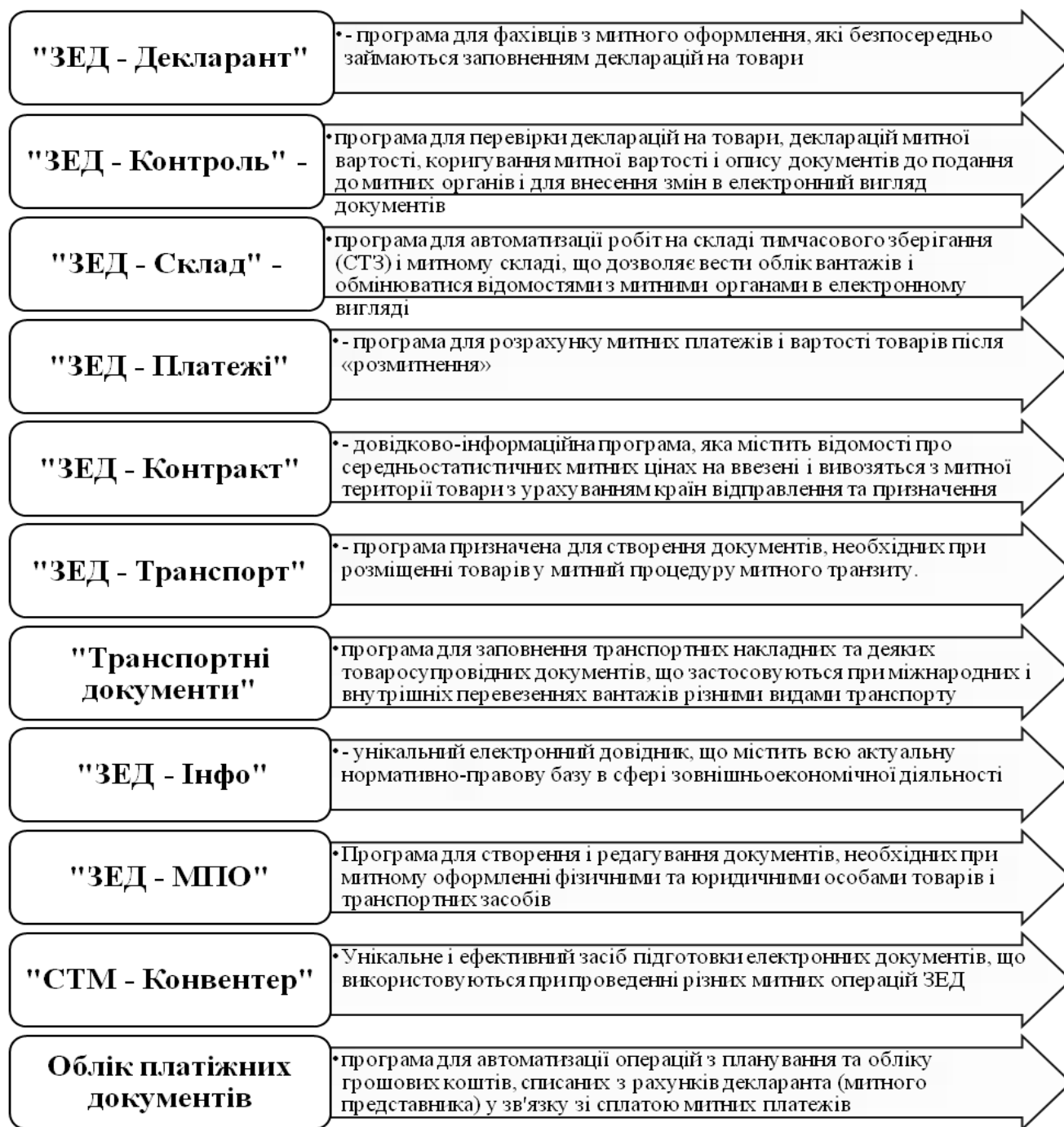

Рисунок 3.18 – Пакет програм «ЗЕД» компанії «СТМ»

Альтернативою «ЗЕД» компанії «СТМ» є програмне забезпечення «Управління контрактами» компанії Cyscom (Великобританія), який надає потужну функціональність з управління всім життєвим циклом контрактів, від складання і узгодження, через етапи виконання та внесення змін, до припинення дії або продовження контракту. Додаток включає (рис. 3.19):

Рисунок 3.19 – Завдання програмного забезпечення «Управління контрактами» компанії Cyscom (Великобританія)

Доступна як веб-система додаток «Управління контрактами» Cyscom включає в себе такі структурні підрозділи (рис. 3.20):

Рисунок 3.20 – Структурні підрозділи програмного забезпечення «Управління контрактами» компанії Cyscom (Великобританія)

Дана програма інтегрована з Microsoft Office, що надає їй більшої ефективності і зручності в роботі.

«Управління Контрактами» компанії Cyscom надає онлайн-сховище контрактів з потужними можливостями пошуку, що дозволяють користувачам швидко знаходити контракт або сукупність контрактів для довідки або вивчення, яке може бути доступно з будь-якого місця в будь-який час. Точно визначене, засноване на розширенні і засобах контролю, воно забезпечує можливість видимості і редагування контрактів та його окремих пунктів к тільки для схвалених користувачів.

До основних функцій «Управління контрактами» відносять (рис. 3.21) Додаток «Управління контрактами» компанії Cyscom (Великобританія) містить такі програмні складові:

– «Управління Запасами» (контроль документів за допомогою управління деталізованими, розширюваними правилами, та можливість визначати індивідуальні правила управління документами);

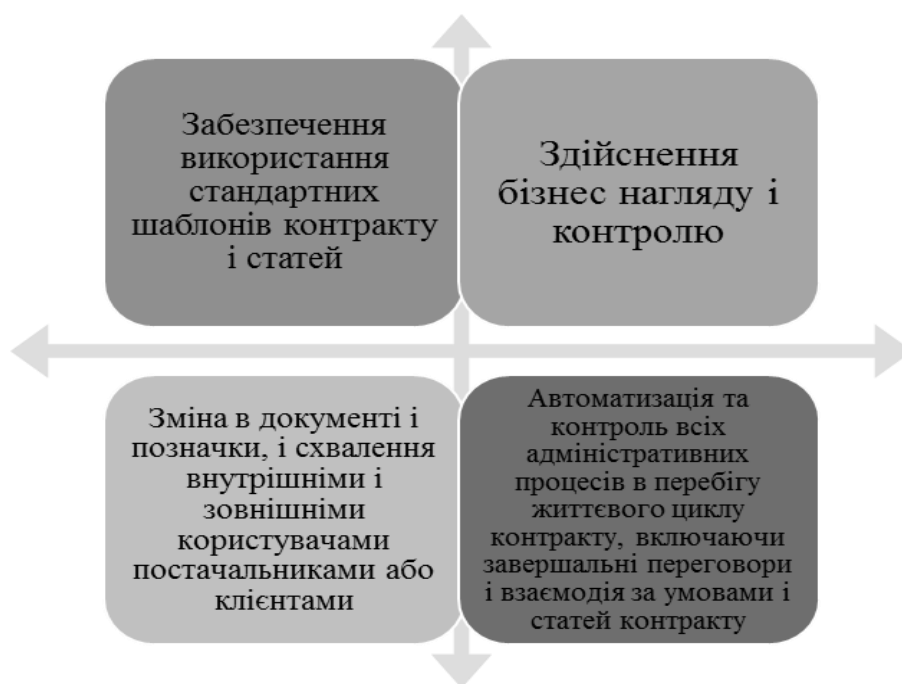

Рисунок 3.21 – Основні функції «Управління контрактами» компанії Cyscom (Великобританія)

– «Управління контентом» (відбувається виконання та моніторинг контрактного процесу, управління правилами шляхом призначення завдань за

ним користувачам або групам осіб для виконання в потрібний час, забезпечення використання стандартних шаблонів контрактів і статей, автоматизація за допомогою робочих процесів, що автоматизують і забезпечують більшу видимість загальної бізнес діяльності, такої як перегляд і схвалення документів, відстеження розбіжностей і підписання угод);

– «Звіти та Аналітика» (містяться заздалегідь сформульовані аналітичні звіти для вивчення застосування контрактів і схвалення змін на всьому підприємстві через детальну інтерактивну панель інструментів, яка надає як графічний, так і текстовий огляд на рівні звітів і на рівні операцій і завдань).

До бізнес-переваг Додаток «Управління Контрактами» на підприємстві надається як автоматизована послуга, це не пакет відокремлених програм, а повністю систематизована програма створена для спрощення контрактного процесу на підприємстві. Вартість ліцензованої версії даної програми становить 1160000 грн. Клієнту надається можливість безкоштовно протестувати програму без ризику і витрат, щоб швидко оцінити, яка вона у використанні. системи відносять (рис. 3.22):

Рисунок 3.22 – Основні бізнес-переваги програми «Управління контрактами» компанії Cyscom (Великобританія)

Проте крім тестового керівництва користувача, інших навчальних курсів до цієї програми не додається, лише технічне обслуговування та оновлення.

Основною перевагою «Управління контрактами» компанії Cyscom є те, що ціллю є сам контракт, тобто надає можливості взаємодії, необхідні для ефективної розробки, управління, моніторингу та контролю кожного контракту, для забезпечення оптимізації доходів, зниження операційних витрат і мінімізації ризиків. Однак на нашу думку більш ефективним буде використання пакету програм «ЗЕД» компанії «СТМ», оскільки він охоплює весь спектр зовнішньоконтрактної діяльності підприємства, є більш дешевим та виключає можливість довготривалого налагоджування роботи через навчання працівників правил роботи з ним.

Отже, запровадження програми «ЗЕД» компанії «СТМ» дозволить ТОВ «С-Росток» управляти офіційними контрактами без роботи з паперами ні на одному з етапів процесу. В результаті підприємство уникає ризику втрати документів, які, на їхню думку, є найбільш значущими для розвитку зовнішньоекономічної діяльності. Програмне забезпечення для управління контрактами пропонує неймовірно зручний ефективний спосіб фіксації ділових переговорів. Воно дозволяє підприємствам збирати та аналізувати необхідну інформацію з різних угод і всіх інших причетних додатків. Очевидно, що інфраструктурне забезпечення ефективного розвитку зовнішньоекономічної діяльності з використання електронних елементів сприятимуть ефективному веденню виробничої діяльності аграрних підприємств, швидкому товарообміну, формуванню позитивного іміджу підприємства та використанню інноваційних розробок у своїй діяльності.

3.3 Удосконалення організації зовнішньоекономічної діяльності аграрних підприємств та взаємовідносин з основними суб'єктами її інфраструктурного забезпечення

Дане питання розглянемо на прикладі ТОВ «С-Росток» Миколаївського району Миколаївської області. Дослідивши особливості розвитку зовнішньоекономічної

діяльності, було виявлено, що більшість поставок здійснюється на умовах СРТ відповідно до Інкотермс-2010. Проте,

СРТ – це також термін ІНКОТРЕМС, який включає в себе як більшу відповідальність та ризики для продавця (виробника), а також більшу вигоду (означає, що продавець доставить товар у назване йому місце, продавець зобов'язаний оплатити витрати, пов'язані з перевезенням товару до названого пункту призначення, в даному випадку, покупець бере на себе всі ризики втрати або ушкодження товару, як і інші витрати після передачі товару перевізникові).

Додаткові ризики, які пов'язані з поставками за вимогами СРТ, компенсуються додатковими прибутками (табл. 3.7).

Таблиця 3.7 Основні ризики використання групи «С» базових умов поставки ІНКОТРЕМС-2010 та можливі шляхи їх оптимізації

Потенційні ризики	Можливі дії
Якість товару не відповідає контрактним вимогам:	- провести лабораторні тести товару перед підписанням контракту; - передати потенційному(им) продавцю(ям) проби товару для проведення лабораторних досліджень перед підписанням контракту; - зберігати арбітражні проби відібрані з автотранспорту перед розвантаженням. Важливо! Проби повинні бути відібрані від усієї партії товару згідно вимогам відповідних стандартів. При неналежному зберіганні товару (підвищена вологість, наявність шкідників тощо), якісні показники можуть дуже різко погіршуватися із часом, що призведе до невідповідності реальних показників з попередніми тестами.
Різниця між відвантаженою та розвантаженою кількістю товару:	- забезпечити відвантажування та розвантажування товару на ваговому обладнанні, перевіреному згідно з відповідними стандартами; - інструктувати водія або іншу відповідальну особу про вимоги щодо зважування вантажів; - інструктувати водія або іншу відповідальну особу, які дії слід робити в разі виникнення розходжень в вазі товару; - забезпечити відповідні умови транспортування для уникнення можливих втрат.
Пошкодження товару у процесі перевезення:	- забезпечити відповідні умови для уникнення пошкодження товару протягом завантаження та транспортування.
Недотримання строків постачання:	- планувати контрактні терміни постачання з врахування можливих технічних проблем з відвантаженням, транспортуванням товару; - фіксувати та інформувати покупця про всі затримання в транспортуванні/розвантаженні товару які не залежать від продавця.

З точки зору умов, щодо постачання продукції, більша кількість виробників

реалізує зерно прямо з свого підприємства або з елеватору, де воно знаходиться на зберіганні. Такий спосіб продажу (контракту) в термінах ІНКОТРЕМС позначається як EXW (так званий «самовивіз» EX Works (...named place) / Франко-елеватор (...назва місця)означає, що обов'язки по поставці продавця вважаються виконаними, коли продавець надасть товар у розпорядження покупця на своєму підприємстві або в іншому названому місці.

Продавець не відповідає за навантаження товару на транспортний засіб, а також за митне очищення товару для експорту).

Даний термін покладає мінімальні обов'язки на продавця, і покупець має нести всі витрати й ризики у зв'язку з перевезенням товару від підприємства продавця до місця призначення.

Хоча й продаж зі складу підприємства або елеватору передбачає мінімальні ризики для продавця (виробника), однак, в більшості випадків ціна продукції, яка реалізується за вимогами EXW є також мінімальною в порівнянні з цінами на цибулю за іншими умовами постачання.

Нами розроблений алгоритм застосування EXW для ТОВ «С-Росток» (рис.3.23).

Одним із елементів інфраструктурного забезпечення здійснення вказаної операції (рис.3.23) є банк. Вважаємо, що для мінімізація розрахункового ризику відбувається завдяки застосуванню документарного акредитиву, що уособлює в собі форму розрахунків, при якій банк-емітент за дорученням клієнта (наказодавця) бере на себе зобов'язання здійснити платіж одержувачеві коштів (бенефіціару) проти належного подання документів, що відповідають умовам акредитива.

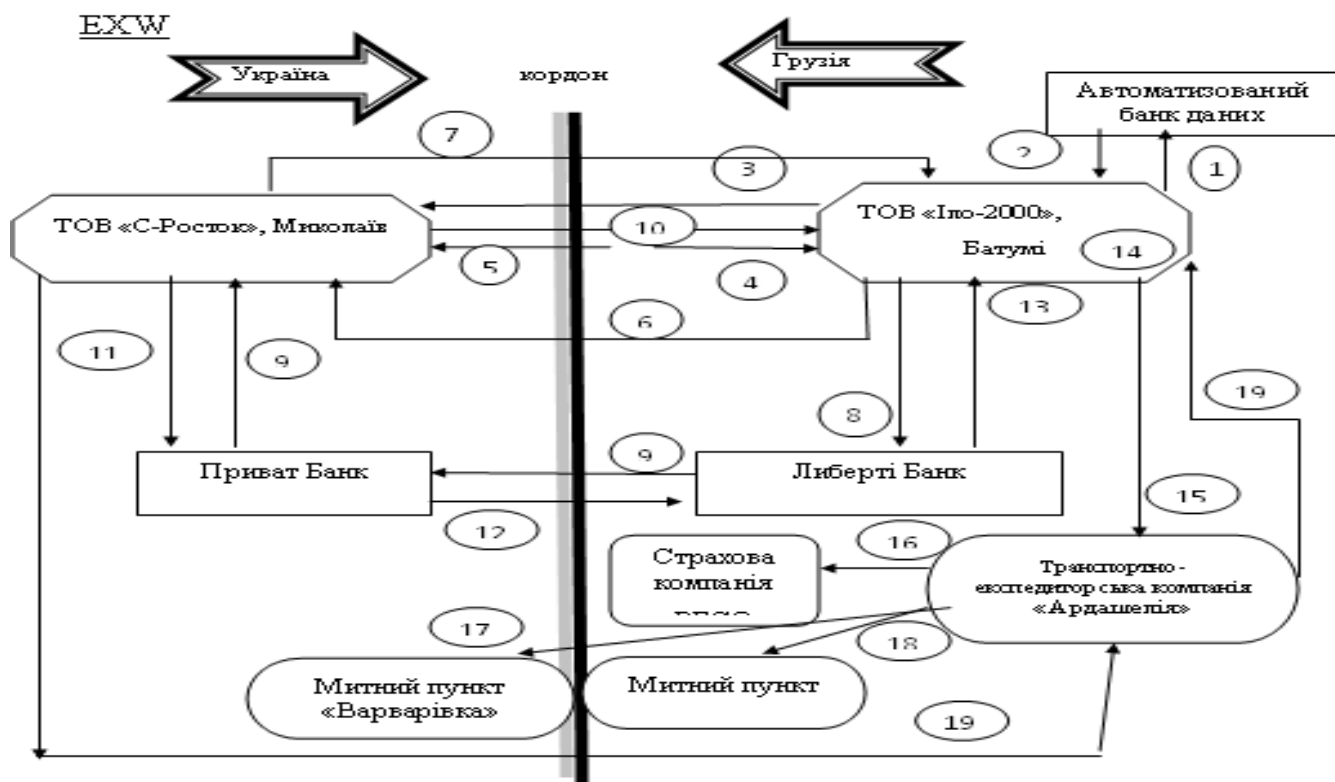

Рисунок 3.23 – Алгоритм застосування EXW для реалізації цибулі жовтої (в сітках) до Батумі (Грузія)

1. ТОВ «Іло-2000» дає запит в АБД з метою одержання інформації про ринок цибулі жовтої (в сітках) в Україні.
 2. АБД надає інформацію про ринок цибулі жовтої (в сітках) в Україні.
 3. ТОВ «Іло-2000» надсилає запит до ТОВ «С-Росток» м.Миколаїв про бажання купити цибулі жовтої (в сітках)
 4. ТОВ «С-Росток» надсилає оферту.
 5. ТОВ «Іло-2000» акцептує оферту, надіслану в ТОВ «С-Росток».
 6. ТОВ «Іло-2000» укладає попередній договір і відсилає в ТОВ «С-Росток» один примірник.
 7. ТОВ «С-Росток» повідомляє ТОВ «Іло-2000» про готовність транспортувати цибулю жовту.
 8. ТОВ «Іло-2000» дає доручення банку «Либєрті» здійснити переказ грошей в «Приват Банк».
 9. Банк «Либєрті» здійснює переказ грошей в «Приват банк», а він, у свою чергу, інформує ТОВ «С-Росток».
 10. ТОВ «С-Росток» повідомляє ТОВ «Іло-2000» про готовність відвантажувати тцибулю жовту згідно з умовами EXW (Інкотермс-2010).
 11. ТОВ «С-Росток» передає ТРД до «ПриватБанку».
 12. «Приват Банку» надсилає ТРД банку «Либєрті», який перевіряє їх на відповідність.
 13. Банк «Либєрті» відправляє ТОВ «Іло-2000» ТРД.
 14. ТОВ «Іло-2000», одержавши документи, перевіряє їхню відповідність і акцептує їх.
 15. ТОВ «Іло-2000» укладає договір про транспортне-експедиторське обслуговування з ТЕК «Ардашелія», в якому ТЕК має здійснити усі розрахунки, які виникнуть у процесі транспортування цибулі жовтої (в сітках) за рахунок ТОВ «Іло-2000», та передає їй ТРД.
 16. ТЕК «Ардашелія» направляє лист у страхову компанію «РЕСО», з якою уклала генеральний поліс про страхування вантажів, з проханням застрахувати цибулю на період транспортування, а страховий поліс виписати на користь ТОВ «Іло-2000»
 17. ТЕК «Ардашелія» здійснює митне очищення цибулі на території м.Миколаїва (Митний пост «Варварівка»).
 18. ТЕК «Ардашелія» здійснює митне очищення цибулі на території України.
 19. «Ардашелія» транспортує цибулю зі складу ТОВ «С-Росток» до складів ТОВ «Іло-2000».
- Умовні скорочення:**
 ТРД - товаророзпорядчі документи;
 ТЕК - транспортно-експедиторська контора;

Ціллю документарного акредитиву є зменшення ризику неотримання оплати (експортер) і невідповідність поставленого товару заявленому (імпортер). Він являється класичною формою оплати в міжнародному бізнесі основою якого є зобов'язання банку-емітента здійснити платіж у разі доставлення йому відповідних документів, що відповідають акредитиву (рис. 3.24).

Рисунок 3.24 – Алгоритм проведення зовнішньоконтрактної угоди із застосуванням документарного акредитиву

При цьому ТОВ «С-Росток» матиме ряд переваг (рис. 3.25).

Рисунок 3.25 – Переваги використання документарного акредитиву

Для безпеки практичного застосування документарного акредитиву

експортером можна виділити декілька рекомендацій:

- потрібно детально вивчити документарний акредитив, запропонувати імпортерів внести зміни, якщо у експортера є питання щодо дотримання умов;
- готувати документи, що передбачені документарним акредитивом – ні більше, ні менше;
- перевірити тип документу – страховий сертифікат чи страховий поліс;
- документи надавати якнайраніше, навіть раніше строку;
- упевнитися, що зміни в документах зроблені уповноваженою особою і це зазначено в документах;
- впевнитися, що саме компанія експортера вказана як бенефіціар;
- визначити відповідальну особу в компанії, яка буде супроводжувати акредитив;
- обрати відповідний термін ІНКОТЕРМС – 2010.

Однак, використання документарного акредитиву має і певні ризики, серед них можна виділити такі: розбіжності в документах (в Європейському Союзі більше 50% при першому наданні документів, в країнах, що розвиваються – 60-90 відсотків); якщо імпортер не хоче «зірвати» угоду, він охоче йде на прийняття розбіжностей і змінює умови акредитиву. Однак, при падінні цін ситуація може змінитися і розбіжності будуть мати протилежний ефект.

Альтернативою використання документарного акредитиву (L/C) для імпортера є оплата по відкритому рахунку підтверджена резервним акредитивом, фактично гарантія. Її можна використовувати як резервну систему при невиконанні зобов'язань. Детальніше алгоритм дії гарантії можемо прослідкувати на рисунку 3.26.

Гарантії бувають двох видів: - на вимогу (у даному випадку експортеру потрібно бути уважним, тому що бенефіціар, тобто імпортер може недобросовісно вимагати виплату грошових коштів); - порука, тобто умовна гарантія (бенефіціар повинен довести невиконання експортером зобов'язань по контракту).

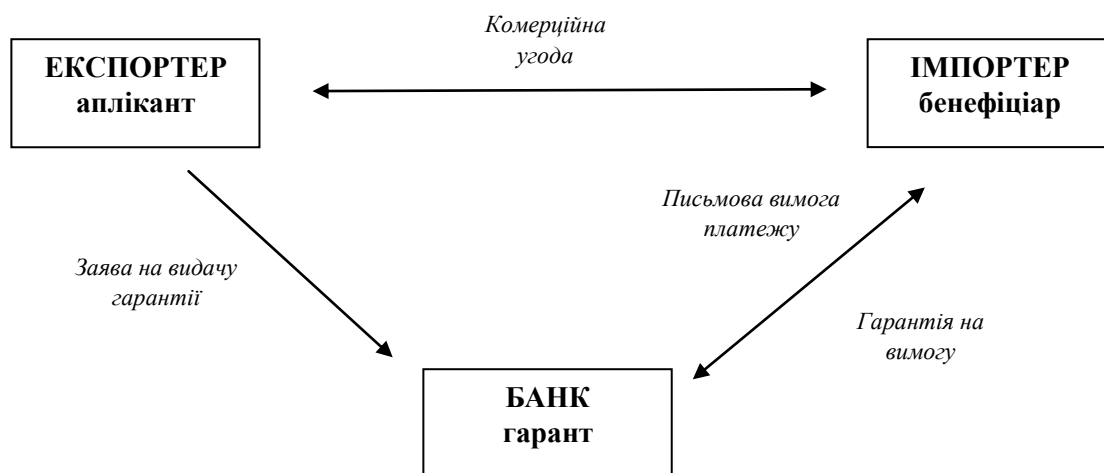

Рисунок 3.26 – Алгоритм дії резервної системи – гарантії імпортера

Що стосується страхової компанії, то звичайно, всі ризики страхуються, але політична та економічна ситуація внесла свої корективи через анексію Криму, війни на Донбасі у зв'язку з якою вирости збитки, що призвело до виключення Донецької та Луганської областей зі списку страхувальників, значний вплив на страхування контрактної діяльності мають санкції по відношенню до Росії, катастрофа Боїнга, що спричинила зменшення страхування авіаризиків та девальвація гривні наслідком якої стали адміністративні бар'єри при купівлі та перерахуванні коштів, проблеми банків.

Наразі страхові компанії страхують такі ризики:

- економічні – банкрутство покупця, відмова прийняти товар, неоплата в строк тощо;
- комерційні – покупця не влаштовує якість продукції;
- політичні – ембарго, дефолт, війна, заборона трансакцій.
- Проте, навіть в у вказаних випадках є винятки такі як:
- невідповідність умов контракту законодавству країни-покупця;
- відсутність товаросупроводжуючих документів;
- курсова різниця;
- неустойки, штрафи, пеня за недопоставку товару.

Певним джерелом ризику також може виступати [88]:

- не узгодження способу й термінів сповіщення про наявність форс-мажорних обставин та їх закінчення;
- не визначення переліку обставин, що будуть братись до уваги контрагентами;
- відсутність у тесті угоди шляхів урегулювання можливих фінансових претензій;
- відсутність посилок на наявність проблем з виконання зобов'язань по контракту (призупинити, розірвати тощо);
- не визначеність стосовно документів сторонніх організацій, які можуть підтверджувати наявність форс-мажорних обставин тощо.

Основними «маячками» недобросовісних конкурентів можемо виділити незвичайний маршрут доставки, надто висока/низька ціна, участь сумнівних посередників, швидкість заключення угоди тощо. У цьому випадку пропонуємо на досліджуваному підприємстві застосовувати логістичний підхід.

Комплексний аналіз досвіду діяльності світових лідерів агробізнесу дозволив виділити такі перспективні напрями забезпечення ефективності логістичної діяльності сільськогосподарських підприємств при здійсненні зовнішньоекономічної діяльності:

- створення об'єктивної коректної системи мотивації служб (підрозділів) логістики, делегування широких повноважень для здійснення змін;
- формування «єдиноуправляючих» ланцюгів поставок на основі принципів і засад теорії обмежень і систем пріоритетів;
- автоматизація вільного обміну інформацією і документацією між учасниками ринку в бізнес-процесах у реальному режимі часу;
- запровадження сучасних технологій складської переробки, обліку, контролю і управління запасами «під замовника»;
- розробка програми партнерських відносин і співробітництва з постачальниками з акцентом на виконання правил і умов поставки, низьку логічну вартість, електронну плату тощо;
- бюджетування і управління логістичними витратами;

- удосконалення технологій консолідації вантажів при поставках визначеній кількості споживачів;
- запровадження в межах логістичних ланцюгів схеми «центральный склад – регіональні платформи» [89].

Вважаємо, що на сьогодні пріоритетом у логістичних перевезеннях є умова «*dilivery-in-time*» – доставка не раніше і не пізніше, а в точно призначений час. На наш погляд, це переносить відносини на більш високий рівень що, в свою чергу, спонукає сторони до більшої відповідальності по відношенню до умов договору.

Важливим заходом комплексного забезпечення ефективності міжнародної логістики аграрних підприємств, на нашу думку, є організація їх господарської діяльності через 3PL- та 4PL-провайдери, які функціонують і на внутрішньому, і на зовнішньому ринках. Цей процес веде до запровадження більш ефективних логістичних рішень для споживачів агропродукції, в основі яких лежить інформація і лідерство за процесами. Сучасні стратегії й методи роботи провайдерів логістики (створення й експлуатація інтегрованих транспортно-технологічних систем; використання прогресивних технологій при організації й здійсненні доставки товарів; підтримка міжнародних логістичних організацій; нормативні акти, прийняті на міжнародному рівні, і адаптація їх до національного законодавства багатьма країнами) привели до того, що підприємствам вигідніше й дешевше практично всі логістичні операції віддати на відкуп професіоналам - провайдерам логістики. Тільки великі сільськогосподарські підприємства можуть собі дозволити створення логістичної інфраструктури (в обмежених масштабах і регіонах) з метою забезпечення логістичних операцій зі своєю продукцією [90].

Міжнародна логістика сільськогосподарських підприємств в Україні, в тому числі і в Миколаївській області, розвинена дуже слабо і потребує модернізації для підвищення конкурентоздатності економічного розвитку, а це:

- створення транспортної мережі, яка охоплює інфраструктуру міжнародних транспортних коридорів (Пан-європейський №3, Пан-європейський № 5, Пан-європейський №7 Дунайський (водний), Пан-європейський № 9) [91];
- модернізація об'єктів транспортної інфраструктури;

- розробка методологічного й інформаційного забезпечення розвитку інтеграційних зв'язків;
- створення транспортних операторів;
- розвиток інформаційних технологій транспортної логістики (рис.3.27);
- уніфікація внутрішнього та міжнародного транспортно-логістичного законодавства.

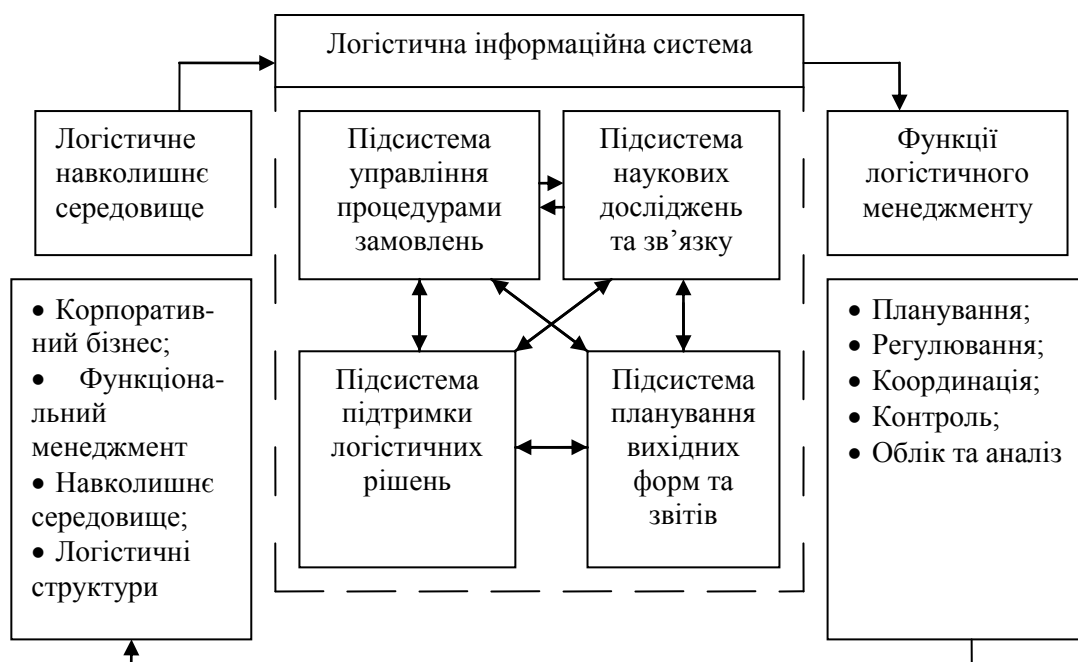

Рисунок 3.27 – Організаційна структура логістичної інформаційної системи*

* Побудовано автором

Ключовою стратегічною умовою формування високого рівня конкурентоспроможності національних сільськогосподарських підприємств є тотальна логістизація господарських процесів. Це підтверджується позитивною динамікою розвитку провідних країн Європи, США і Японії [76]. Тому нами сформульована концепція логістизації сільськогосподарських підприємств Миколаївської області в умовах глобалізації світогосподарських відносин та її стратегічні напрямки (Додаток М).

Отже, застосування логістичного підходу дозволить керівникам сільськогосподарських підприємств приймати більш виважені управлінські рішення щодо адаптації сільськогосподарських підприємств до умов зовнішнього ринку, прогнозування та планування його діяльності з метою зниження ризиків

зовнішньоекономічної діяльності та максимізації доходів підприємства. Тому логістику на сучасному етапі варто розглядати як ключовий елемент конкурентної ринкової стратегії сільськогосподарських підприємств, як ключову первинну діяльність із забезпечення конкурентних переваг, в тому числі й при виході на зовнішні ринки.

Головним напрямом адаптації логістичної стратегії сільськогосподарських підприємств до виходу на зовнішній ринок повинен бути перехід аграрного сектору на інноваційний шлях розвитку і, на його основі, модернізація виробництва і управління. Таким чином, застосування логістичного підходу на сільськогосподарських підприємствах при здійсненні зовнішньоекономічної діяльності дає змогу прискорити обіг продукції, що забезпечує збільшення прибутку. В процесі здійснення зовнішньоекономічної діяльності більшість світових трейдерів на початку співпраці застосовує таку процедуру як Due Diligence (Дью Ділідженс). Дана процедура дасть можливість сформулювати об'єктивне уявлення про нового контрагента. Стосовно до підприємницької діяльності термін Due Diligence означає систему аналітичних і оперативних заходів, спрямованих на всебічну перевірку законності і комерційної привабливості планованої угоди.

Дью ділідженс збирає і аналізує інформацію, як для покупця, так і для продавця з метою визначення здійснювати чи ні пропонувану угоду. Отримана інформація пов'язана з усіма аспектами запланованої угоди. Мета процедури Дью ділідженс – уникнути або максимально знизити існуючі ризики у сфері зовнішньоекономічної діяльності, зокрема: ризик невиконання зобов'язань підприємством-боржником; ризик втрати майна, грошей; ризик заподіяння шкоди (збитків), в т.ч. нематеріальних активів, наприклад, ділової репутації; ризик ініціювання судових позовів і їх несприятливих наслідків; ризик визнання угоди недійсною; ризик залучення до податкової, адміністративної або кримінальної відповідальності; ризик неотримання або втрати відповідних дозволів, ліцензій, погоджень і т.д., від яких залежить проект, угода і т.д.

ПІСЛЯМОВА

На основі вивчення наукової літератури нами запропоновано зовнішньоекономічну діяльність аграрних підприємства визначати як сукупність видів діяльності суб'єктів господарювання, що виникають внаслідок взаємодії із зарубіжними контрагентами як на території України, так і за її межами, з метою ефективного використання переваг міжнародного поділу праці.

Встановлено, що інфраструктурне забезпечення розвитку зовнішньоекономічної діяльності – це сукупність суб'єктів, що здійснюють прямий та опосередкований вплив на розвиток зовнішньоекономічної діяльності, а також забезпечують процес товаропросування від продавця до покупця на зовнішньому ринку. Основними функціями інфраструктурного забезпечення зовнішньоекономічної діяльності є: брокерська; інформаційна; консультативна; девелоперська; промоутерська; контролююча; організаційна.

Визначено, що за функціональним призначенням суб'єкти інфраструктурного забезпечення розвитку зовнішньоекономічної діяльності поділяються на: забезпечувальні (банки, страхові компанії, посередники тощо); підтримуючі (фонди підтримки підприємництва, торгово-промислові палати, асоціації, комітети, бізнес-інкубатори, освітні заклади тощо); контролюючі (державні органи тощо), регулюючі (міжнародні урядові та неурядові організації).

Оцінку інфраструктурного забезпечення розвитку зовнішньоекономічної діяльності слід здійснювати на макро-, мезо- та мікрорівнях. Для оцінки інфраструктурного забезпечення розвитку зовнішньоекономічної діяльності макро- і мезорівнях нами розроблено CCLIMSIBT-аналіз. Що стосується мікрорівня, то вважаємо за доцільне використовувати PPSFIM-аналіз. Запропоновані методи базуються на експертному значенні і у кінцевому результаті мають кількісну оцінку впливу, враховують вплив окремих факторів на розвиток ЗЕД аграрних підприємств, взаємозалежність між факторами та встановлюють їх пріоритетність.

В 2015 р. Україна увійшла в топ-100 рейтингу легкості ведення бізнесу Doing Business-2015 р., піднявшись на 16 позицій і зайнявши 96 місце. Ряд поліпшень в бізнес-середовищі України відбулися в системі спрощення процесу сплати податків для підприємств, завдяки введенню електронної системи подання декларацій та сплати єдиного соціального податку. Після проведеного дослідження зовнішнього бізнес-середовища нами виділено основні фактори, які негативно впливають на зовнішньоекономічну діяльність аграрних підприємств: низькі міжнародні рейтинги; урбанізація; корупція; низькі темпи реформування; міграція сільського населення; негативний інвестиційний клімат; державна підтримка галузі.

За даними Держмитслужби України, у 2015 р. підприємствами Миколаївської області експортовано різноманітної сільгосппродукції на суму 837,9 млн.дол. США, що на 10% менше, ніж у 2014 р. (у порівняння з 2010 р. – на 17,7% більше). Питома вага сільгосппродукції у загальнообласному експорті товарів становила 52,3%, що на 1,6 в.п. більше у порівнянні з 2014 р. та на 7,7 в.п. – з 2010 року. Найбільша частка експортної продукції належить рослинництву. На протязі 2010–2015рр. питома вага сільгосппродукції у загальнообласному імпорті товарів коливалася від 1,4% до 4%, а найбільші поставки спостерігалися у 2013р. на суму 35,3 млн.дол. США, що на 34,7% перевищило поставки попереднього року. Імпорт продукції тваринництва в 2015 р. склав 2,4% (у 2014 р. – 17,2%).

Суб'єктами інфраструктурного забезпечення зовнішньоекономічної діяльності аграрних підприємств Миколаївської області є: державні органи управління (Миколаївська облдержадміністрація, Миколаївська митниця ДФУ); фінансово-кредитні установи; навчальні та науково-дослідні заклади (н-д, Миколаївський національний аграрний університет); транспортні організації; страхові компанії; громадські організації (Союз-об'єднання сільгосптоваровиробників, Фонд підтримки підприємництва); Регіональна Торгово-промислова палата Миколаївської області.

З метою вдосконалення управління інфраструктурним забезпеченням

ефективного розвитку зовнішньоекономічної діяльності Миколаївської області обґрунтовано доцільність: створення єдиного регіонального центру координації зовнішньоекономічної діяльності аграрних підприємств та проведення моніторингу зовнішньоекономічної діяльності на рівні регіону (що дозволить: оцінити зовнішньоекономічні можливості регіону і рівень їх використання; визначити короткострокові, середньострокові і довгострокові цілі розвитку зовнішньоекономічної діяльності; розробити і відкоригувати програми розвитку експорту й імпортозаміщення, залучити іноземні інвестиції і технології; погодити стратегію розвитку зовнішньоекономічної діяльності регіону із загальнонаціональною; здійснити міжрегіональну координацію дій у зовнішньоекономічній сфері).

Сформовано стратегію інфраструктурного забезпечення розвитку зовнішньоекономічної діяльності. Вважаємо, що метою запропонованих заходів є досягнення оптимального рівня ефективності зовнішньоекономічної діяльності аграрних підприємств на основі врахування інтересів кожної групи учасників її інфраструктури.

Обґрунтовано доцільність для аграрних підприємств (ТОВ «С-Росток» Миколаївського району) у сфері управління інфраструктурним забезпеченням розвитку зовнішньоекономічної діяльності використання: електронної комерції; пакету програм «ЗЕД» компанії «СТМ»; програмного забезпечення «Управління контрактами» компанії Syscom (Великобританія); бази даних АУМА; процедуру Due Diligence (Дью Ділідженс) (дає можливість сформулювати об'єктивне уявлення про нового контрагента).

Враховуючи, що основною складовою інфраструктурного забезпечення розвитку зовнішньоекономічної діяльності є Торгово-промислова Палата, нами доведена доцільність створення Електронної Торгово-промислової палати, як єдиної мережі організації, що здійснює комплексне інфраструктурне забезпечення підприємців.

Щодо удосконалення організації зовнішньоекономічної діяльності аграрних підприємств та взаємовідносин з основними суб'єктами її інфраструктурного

забезпечення, то на прикладі ТОВ «С-Росток» Миколаївського району нами доведено доцільність використання: умови EXW (покладає мінімальні обов'язки на продавця, і покупець має нести всі витрати й ризики у зв'язку з перевезенням товару від підприємства продавця до місця призначення); документарного акредитиву з метою зменшення ризику неотримання оплати (експортер) і невідповідність поставленого товару заявленому (імпортер); логістичного підходу, який дозволить збільшити прибуток підприємства за рахунок скорочення внутрішньофірмових витрат на виконання логістичних активностей, покращити умови зберігання продукції, підвищити продуктивність транспортного процесу, забезпечити високу гнучкість і оперативність поставки продукції замовника, знизити собівартість продукції.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Господарський кодекс України від 16.01.2003 р. // Відом. Верхов. Ради України. – 2003. – № 18.
2. Закон України "Про зовнішньоекономічну діяльність" від 16.04.1991 // Відомості Верховної Ради України. – 1992. – № 29.
3. Багрова І.В. Зовнішньоекономічна діяльність підприємств: [підручник для вузів] / І.В. Багрова. – К.: Центр навчальної літератури, 2004. – 580 с.
4. Загородній А.Г. Зовнішньоекономічна діяльність: термінологічний словник / А.Г. Загородній, Г.Л. Вознюк – К.: Кондор, 2006. - 168 с.
5. Кириченко О.А. Менеджмент зовнішньоекономічної діяльності: [навч. посібник] / О.А. Кириченко – К.: Знання-Прес, 2002. – 384 с.
6. Козак Ю.Г. Зовнішньоекономічна діяльність підприємств: [навч. посіб.] / Козак Ю.Г., Логвинова Н.С., Сіваченко І.Ю.. – К.: Центр навчальної літератури, 2006. – 792 с.
7. Щербина В.С. Господарське право України: навч. посібник / В.С. Щербина. – К.: Атака, 1999. – 336 с.
8. Дроздова Г.М. Менеджмент зовнішньоекономічної діяльності підприємств: [навч. посібник для студ. вузів] / Г.М. Дроздова – К., Центр навчальної літератури, 2004. – 247 с.
9. Райзберг Б.А. Современный экономический словарь. / Райзберг Б.А., Лозовский Л.М., Стародубцева Е.Б. – М.: ИНФРА-М, 1996. – 496 с.
10. Дідківський М.І. Зовнішньоекономічна діяльність підприємства: [навч. посібник] / М.І. Дідківський – К.: Знання, 2006. – 463 с.
11. Міжнародна економіка: навчальний посібник / [Ю.Г.Козак, Д.Г.Луцяненко, Ю.В. Макогон та ін.] – К.: Центр навчальної літератури, 2004. – 672 с.
12. Управління міжнародною конкурентоспроможністю підприємства (організації): навчальний посібник / [І.Ю.Сіваченко, Ю.Г. Козак, Ю.В. Макогон та ін]: за ред. І.Ю. Сіваченка. – К.: ЦУЛ, 2003. – 186 с.

13. Кандиба А.М. Зовнішньоекономічна діяльність в АПК / А.М. Кандиба . – К.: Урожай, 1994. – 208 с.
14. Управління зовнішньоекономічною діяльністю: навч. посібник: 2-ге вид., випр. і доп. / За заг. ред. А. І. Кредісова. – К.: ВІРА-Р, 2002. – 552 с.
15. Управління міжнародною конкурентоспроможністю підприємства (організації): навчальний посібник / [І.Ю.Сіваченко, Ю.Г. Козак, Ю.В. Макогон та ін]: за ред. І.Ю. Сіваченка. – К.: ЦУЛ, 2003. – 186 с.
16. Андрійчук В. Менеджмент: прийняття рішень і ризик: [навч. посібник] / В.Андрійчук., Л. Бауер. – К.: КНЕУ, 1998. – 316 с.
17. Ключник А.В. Сучасний стан та шляхи подальшого ефективного розвитку експортно-імпорتنих операцій підприємств Миколаївської області / А.В. Ключник, І.С. Вовк // Економічний простір. – 2009. – № 23/1. – С. 88-92.
18. Азоев Г.Л. Конкурентные преимущества фирмы / Г.Л. Азоев, А.П. Челенков. – М., 2000. – 459 с.
19. Андрійчук В.Г. Економіка аграрного підприємства: [навчально-методичний посібник для самостійного вивчення дисципліни] / В.Г. Андрійчук. – К.: КНЕУ, 2000. – 356 с.
20. Аграрний сектор України [Електронний ресурс] режим доступу: <http://agroua.net/economics>
21. Зовнішньоекономічні операції і контракти: навч. посібник/ [В.В. Козик, Л.А. Панкова, Я.С. Кроп'як, О.Ю. Григор'єв, А.О. Босак] – [2-ге вид.] – К.: Центр навчальної літератури, 2004. – 608 с.
22. Завадський Й.С. Управління сільськогосподарським виробництвом у системі АПК [Текст] : підручник / Й.С. Завадський. - К. : Вища шк., 1992. – 367с.
23. Борейко І.П. Оцінка інвестиційної діяльності підприємств аграрного сектору економіки / І.П. Борейко // Економіка АПК. – 2009. – №12. – С. 68-74.
24. Горін Н. В. Державне регулювання зовнішньоекономічної діяльності: Навч. посіб. / Горін Н. В.// - К.: Знання, 2008. - 330 с
25. Гребельник О.П. Основи зовнішньоекономічної діяльності: Навчальний посібник / О.П. Гребельник. – К.:Київ. держ. торг.-екон. ун-т, 2011. - 78с.

26. Губенко В.І. Механізм зовнішньоекономічної діяльності АПК: процеси, тенденції та розвиток: Монографія / В.І. Губенко. – Біла Церква: Білоцерківський державний аграрний університет. - 2010. – 261с.

27. Дроздова Г.М. Менеджмент зовнішньоекономічної діяльності підприємства / Г.М. Дроздова [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ebk.net.ua/Book/Mene-dgmentZED/06-09/683.htm>

28. Зовнішньоекономічна діяльність підприємств: Підручник для вузів/ І.В. Багорова, Н.І. Редіна, В.Є. Власюк, О.О. Гетьман. – Дніпропетровськ, ДДФЕІ. - 2002. – 580 с.

29. Гніденко Т.В. Стратегічні напрямки розвитку зовнішньоекономічної діяльності України / Т.В. Гніденко // Економічні проблеми невиробничої сфери: Зб. наук. пр. – К.. - 2011. – С. 12-15.

30. Отчёт о мировом развитии. – 1994. Инфраструктура и развитие. МБРР / Всемирный банк. – 1994. – С. 3.

31. Rosenstein-Rodan P. Notes on the Theory of the «Big Push» // Economic Development for Latin America. – N.Y., 1961. – P. 58-72.

32. Плащинский Н.А. Инфраструктура и эффективность общественного производства / Плащинский Н.А. – Минск: Беларусь, 1985. – С. 12-13.

33. Сербіненко Н.В. Напрямки вдосконалення інфраструктурного забезпечення зовнішньоекономічної діяльності на мезорівні / Сербіненко Н.В. // Інноваційна економіка. – 7'2012 [33] – С. 46-50

34. Kunte A. and others. Estimating National Wealth: Methodology and Results. The World Bank, 1998. URL.

35. Внукова Н.Н. Методологические проблемы развития системы рыночной инфраструктуры: Препринт доклада. / Внукова Н.Н. – Харьков: 1998. – 16 с. (Препринт доклада СВНЦ НАН Украины, АО «НТИ» ТТР»)

36. Майстро С. Формування та напрями державного регулювання розвитку інфраструктури аграрного ринку [Електронний ресурс] / С. Майстро. – Режим доступу: www.nbu.gov.ua/ejournals/DeBu/2007-2/doc/2/08.pdf

37.Баутов А.Н. Программное обеспечение по маркетингу для практиков / А.Н. Баутов // Страховое дело. – 2003. – № 2. – С. 9–16.

38.Гордієнко П.Л. Стратегічний аналіз : [навчальний посібник] / П.Л. Гордієнко, Л.Г. Дідковська, Н.В. Яшкіна. – 2-ге вид., перероб. і доп. – К.: Алерта, 2008. – 478 с

39.Науменко І.В. Оцінка сучасного стану забезпеченості сільськогосподарських підприємств Харківської області матеріально-технічними ресурсами / А. О. Науменко, І. В. Науменко // Вісник ХНАУ ім. В.В. Докучаєва. – 2013.– № 6.–С. 139–145

40.Экономические и социальные проблемы АПК. Производственные ресурсы: оценка и эффективность ; т. 1 / Под ред. И.И. Лукинова. – К. : Наук. 241 думка, 1985. – 318 с

41.Черемисина С.Г. Развитие виноградо-винодельческого производства Крыма : моногр. / Черемисина С. Г. – К. : ННЦ ІАЕ, 2006. – 490 с

42.Гончаров Н.В. Эффективность производственной инфраструктуры предприятия / В.Н. Гончаров, А.И. Вавин. – Луганск, 1994. – 164 с.

43.Квитко Х.Д. Эффективность использования грузовых автомобилей / Квитко Х.Д. – М.: Транспорт, 1979. – 174 с.

44.Дейнеко Л. В. Методичні підходи до обґрунтування оцінки техніко-економічного стану об'єктів інфраструктури продовольчого комплексу [Електронний ресурс] / Дейнеко Л. В., Е. І. Шелудько // Режим доступу : <http://dspace.nbuv.gov.ua/bitstream/handle/123456789/11109/25-Deineko.pdf?se>

45.Кузнецова А. И. Инфраструктура: вопросы теории, методологии и прикладные аспекты современного инфраструктурного обустройства. Геоэкономический подход / Кузнецова А. И. – М. : КомКнига, 2006. – 456 с

46.Улыбина Т. П. Методы и инструменты развития инфраструктурного обеспечения внешней торговли региона / Улыбина Т. П. // Сборник докладов научно-практической конференции Стратегическое сотрудничество: Россия, Китай, Монголия: Сборник докладов / Министерство международного

сотрудничества, внешнеэкономических связей и туризма Забайкальского края. – Чита: Экспресс-издательство, 2009. – С. 270-276. (0,38 п. л.).

47. Маслак В.О. Ринкова інфраструктура та її вплив на економічне зростання виробництва: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук: спец. 08.06.02 «Підприємництво, менеджмент і маркетинг» / В.О. Маслак. – Львів, 2002. – 19 с

48. Ципліцька О.О. Соціально-економічна інфраструктура як фактор зростання трансформаційної економіки України: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук: спец. 08.01.01 «Економічна теорія» / О.О. Ципліцька. – К., 2005. – 23 с

49. Статистичний збірник Україна в цифрах 2015р. – 237 с.

50. Моніторинг прогресу реформ: звіт за 2015 рік [Електронний ресурс]. Київ 2016 р. Режим доступу : reforms.in.ua

51. Index of Economic Freedom 2015 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.heritage.org/index/ranking>

52. Index of Economic Freedom 2015 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.heritage.org/index/ranking>.

53. Курена Т. О. Ефективність та результативність державної підтримки аграрного сектора економіки в Україні / Т. О. Курена // Держава і ринок. – 2011. – №1. – С. 133-138.

54. OECD(2014), Agricultural Policy Monitoring and Evaluation 2014: OECD Countries, OECD Publishing. DOI: 10.1787/agr_pol-2014-en

55. Статистичний збірник «Сільське господарство України»: за 2015 рік / Державний комітет статистики України. - К. : ДП «Інформаційно-аналітичне агентство», 2015. – 291, 37-57 с.

56. Статистичний збірник «Зовнішня торгівля Миколаївської області 2015» / Державний комітет статистики України. - Миколаїв : Головне управління статистики у Миколаївській області, 2015. – 188, 157-160 с.

57. Сербіненко Н. В. Напрямки вдосконалення інфраструктурного забезпечення зовнішньоекономічної діяльності на мезорівні [Електронний

ресурс]. / Сербіненко Н. В. // Інноваційна економіка. – 2012. – № 7. – С. 46-50.
Режим доступу :http://www.nbuu.gov.ua/old_jrn/Soc_Gum/inek/2012_7

58. Вашук О.В. Інфраструктура міжнародного ринку: проблеми та перспективи формування / О.В. Вашук. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.confcontact.com/2008dec/3_vashuk.htm .

59. Агротендери онлайн [Електронний ресурс]. Режим доступу <http://new.uagro.ua/ua/news/ukraine/kozhnomu-agroholdingu-svij-zernovij-terminal> (UAGRO.ua)]

60. Звіт про роботу Торгово-промислової палати України за 2015 рік / за ред. О. Цапової. – К. : Торгово-промислова палата України, 2015. – 63 с.

61. Федорець Л. Шляхи покращення інфраструктурного забезпечення зовнішньоекономічної діяльності регіональних аграрних підприємств [Електронний ресурс] / Л. Федорець – Режим доступу: www.nbuu.gov.ua/Portal/Chem_Biol-/Vkhnu/Ekon/2009.../11_34.pdf.

62. Барабаш О.А. Щодо вдосконалення інституту відповідальності суб'єктів ЗЕД при здійсненні експортних операцій [Електронний ресурс] / Барабаш О.А. Режим доступу: <http://nauka.kushnir.mk.ua/?p=46979>.

63. Васильків М. В. Визначення стратегічних пріоритетів розвитку консалтингу в системі зовнішньоекономічної діяльності України / М. В. Васильків // – Науковий вісник Волинського національного університету імені Лесі Українки 20, 2011. – С.135-139.

64. Глекова Н.Л. Мониторинг региональных экономических процессов как неотъемлемая часть экономической рыночной системы / Глекова Н.Л. // Территория науки. – 2007. – № 1 (2). – с. 16-24.

65. Савчук В.П. Мониторинг текущего состояния предприятия / Савчук В.П. // Финансовый директор. – 2004. – № 1. – с. 34-37.

66. Блудова С.Н. Основные направления разработки информационной системы и системы мониторинга региональной внешнеэкономической деятельности С.Н. Блудова // Вестник СевКавГТУ. Серия «Экономика» – 2003. – № 2. – с. 102-108.

67. Зовнішньоекономічна діяльність підприємств: Підручник для ВНЗ / І.В. Багрова, Н.І. Редіна, В.Є. Власюк, О.О. Гетьман: Под ред. доктора екон. наук, проф. І.В. Багрової. - Київ: Центр навчальної літератури, 2004. - 580 с..

68. Зовнішньоекономічна діяльність / В. М. Ільницький, І. М. Томільцев, І. В. Голодець та ін. – К., 2012. Ч. 3.

69. Антонюк Д.А. Передумови та організаційно-економічний механізм функціонування електронної інфраструктури підприємництва / Д.А. Антонюк, К.І. Антонюк // Зб. наук. праць ТДАТУ (економічні науки) / За ред. М.Ф. Кропивка. – Мелітополь: Вид-во Мелітопольська типографія «Люкс», 2012. – №1(17). – С.20–30.

70. Литовченко І.Л. Інтернет-маркетинг: навч. посіб. / І. Л. Литовченко, В. П. Пилипчук. – К., Вид-во «Центр учбової літератури». – 2008. – 183 с.

71. Кузнецова Н. Теорія та практика формування Інтернет-підприємництва в Україні / Н. Кузнецова // Вісник Київського національного університету ім. Т.Шевченка. – 2011. – №121-122. – С.110-113.

72. Мельниченко С. Інтернет-технології в діяльності туристичних підприємств / С. Мельниченко, К. Єсіпова // Вісник КНТЕУ. – 2010. – №6. – С.35–47.].

73. Азбука електронної комерції [Електронний ресурс]. – Режим доступу <http://dtk.com.ua/show/1.cid1221.html?lang=ukr>].

74. Легеза Д. Г. Конкурентоспроможність продукції сільськогосподарських підприємств: монографія / Легеза Д. Г. – К.: ННЦ «ІАЕ», 2011 – 396 с.

75. Електронна комерція: Навч. посіб./ Береза А.М., Козак Г.А., Левченко Ф.А. К: КНЕУ, 2002. – 328с.

76. Антонюк Д.А. Впровадження і функціонування організаційно-економічного механізму дистанційного консультування суб'єктів малого бізнесу / Д.А. Антонюк, В.В. Голомб // Держава та регіони. – 2011. – №4. – С.188-193

77. Бізнес-асоціації: пріоритети розвитку в умовах вступу України до СОТ / Науково-практичне видання. – К., 2007.

78. Федотов В. И. Торгово-промышленные палаты. Ч. 1. История / Федотов В. И. / Под ред. чл.-кор. РАН С.А. Смирнова (втор. изд.). – Саратов: Изд-во Саратов. ун-та, 2006. – 260 с.

79. Додонов О.Г. Методологія створення Національного реєстру електронних інформаційних ресурсів // О.Г. Додонов, О.В. Нестеренко, А.В. Бойченко // Реєстрація, збереження і обробка даних. – 2005. – Т.7. – №3. – С.88-97.

80. Карпачев И. Классификация компьютерных систем управления предприятием [Электронный ресурс] / Карпачев И. : Режим доступа: www.pcweek.ru/kis/win/reviews/klass.html («Планета КИС»)

81. Катаев А.В. Виртуальные предприятия – новая ступень в организации НИОКР / Катаев А.В. // Стратегические аспекты управления НИОКР в условиях глобальной конкуренции: Отчет по НИР № 01.2.00100692. Таганрог: ТРТУ, 2001. – С.62-67

82. Вютрих Х.А. Виртуализация как возможный путь развития управления / Вютрих Х.А., Филипп А.Ф. // Проблемы теории и практики управления, № 5, 1999. – с.102

83. Основы выставочно ярмарочной деятельности / Под ред. Л. Е. Стровского. Учеб. пособие для студентов вузов. – М.: Юнити Дана, 2005. – с.288

84. Вербицкая В. Роль Интернет в выставочном бизнесе [Электронный ресурс]. / Вербицкая В. // – Режим доступа: <http://www.exroua.com/Articles/lang/ru/articleid/29571>. – Заголовок з екрану

85. ЄС-Україна: поглиблена та всеохоплююча зона вільної торгівлі [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://ukraine-eu.mfa.gov.ua/mediafiles/files/eu_integration/eu_ukraine_ft_guide_book.pdf

86. Доступ до законодавства Європейського Союзу [Електронний ресурс]. Режим доступу: : <http://eur-lex.europa.eu/>

87. Проценко Г. О. Веб 2.0 - нові можливості Інтернету [Текст] / Г. О. Проценко // Комп'ютер у школі та сім'ї. – 2007. – №6. – С.15–19

88. Форс-мажорні обставини та ускладнення при виконанні ЗЕД-контрактів. Практика підтвердження форс-мажору та рекомендації для бізнесу : матеріали науково-практичного круглого столу, 23 квітня 2014 р. / за ред. В.М. Огаренка, А.О. Монаєнко та ін. – Запоріжжя : КПУ, 2014. – 40 с.

89. Логістика: Теорія та практика: Навч. посіб. [Кислий В.М., Біловодська О.А., Олефіренко О.М., Соляник О.М.] – К: Центр учбової літератури, 2010. – 360 с

90. Новіков О.Є. Систематизація наукових поглядів щодо визначення сутності терміна «зовнішньоекономічна діяльність» / О.Є.Новіков, Р.Ш.Садридін // Вісник Хмельницького національного університету: – Хмельницький, 2014. – № 2. – (Економічні науки).Т. 2. – 20. – С. 183–185.

91. Садридін Р.Ш. Теоретичний аспект менеджменту зовнішньоекономічної діяльності / Р.Ш.Садридін // Наукові праці Полтавської державної аграрної академії – Полтава : ПДАА. –2015. – № 2 (11). – (Економічні науки). – С. 231-235.

92. Садридін Р.Ш. Роль Миколаївської регіональної торгово-промислової палати у розвитку зовнішньоекономічної діяльності аграрних підприємств / Р.Ш.Садридін // Вісник Черкаського університету – Черкаси : Черкаський національний університет імені Богдана Хмельницького. –2015. – № 33 (366). – (Економічні науки). – С. 116-121.

93. Садридін Р.Ш. Тенденції та особливості розвитку зовнішньої торгівлі аграрних підприємств Миколаївської області / Р.Ш.Садридін // Вісник аграрної науки Причорномор'я. – Миколаїв, 2015. – Вип. 4. – С. 58-67.

94. Садридін Р.Ш. Інфраструктура зовнішньоекономічної діяльності: теоретичний аспект / Р.Ш.Садридін // Вісник Черкаського університету – Черкаси : Черкаський національний університет імені Богдана Хмельницького. – 2016. – № 1. – (Економічні науки). – С. 104-114.

95. Садридін Р.Ш. Теоретико-методичні аспекти розвитку зовнішньоекономічної діяльності суб'єктів аграрного сектору економіки / Р.Ш.Садридін. – Миколаїв : Видавничий відділ МНАУ, 2016. – 36с. –

(Препринт / Миколаївський національний аграрний університет; Видавничий відділ МНАУ 2016).

96. Садридінєв Р.Ш. Стратегічні напрями формування інфраструктурного забезпечення зовнішньоекономічної діяльності аграрних підприємств Миколаївської області / Р.Ш.Садридінєв // зб. тез наук. робіт учасників Міжн. наук.-практ. конф. [Перспективи економічного зростання та інноваційного розвитку країн] (Одеса, 18-19 квіт. 2014 р.) / ГО «Центр економічних досліджень та розвитку. У 3-х частинах. – О. : ЦЕДР, 2014. Ч.2. – С. 60-62.

97. Садридінєв Р.Ш. Розвиток аграрного сектору економіки Миколаївської області в контексті євроінтеграційних перспектив / Р.Ш.Садридінєв // матеріали Міжн. наук.-практ. конф. [Ринкові економічні механізми сталого розвитку: інноваційне та фінансове забезпечення] (Дніпропетровськ, 9-10 трав. 2014 р.) / Національний гірничий університет. – Дніпропетровськ : Видавничий дім «Гельветика», 2014. – С. 81-84.

98. Садридінєв Р.Ш. Теоретичне узагальнення поняття «підприємницьке середовище» / Р.Ш.Садридінєв // зб. матеріалів VIII Міжн. наук.-практ. конф. [Підприємницька діяльність в Україні: проблеми розвитку та регулювання] (Київ, 27 черв. 2014 р.). – К. : Наук. парк КНЕУ, 2014. – С. 186-188.

99. Sadridinov P. Establishing of efficient microenvironment components of agricultural enterprise as a subject of foreign economic activity / P. Sadridinov // сб. докладами III Межд. науч. конф. [Украина – Болгария – Европейский Союз: современное состояние и перспективы] (Варна, 11-17 сент. 2014 р.). Т 1 – Херсон : Издательство «Наука и экономика», 2014. – С. 46-48.

100. Новіков О.Є. Експорт продукції овочівництва: моніторинг та основні перешкоди розвитку / О.Є.Новіков, Р.Ш.Садридінєв // матеріали Міжн. наук.-практ. конф., присвяченої 30-річчю Миколаївського національного аграрного університету [Аграрна наука-освіта- виробництво: сучасний стан, проблеми та перспективи інтеграції] (Миколаїв, 12-14 лист. 2014 р.) / М-во аграр. політики та продовольства, МНАУ. – Миколаїв, 2014. – С. 61-62. Особистий внесок: визначено основні перешкоди розвитку експорту продукції овочівництва.

101. Садридінов Р.Ш. Необхідність розвитку експортного потенціалу аграрних підприємств / Р.Ш.Садридінов // зб. тез Всеукр. наук.-практ. інтернет - конф. [Актуальні проблеми менеджменту зовнішньоекономічної діяльності підприємств України в контексті євроінтеграційних процесів] (Миколаїв, 28 жовт. 2015 р.). – Миколаїв : МНУ імені В.О.Сухомлинського, 2015. – С. 137-140.

102. Садридінов Р.Ш. Роль регіональної торгово-промислової палати у розвитку середнього та малого підприємництва / Р.Ш.Садридінов // матер. Всеукр. наук.-практ. конф. з міжнародною участю [Теоретичні та прикладні аспекти розвитку аграрного бізнесу України] (Тернопіль, 28 жовт. 2015 р.). – Тернопіль : ВПЦ «Економічна думка», 2015. – С. 216-217.

103. Садридінов Р.Ш. Суб'єкти бізнес-інфраструктури зовнішньоекономічної діяльності аграрних підприємств Миколаївської області / Р.Ш.Садридінов // матер. Міжн. наук.-практ. конф. [Економіка і менеджмент: сучасні трансформації в епоху глобалізації] (Литва, Клайпеда 29 січ. 2016 р.). – Klaipeda :Baltija Publishing, 2016. – С. 92-95.

104. Садридінов Р.Ш. Регіональні особливості зовнішньої торгівлі підприємств аграрного сектора економіки / Р.Ш.Садридінов // матер. Міжн. наук.-практ. конф. [Сучасні наукові дослідження та розробки: теоретична цінність та практичні результати] (Словакия, Братислава, 14-19 берез. 2016 р.). – К : ТОВ «НВП «Інтерсервіс», 2016. – С. 82-83.

105. Хвостиков К.Л., Омельченко О.В., Стратегії діяльності провайдерів логістики у контексті розвитку глобальних промислових логістичних систем. [Електронний ресурс]. / Хвостиков К.Л.// Режим доступу: http://www.nbu.gov.ua/old_jrn/Soc_Gum/pips/2011_2/tom2/729.pdf

106. White Paper (2001) – European transport policy for 2010: time to decide - Luxemburg: office for official publications of the EC, – 119 p. 11.

107. Україна 2015-2016: випробування реформами (аналітичні оцінки) [Ю.Якименко (керівник проекту), А.Биченко, В.Замятін, В.Логацький, та ін.] Київ. : 2016р – с.90

108. Введение в информационный бизнес: учеб. пособие / [Голосов О.В., Охрименко С.А., Хорошилов А.В. и др.]; под ред. В.П. Тихомирова, А.В. Хорошилова. – М.: Финансы и статистика, – 2006. – 249 с.

109. Адамик В.В. Оцінка ефективності та рівня інституційного забезпечення розвитку людського капіталу Львівського регіону / В.В. Адамик, І.О. Куревіна // Стратегічні пріоритети. – 2007. – № 2(3). – С. 79-86.

110. Андрійчук В. Г. Економіка аграрних підприємств / В. Г. Андрійчук. – К.: КНЕУ, 2002. – 624 с.

111. Соловійов В. Інноваційна інфраструктура в Україні [Електронний ресурс]. / В. Соловійов // Режим доступу: http://www.in.gov.ua/files/content/innovaciyna_infrastruktura.pdf

112. Трансформація соціальної інфраструктури в контексті забезпечення гуманітарного розвитку : кол. моногр. / В.М. Новіков, Н.М. Дєєва, І.С. Каленюк [та ін.] ; за наук. ред. д.е.н., проф. В.М. Новікова, д.е.н., проф.З.С. Сіройча. – Вінниця: ПП Балюк І. Б., 2015. – 384 с.

113. Русскова Е. Г. Становление рыночной инфраструктуры: методологический аспект / Е. Г. Русскова // Вестник ВолГУ. Сер. 3. Экономика. Право. Ч. 1 : Экономика. – Волгоград : Изд-во ВолГУ, 1997.

114. Писаренко В.В. Маркетинг овощной продукции (методические и практические аспекты): Проект региональной агромаркетинговой структуры и обоснование ее функций [Електронний ресурс]/В.В. Писаренко. – Режим доступу: http://www.agromage.com/stat_id.php?id=445

115. Бузько І. Р. Стратегічний потенціал і формування пріоритетів у розвитку ТПП : монографія / І.Р. Бузько, І.Є. Дмитренко, О.А. Сущенко. – Алчевськ : В-во ДГМІ, 2011. – 216 с.

116. Почерніна Н. В. Державні та ринкові регулятори розвитку інфраструктури зовнішньоекономічної діяльності в Україні / Н. В. Почерніна. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.rusnauka.com/SND/Economics/2_pochernina.doc.htm

117. Kubr M. (2002) Management Consulting: a guide to the profession / M. Kubr. – Fourth edition. – Geneva : International labour office,– 876 p.

118. Institute for Regional Development in Lviv, Municipal gmina of Lubaczow (2014). Industrial'ni parky: mozhlyvosti i perspektyvy rozvytku promyslovosti [Industrial Parks: Opportunities and Prospects for Development of Industry]. Proceedings of the International Conference, 2014, June 5-6. Lviv. Retrieved from <http://www.institute.lviv.ua/conference/index.php/uk/> [in Ukrainian].

119. Коломацька С.П. Зовнішньоекономічна діяльність в Україні: правове регулювання та гарантії здійснення. / С. П. Коломацька – К. : ВД «Професіонал», 2004. – 288 с.

120. Пшонка О.Г. Роль торгово-промислових палат в системі міжнародної економіки / О. Пшонка // Проблеми розвитку внешнеэкономических связей и привлечения иностранных инвестиций: региональный аспект: сборник научных трудов. – Донецк : ДонНУ, 205-209 с.

121. Трігуб С.О. Особливості формування та розвитку інфраструктури зовнішньоекономічної діяльності підприємств /Трігуб С.О. // Збірник наукових праць «Бюлетень Міжнародного Нобелівського економічного форуму» № 1 (4) 2011 Дніпро, – с. 423

122. Офіційний веб-сайт Торгово-промислової палати України. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ussci.org.ua/>, вільний. – Назва з екрану, укр.

123. Остроумова В. Торгово-промислова палата України: підсумки та перспективи / В. Остроумова // Європейський вектор економічного розвитку. – Дніпропетровськ, 2015. – № 2 (19). – С.158-165.

124. Почеріна Н. В. Застосування системного підходу до аналізу інфраструктури зовнішньоекономічної діяльності АПК / Почеріна Н. В. // Методичні основи сучасного дослідження в аграрній економіці: Матеріали Міжнар. наук.-теоретичної конф. – В 3-х ч., (Житомир, 3-5 берез. 2005 р.) – Житомир: Вид-во «Державний агроекологічний університет». – Ч. 1. – С.116-119.

125. Gorecki, I. (2004). Analysis of agricultural and food production in the context of global trade and enlargement of European Union // Problemy rolnictwa Swiatowego. – Warszawa: S G GW. – P. 17-29.

126. Яценко О.Н. Инфраструктура внешнеэкономической деятельности аграрного сектора Украины / Яценко О.Н. // Management theory and studies for rural business and infrastructure development: Materials of international conference 5-8 October 2006 / Managing editor J. Ramanauskas. – Lithuania: «Akademija», 2006. – P. 268-27

127. Улыбина Т.П. Сущность методики управления развитием инфраструктуры внешней торговли региона / Улыбина Т.П. // Известия ИГЭА. 2009. №1 (63). – с. 112.

128. Бедова Е. В. Система инфраструктуры внешнеторговой деятельности / Бедова Е. В // Молодой ученый. – 2009. – №10. – С. 103-106. Громов, А.В. Инфраструктурные институты содействия развитию внешнеторговой деятельности в регионах. Автореферат./ А.В. Громов-Орел, 2004. – 25с.

129. Громов, А.В. Инфраструктурные институты содействия развитию внешнеторговой деятельности в регионах : автореф дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук : спец. 08.00.01 / Громов, А.В. – 2004. РГБ ОД, 61:04-8/2411

130. Чучко Н. О. Електронна торгівля в системі світогосподарських відносин / Н. О. Чучко, Г. М. Лозікова // Економіка промисловості. – 2011. – № 4. – С. 153-158.

131. Одарченко А. М. Особливості електронної комерції та перспективи її розвитку в Україні/ А. М. Одарченко, К. В. Сподар// Бізнес Інформ. – 2015. – №1. – С. 342-346. // Бізнес Інформ. – 2015. – №1. – С. 342–346.

132. Антонюк Д.А. Впровадження і функціонування організаційно-економічного механізму дистанційного консультування суб'єктів малого бізнесу [Текст] / Д.А. Антонюк, В.В. Голомб // Держава та регіони. – 2011. – №4. – С.188-193.

133. Задвірний Я. Використання можливостей електронної комерції у процесі ведення бізнесу/ Я. Задвірний, А. Орловська // Формування ринкової економіки в Україні : зб. наук. пр. - Львів : Інтереко, 2008. – Вип. 18. – С. 70-75.

134. Горчаков В.Ю. Формування організаційно-економічного механізму управління зовнішньоекономічною діяльністю великої компанії: Автореф. дис. на здоб. наук. ступ. к.е.н. спец. 08.06.01 «Економіка, організація і управління підприємствами» / В. Ю. Горчаков. – Донецьк : Інститут економіки промисловості НАНУ, 2005. – 22 с.

135. Дурицька Г.В. Проблеми комплексної оцінки зовнішньоекономічної діяльності підприємств / Дурицька Г.В. // Регіональна економіка. – 2007. – № 4. – С. 209-217

136. Яворський А.І. Державне управління зовнішньоекономічною діяльністю як фактор підвищення ефективності національного виробництва: автореф. дис. . . . канд. наук з держ. упр. : 25.00.05 / А. І. Яворський; Донец. держ. акад. упр. – Донецьк, 2002. - 20 с

137. Російська, Я. Проблеми удосконалення організації зовнішньоекономічної діяльності підприємства / Яна Російська, Ірина Тюха // Наукові здобутки молоді – вирішенню проблем харчування людства у ХХІ столітті : програма і матеріали 80 міжнародної наукової конференції молодих учених, аспірантів і студентів, 10-11 квітня 2014 р. – К. : НУХТ, 2014. – Ч. 3. – С. 239-240.

138. Чинники підвищення ефективності організації ЗЕД підприємства: (VIII Міжнародна науково-практична Інтернет-конференція «Спецпроект: аналіз наукових досліджень») [Електронний ресурс] / Черниш Ю. О., Шеховцова І. А. // Бібліотечний вісник 2013. – №5 – Режим доступу до журн. http://www.confcontact.com/2013-5рссргоскI/ск4_c1ісгпI5іi.1ит

139. Тимченко, О. І. Удосконалення інфраструктури підприємницької діяльності / О. І. Тимченко, Л. П. Паламарчук // 76 наукова конференція молодих учених, аспірантів і студентів : програма і матеріали. – К.: НУХТ, 2010. – С. 55-56.

140. Осіпчук, І. С. Значення інфраструктури в ефективному функціонуванні підприємства / І. С. Осіпчук // Участь молоді у розвитку економіки та суспільства України : матеріали VII Міжнародної науково-практичної конференції студентів, аспірантів та молодих учених, Київ, 24-25 березня 2016 р. : тези доповідей. – К.: НУХТ, 2016. – С. 69-71.

141. Смирнов, І. Г. Логістична інфраструктура АПК: теорія та практика / І. Г. Смирнов, Т. В. Косарева // Агроінком. – 2005. – № 5-6. – С. 24-27.

142. Губенко В.К. Логистическая концепция портового комплекса Приазовья по переработке зерновых и мастичных культур / Губенко В.К. // Ринок послуг комплексних транспортних проблем та прикладні проблеми логістики. – К., 2004. – С. 119–122.

143. Lavrov V. (2004) Another Harvest Tiff Erupts // Kyiv Post. – Desember 9 th. – P. 11.

144. Сисоєва Т. П. Інструментарій теорії і практики оцінки зовнішньоекономічної діяльності (ЗЕД) регіону / Т. П. Сисоєва // Вісник Сумського національного аграрного університету. Серія «Економіка та менеджмент». Випуск 6-7 (26-27), 2007. – С. 197-201.

145. Смирнов І.Г. Логістика: просторово-територіальний вимір: Монографія. / Смирнов І.Г. – К.: ВГА Обрії, 2004. – 335 с.

146. Томілін, А. В. Розвиток інфраструктури підтримки малого підприємництва у Київській області / А. В. Томілін, О. І. Тимченко // Програма і матеріали 77-ї наукової конференції молодих учених, аспірантів і студентів. – Київ: НУХТ, 2011. – С. 55.

147. Томашевська І. Л. DUE DILIGENCE: порядок проведення та документування / І. Л. Томашевська [Електронний ресурс]. – Режим доступа : http://www.nbu.gov.ua/portal/Soc_gum/Vzhdtu_econ/2010_4/41.pdf

148. Ткачук І. М. Чи є дью ділідженс юридичним аудитом? / І. М. Ткачук [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.nbu.gov.ua/portal/soc_gum/en_oif/2012_9_3/55.pdf

149. Due diligence for global deal making: the definitive guide to cross-border

mergers and acquisitions, joint ventures, financings and strategic alliances / Arthur H. Rosenbloom. – Bloomberg Press, 2002. – 343 p.

150. Степанчук, С. О. Розвиток інфраструктури промислового ринку / С. О. Степанчук // Участь молоді у розвитку економіки та суспільства України : матеріали III Всеукраїнської науково-практичної конференції студентів, аспірантів та молодих учених, Київ, 16-17 лютого 2012 р. : тези доповідей. – К.: НУХТ, 2012. – С. 94-96.

151. Минко Л. Тенденції розвитку логістики в Україні та її практичне застосування в діяльності підприємств / Л. Минко, А. Правдива // Наукові здобутки молоді – вирішенню проблем харчування людства у XXI столітті : 80 Міжнародна наукова конференція молодих учених, аспірантів і студентів, 10 – 11 квітня 2014 р. – К.: НУХТ, 2014. – С. 291-293

152. Русскова Е. Г. Становление рыночной инфраструктуры: методологический аспект / Е. Г. Русскова // Вестник ВолГУ. Сер. 3. Экономика. Право. Ч. 1 : Экономика. – Волгоград : Изд-во ВолГУ, 1997.

153. Белогузов В. С. Региональная сетевая инфраструктура поддержки инновационной деятельности / Белогузов В. С. - М., 2008. – С.11-15

154. Поперечний, Б. Організація зовнішньоекономічної служби, як елемента системи управління експортно-імпортними операціями на рівні підприємства / Б. Поперечний, І. Тюха // Наукові здобутки молоді – вирішенню проблем харчування людства у XXI столітті : програма і матеріали 80 міжнародної наукової конференції молодих учених, аспірантів і студентів, 10–11 квітня 2014 р. – К. : НУХТ, 2014. – Ч. 3. – С. 240-242.

155. Карпенко М.О. Удосконалення організації зовнішньоекономічної діяльності підприємства / М.О.Карпенко, О.В.Захарченко [Електронний ресурс]// Проблеми підвищення ефективності інфраструктури. – 2010. – №26. – Режим доступу: <http://jrn1.nau.edu.ua/index.php/PPEI/article/view/486>.

156. Адаптація механізму управління зовнішньоекономічною діяльністю підприємства на основі системи збалансованих показників // Економіка

Менеджмент Підприємство/ Збірник наукових праць СНУ ім.В.Даля – Вип. 22 (2). Луганськ: СНУ ім. В.Даля, 2010 - С. 97-101.

157. Марусов А. Використання офіційних вебсайтів міським самоврядуванням України для взаємодії з різними цільовими групами: проблеми та перспективи [Електронний ресурс] / А. Марусов. – 2010. – Режим доступу : <http://e-uriadnik.org.ua> – Заголовок з екрану.

158. Олійниченко, О. М. Роль інформації в інформаційних потоках управління підприємством / О. М. Олійниченко // Проблеми економіки підприємств в умовах сталого розвитку : тези доп. V Міжнар. наук.-практ. конф., 19-20 березня 2009. – К. : НУХТ, 2009. – С. 99.

159. Кишонас В. Развитие электронной инфраструктуры и электронного правительства [Електронна презентація] / В. Кишонас. – 2012. – Режим доступу : www.nkrz.gov.ua/img/zstored/Fil/Kishonas_Forum_081211.ppt.

160. Гурьев С. Онлайн торговля в Украине. Новые возможности для традиционных розничных сетей [Электронный ресурс] / С. Гурьев, Ф. Филипс, А. Калиниченко // Исследовательский центр компании INRISE Development, 2010. - Режим доступа: inrisedevelopment.com/search/2010/1021.

161. Шабага Т. М. Специфіка інфраструктури зовнішньоекономічної діяльності підприємств [Текст] / Т. М. Шабага // Бізнес-навігатор : науково-виробничий журнал. – 2013. – N 1 (30). – С. 16 – 20.

162. Єрмакова О.А. Зовнішньоекономічна діяльність регіону: навчальний посібник. / О.А. Єрмакова, Ю.Г. Козак - Одеса: Фенікс, 2013. - 332 с.

163. Чумікова, Т. І. Організаційно-економічні аспекти підвищення ефективності зовнішньоекономічної діяльності підприємства / Т. І. Чумікова // Підвищення ефективності діяльності підприємств харчової та переробної галузей АПК : матеріали III Всеукраїнської науково-практичної конф., 19-20 листопада 2014 р. : тези доп. - К.: НУХТ, 2015. – С. 320-322.

164. Малицький А. А. Організаційно-економічний механізм управління підприємством: сутність та структура [Електронний ресурс] / Малицький А. А. // Наукові конференції. – 2010.

165. Пучко І.В. Роль зовнішньоекономічної діяльності в підвищенні конкурентоспроможності підприємства / І. В. Пучко // Наукова конференція «Європейська наука XXI століття» – Тернопільський національний економічний університет, 2011. – № 4. – С. 220-226

166. Бабицька, Н. В. Митно-тарифне регулювання та його вплив на підприємницьку діяльність в Україні / Н. В. Бабицька, С. В. Ткачук // Участь молоді в розвитку економіки та суспільства України : матеріали II всеукр. наук.-практ. конф., 17-19 лютого, 2011 р. - К. : НУХТ, 2011. – С. 3.

167. Ткачук С. В. Проблеми розвитку транспортного забезпечення у сфері зовнішньоекономічної діяльності України / С. В. Ткачук // Проблеми економіки підприємств у сучасних умовах : матеріали VII міжнар. наук.-практ. конф., 19-21 травня 2011 р. – К. : НУХТ, 2011. – С. 194-195.

168. Нейкова Л. І. Управління збутом продукції агропідприємств-суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності [Електронний ресурс] / Л. І. Нейкова, І. В. Круценко // Ефективна економіка. – 2013. – № 11. – Режим доступу до журналу: <http://www.economy.nauka.com.ua>

169. Шелегеда Б.Г. Господарський механізм удосконалення управління зовнішньоекономічною діяльністю на підприємствах агропромислового комплексу [Електрон. ресурс] / Шелегеда Б.Г., Шарнопольська О.М., Шарнопольська К.В. // Режим доступу до журналу: <https://search.ukr.net/?q>

170. Мазаракі А.А. Зовнішньоекономічна політика України: європейський та російський вектор: монограф./ А.А.Мазаракі, В.В. Юхименко, О.П.Гребельник та ін.. – К. : Київ.нац.торг.-екон. ун.-т,2005. -280с.

171. Удосконалення механізму стабілізації зовнішньоекономічної діяльності АПК: Метод. реком. / Білоцерків. держ. аграр. ун-т. Укл.: В. І. Губенко, Т. В. Арбузова, В. В. Степенко, Ю. С. Савчук. – Біла Церква, 2007. – 39 с.

172. Баула О.В. Особливості формування стратегія зовнішньоекономічної діяльності підприємства в сучасному глобалізаційному просторі / О.В.Баула, А.В.Сачук // Матеріали за IX-а міжнародна научна практична конференція

«Настоящи изследования и развитие – 2013». – Том 7. Икономики: София, «Бял ГРАД-БГ» ООД, 2013. –С.64 -68

173. Рябінський О.А. Фактори і чинники ефективного розвитку зовнішньоекономічної діяльності підприємств аграрного сектору [Текст] / О. А. Рябінський, А. В. Алексеева, І. О. Анпілогова // Бізнес-навігатор : науково-виробничий журнал. – 2013. – N 1 (30). – С. 131 - 136.

174. Транслогистика [Електронний ресурс]. – Режим доступа : <http://transcare.buana.vistec.net /index.php?id=359>.

175. Ярошенко, С. В. Побудова інфраструктури торгового фінансування у банках [Текст] / С. В. Ярошенко // Економіка і управління : науковий журнал. – 2015. – N 1. – С.116-121

176. Кліяненко Б.Т. Організаційні та економіко-правові умови розвитку зовнішньоекономічних зв'язків регіонів / Б.Т. Кліяненко [та ін.] – Донецьк: ІЕПД НАН України, 2001. – 323 с.

177. Третяк В.В. Розвиток регіональних зовнішньоекономічних зв'язків: питання теорії та практики [Текст] : моногр. / В.В. Третяк ; НАН України. Ін-т екон.-прав. дослідж. Східноукр. нац. ун-т ім. В. Даля. – Донецьк : Юго-Восток, 2005. – 330 с

178. Череп А.В. Організаційно-економічний механізм експортної діяльності підприємства / А.В. Череп, О.Л. Ортинська // Національне господарство України: теорія та практика управління. – 2008. – С. 232-236.

179. Терентьев В. Г. Проблемы функционирования и развития инфраструктуры народного хозяйства / В. Г. Терентьев // Труды семинара ВНИИ системных исследований. – М. : ВНИИСИ, 1979. – С. 65-74.

180. Машталір Я.П. Механізм управління зовнішньоекономічною діяльністю машинобудівного підприємства: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук: спец. 08.00.04 «Економіка та управління підприємствами (машинобудування)» / Я.П. Машталір. – Хмельницький, 2009. – 23 с.

ДОДАТКИ

Рисунок 1.4 – Види зовнішньоекономічної діяльності (згідно ст.4 Закону України «Про ЗЕД»)

Таблиця 1.1 Аналіз ключових суб'єктів інфраструктурного забезпечення зовнішньоекономічної діяльності підприємств

Суб'єкти	Показники, які використовуються для аналіз	Результати аналізу
Транспортне забезпечення	1) Густота залізничних шляхів загального користування. 2) Густота автомобільних доріг загального користування з твердим покриттям. 3) Індексу ефективності логістики.	Високий ступінь міжрегіональних контрастів. Якість транспортного забезпечення ЗЕД; Достатність транспортно-експедиторських підприємств для здійснення ЗЕД; Вартість основних засобів тощо
Комунікаційне забезпечення	1) Щільність мережі рухомого та стаціонарного зв'язку. 2) Кількість організацій, що використовують інформаційні та комунікаційні технології 3) Питома вага організацій, що мають свій веб-сайт..	Досить рівномірний розподіл по території регіону. Наявні оператори зв'язку, Інтернет-провайдери, підприємства пошти та експрес-доставки. Основні фонди підприємств зв'язку.
Фінансово-кредитне забезпечення	1) Кількість діючих кредитних організацій і філій в регіоні. 2) Сильно виражені контрасти по банкам, і в меншій мірі - по їх філіям	Наявні в регіоні уповноважені банки; страхові компанії. Активи і залучені ресурси банків, страхових компаній.
Комерційно-маркетингове забезпечення	1) Частка регіону в оптовому обороті країни. 2) Площа спеціалізованих виставково-ярмаркових комплексів 3) Наявність р регіоні ЦМТ	Перелік посередницьких та рекламних фірм; наявні виставки та ярмарки; біржі, аукціони; сертифікаційні центри. Основні фонди підприємств; торгові, складські та виставкові площі.

РЕФОРМА СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА

Що вдалося досягнути за рік:

- Започатковано процедуру призначення керівників державних підприємств тільки на відкритих конкурсних засадах;
- Успішно реалізований проект щодо залучення фінансування оборотного капіталу для фермерів через аграрні розписки в 4-х областях України (Полтавській, Вінницькій, Черкаській та Харківській областях);
- Запущено інформаційний центр в приміщенні Міністерства агрополітики, метою якого є надання комплексної інформації громадянам про діяльність міністерства та його структурних підрозділів, а також консультування з низки питань, пов'язаних із реєстрацією сільгоспідприємств, порядком здійснення господарської діяльності, виходом на зарубіжні ринки, зеленим туризмом та іншими питаннями.
- Збережено пільговий режим оподаткування ПДВ для с/г підприємств в 2015 році;
- Прийнято Постанову КМУ №1 від 14.01.2015: скасовано режим ліцензування операцій з ім- порту засобів захисту рослин у 2015 році.
- Прийнято Постанову КМУ №42 від 28.01.2015:
 - скорочено перелік об'єктів регулювання, що потребують отримання карантинного сертифікату;
 - зменшено термін видачі карантинного і фітосанітарного сертифікатів з 5 днів до 24 годин;
 - удосконалено порядок реєстрації засобів захисту рослин (ЗЗР); Закон України №191 від 12.02.2015:
 - скорочення переліку істотних умов договору оренди; - не допускається будь-яке відчуження орендованих земель без згоди орендаря; - мінімальний строк оренди с/г земель - 7 років;
 - орендний платіж у грошовій формі;
 - добровільна підготовка проектної документації по сівозмінам;
 - ліквідовано надмірне регулювання виробництва органічної продукції; - скасовано 14 дозвільних документів;
 - Закон України №222 від 02.03.2015:
 - скасовано ліцензію на торгівлю пестицидами;
 - скасовано ліцензію на проведення фумігації;
 - скасовано ліцензію на торгівлю племінними ресурсами;
 - скасовано ліцензію на діяльність щодо промислового вилову риби;
 - скасовано ліцензію на проведення землеоціночних робіт та земельних торгів;
 - Закон України №247 від 05.03.2015:
 - надано можливості нотаріусам реєструвати право оренди на землі с/г призначення;
 - надано можливість подавати документи в електронному вигляді;
 - надано можливість одночасно подавати документи на право власності та право оренди землі;
 - Закон України №87 від 13.01.2015:
 - державна підтримка середніх та дрібних с/г виробників шляхом зняття обмежень щодо потужностей тваринницьких ферм та комплексів, які можуть претендувати на часткове відшкодування державою вартості будівництва та реконструкції;
 - Закон України №287 від 07.04.2015:
 - гармонізовано законодавство України із законодавством ЄС у сфері пово побічними продуктами тваринного походження.
 - Закон України № 388 від 12.05.2015:
 - заборона приватизації землі, що знаходиться під об'єктами інженерної інфраструктури меліоративних систем.

Закон України № 557 від 30.06.2015:

- скасовано граничний розмір орендної плати, якщо орендаря визначено на конкурентних засадах;

Закон України № 617 від 15.07.2015:

- видача фітосанітарного сертифіката скорочена до 24 годин після завантаження транспортного засобу;

- зменшено адміністративне навантаження у сфері карантину рослин. Постанова КМУ від 08.07.2015 р. № 468:

- скасовано ряд застарілих постанов Раді міністрів УРСР у сільському господарстві.

Закон України №834-VIII від 26.11.2015 «Про державну реєстрацію речових прав на нерухоме майно та їх обтяжень»:

- надано можливість реєструвати право власності та оренди на землю виконавчим органам сільських, селищних та міських рад, Київської, Севастопольської міським, районним, районним у містах Києві та Севастополі державним адміністраціям, а також іншим акредитованим суб'єктам.

Закон України від 10.11.2015 №767-VIII:

- продовжено заборону відчуження сільськогосподарських земель до 2017 року.

Постанова КМУ №897 від 04.11.2015

- удосконалено порядок формування комісії, проведення конкурсу та вирішення інших питань щодо державної фінансової підтримки у агропромисловому комплексі шляхом здешевлення кредитів.

Постанова КМУ № 916 від 13.10.2015

- скасовано обов'язковість видачі ветеринарних документів на фуражне зерно (форма №2).

Постанова КМУ №992 від 26.11.2015

- затверджено новий порядок здійснення спеціального використання водних біоресурсів.

Закон України №867-VIII від 08.12.2015»

- ветеринарні документи на корми отримуються добровільно або на вимогу країни-імпортера;

- скасовано карантинний дозвіл (на імпорт або транзит);

- скасовано ліцензія на поводження з особливо небезпечними речовинами та відходами, якщо протягом року ці відходи передаються до ліцензованої особи;

- відмінено ліцензію на вилов риби в межах юрисдикції України, також скасовано і спрощено ще 5 дозвільних документів та процедур у рибогосподарській галузі;

- затверджено перелік агрохімікатів, дозволених до ввезення на митну територію України, виробництва, торгівлі, застосування без їх державної реєстрації;

- суттєво спрощено регулювання племінної справи у тваринництві, зокрема спрощено або скасовано 7 дозвільних документів та процедур;

- надано право сільгоспвиробникам використовувати підземні води без спеціального дозволу на користування надрами.

Закон України № 864-VIII від 08.12.2015

- удосконалено та приведено у відповідність із законодавством ЄС процедури реєстрації сортів рослин, сертифікації та підтвердження відповідності насіння. Проект закону України щодо фермерських господарств (№2028а від 04.06.2015 - прийнято у першому читанні)

- спрощено процедуру утворення фермерських господарств та скасовано об'явність відповідної освіти або досвіду роботи;

- визначено правовий статус земельних ділянок для фермерських господарств.

Проект Закону України щодо побічних продуктів тваринного походження (2150а від 23.06.2015 - прийнято у першому читанні)

- удосконалено українське законодавство у сфері поводження відходами тваринного походження та гармонізовано із законодавством ЄС. Закон України №868-VIII від 08.12.2015.

- визначено, що сертифікація харчової продукції, послуг і систем управління у державній сис- темі сертифікації є добровільною.

- Положення Декрету КМУ «Про стандартизацію та сертифікацію» не поширюються на обов'язкову сертифікацію продукції, що є харчовим продуктом.

Що не вдалося:

• Здійснити реалізацію постанови уряду, у якій у цьому році передбачена приватизація 86 аграрних держпідприємств, додатково у перелік було включено ще 15 компаній. Тільки 11 ДП вдалося передати до сфери управління Фонду держмайна. Близько 50 компаній із загальної кількості з формальних причин досі очікують рішень Верховної Ради або КМУ.

• ВРУ не прийняла законопроект №1159, щодо передачі у комунальну власність земель с/г призначення державної власності. Необхідні дії зараз, щоб надолужити (прискорити) прогрес у реформі:

• Залучення фінансування, що допоможе реалізовувати програму реформ та здійснювати оплату роботи команд, що проводять реформи.

Додаток Д

Банк даних активно діючих об'єктів інфраструктури підтримки підприємництва в Миколаївській області станом на 01.01.2014

Міста та райони	Назва об'єкту інфраструктури підтримки підприємництва в районі (місті)	Повна адреса, телефон, електронна адреса, персональний сайт	Перелік основних послуг, що ним надаються
М. Миколаїв	Кредитна спілка «Перше кредитне товариство»	54031, м. Миколаїв, вул. Нагірна, буд. 89, кв. 17, тел.:67-23-67	Кредитування
	Кредитна спілка «Злагода»	54017, м. Миколаїв, вул. Радянська, буд. 12-б, оф. 303, тел.:47-35-53	Кредитування
	Кредитна спілка «Надія»	54020, м. Миколаїв, вул. Образцова, буд. 1, тел.:47-83-63	Кредитування
	Кредитна спілка «Кредитний альянс»	54001, м. Миколаїв, вул. Адм. Макарова, буд. 48/2, тел.:47-15-27	Кредитування
	Миколаївська обласна кредитна спілка «Агора»	54052, м. Миколаїв, площа Заводська, буд. 1, тел.:40-21-30	Кредитування
	Кредитна спілка військовослужбовців України в Миколаївській області	54017, м. Миколаїв, пр. Леніна, буд. 76, кв. 547, тел.:47-72-06	Кредитування
	Миколаївська обласна кредитна спілка «Селянська кредитна спілка»	54021, м. Миколаїв, вул. Паризької комуни, буд. 9-А, тел.:35-93-29	Кредитування
	Кредитна спілка «Фаворит-Миколаїв»	54017, м. Миколаїв, пр. Леніна, буд. 93, кв. 1, тел.:58-01-30	Кредитування
	Кредитна спілка «Істок-Н»	54038, м. Миколаїв, вул. Леваневців, буд. 10, тел.:44-05-95	Кредитування
	Миколаївська обласна кредитна спілка «Родина»	54029, м. Миколаїв, вул. Наваринська, буд. 16, тел.:35-35-35	Кредитування
	Кредитна спілка «Южанін»	54029, м. Миколаїв, вул. Пушкінська, буд. 28, тел.:36-93-50	Кредитування
	Кредитна спілка «Селянська кредитна спілка»	54001, м. Миколаїв, вул. Карла Лібкнехта, буд. 9, кв. 2, тел.:35-93-29	Кредитування
	Кредитна спілка «Адмірал»	54001, м. Миколаїв, вул. Садова, буд. 1/1, тел.:58-57-43	Кредитування
	Кредитна спілка «Взаємодопомога-Миколаїв»	54055, м. Миколаїв, пр. Леніна, буд. 107/1, оф. 544, тел.:671413703	Кредитування
	Кредитна спілка «Авантаж»	54001, м. Миколаїв, вул. адм. Макарова, буд. 48, тел.:47-15-27	Кредитування
	Кредитна спілка «Перша іпотечна»	54017, м. Миколаїв, Центральний район, вул. Чкалова, буд. 30-А, оф. 307-308	Кредитування
	Кредитна спілка «Антея»	54030, м. Миколаїв, вул. Спаська, буд. 19, тел.:76-89-18	Кредитування
	Приватне підприємство юридичний консультативний «Бізнес-центр»	54010, м. Миколаїв, вул. Бузника, 8, кв. 29, тел.:59-37-99	Бізнес-центр. Юридично консультативні послуги
	Товариство з обмеженою	54001, м. Миколаїв, вул. Мала	Бізнес-центр,

відповідальністю «Бізнес-центр «Укрсудсервіс»	Морська, буд. 6, кв. 8	брокерські операції цінними паперами	3
Товариство з обмеженою відповідальністю «Бізнес-центр «Україна»	54017, м. Миколаїв, вул. Радянська, буд. 12, корп. Б тел.:47-52-88	Здача приміщень в оренду Бізнес-центр	в
Товариство з обмеженою відповідальністю «Бізнес-центр «Україна-2»	54017, м. Миколаїв, вул. Радянська, буд. 12, корп. Б тел.:47-52-88	Здача приміщень в оренду	в
Закритий інвестиційний фонд «Світязь-Інвест»	54010, м. Миколаїв, пр. Леніна, 9 тел.:34-40-82	Будівельні, монтажні роботи	
Закрите акціонерне товариство інвестиційний фонд «АПК-Капітал»	54029, м. Миколаїв, вул. Фрунзе, 46 тел.:37-48-41	Брокерські операції цінними паперами та фондовими цінностями	3 та
Закрите акціонерне товариство закритий інвестиційний фонд «ІФ Агрос»	54001, м. Миколаїв, вул. Московська, буд. 11, тел.:35-10-87	Вирощування зернових культур, торгівля	
Закрите акціонерне товариство закритий інвестиційний фонд «Світязь-Агро-Інвест»	54001, м. Миколаїв, вул. Шевченка, буд. 64-А, тел.:34-40-82	Вирощування зернових культур, торгівля	
Закрите акціонерне товариство інвестиційний фонд «Агро-Інвест»	54021, м. Миколаїв, Центральний район, пр. Леніна, буд. 9	Вирощування зернових культур, торгівля	
ТОВ «Стивідорна інвестиційна компанія»	54002, м. Миколаїв, Заводський район, вул. Заводська, буд. 23/26	Вантажний морський транспорт	
ТОВ Інвестиційна Компанія «Шанс-Інвест ЛТД»	54058, м. Миколаїв, вул. Лазурна, буд. 34 тел.:31-62-77	Діяльність у сфері бухгалтерського обліку та аудиту	у
ТОВ ТОВ ІТОВ «Ала»	54000, м. Миколаїв, Заводський район, пр. Леніна, буд. 96, кв. 18	Надання інших індивідуальних послуг	
ПП «Регіональний центр інвестицій»	54052, м. Миколаїв, пр. Жовтневий, буд. 321, кв. 82 тел.: 63-35-43	Інше фінансове посередництво	
Філія інвестиційної компанії «Діамед-інвест»	54018, м. Миколаїв, Ленінський район, пр. Жовтневий, буд. 43-А тел.: 22-51-50	Інше фінансове посередництво	
ТОВ «Миколаївський центр інновацій та інвестицій»	54001, м. Миколаїв, вул. Садова, буд. 1А тел.: 37-54-03	Консультавання з питань комерційної діяльності й керування	
ТОВ «Унед інвестиції»	54001, м. Миколаїв, Центральний район, вул.	Агентства нерухомості	

		Велика Морська, буд. 87, кв. 46 тел.: 955277410	
ТОВ «Бізнес-центр «КРИСТАЛ»	54001, м. Миколаїв, вул. Нікольська, 54, кв. 25		Надання в оренду й експлуатацію власного чи орендованого нерухомого майна
ТОВ «Бізнес-центр на Червоних Майовщиках»	54001, м. Миколаїв, вул. Велика Морська, буд. 63, оф. 307 тел.: 58-56-96		Здавання в оренду власного нерухомого мійна
ТОВ «Бізнес-центр Україна»	54001, м. Миколаїв, вул. Велика Морська, буд. 43, кв.9 тел.: 35-60-66		Інші види оптової торгівлі
Державна бюджетна установа «Миколаївський регіональний центр з інвестицій та розвитку»	54001, м. Миколаїв, вул. Луначарського, 2 тел.: 30-02-80		Інвестиційні та інноваційних фонди і компанії
Миколаївська обласна громадська організація «Центр інноваційного розвитку регіону»	54017, м. Миколаїв, вул. Московська, буд. 50, кв. 1		Інвестиційні та інноваційних фонди і компанії
Філія «Миколаївська № 4» ТОВ «Інвестиційно-лізингова компанія «РЕНТА»	54017, м. Миколаїв, вул. Радянська, 12 А тел.: 47-31-21		Фінансовий лізинг
Філія інвестиційної компанії «Україна»	54000, м. Миколаїв, пр. Леніна, буд. 73, кв. 229 тел.:36-83-13		Інвестиційні та інноваційних фонди і компанії
Філія № 11 ТОВ «бізнес-центр «ГОСПОДАР»	54017, м. Миколаїв, вул. Фалєєвська, 24, кв. 1 тел.: 71-50-27		Консультавання з питань комерційної діяльності та управління Бізнес-центр
ТОВ «Бізнес-центр «Образцовий»	54034, м. Миколаїв, Ленінський район, пр. Миру, буд. 26, кв. 3 тел.: 47-45-99		Виробництво верхнього одягу Бізнес-центр
МП «Бізнес центр Юпімекс»	54051, м. Миколаїв, Корабельний район, пр.. Жовтневий, буд. 342 тел.: 25-81-64		Роздрібна торгівля Бізнес-центр
ТОВ «Бізнес ТРЕЙД - центр»	54056, м. Миколаїв, Ленінський район, пр. Миру. буд. 40		Діяльність кафе Бізнес-центр
Миколаївський регіональний центр підтримки бізнесу»	54001, м. Миколаїв, вул. Потьомкінська, 51/1, тел.:47-84-38, 47-84-52		Бізнес-центр
Бізнес-комплекс «Александровский»	м. Миколаїв, вул. Нікольська, 25 тел. 48-95-85		Бізнес-центр
Торгово-офісний центр «Марк Плаза»	м. Миколаїв, пр. Леніна,188. Тел. 76-99-76		Бізнес-центр
Торгово-розважальний	м. Миколаїв, пр. Леніна, 98. Тел. 58-		Бізнес-центр

	центр «Сіті-центр»	28-70	
	Товариство з обмеженою відповідальністю «Спорт-Бізнес-центр»	м. Миколаїв, вул. Спортивна, 15	Бізнес-центр
	Філія № 11 ТОВ «Бізнес-центр «Господар»	м. Миколаїв, вул. Парижської Комунни, 9А	Бізнес-центр
	Приватне підприємство юридичний консультативний «Бізнес-центр»	м. Миколаїв, пр-кт, Миру, 48, кв. 230	Бізнес-центр
	ТОВ «ПКФ Метал-Бізнес-Центр»	м. Миколаїв, вул. Пушкінська, 28	Бізнес-центр
	ТОВ «Бізнес-Центр» «УкрСудСервіс»	м. Миколаїв, вул. Мала морська, 6 кв. 8	Бізнес-центр
	ТОВ Фірма «Метал-Бізнес-Центр»	м. Миколаїв, вул. Пушкінська, 28	Бізнес-центр
	ТОВ «Сігна-Бізнес-Центр»	м. Миколаїв, вул. Декабристів, 19-А	Бізнес-центр
	ТОВ Брокерська контора «ТРИК ЛТД»	м. Миколаїв, вул. Декабристів, 41	Небанківські фінансово-кредитні установи
	ТОВ «Фінансово промислова компанія» «Фенікс»	м. Миколаїв, вул. Защука, 14, кв. 6	Небанківські фінансово-кредитні установи
	Філія акціонерного банку «Південний»	м. Миколаїв, вул. Радянська, 40	Небанківські фінансово-кредитні установи
	Філія ПАТ «Українська фінансова група»	м. Миколаїв, вул. Червоних Майовщиків, 11	Небанківські фінансово-кредитні установи
	Перша філія ПАТ «Українська фінансова група»	м. Миколаїв, пр.-кт Леніна, 22/2	Небанківські фінансово-кредитні установи
	ТОВ «КАН 19»	м. Миколаїв, вул. Декабристів, 38А/9	Небанківські фінансово-кредитні установи
	Миколаївська філія ТОВ «Лізинг-Технологія»	м. Миколаїв, вул. Декабристів, 14 кв 13	Небанківські фінансово-кредитні установи
	ТОВ «Європейська фінансова компанія»	м. Миколаїв, вул. Московська, 58-Б	Небанківські фінансово-кредитні установи
	Відокремлений підрозділ № 1 Повного товариства «Ломбард»Фортуна» Фізична особа підприємець Обозний Володимир Володимирович	м. Миколаїв, вул. Червоних Майовщиків, буд. 2-В	Небанківські фінансово-кредитні установи

Миколаївське регіональне управління Державної спеціалізованої фінансової установи «Державний фонд сприяння молодіжному житловому будівництву»	м.Миколаїв, вул. Робоча, 2-А, оф. 507	Небанківські фінансово-кредитні установи
Спеціалізована кредитно-фінансова господарська організація «Миколаївський обласний фонд підтримки індивідуального житлового будівництва на селі»	м.Миколаїв, вул. Робоча, 2-А, оф 508	Небанківські фінансово-кредитні установи
Миколаївська філія кредитної спілки «Громада»	м.Миколаїв, вул. Садова, 29-А	Небанківські фінансово-кредитні установи
Відділення №93 ТОВ «Споживчий центр»	м.Миколаїв, вул. Червоних Майовщиків, 13	Небанківські фінансово-кредитні установи
ТОВ «Світ-Інвест-Н»	м.Миколаїв, вул. Московська, 58	Небанківські фінансово-кредитні установи
ТОВ «Фінансова Компанія «Телец_Капітал»	м.Миколаїв, пров. Транспортний,9	Небанківські фінансово-кредитні установи
ТОВ «Смарт Фінексперт»	м.Миколаїв, вул. Декабристів, 38А/9	Небанківські фінансово-кредитні установи
Миколаївське відділення повного товариства «Ломбард-Скарбниця» (№41)	м.Миколаїв, вул. Червоних Майовщиків, 2	Небанківські фінансово-кредитні установи
Миколаївське відділення повного товариства «Ломбард-Скарбниця» (№16)	м.Миколаїв, пр-кт Леніна 21	Небанківські фінансово-кредитні установи
Миколаївське відділення повного товариства «Ломбард «Свіжа Копійка» № 12	м.Миколаїв, пр-кт Леніна 154	Небанківські фінансово-кредитні установи
ТОВ «»Агенція грошових вимог «Фінанс-безпека»	м.Миколаїв, вул. 14 кв. 16	Небанківські фінансово-кредитні установи
Приватне підприємство «Тандем-консалтинг»	м.Миколаїв, вул. Київська, 8А, кв. 75	Небанківські фінансово-кредитні установи
Акціонерно-комерческий банк «ЄВІС»	м.Миколаїв, вул. Чигрина, 39	Небанківські фінансово-

			кредитні установи
	Миколаївська філія Закарпатського Акціонерного банку «Лісбанк»	м.Миколаїв, вул. Галини Петрової, 17	Небанківські фінансово-кредитні установи
	Миколаївська філія акціонерного комерційного банку «Полісся»	м.Миколаїв, вул. Декабристів 41-А	Небанківські фінансово-кредитні установи
	Миколаївська філія ТОВ «Український промисловий банк»	м.Миколаїв, пр.-кт. Леніна, 11	Небанківські фінансово-кредитні установи
	Перше Миколаївське відділення ВАТ «Селянський комерційний банк «Дністер»	м.Миколаїв, вул. Пушкінська, 47/7	Небанківські фінансово-кредитні установи
	ТОВ «ОВ»	м.Миколаїв, вул. Лазурна, 16А, кв. 117	Небанківські фінансово-кредитні установи
	Довірче товариство «Маркет-інвест»	м.Миколаїв, вул. Генерала Карпенка, 30, кв.17	Небанківські фінансово-кредитні установи
	Приватне підприємство «Кредіт експертів»	м.Миколаїв, вул. Залізничне селище, 772	Небанківські фінансово-кредитні установи
	Повне товариство «Волік і Осіпов»	м.Миколаїв, вул. Восьмого Березня, 42	Небанківські фінансово-кредитні установи
	Довірче товариство «Мастер-Трост»	м.Миколаїв, вул. Карпенка, 46	Небанківські фінансово-кредитні установи
	Товариство з додатковою відповідальністю Довірче товариство «Фонд нових технологій»	м.Миколаїв, вул. Фрунзе, 46	Небанківські фінансово-кредитні установи
	ЗАТ «Чорноморський Фондовий центр»	м.Миколаїв, вул. Московська, 54А	Небанківські фінансово-кредитні установи
	ТОВ науково-комерційна компанія «ЛЕКС ГРАТИС»	м.Миколаїв, бул. Бузький 1, кв. 36	Небанківські фінансово-кредитні установи
	ЗАТ Інвестиційний фонд «АПК-Капітал»	м.Миколаїв, вул. Фрунзе, 46	Небанківські фінансово-кредитні установи
	ТОВ «Інвест проект»	м.Миколаїв, вул. 2-А. кв. 28	Небанківські фінансово-

			кредитні установи
	Інноваційний концерн Чорноморського регіону «Трансферт Юніон»	м.Миколаїв, вул. Фрунзе, 46	Небанківські фінансово-кредитні установи
	Спільне мале підприємство «ФЕРРО»	м.Миколаїв, вул. Фалєєвська, 35, кв. 8	Небанківські фінансово-кредитні установи
	Приватне підприємство «НІССІ»	м.Миколаїв, вул. Глінки, 3, кв. 85	Небанківські фінансово-кредитні установи
	Відділення «Миколаївське №1» ПАТ «Альфа-банк»	м.Миколаїв, вул. Шевченка, 59-А	Небанківські фінансово-кредитні установи
	Повне товариство «Ломбард «Кузьмін І Кузьмін «Євроком»	м.Миколаїв, пр-кт Жовтневий,330	Небанківські фінансово-кредитні установи
	Відділення №2 Повного товариство «Ломбард «Кузьмін І Кузьмін «Євроком»	м.Миколаїв, пр-кт Жовтневий,311/5	Небанківські фінансово-кредитні установи
	Філія № 56 ТОВ «ІЗІ Кредит» у м. Миколаїв-2	м.Миколаїв, пр-кт Жовтневий,340/8	Небанківські фінансово-кредитні установи
	Миколаївська філія повного товариства «Чесний ломбард, ТОВ «Маст» І Компанія» (063)	м.Миколаїв, пр-кт Жовтневий, 309/5	Небанківські фінансово-кредитні установи
	Приватне підприємство «Регіональний центр інвестицій»	м.Миколаїв, пр-кт Жовтневий, 321, кв. 82	Небанківські фінансово-кредитні установи
	Миколаївське відділення повного товариства «Ломбард-скарбниця » (№109)	м.Миколаїв, пр-кт Корабелів, буд. 15	Небанківські фінансово-кредитні установи
	Приватне підприємство «ПРИВАТ»	м.Миколаїв, вул. Рибна 5, кв. 14	Небанківські фінансово-кредитні установи
	Миколаївське-6 відділення кредитної спілки «АККОРД»	м.Миколаїв, пр-кт Жовтневий, 305	Небанківські фінансово-кредитні установи
	Філія кредитної спілки «ФЛАГМАН»	м.Миколаїв, пр-кт Жовтневий, 303	Небанківські фінансово-кредитні установи
	Філія-Миколаївське обласне управління публічного АТ	м. Миколаїв, шосе Херсонське, 50	Небанківські фінансово-кредитні

«ДЕРЖАВНИЙ ОЩАДНИЙ БАНК УКРАЇНИ»		установи
Повне товариство «ЛОМБАРД «ФОРТУНА» фізична- особа підприємець Обзорний і КО»	м.Миколаїв, пр-кт Миру. 4/1	Небанківські фінансово- кредитні установи
Повне «ТОВ «КИПЧАК" І КОМПАНІЯ "МИКОЛАЇВСЬКИЙ МІСЬКИЙ ЛОМБАРД"»	м.Миколаїв, вул. Чигрина, 248	Небанківські фінансово- кредитні установи
Двадцять п'ята Миколаївська філія повного товариства «ЛОМБАРД «ЛЕГКІ ГРОШІ» ТОВ «ЛЕГКІ ГРОШІ» ТА ТОВ «ЩВИДКА ФІНАНСОВА ДОПОМОГА»	м.Миколаїв, вул. Космонавтів, 156	Небанківські фінансово- кредитні установи
«Відокремлений підрозділ «ЛОМБАРДНЕ ВІДДІЛЕННЯ №23 повного товариства «ЛОМБАРД «КОМОД» Горбач Олександр Олегович і компанія»	м.Миколаїв, пр-кт Миру, 4/1	Небанківські фінансово- кредитні установи
Миколаївське відділення повного товариства «ЛОМБАРД- СКАРБНИЦЯ» (№ 160)	м.Миколаїв, пр-кт Миру, 4/11	Небанківські фінансово- кредитні установи
Миколаївське відділення № 2 ТОВ «СПОЖИВЧИЙ ЦЕНТР»	м.Миколаїв, пр-кт Миру, 56-А	Небанківські фінансово- кредитні установи
Миколаївське відділення №1 ТОВ "СПОЖИВЧИЙ ЦЕНТР"	м.Миколаїв, пр-кт Миру, 2Д/2	Небанківські фінансово- кредитні установи
Миколаївське відділення повного товариства «ЛОМБАРД- СКАРБНИЦЯ» (№ 168)	м.Миколаїв, пр-кт Миру, 56-Б	Небанківські фінансово- кредитні установи
Миколаївське відділення повного товариства «ЛОМБАРД- СКАРБНИЦЯ» (№17)	м.Миколаїв, вул. Чкалова, 215-Б	Небанківські фінансово- кредитні установи
Приватне підприємство «НАТАР»	м.Миколаїв, пр-кт Миру, 17, кв. 264	Небанківські фінансово- кредитні установи
Приватне підприємство «ФІНМАРКЕТ»	м.Миколаїв, лінія. 1, буд.28А, кв. 102	Небанківські фінансово- кредитні

		установи
ТОВ Миколаївській обласний український німецький фонд	м.Миколаїв, пр-кт Леніна, 259	Небанківські фінансово-кредитні установи
ТОВ «УКРЗАЙМ»	м.Миколаїв, вул. Будівельників, 18-Б, кв. 56	Небанківські фінансово-кредитні установи
Миколаївське відділення кредитної спілки «АККОРД»	м.Миколаїв, пр-кт Миру, 2-А/11	Небанківські фінансово-кредитні установи
Миколаївське-8 відділення кредитної спілки «АККОРД»	м.Миколаїв, вул. Космонавтів, 73	Небанківські фінансово-кредитні установи
Довірче товариство з додатковою відповідальністю «ВЕКСЕЛЬ»	м.Миколаїв, вул. Васляєва, 2, кв. 29	Небанківські фінансово-кредитні установи
ТОВ «КАНДАГАР ХОЛД»	м.Миколаїв, вул. Космонавтів, 81/1	Небанківські фінансово-кредитні установи
Довірче товариство з додатковою відповідальністю «ТРАСТСЕРВІС»	м.Миколаїв, вул. Південна, 52, кв. 28	Небанківські фінансово-кредитні установи
Повне товариство Комарницького і Степаненко «АВТОЛОМБАРД»	м.Миколаїв, пр-кт Жовтневий, 55/5	Небанківські фінансово-кредитні установи
Філія ТОВ «АГЕНЦІЯ З ПОВЕРНЕННЯ БОРГІВ В УКРАЇНІ» в м. Миколаїв	м.Миколаїв, вул. Електронна, 61, оф. 104	Небанківські фінансово-кредитні установи
Організація покупців «ЮГ»	м.Миколаїв, вул. Валяєва, 37-А	Небанківські фінансово-кредитні установи
Філія інвестиційної компанії «ДІАМЕД-ІНВЕСТ»	м.Миколаїв, пр-кт Жовтневий, 43-А	Небанківські фінансово-кредитні установи
Мале приватне підприємство фінансово-комерційна фірма «ЕКОПОЛІС»	м.Миколаїв, вул. Миколаївська, 20	Небанківські фінансово-кредитні установи
Управління національного банку України в Миколаївській області	м.Миколаїв, вул. Фалєєвська, 14	Небанківські фінансово-кредитні установи
Приватне підприємство «АЙЯ»	м.Миколаїв, пр-кт Героїв Сталінграду, 99, кв. 31	Небанківські фінансово-кредитні установи

Філія «ПІВДЕННЕ РЕГІОНАЛЬНЕ УПРАВЛІННЯ» публічного акціонерного товариства «банк «ФІНАНСИ ТА КРЕДИТ»	м.Миколаїв, вул. Потьомкінська, 78	Небанківські фінансово-кредитні установи
Філія «МИКОЛАЇВСЬКЕ РЕГІОНАЛЬНЕ УПРАВЛІННЯ» ПАТ «Комерційний банк «ЕКСПОБАНК»	м.Миколаїв, пр-кт Леніна, 148-А	Небанківські фінансово-кредитні установи
Миколаївська обласна дирекція ПАТ «РАЙФФАЙЗЕН БАНК АВАЛЬ»	м.Миколаїв, вул. Артелірійська, 19-А	Небанківські фінансово-кредитні установи
Миколаївське відділення №1 ПАТ «ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ГАЗОВИЙ БАНК»	м.Миколаїв, вул. Московська, 13/2	Небанківські фінансово-кредитні установи
Філія ПАТ «ДЕРЖАВНИЙ ЕКСПОРТНО-ІМПОРТНИЙ БАНК УКРАЇНИ» в м.Миколаєві	м.Миколаїв, вул. Декабристів, 25 А	Небанківські фінансово-кредитні установи
Відділення №5 ПАТ «ФІНРОСТБАНК»	м.Миколаїв, вул. Адмірала Макарова, 40	Небанківські фінансово-кредитні установи
Філія ТОВ «УЛК «ЛЕНД-ЛІЗ» «МИКОЛАЇВСЬКА»	м.Миколаїв, вул. Шевченко, 59 А, оф. 402	Небанківські фінансово-кредитні установи
ТОВ «ТЕХНОТОРГ-ЛІЗИНГ»	м.Миколаїв, пр-кт Героїв Сталінграду, 113/1	Лізингові центри
ТОВ «ПРША АГРАРНА ЛІЗИНГОВА КОМПАНІЯ»	м.Миколаїв, пр-кт Героїв Сталінграду, 113/1	Лізингові центри
Філія «МИКОЛАЇВСЬКА № 4» ТОВ «ІНВЕСТИЦІЙНО-ЛІЗИНГОВА КОМПАНІЯ «РЕНТА»	м.Миколаїв, вул. Радянська, 12 А	Лізингові центри
Миколаївська філія національної акціонерної компанії «УКРАГРОЛІЗИНГ»	м.Миколаїв, пр-кт Героїв Сталінграду, 91-Б	Небанківські фінансово-кредитні установи
ТОВ «ПАРИТЕТФІНАНС»	м.Миколаїв, вул. Севастопольська, 7, кв. 1	Небанківські фінансово-кредитні установи
Повне товариство «ЛОМБАРД «КРЕДИТ» ТОВ «ОЙКУМЕНА ПІВДЕНЬ» І	м.Миколаїв, вул. Декабристів, 23-В	Небанківські фінансово-кредитні установи

	КОМПАНІЯ»		
	Відділення № 1 повного товариства «ЛОМБАРД «КУЗЬМІН І КУЗЬМІН «СВРОКОМ»	м.Миколаїв, вул. Комсомольська, 11	Небанківські фінансово-кредитні установи
	Філія №41 ТОВ «ІЗІ КРЕДИТ» у м. Миколаїв	м.Миколаїв, пр-кт. Леніна, 141	Небанківські фінансово-кредитні установи
	Відділення № 92 ТОВ «СПОЖИВЧИЙ ЦЕНТР»	м.Миколаїв, пр-кт Леніна, 154	Небанківські фінансово-кредитні установи
	Відокремлений підрозділ «ЛОМБАРДНЕ ВІДДІЛЕННЯ № 18 повного товариства «ЛОМБАРД «КОМОД» Горбач Олександр Олегович і компанія»	м.Миколаїв, пр-кт Героїв Станінграду 13	Небанківські фінансово-кредитні установи
	ТОВ «ЛАЙМ-ФІНАНС»	м.Миколаїв, вул. Шевченка, 59А, оф. 407	Небанківські фінансово-кредитні установи
	Відокремлений підрозділ «ЛОМБАРДНЕ ВІДДІЛЕННЯ № 054 повного товариства «ЛОМБАРД «БУТЕНКО ТА КОМПАНІЯ»	м.Миколаїв, вул. Архітектора Старова, 6	Небанківські фінансово-кредитні установи
	ТОВ «КРЕДИТ КОЛЛЕКШН КОНСАЛТ»	м.Миколаїв, вул. Адмірала Макарова, 48, кв. 11	Небанківські фінансово-кредитні установи
	Вісімнадцята Миколаївська філія повного товариства «ЛОМБАРД «ЛЕГКІ ГРОШІ» ТОВ «ЛЕГКІ ГРОШІ» та ТОВ «ШВИДКА ФІНАНСОВА ДОПОМОГ	м.Миколаїв, вул. Держинського, 51	Небанківські фінансово-кредитні установи
	ТОВ фінансова компанія «УКРАЇНСЬКА ФІНАНСОВА КОМПАНІЯ»	м.Миколаїв, вул. Колодязна 3-А	Небанківські фінансово-кредитні установи
	ТОВ «ФІНАНСОВА КОМПАНІЯ «РЕГІОН-ІНВЕСТ»	м.Миколаїв, вул. Чкалова, 20/4	Небанківські фінансово-кредитні установи
	Миколаївське відділення повного товариства «ЛОМБАРД-СКАРБНИЦЯ» (№172)	м.Миколаїв, вул. Леніна, 154	Небанківські фінансово-кредитні установи
	Миколаївське відділення повного товариства	м.Миколаїв, вул. Держинського, 51	Небанківські фінансово-

«ЛОМБАРД-СКАРБНИЦЯ» (№22)		кредитні установи
ТОВ «АГЕНЦІЯ СТЯГНЕННЯ БОРГІВ «ЕКСПЕРТ»	м.Миколаїв, вул. Шевченка, 46, кв. 8	Небанківські фінансово-кредитні установи
Миколаївське відділення №1 ЗАТ «БАНК ПЕТРОКОММЕРЦ-Україна»	м.Миколаїв, пр-кт Леніна, 148	Небанківські фінансово-кредитні установи
ПП «КРЕЗ»	м.Миколаїв, вул. Велика Морська, 35, кв. 4	Небанківські фінансово-кредитні установи
Миколаївське відділення №1 Одеської філії ЗАТ «БАНК ПЕТРОКОММЕРЦ-Україна»	м.Миколаїв, пр-кт Леніна, 148	Небанківські фінансово-кредитні установи
ПП «АРМЕН»	м.Миколаїв, вул. 6-А військова, 55	Небанківські фінансово-кредитні установи
Миколаївська дирекція акціонерного комерційного агропромислового банку «Україна»	м.Миколаїв, пр-кт Леніна, 97	Небанківські фінансово-кредитні установи
ПП «ТАІРСІ»	м.Миколаїв, пр-кт Леніна, 74А	Небанківські фінансово-кредитні установи
Миколаївська філія ЗАТ «АЛЬФА-БАНК»	м.Миколаїв, вул. Велика Морська, 63	Небанківські фінансово-кредитні установи
Миколаївська філія ВАТ «МЕГАБАНК»	м.Миколаїв, вул. Спаська, 14	Небанківські фінансово-кредитні установи
Представництво ТОВ «ЕЛЕМЕНТ ЛІЗИНГ» у місті Миколаєві	м.Миколаїв, пр-кт Леніна 107/1, кв. 324	Небанківські фінансово-кредитні установи
ТОВ лізингова компанія «ЛІЗИНГГРУП»	м.Миколаїв, вул. 1-А Слоботська, 8А	Небанківські фінансово-кредитні установи
Дочірнє підприємство "СК"	м.Миколаїв, вул. Нікольська, 53	Небанківські фінансово-кредитні установи
ТОВ «МИКОЛАЇВСЬКИЙ ЛІЗИНГОВИЙ ЦЕНТР»	м.Миколаїв, вул. Лягіна, 29А	Небанківські фінансово-кредитні установи
ТОВ «АРКСІМ Україна»	м.Миколаїв,	Небанківські

	вул. Нікольська, 38, кв. 1	фінансово-кредитні установи
Миколаївська філія ТОВ «ФІНАНСОВА КОМПАНІЯ «БТА ЕКСПРЕС»	м.Миколаїв, вул. Адмірала Макарова, 7	Небанківські фінансово-кредитні установи
ТОВ «ІНТЕХКОМ»	м.Миколаїв, вул. Адміральська, 43, кв. 4	Небанківські фінансово-кредитні установи
Кредитна спілка «ФЛАГМАН»	м.Миколаїв, вул. Адмірала Макарова, 48/2	Небанківські фінансово-кредитні установи
Миколаївська-3 відділення кредитної спілки «АККОРД»	м.Миколаїв, вул. Карла Лібкнехта, 22	Небанківські фінансово-кредитні установи
Миколаївське-4 відділення кредитно спілки «АККОРД»	м.Миколаїв, вул. Адмірала Макарова, 41	Небанківські фінансово-кредитні установи
Миколаївське-5 відділення кредитно спілки «АККОРД»	м.Миколаїв, пр-кт Леніна, 30	Небанківські фінансово-кредитні установи
Миколаївське-7 відділення кредитно спілки «АККОРД»	м.Миколаїв, вул. Адмірала Макарова	Небанківські фінансово-кредитні установи
Повне товариство «ЧЕРНІЧЕНКО, КОРОТИЧ, ПЕКАРЧУК» «ЛОМБАРД «ЛЮБАВА»	м.Миколаїв, вул. Садова, 18	Небанківські фінансово-кредитні установи
Приватно виробничо-комерційна фірма «ПАЛЄМ»	м.Миколаїв, вул. Чкалова, 20	Небанківські фінансово-кредитні установи
ТОВ «ТАЙМФОР»	м.Миколаїв, вул. Пушкінська, 28, оф. 10	Небанківські фінансово-кредитні установи
Довірче товариство з додатковою відповідальністю «АНТАЛ-ПРИВАТ»	м.Миколаїв, вул. Потьомкінська, 41	Небанківські фінансово-кредитні установи
Товариство з додатковою відповідальністю «НТА»	м.Миколаїв, вул. Адміральська, 34	Небанківські фінансово-кредитні установи
ЗАТ закритий інвестиційний фонд «ІФ АГРОС»	м.Миколаїв, вул. Московська, 11	Небанківські фінансово-кредитні установи
Фонд сприяння підприємництву	м.Миколаїв, вул. Московська, 11	Небанківські фінансово-

«ПІВДЕННИЙ ФОНД» ЛТД		кредитні установи
Товариство з додатковою відповідальністю довірче товариство «КВАДРО ТРАСТ»	м.Миколаїв, вул. Фалєєвська, 9-А	Небанківські фінансово- кредитні установи
ПП Фірма «ІНТЕРКРЕДІТІНВЕСТ»	м.Миколаїв, вул. Адмиральська, 2-А, кв. 5	Небанківські фінансово- кредитні установи
Довірче товариство з додатковою відповідальністю «ДОКА-Україна»	м.Миколаїв, вул. Потьомкінська, 131А	Небанківські фінансово- кредитні установи
Миколаївська філія інвестиційної компанії «УКООПІНВЕСТ»	м.Миколаїв, вул. Велика Морська, 49	Небанківські фінансово- кредитні установи
ТОВ «ІНТРАСТ»	м.Миколаїв, пр-кт Леніна, 107	Небанківські фінансово- кредитні установи
Довірче товариство з додатковою відповідальністю «ЕНЕРГОМАШ»	м.Миколаїв, вул. Шевченка, 61	Небанківські фінансово- кредитні установи
Міжгалузеве виробничо- реабілітаційне об'єднання «РЕАБІЛІТАЦІЯ»	м.Миколаїв, вул. Лягіна, 26А	Небанківські фінансово- кредитні установи
Фонд сприяння реалізації міської молодіжної політиці /ФСРММП/	м.Миколаїв, пр-кт Леніна, 1 кв. 454	Небанківські фінансово- кредитні установи
Довірче товариство з додатковою відповідальністю «НЬЮ- ТРАСТ»	м.Миколаїв, вул. Акіма, 2	Небанківські фінансово- кредитні установи
ТОВ «САЛАМАНДРА- ТРАСТ»	м.Миколаїв, вул. Лягіна, 26А	Небанківські фінансово- кредитні установи
Довірче товариство з додатковою відповідальністю «МИКОЛАЇВ-ТРАСТ»	м.Миколаїв, пр-кт Леніна, 1	Небанківські фінансово- кредитні установи
ТОВ «КАПІТАЛ СМАРТ СОЛЮШІЗ УКРАЇНА»	м.Миколаїв, вул. Радянська 12, кв. 99	Небанківські фінансово- кредитні установи
Довірче товариство з додатковою відповідальністю «ПРИВАТ-ФІНАНС»	м.Миколаїв, вул. Нікольська, 52, корп. 1, кв. 30	Небанківські фінансово- кредитні установи
КП «ЛОМБАРД»	м.Миколаїв, вул. Садова, 18	Небанківські фінансово- кредитні

		установи
Довірче товариство з додатковою відповідальністю «ДОВІРА І ПРИБУТОК»	м.Миколаїв, вул. Нікольська, 46	Небанківські фінансово-кредитні установи
Миколаївський центр /АУКЦІОННИЙ/ ДАК «НАЦІОНАЛЬНА МЕРЕЖА АУКЦІОННИХ ЦЕНТРІВ»	м.Миколаїв, площа суднобудівників, 3Б	Небанківські фінансово-кредитні установи
ТОВ «МІЗЕР»	м.Миколаїв, вул. Фалєєвська. 17, кв. 41	Небанківські фінансово-кредитні установи
Миколаївський взаємний закритий фонд філія компанії «АТОН НАЦІОНАЛЬ ІНВЕСТ»	м.Миколаїв, вул. Лягіна, 6	Небанківські фінансово-кредитні установи
ТОВ «КОНСЕНТ»	м.Миколаїв, вул. Потьомкінська, 11	Небанківські фінансово-кредитні установи
Організація орендарів малого державно-кооперативного підприємства «УПТК»	м.Миколаїв, шосе Одеське, 69/2	Небанківські фінансово-кредитні установи
Українське представництво фінансово-будівельної корпорації «КРОКІ» /П'ЯТЕ/	м.Миколаїв, вул. Морських десантників, 2	Небанківські фінансово-кредитні установи
Мале приватне підприємство консалтингова компанія «МАРКО»	м.Миколаїв, вул. Шевченка, 59, кв. 21	Небанківські фінансово-кредитні установи
Регіональний фонд підтримки підприємництва у Миколаївській області	54001, м. Миколаїв, ул. Декабристов, 1/1 (0512) 67-00-58, 67-00-56, 58-31-81	Фонди підтримки підприємництва
Інноваційний концерн Чорноморського регіону «ТРАНСФЕРТ ЮНІОН»	м.Миколаїв, вул. Фрунзе, 46	Інвестиційні та інноваційних фонди і компанії
ТОВ Інноваційна компанія «ДАНА»	м.Миколаїв, вул. 7-А Поперечна, 3	Інвестиційні та інноваційних фонди і компанії
Інноваційний концерн "ЮНІКОМ"	м.Миколаїв, вул. Кірова, 240А	Інвестиційні та інноваційних фонди і компанії
Миколаївській обласний благодійний інноваційний фонд підтримки науково-технічних досліджень та гуманітарних програм	м.Миколаїв, вул. 12-А Подовжня, 82	Інвестиційні та інноваційних фонди і компанії

	«ПЕРСПЕКТИВА»		
	ТОВ «ІННОВАЦІЙНА ТЕХНОЛОГІЧНА КОМПАНІЯ»	м.Миколаїв, вул. Велика Морська, 45	Інвестиційні та інноваційних фонди і компанії
	ТОВ «ІННОВАЦІЙНІ ЕНЕРГОРОЗПОДІЛЬЧІ ТЕХНОЛОГІЇ»	м.Миколаїв, вул. Спаська 56, кв. 20	Інвестиційні та інноваційних фонди і компанії
	ТОВ «КОМПАНІЯ З ВПРОВАДЖЕННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ»	м.Миколаїв, вул. Бузький, 13, корп. 2	Інвестиційні та інноваційних фонди і компанії
	ТОВ «ЧОРНОМОРСЬКА ІННОВАЦІЙНА КОМПАНІЯ»	м.Миколаїв, вул. Велика Морська, 89	Інвестиційні та інноваційних фонди і компанії
	Закритий інвестиційний фонд «СВІТЯЗЬ-ІНВЕСТ»	м.Миколаїв, пр-кт Леніна, 9	Інвестиційні та інноваційних фонди і компанії
	ТОВ «ПРОМИСЛОВО-ІНВЕСТИЦІЙНА КОМПАНІЯ «МАЛС»	м.Миколаїв, вул. Крилова 5А, кв. 60	Інвестиційні та інноваційних фонди і компанії
	ТОВ «ТАВРІЙСЬКА ІНВЕСТИЦІЙНА ПРОМИСЛОВА ГРУПА»	м.Миколаїв, вул. Бригадна, 42, кв. 1	Інвестиційні та інноваційних фонди і компанії
	ТОВ «ПІВДЕННА ІНВЕСТИЦІЙНА ГРУПА»	м.Миколаїв, вул. Кірова, 240-А/5	Інвестиційні та інноваційних фонди і компанії
	ТОВ «ПРОМИСЛОВО-ІНВЕСТИЦІЙНА КОМПАНІЯ «АКІНАК»	м.Миколаїв, вул. Хоменка, 37, корп. А	Інвестиційні та інноваційних фонди і компанії
	ТОВ інвестиційна компанія «ВІВАТ»	м.Миколаїв, вул. Космонавтів, 100, кв. 316, 316-А	Інвестиційні та інноваційних фонди і компанії
	ЗАТ Миколаївське інвестиційне агенство	м.Миколаїв, вул. Шевченка, 42, кв. 18	Інвестиційні та інноваційних фонди і компанії
	ТОВ КОНСАЛТИНГОВИЙ ЦЕНТР «ЕКЮ»	м.Миколаїв, пр.-кт Леніна, 22, корп. Б, кв. 47	Інформаційно-консалтингові установи
	ТОВ КОНСАЛТИНГОВА КОМПАНІЯ «РІЛІФ»	м.Миколаїв, вул. Робоча. 2А, кв. 504	Інформаційно-консалтингові установи
	ТОВ КОНСАЛТИНГОВА ФІРМА «БЛІЦ-ПРОЕКТ»	м.Миколаїв, вул. Індустріальна, 1	Інформаційно-консалтингові установи
	ТОВ «КОНСАЛТИНГОВИЙ ЦЕНТР «КАПІТАЛ-	м.Миколаїв, вул. Образцова, 1	Інформаційно-консалтингові установи

	ІНВЕСТ»		
	ТОВ «АУДИТОРСЬКА КОНСАЛТИНГОВА КОМПАНІЯ «ПІРС»	м.Миколаїв, вул. Лазурна. 50, кв. 104	Інформаційно- консалтингові установи
	ТОВ «КОНСАЛТИНГОВА КОМПАНІЯ «ЮБК»	м.Миколаїв, вул. Водопроводна, 26	Інформаційно- консалтингові установи
	ТОВ «КОНСАЛТИНГОВА ФІРМА «ЛМС»	м.Миколаїв, вул. Робоча. 2-А, оф. 402	Інформаційно- консалтингові установи
	ТОВ «КОНСАЛТИНГОВА ГРУПА «ГЕКТАР- МИКОЛАЇВ»	м.Миколаїв, пр-кт Леніна, 24/9	Інформаційно- консалтингові установи
	ТОВ «ТОРГІВЕЛЬНО- КОНСАЛТИНГОВА КОМПАНІЯ «ПІВДЕНЬ»	м.Миколаїв, вул. Космонавтів, 53/1-А	Інформаційно- консалтингові установи
	ТОВ «КОНСАЛТИНГОВА ГРУПА «АНАЛІТИК- КАПІТАЛ»	м.Миколаїв, пр-кт Миру 42, кв. 88	Інформаційно- консалтингові установи
	ТОВ КОНСАЛТИНГОВА ФІРМА «ДАТАБАГ»	м.Миколаїв, вул. Велика Морська 63, кв. 203	Інформаційно- консалтингові установи
	ТОВ виробничо- консалтингова фірма «ЮГ-КОНСАЛТИНГ»	м.Миколаїв, вул. Чкалова 84, кв. 16	Інформаційно- консалтингові установи
	Мале приватне підприємство консалтингова компанія «МАРКО»	м.Миколаїв, вул. Шевченка 59, кв. 21	Інформаційно- консалтингові установи
	Інформаційно- консалтинговий центр підтримки підприємництва	м.Миколаїв, вул. Адміральська, 41	Інформаційно- консалтингові установи
	ТОВ «ЮРИДИЧНА КОНСАЛТИНГОВА ФІРМА ЦЕНТР ПРАВОВОЇ ПІДТРИМКИ»	м.Миколаїв, вул. Адміральська. 2/4, кв. 9	Інформаційно- консалтингові установи
	Приватне підприємство «КОНСАЛТИНГОВА ФІРМА СНЕЙЛ»	м.Миколаїв, вул. Велика Морська. 45	Інформаційно- консалтингові установи
	ТОВ КОНСАЛТИНГОВА КОМПАНІЯ «АЛКІРА»	м.Миколаїв, вул. Потьомкинська, 26	Інформаційно- консалтингові установи
	ТОВ КОНСАЛТИНГОВА ФІРМА «ФІНКОМ»	м.Миколаїв, пр-кт Леніна, 93	Інформаційно- консалтингові установи
	ТОВ КОНСАЛТИНГОВА ГРУПА «СЛС»	м.Миколаїв, вул. Архітектора Старова, 4 Б, кв. 31	Інформаційно- консалтингові установи
	ТОВ КОНСАЛТИНГОВЕ БЮРО «ДІГЕСТ»	м.Миколаїв, вул. 1-А Слободська 8-А	Інформаційно- консалтингові установи
	ТОВ «ФІНАНСОВО- КОНСАЛТИНГОВА	м.Миколаїв, вул. Чкалова. 30-А, оф. 308	Інформаційно- консалтингові

ГРУПА «ІНВЕСТКАПІТАЛ»		установи
Третя Миколаївська державна нотаріальна контора	м.Миколаїв, вул. Чигрина, 40	Інформаційно- консалтингові установи
Юридична консультація заводського району м. Миколаєва	м.Миколаїв, пр-кт Корабелів, 3	Інформаційно- консалтингові установи
Приватне підприємство «ЮГ-ТОРГ-НИКОЛАЄВ»	м.Миколаїв, вул. 8 березня 14А, кв. 41	Інформаційно- консалтингові установи
Приватне підприємство «ДЕСТІНІ»	м.Миколаїв, пр-кт Леніна 21, кв 1	Інформаційно- консалтингові установи
ТОВ «ЮРИСПРУДЕНЦІЯ»	м.Миколаїв, вул. Червоних Майовщиків, 13-А, кв. 7	Інформаційно- консалтингові установи
ТОВ «АГЕНТСТВО З ПИТАНЬ БАНКРУТСТВА»	м.Миколаїв, вул. Московська, 54-А	Інформаційно- консалтингові установи
Приватне підприємство «ЮРИДИЧНА ФІРМА ЗІНЧЕНКА Ю.В.»	м.Миколаїв, вул. Генерала Карпенка, 42 кв. 12	Інформаційно- консалтингові установи
ТОВ ЮРИДИЧНА ФІРМА «МАГІСТР»	м.Миколаїв, вул. Адмірала Макарова, 23-А	Інформаційно- консалтингові установи
Приватне підприємство «ІНТЕРЛЄГІС»	м.Миколаїв, вул. Робоча 5, кв. 6	Інформаційно- консалтингові установи
ТОВ «ФЕМІДА- ПІВДЕНЬ»	м.Миколаїв, вул. Спортивна, 23	Інформаційно- консалтингові установи
Приватне підприємство «АГЕНТСТВО ПРАВОВОЇ ПІДТРИМКИ БІЗНЕСУ «ТРИНАДЦЯТИЙ ПРИСЯЖНИЙ»	м.Миколаїв, вул. Лазурна 28А, кв. 55	Інформаційно- консалтингові установи
ТОВ «ЮРИДИЧНА ФІРМА "ЮРПРОФІ»	м.Миколаїв, вул. Фрунзе 69-А	Інформаційно- консалтингові установи
Підприємство об'єднання громадян «ПРАВОЗАХИСНИК»	м.Миколаїв, пров. Транспортний 2, кв. 6	Інформаційно- консалтингові установи
ТОВ «МОРСЬКА ЮРИДИЧНА КОМПАНІЯ «ТЕРРА ЛЕКС»	м.Миколаїв, вул. Дудаєва 34Д, оф. 315	Інформаційно- консалтингові установи
Адвокатське бюро «КІРЮХІН І СИН»	м.Миколаїв, вул. Фрунзе 60, кв. 39	Інформаційно- консалтингові установи
ТОВ «МИКОЛАЇВСЬКИЙ ЦЕНТР ЮРИДИЧНОГО ОБСЛУГОВУВАННЯ»	м.Миколаїв, вул. Мала Морська 108, оф. 202-А	Інформаційно- консалтингові установи
ТОВ «СЛУЖБА	м.Миколаїв,	Інформаційно-

ПЕРСОНАЛЬНОГО АГЕНТА»	вул. Бутоми 3-Б, кв. 95	консалтингові установи
ТОВ «ЛЕДІМПЕКС»	м.Миколаїв, вул. Пушкінська 28	Інформаційно-консалтингові установи
ТОВ «МК.ЮР.КОНСАЛТ»	м.Миколаїв, вул. Фрунзе 27	Інформаційно-консалтингові установи
ТОВ «ЮРИДИЧНА ФІРМА «СТУДІО ЛЕГАЛЄ»	м.Миколаїв, вул. Лазурна 42, кв. 69	Інформаційно-консалтингові установи
ТОВ "ДЕТЕКТИВ"	м.Миколаїв, узвіз Варваровський, 5, оф. 2	Інформаційно-консалтингові установи
ТОВ "АЛЕЯКС - Н"	м.Миколаїв, вул. Пушкінська 52, кв. 4	Інформаційно-консалтингові установи
ТОВ "КОНС - РІ"	м.Миколаїв, вул. Пушкінська 52, кв. 4	Інформаційно-консалтингові установи
Адвокатське бюро "ГАРАНТ ЗАХИСТУ НОСИКОВ В.В."	м.Миколаїв, вул. Генерала Карпенка, 53-А кв. 42	Інформаційно-консалтингові установи
ТОВ "ЮРЕКСПРЕСС"	м.Миколаїв, вул. Дунєєва 34/7, оф. 223	Інформаційно-консалтингові установи
Державний нотаріальний архів Миколаївської області	м.Миколаїв, вул. Біла, 2	Інформаційно-консалтингові установи
Приватне підприємство "ЮРИДИЧНА фірма "АРІНА-М"	м.Миколаїв, вул. Крилова, 11/1, кв. 51	Інформаційно-консалтингові установи
Приватне підприємство "ЮРПРОФІ"	м.Миколаїв, вул. Дачна, 29/1	Інформаційно-консалтингові установи
Приватне підприємство "ЮРИДИЧНИЙ ПРАВОВИЙ ЗАХИСТ"	м.Миколаїв, пров. 5-й Парниковий, 58	Інформаційно-консалтингові установи
ТОВ "ВАША НАДІЯ-ПІВДЕНЬ"	м.Миколаїв, вул. Московська, 64. кв.1	Інформаційно-консалтингові установи
П'ята Миколаївська державна нотаріальна контора Миколаївської області	м.Миколаїв, пр-кт Жовтневий, 314	Інформаційно-консалтингові установи
Жовтнева Державна нотаріальна контора Миколаївської області	м.Миколаїв, пр-кт Жовтневий, 314	Інформаційно-консалтингові установи
Юридична консультація жовтневого району	м.Миколаїв, вул. Янтарна, 64	Інформаційно-консалтингові установи
Юридична консультація корабельного району м. Миколаєва	м.Миколаїв, пр-кт Жовтневий, 330	Інформаційно-консалтингові установи
Приватне підприємство юридичне бюро "АПОСТОЛОВ І	м.Миколаїв, вул. Каштанова, 37	Інформаційно-консалтингові установи

ПАРТНЕРИ"		
ТОВ "НАВАЛЬ Н"	м.Миколаїв, пр-кт Корабелів, 3 кв.58	Інформаційно-консалтингові установи
Приватне підприємство "АДВОКАТ РУДЕНКО В.М."	м.Миколаїв, вул. Знаменська 39, кв. 64	Інформаційно-консалтингові установи
ТОВ "ПАЛЛАДІУМ-М"	м.Миколаїв, вул. Самойловича, 32/1, оф. 13	Інформаційно-консалтингові установи
Адвокатське бюро "ОЛЕГ МАТВІЄНКО"	м.Миколаїв, пр-кт Жовтневий, 285, кв. 40	Інформаційно-консалтингові установи
Друга Миколаївська державна нотаріальна контора	м.Миколаїв, пр-кт Миру, 8	Інформаційно-консалтингові установи
Юридична консультація	м.Миколаїв, пр-кт Миру, 2А	Інформаційно-консалтингові установи
Приватне підприємство ПРАВНИЧА АГЕНЦІЯ "СПРАВЕДЛИВІСТЬ"	м.Миколаїв, пр-кт Леніна, 265	Інформаційно-консалтингові установи
ТОВ "ЧЕКОЛИС-ЛТД"	м.Миколаїв, вул. Будівельників, 18-Б, кв. 53	Інформаційно-консалтингові установи
Адвокатська фірма "ПРАВОЗАХИСНИК"	м.Миколаїв, пр-кт Миру, 36, кім. 14	Інформаційно-консалтингові установи
ТОВ "ВАЛТАН"	м.Миколаїв, пр-кт Миру, буд. 22	Інформаційно-консалтингові установи
ТОВ "ЮРИДИЧНИЙ БІЗНЕС СЕРВІС"	м.Миколаїв, пр-кт Жовтневий, 27, кв. 23	Інформаційно-консалтингові установи
Приватне підприємство "НАНІ"	м.Миколаїв, вул. Передова, 52-Г, кв. 49	Інформаційно-консалтингові установи
ТОВ юридична фірма "ДИФЕНС"	м.Миколаїв, вул. Будівельників, 18, кв. 66	Інформаційно-консалтингові установи
Приватне підприємство юридична фірма "ФЕМІДА-МИКОЛАЇВ"	м.Миколаїв, вул. Васляєва, 51, кв. 176	Інформаційно-консалтингові установи
Приватне підприємство юридична фірма "ФЕМІДА-МИКОЛАЇВ І Я"	м.Миколаїв, вул. Гмирьова, 1	Інформаційно-консалтингові установи
ТОВ "РУСЛАНА-САНТА"	м.Миколаїв, вул. Космонавтів 140 В, кв. 116	Інформаційно-консалтингові установи
Приватне підприємство юридичний консультативний "БІЗНЕС-ЦЕНТР"	м.Миколаїв, пр-кт Миру, 48, кв. 230	Інформаційно-консалтингові установи
ТОВ юридична фірма "ЛЕММУС"	м.Миколаїв, вул. Чигрина, 248/4	Інформаційно-консалтингові установи

Приватне підприємство "ПРАВОВИЙ СТАНДАРТ"	м.Миколаїв, вул. Космонавтів 142, кв. 69	Інформаційно-консалтингові установи
ТОВ юридична компанія "ЕКС ЛЕГЕ"	м.Миколаїв, пр-кт Миру, 2-А, оф. 537	Інформаційно-консалтингові установи
ТОВ юридична фірма "ІНФІНІТІ"	м.Миколаїв, пр-кт Леніна, 259-А	Інформаційно-консалтингові установи
ТОВ юридична фірма "ПРАВознаВЕЦЬ-ПІВДЕНЬ"	м.Миколаїв, вул. Космонавтів 81/21, оф. 619	Інформаційно-консалтингові установи
ТОВ юридична фірма "РОВІАМ"	м.Миколаїв, вул. Електронна 68, кв. 65	Інформаційно-консалтингові установи
ТОВ юридична компанія "ФОРСЕТІ"	м.Миколаїв, вул. Новобузька, 68	Інформаційно-консалтингові установи
ТОВ "ЮСН-ЛЕГАЛ"	м.Миколаїв, пров. 4-й круговий 15	Інформаційно-консалтингові установи
ТОВ юридична компанія "ЮР - КОНСУЛЬТ"	м.Миколаїв, вул. Космонавтів 61 В	Інформаційно-консалтингові установи
ТОВ "ДІКСАЛ"	м.Миколаїв, вул. Енгельса 56, кв. 27	Інформаційно-консалтингові установи
ТОВ "АГРОКОНСАЛТ ПЛЮС"	м.Миколаїв, вул. Чигрина 165	Інформаційно-консалтингові установи
ТОВ юридична компанія "АЛЬВАД"	м.Миколаїв, пр-кт Миру, 52, кв. 57	Інформаційно-консалтингові установи
ТОВ юридична компанія "АГЕНТСТВО БЕЗПЕКИ БІЗНЕСУ"	м.Миколаїв, вул. Гмирьова 14	Інформаційно-консалтингові установи
Приватне підприємство "ЛЕКС-ФОРТ"	м.Миколаїв, вул. 28-ї Армії 10, кв. 55	Інформаційно-консалтингові установи
ТОВ "ПРОТОНІК"	м.Миколаїв, вул. Космонавтів 81/21	Інформаційно-консалтингові установи
Четверта Миколаївська державна нотаріальна контора	м.Миколаїв, вул. Веселинівська, 45	Інформаційно-консалтингові установи
Перша Миколаївська державна нотаріальна контора	м.Миколаїв, вул. Шевченка, 42	Інформаційно-консалтингові установи
Миколаївська обласна колегія адвокатів	м.Миколаїв, вул. Велика Морська, 55	Інформаційно-консалтингові установи
Юридична консультація центрального району	м.Миколаїв, вул. Велика Морська, 55	Інформаційно-консалтингові установи
Юридична консультація Миколаївського району	м.Миколаїв, вул. Очаківська, 146	Інформаційно-консалтингові установи

ТОВ юридична компанія "ЛЕГІСТ"	м.Миколаїв, вул. Генерала Білова, 4	Інформаційно-консалтингові установи
Приватна виробничо-комерційна фірма "КСЕМА"	м.Миколаїв, вул. 28, оф. 8	Інформаційно-консалтингові установи
ТОВ "ОСАННА- Q"	м.Миколаїв, пр-кт Леніна, 93-Г	Інформаційно-консалтингові установи
ТОВ юридична фірма "АВТОРИТЕТ КС"	м.Миколаїв, вул. Нікольська, 35, кв. 4	Інформаційно-консалтингові установи
ТОВ юридична фірма "ЕДВАЙС"	м.Миколаїв, вул. Шевченка, 50	Інформаційно-консалтингові установи
Дочірнє підприємство торгівельно-промислова компанія "АСТАРТА-МЕТ"	м.Миколаїв, пр-кт Леніна, 179, кв. 14	Інформаційно-консалтингові установи
Приватне підприємство "ЮРСЕРВІС" ЮРИДИЧНЕ БЮРО	м.Миколаїв, вул. Спаська 55, кв. 14	Інформаційно-консалтингові установи
Адвокатське об'єднання "АДВОКАТСЬКА ФІРМА "В.РИЖИЙ І ПАРТНЕРИ"	м.Миколаїв, вул. Лягіна, 26-А	Інформаційно-консалтингові установи
ТОВ юридична фірма "УКРІНКОНТРАКТ"	м.Миколаїв, пр-кт Леніна, 75 А	Інформаційно-консалтингові установи
Юридичне агентство "БІЗНЕС - КОНСАЛТ"	м.Миколаїв, вул. Нікольська, 61, кв. 11	Інформаційно-консалтингові установи
ТОВ фірма "ЮРИСТ"	м.Миколаїв, вул. Адміральська 15, кв. 5	Інформаційно-консалтингові установи
Адвокатська фірма "БІНАЛ"	м.Миколаїв, вул. Шевченка 55, кв. 20	Інформаційно-консалтингові установи
ТОВ "СУЛІМОВСЬКИЙ І К"	м.Миколаїв, вул. Московська 26, кв. 3	Інформаційно-консалтингові установи
ТОВ юридична фірма "Центр консультацій з питань оподаткування та господарської діяльності"	м.Миколаїв, вул. Комсомольська, 5-А, кв. 99	Інформаційно-консалтингові установи
ТОВ експертно-консультаційне бюро "ЮРЕКСПЕРТИЗА"	м.Миколаїв, вул. Нікольська, 19	Інформаційно-консалтингові установи
ТОВ юридична фірма "Центр консультацій з питань господарської діяльності"	м.Миколаїв, вул. Шевченка, 42, кв. 18	Інформаційно-консалтингові установи
Приватне підприємство "ЮРИКОН"	м.Миколаїв, вул. Велика Морська, 63, оф. 307	Інформаційно-консалтингові установи
Приватне підприємство "ПЕРШЕ ЮРИДИЧНО-	м.Миколаїв, вул. Набережна, 5, кв. 2	Інформаційно-консалтингові

ЕКСПЕРТНЕ АГЕНТСТВО"		установи
ТОВ юридичне агентство "ВІКТОРІЯ- ЮСТ"	м.Миколаїв, вул. Нікольська, 19	Інформаційно-консалтингові установи
ТОВ "ЮРИДИЧНА КОНСАЛТИНГОВА ФІРМА ЦЕНТР ПРАВОВОЇ ПІДТРИМКИ"	м.Миколаїв, вул. Адміральська, 2/4, кв. 9	Інформаційно-консалтингові установи
ТОВ інформаційно-аналітичний центр "ФІНАНСОВИЙ ЛОЦМАН"	м.Миколаїв, вул. Московська, 50/1	Інформаційно-консалтингові установи
ТОВ "РАДНИК"	м.Миколаїв, вул. Спаська 62, кв. 2	Інформаційно-консалтингові установи
ТОВ "ЮРИДИЧНА КОМПАНІЯ "ЄВРОСЕРВІС"	м.Миколаїв, вул. Наваринська, 14/2	Інформаційно-консалтингові установи
Приватне підприємство "ЕНЕРГІЯ-ЮСТ"	м.Миколаїв, вул. Поштова, 48	Інформаційно-консалтингові установи
Приватне підприємство юридичне агентство "ЛОГОС-ФОРС"	м.Миколаїв, вул. Севастопольська, 14, кв. 40	Інформаційно-консалтингові установи
ТОВ "ЗОЛОТИЙ ОРЕОЛ-1"	м.Миколаїв, пров. Палубний, 7	Інформаційно-консалтингові установи
ТОВ "юридична фірма "ПРАВОЗАХИСТ"	м.Миколаїв, вул. Шевченка, 71, оф. 503	Інформаційно-консалтингові установи
ТОВ юридична компанія "ЕВІНКО"	м.Миколаїв, вул. Адміральська, 14, кв. 3	Інформаційно-консалтингові установи
ТОВ "ПРАКТИКУМ"	м.Миколаїв, пр-кт Леніна, 67	Інформаційно-консалтингові установи
ТОВ "юридична фірма "ПРАВОБІЗНЕСПІВДЕНЬ- ФІОУ"	м.Миколаїв, вул. Лягіна, 4	Інформаційно-консалтингові установи
ТОВ "юридичне агентство "ТВІЙ ПРАВОЗНАВЕЦЬ"	м.Миколаїв, пр-кт Леніна, 90	Інформаційно-консалтингові установи
Асоціація "ТРЕТЕЙСЬКИЙ РОЗГЛЯД СПОРІВ"	м.Миколаїв, вул. Шевченка, 71, оф. 510	Інформаційно-консалтингові установи
ТОВ "НЬЮКОМ-О"	м.Миколаїв, вул. Пушкінська, 30	Інформаційно-консалтингові установи
ТОВ "ФАКТОТУМ-М"	м.Миколаїв, вул. Шевченка, 42, кв. 18	Інформаційно-консалтингові установи
ТОВ юридична фірма "ІНТЕЛЛЕКС"	м.Миколаїв, вул. Колодязна, 10, кв. 133	Інформаційно-консалтингові установи
ТОВ "СТАРТ - АП"	м.Миколаїв, вул. Велика Морська,	Інформаційно-

		87/1	консалтингові установи
	ТОВ адвокатська фірма "АРБАТСЬКИЙ СРЬОМЕНКО ТА ПАРТНЕРИ"	м.Миколаїв, вул. Велика Морська, 82, кв. 10	Інформаційно-консалтингові установи
	ТОВ "УКРГРАНД ЕКСПЕРТ"	м.Миколаїв, вул. Лягіна, 20, кв. 27	Інформаційно-консалтингові установи
	ТОВ "СИСТЕМ МЕНЕДЖМЕНТ ГРУП"	м.Миколаїв, вул. Маршала Чуйкова, 49	Інформаційно-консалтингові установи
	Приватне підприємство "ЮСТІНІАН-ПЛЮС"	м.Миколаїв, пров. Бондаренка, 9	Інформаційно-консалтингові установи
	Приватне підприємство "центр юридичної допомоги та правової підтримки "ВАІСА"	м.Миколаїв, пр-кт Героїв Сталінграду, 6, кв. 3	Інформаційно-консалтингові установи
	ТОВ адвокатська фірма "К А ТА ПАРТНЕРИ"	м.Миколаїв, вул. Колодязна, 16, кв. 23	Інформаційно-консалтингові установи
	Філія ТОВ "ТРАСТ КОНСАЛТИНГ ГРУПП" У МИКОЛАЇВСЬКІЙ ОБЛАСТІ	м.Миколаїв, вул. Потьомкінська, 36, кв. 1	Інформаційно-консалтингові установи
	ТОВ "ЕНЕРГО-ТЕХНОКОМ"	м.Миколаїв, вул. Карла Лібкнехта, 20	Інформаційно-консалтингові установи
	ТОВ консультаційно-юридичне агентство "МЕГРЕ"	м.Миколаїв, вул. Радянська, 12-Б, оф. 411	Інформаційно-консалтингові установи
	ТОВ "ЮК"ПРОКОНСАЛТИНГ "	м.Миколаїв, пр-кт Леніна, 139, кв. 16	Інформаційно-консалтингові установи
	ТОВ "Юридична компанія АНАЛІТИКА"	м.Миколаїв, вул. Радянська, 4-С, оф. 65-7	Інформаційно-консалтингові установи
	ТОВ "АСАНА-ЮГ"	м.Миколаїв, вул. Очаківська, 1А/1	Інформаційно-консалтингові установи
	ТОВ "ЮА"АПРІОРИ"	м.Миколаїв, пр-кт Леніна, 107/1	Інформаційно-консалтингові установи
	ТОВ "ПРОФАЛЬЯНС"	м.Миколаїв, вул. Радянська, 4"Щ", оф. 3	Інформаційно-консалтингові установи
	ТОВ "ВАШ ПРЕДСТАВНИК"	м.Миколаїв, вул. Радянська, 12	Інформаційно-консалтингові установи
	ТОВ адвокатська контора "АДВОКАТ"	м.Миколаїв, вул. Адміральська, 19, кв. 4	Інформаційно-консалтингові установи
	ТОВ "Ю.І.САФРОНОВ"	м.Миколаїв, вул. Адмірала Макарова, 48/2	Інформаційно-консалтингові установи
	ТОВ "ЮР-ЕКСПЕРТ"	м.Миколаїв, пр-кт Леніна, 73, оф. 512	Інформаційно-

		консалтингові установи
ТОВ "Юридична група "КРУЖКОВ І ПАРТНЕРИ"	м.Миколаїв, вул. Чкалова, 30-А, оф. 308	Інформаційно-консалтингові установи
ТОВ "ПАЛАДИН"	м.Миколаїв, вул. Чкалова, 108	Інформаційно-консалтингові установи
Науково-дослідний експерно-криміналістичний центр при УМВС України в Миколаївській області	м.Миколаїв, вул. Акіма, 2-А	Інформаційно-консалтингові установи
ТОВ "ЛЕКС-ПРАКТИК"	м.Миколаїв, вул. Пушкінська, 14	Інформаційно-консалтингові установи
ТОВ юридична компанія "П.Р. - ЮСТ"	м.Миколаїв, вул. Декабристів, 7	Інформаційно-консалтингові установи
Адвокатське об'єднання "АДВОКАТСЬКА КОМПАНІЯ "ВАШЕ ПРАВО"	м.Миколаїв, вул. Декабристів, 1А, оф. 304	Інформаційно-консалтингові установи
Миколаївський обласний центр з надання безоплатної вторинної допомоги	м.Миколаїв, вул. Нікольська, 46	Інформаційно-консалтингові установи
ТОВ "ЮГЗЕМКОНСАЛТ"	м.Миколаїв, вул. Шевченка, 56, кв. 11	Інформаційно-консалтингові установи
ТОВ "ЗЕМЕЛЬНЕ ПРАВО МИКОЛАЇВЩИНИ"	м.Миколаїв, вул. Чкалова, 112, кв. 85	Інформаційно-консалтингові установи
Адвокатське бюро ВАЛЕШИНСЬКОЇ О.С.	м.Миколаїв, вул. Потьомкінська, 31, кв. 12	Інформаційно-консалтингові установи
Рада адвокатів Миколаївської області	м.Миколаїв, вул. Велика Морська, 55	Інформаційно-консалтингові установи
ТОВ "юридична фірма "ПРЕЦЕДЕНТ"	м.Миколаїв, вул. Шевченка, 62, оф. 5	Інформаційно-консалтингові установи
ТОВ "У К Р Ю Р Т Е Х"	м.Миколаїв, вул. Силікатна, 56	Інформаційно-консалтингові установи
ТОВ адвокатська компанія "АДВОКАТ"	м.Миколаїв, вул. Адміральська, 19, кв. 4	Інформаційно-консалтингові установи
Дочірнє підприємство "ФІРМА "УКРФРАХТ-СПЕЦЕКСПОРТ" ТОВ судноплавної компанії "УКРФРАХТ"	м.Миколаїв, вул. Адміральська, 18	Інформаційно-консалтингові установи
Приватне підприємство "ПУМА-УНІВЕРСАЛ"	м.Миколаїв, вул. Силікатна, 277, кв. 89	Інформаційно-консалтингові установи
ТОВ "Центр підтримки	м.Миколаїв, вул. Велика Морська, 49,	Інформаційно-

	підприємницької діяльності "КОМЕРСАНТ"	КВ. 2	консалтингові установи
	ТОВ агентство "ДОЛГОФФ" (КОЛЕКТОРСЬКЕ)	м.Миколаїв, вул. Спаська, 72	Інформаційно-консалтингові установи
	ТОВ "ПЕРШЕ КОЛЕКТОРСЬКЕ АГЕНТСТВО"	м.Миколаїв, вул. Велика Морська, 33, кв. 12	Інформаційно-консалтингові установи
	ТОВ "ІНЮРКОНСАЛТИНГ"	м.Миколаїв, вул. Велика Морська, 63	Інформаційно-консалтингові установи
	ТОВ "ВЕКТОР-КОНСАЛТ"	м.Миколаїв, вул. Спаська, 75-А, кв. 201,2	Інформаційно-консалтингові установи
	ТОВ "ПРИМЮСТ"	м.Миколаїв, вул. Велика Морська, 63, оф. 307	Інформаційно-консалтингові установи
	ТОВ "ДИСКОНТА"	м.Миколаїв, пр-кт Леніна, 73, оф. 403	Інформаційно-консалтингові установи
	ТОВ "СЕТ-Р"	м.Миколаїв, вул. Шевченка, 20/1	Інформаційно-консалтингові установи
	"Юридичний центр підтримки підприємництва ВОЛОДИМИРА КОССЕ"	м.Миколаїв, вул. Велика Морська, 45	Інформаційно-консалтингові установи
	ТОВ "Регіональний центр підтримки підприємництва"	м.Миколаїв, пр-кт Леніна, 158, кв. 44	Інформаційно-консалтингові установи
м. Вознесеньск	Вознесеньський міський фонд підтримки малого підприємництва	56500, м. Вознесеньск, вул. Кірова, 29/1 тел. 4-51-01	Надання фінансових послуг
	Громадська організація «Асоціація підприємців м. Вознесеньска»	56500, м. Вознесеньск, вул. Кірова, 29/1 тел. 4-51-01	Надання інформаційно-консультативних послуг
	Філія спілки «Кредитний Альянс»	56500, м. Вознесеньск, вул. Жовтневої революції, 18/4 тел. 3-29-40	Надання фінансових послуг, надання кредитів
	Асоціація "ЦЕНТР"	м. Вознесеньск, вул. Синякова, 5	Надання фінансових послуг, надання кредитів
	Ломбардне відділення №31	м. Вознесеньск, вул. 60 Років Жовтня, 7	Надання фінансових послуг, надання кредитів
	Ломбардне відділення №43	м. Вознесеньск, вул. Жовтневої революції, 5-А	Надання фінансових послуг, надання кредитів
	Перша Вознесеньська державна нотаріальна контора	м. Вознесеньск, вул. Леніна, 41	Інформаційно-консалтингові установи

	Друга Вознесенська державна нотаріальна контора	м. Вознесенськ, вул. Леніна, 41	Інформаційно-консалтингові установи
	ТОВ юридична багатопрофільна фірма "Л.С.ГУДВІЛ" ЛТД	м. Вознесенськ, вул. Синякова, 22, кв. 49	Інформаційно-консалтингові установи
	Приватне підприємство "НЕЗАЛЕЖНА ЮРИДИЧНА ФІРМА"	м. Вознесенськ, вул. Центральна садиба, 2, кв. 3	Інформаційно-консалтингові установи
	Приватне підприємство "ВОЗНЕСЕНСЬК КОНСАЛТ"	м. Вознесенськ, вул. Теплична, 31	Інформаційно-консалтингові установи
	Приватне підприємство "юридична фірма ЦЕНТР ЮРИДИЧНОЇ ДОПОМОГИ "ІМПРЕЗА"	м. Вознесенськ, вул. Леніна, 11	Інформаційно-консалтингові установи
	ТОВ "ОРДИНАНС"	м. Вознесенськ, вул. Шевченка, 1, кв. 5	Інформаційно-консалтингові установи
	ТОВ «КОНСАЛТИНГОВА ГРУПА «ГЕКТАР»	м. Вознесенськ, вул. Кірова, 22 Б	Інформаційно-консалтингові установи
	Вознесенське відділення кредитної спілки "АККОРД"	Миколаївський р-н, с. Зелений Гай, вул. Жовтневої революції, 48-А, кв. 7	Надання фінансових послуг, надання кредитів
м.Очаків	Галузева рада з питань торгівлі та діяльності ринків	57500, м. Очаків вул. Чижикова,64 тел. 05154-2-25-70	Консультативна допомога
	Філія Миколаївської обласної спілки підприємців малого і середнього бізнесу «Єднання»	57500, м. Очаків вул. Шмідта 16 кв.12 0962786380	Інформаційно-консультативні послуги
	Приватне підприємство "БІЗНЕС-ЦЕНТР-ОЧАКІВ"	м. Очаків вул. Чижикова, 34	Бізнес-центр
	Кредитна спілка "РЕАЛ-ІНВЕСТ"	м. Очаків вул. Енгельса, 34/1	Надання фінансових послуг, надання кредитів
	Очаківське територіально-відокремлене відділення акціонерного поштово-пенсійного банку «Аваль» (Безбалансове)	м. Очаків пр-кт 50-річчя Жовтня, 7А	Надання фінансових послуг, надання кредитів
	Повне товариство "ОМЕГА"	м. Очаків вул. Володарського, 19	Надання фінансових послуг, надання кредитів
	Юридична консультація Очаківського району	м. Очаків вул. Кірова, 7	Інформаційно-консультативні послуги
	ТОВ "БРИЗ-АЛ"	м. Очаків вул. Хегатурова, 44/6, 27	Інформаційно-консультативні послуги

	Адвокатське бюро Смирного	м. Очаків вул. Миру, 56, корп. А	Інформаційно-консультативні послуги
	Очаківська перша державна нотаріальна	м. Очаків вул. Кірова, 7	Інформаційно-консультативні послуги
м. Первомайськ	Кредитна спілка «Світовид»	55213 м. Первомайськ вул. Толстого, 3 тел. 5 45 91; 5 58 00.	Надання кредитів та інше фінансове посередництво
	Кредитна спілка «Взаємодовіра»	55213 м. Первомайськ вул. Дзержинського, 10 тел. 5 44 71	Надання кредитів та інше фінансове посередництво
	Кредитна спілка «Ольвія»	55213 м. Первомайськ вул. Грушевського, 19 моб. 0672852065	Надання кредитів та інше фінансове посередництво
	Фермерська кредитна спілка	в стані припинення юридичної особи - визнана банкрутом	Надання кредитів та інше фінансове посередництво
	Навчальна – методична лабораторія «Бізнес – інкубатор» на базі Кіровоградського інституту регіонального управління та економіки	55214 м. Первомайськ вул. Кам'яномостівська, 3 тел. 5 46 81	Практична підготовка студентів
	Бізнес – Центр «Синергія» на базі Первомайського політехнічного інституту Національного університету кораблебудування ім. адмірала Макарова	55202 м. Первомайськ вул. Одеська, 107 тел. 4 23 75	Інформаційні та консультативні послуги
	Комунальне підприємство "БІЗНЕС-ЦЕНТР "ДІАЛОГ"	м. Первомайськ вул. Грушевського, 3	Бізнес-центр
	Повне товариство "КОЛОМАК І КОМПАНІЯ. ЛОМБАРД "ТРИ ЗОЛОТИХ ШАРИ"	м. Первомайськ вул. Грушевського, 14/1	Надання кредитів та інше фінансове посередництво
	Ломбардне відділення №29	м. Первомайськ вул. Одеська, 182	Надання кредитів та інше фінансове посередництво
	Перша Первомайська філія повного товариства "ЛОМБАРД "ЗАСТАВНО-КРЕДИТНИЙ ДІМ"	м. Первомайськ вул. Коротченка, 3	Надання кредитів та інше фінансове посередництво
	Приватне підприємство "ФІНАНСОВИЙ ДІМ "АНВАР"	м. Первомайськ вул. Кам'яномостівська, 27, кв. 10	Надання кредитів та інше фінансове посередництво
Первомайське відділення	м. Первомайськ вул. Коротченка, 3	Надання	

повного товариства "ЛОМБАРД-СКАРБНИЦЯ" (№64)		кредитів та інше фінансове посередництво
Первомайська філія акціонерного банку "АЖІО"	м. Первомайськ вул. Революції, Революції 15	Надання кредитів та інше фінансове посередництво
Первомайське територіально-відокремлене відділення МОД АППБ "АВАЛЬ" (безбалансове)	м. Первомайськ вул. Готвальда, 15	Надання кредитів та інше фінансове посередництво
Кредитна спілка "АГРОПРОМКООПЕРАЦІЯ"	м. Первомайськ вул. Енгельса, 37	Надання кредитів та інше фінансове посередництво
Відділення кредитної спілки "КРЕДИТНИЙ АЛЬЯНС"	м. Первомайськ вул. Шевченка, 2	Надання кредитів та інше фінансове посередництво
Фермерська кредитна спілка	м. Первомайськ вул. Шевченка, 2	Надання кредитів та інше фінансове посередництво
Друга Первомайська державна нотаріальна контора	м. Первомайськ вул. Грушевського, 1	Інформаційні та консультативні послуги
Перша Первомайська державна нотаріальна контора	м. Первомайськ вул. Грушевського, 1	Інформаційні та консультативні послуги
Юридична консультацій Первомайського району	м. Первомайськ вул. Шолом-Алейхема, 18	Інформаційні та консультативні послуги
Юридична консультація м. Первомайськ	м. Первомайськ вул. Держинського, 21	Інформаційні та консультативні послуги
Приватне підприємство "ЮР-ФОРТ"	м. Первомайськ вул. Шевченка, 11	Інформаційні та консультативні послуги
ТОВ "ЮРИДИЧНА ФІРМА КОРНАЦЬКИХ"	м. Первомайськ вул. Толстого, 10	Інформаційні та консультативні послуги
Приватне підприємство "Первомайський інформаційно-аналітичний регіональний юридичний центр"	м. Первомайськ вул. Брянська, 19	Інформаційні та консультативні послуги
Приватне підприємство "Юридично-консалтингова фірма "РЕГЛАМЕНТ"	м. Первомайськ вул. Грушевського, 32/3	Інформаційні та консультативні послуги
ТОВ "ОРЕЛЬПРАВЬ"	м. Первомайськ вул. Коккінакі, 14	Інформаційні та консультативні послуги
Приватне підприємство "ЮРИДИЧНА ФІРМА "ЦЕЗАР"	м. Первомайськ вул. Розова, 3, кв. 30	Інформаційні та консультативні послуги

	Приватне підприємство "Юридично-консалтингова фірма "РЕГЛАМЕНТ"	м. Первомайськ вул. Грушевського, 32/3	Інформаційні та консультативні послуги
м.Южноукраїнськ	Кредитна спілка «Юж кредити»	55000 м. Южноукраїнськ, вул. Дружби народів, 23, кімн.85 тел. 5-52-00; 2-56-00	Надання кредитів
	ПАТ "АТОМСЕРВІС"	м. Южноукраїнськ, пр-кт Леніна, 23	Надання кредитів та інше фінансове посередництво
	Ломбардне відділення №28	м. Южноукраїнськ, пр-кт Леніна, 31/3	Надання кредитів та інше фінансове посередництво
	Відокремлений підрозділ "Ломбардне відділення № 41 повного товариства "Ломбард "КОМОД" Горбач Олександр Олегович і компанія "	м. Южноукраїнськ, вул. Молодіжна, 4	Надання кредитів та інше фінансове посередництво
	Кредитна спілка "ГАРАНТ"	м. Южноукраїнськ, вул. Леніна, 19, кв. 1	Надання кредитів та інше фінансове посередництво
	Філія кредитної спілки "ФЛАГМАН" в м. Южноукраїнськ	м. Южноукраїнськ, вул. Леніна 12, кв. 109	Надання кредитів та інше фінансове посередництво
	Юридична консультація м. Южноукраїнськ	м. Южноукраїнськ, вул. Дружби Народів, 1	Інформаційні та консультативні послуги
	Южноукраїнська державні нотаріальна контора	м. Южноукраїнськ, вул. Цвіточний, 9	Інформаційні та консультативні послуги
	ТОВ "ПРАВО І ФІНАНСИ"	м. Южноукраїнськ, вул. Набережна Енергетики, 21, кв. 142	Інформаційні та консультативні послуги
	ТОВ "Адвокатська контора БРАГАР ГРУП"	м. Южноукраїнськ, вул. Леніна 14	Інформаційні та консультативні послуги
	ТОВ юридична консультація "ПРАВОВА ДОПОМОГА"	м. Южноукраїнськ, вул. Набережна Енергетики, 7, кв. 7	Інформаційні та консультативні послуги
ТОВ "Юридична фірма – адміністративне та податкове право"	м. Южноукраїнськ, вул. Леніна , 6, кв. 61	Інформаційні та консультативні послуги	
Арбузинський	Громадська організація «Спілка підприємців в Арбузинському районі»	55300, Миколаївська область, Арбузинський район, смт Арбузинка, провулок Торговий, 18	Сприяння реалізації інтересів підприємців
	Інші об'єднання юридичних осіб Асоціація фермерів в Арбузинського району	55300, Миколаївська область, Арбузинський район, смт Арбузинка провулок Комсомольський, 7	Сприяння реалізації інтересів фермерських господарств
	Арбузинська державна	смт. Арбузинка, пров. Каштановий.	Інформаційні та

	нотаріальна контора Миколаївської області	12	консультативні послуги
	Юридична консультацію Арбузинського району	смт. Арбузинка, вул. Шевченка, 208	Інформаційні та консультативні послуги
Баштанський	Кредитна спілка «ТАСС»	56100, м. Баштанка, вул. Полтавська, 12 тел. 067-24-34-719	Кредитування, страхування
	Відділення №119 ПТ «Ломбард-комод»	56100, м.Баштанка, вул. Ювілейна, 2	Кредитування
	ПП Хасанов	56100, Баштанський район, с. Костичі, вул. Набережна, 45	Інформаційно- консультативні послуги
	ПП Гойванович	56100, м. Баштанка, вул. Баштанської республіки, 55 кв.49	Інформаційно- консультативні послуги
	Спілка промисловців та підприємців	56100, м. Баштанка, вул. Баштанської республіки, 36, тел. 097-27-34-347	Інформаційно- консультативні послуги
	Тридцять п'ята Миколаївська філія повного товариства "Ломбард ТОВ "Легкі гроші " та ТОВ "Швидка фінансова допомога"	м. Баштанка, вул.. Полтавська, 1	Надання кредитів та інше фінансове посередництво
	Баштанська філія Одеського комерційного банку "ФЕБ"	м. Баштанка, вул.. Ювілейна, 84	Надання кредитів та інше фінансове посередництво
	Відділення кредитної спілки "КРЕДИТНИЙ АЛЬЯНС" в м. Баштанка	м. Баштанка, вул.. Полтавська, 2	Надання кредитів та інше фінансове посередництво
	Баштанська державна нотаріальна контора	м. Баштанка, вул. Баштанської республіки, 41	Інформаційно- консультативні послуги
	Юридична консультація Баштанського району	м. Баштанка, вул. Червоних партизанів, 41	Інформаційно- консультативні послуги
ТОВ "ЮРКОНСАЛТСЕРВІС - П"	м. Баштанка, вул.. Полтавська, 15, кв. 11	Інформаційно- консультативні послуги	
Березанський	Кредитна спілка „Тілігул”	57400 смт. Березанка, вул.Леніна, 35	Надання кредитів та інше фінансове посередництво
	Галузева рада з питань торгівлі та діяльності ринків	57400 смт. Березанка, тел. 050 65 65 308	Консультативна допомога
	Галузева рада з питань побутового обслуговування	57400 смт. Березанка, тел. 066 63 78 448	Консультативна допомога
	Галузева рада з питань вантажного та пасажирського перевезення	57400 смт. Березанка,тел. 097 99 60 311	Консультативна допомога
	Галузева рада директорів оздоровчих закладів	57400 смт. Березанка, тел. 050 55 22 845	Консультативна допомога

	Коблево-Рибаківської зони відпочинку		
	Галузева рада сільгосптоваровиробників	57400 смт. Березанка, тел. 050 39 45 230	Консультативна допомога
	Галузева рада з питань переробки та виробництва продукції	57400 смт. Березанка, тел. 050 52 33 476	Консультативна допомога
	Кредитна спілка "ТІЛГУЛ"	смт. Березанка вул. Леніна, 35	Надання кредитів та інше фінансове посередництво
	Повне товариство "ЛОМБАРД ПРИВЛЕГІЯ, БОЗ ТА КОМПАНІЯ"	Березанський р-н, с.Коблеве проспект Курортний, 1Б/3	Надання кредитів та інше фінансове посередництво
	Березанська державна нотаріальна контора Миколаївської області	смт. Березанка вул. Леніна, 41	Консультативна допомога
	Юридична консультація Березанського району	смт. Березанка вул. Леніна, 45	Консультативна допомога
	Приватна виробничо-комерційна Фірма "АС"	смт. Березанка вул. Жовтнева, 1 Б, кв. 20	Консультативна допомога
	Приватне підприємство "ПРОМО ДИДЖЕЙ"	смт. Березанка вул. Леніна, 25	Консультативна допомога
Березнегуватський	Асоціація сільськогосподарських підприємств району	56203 Березнегуватський район смт Березнегувате вул.1-ше Травня,85 тел.(05168) 9-64-35	Надання інформаційно-консультативних послуг
	Асоціація фермерських господарств « Золота нива»	56203 смт Березнегувате пл.Леніна,14, кв. 4 тел.(05168) 9-18-60	Надання інформаційно-консультативних послуг
	Асоціація землекористувачів «Урожай»	Березнегуватський район с.Висунськ вул.Леніна, 35 тел.(05168) 9-64-35	Надання інформаційно-консультативних послуг
	Асоціація фермерських господарств «Родючість»	56203 Березнегуватський район смт Березнегувате вул.9 Січня,33	Надання інформаційно-консультативних послуг
	Кредитна спілка «ОТіПі-кредит»	56203 Березнегуватський район смт Березнегувате: -пров. ім.Башкірова,3 тел.: (05168) 9-12-96	Надання кредитів та інше фінансове посередництво
	Кредитна спілка «Platinum Bank»	56203 Березнегуватський район смт Березнегувате, вул. 1-ше Травня,55 тел. : (050) 46-59-498	Надання споживчого кредиту та консультативних послуг
	Юридична консультація Березнегуватського району	Березнегуватський район, вул. 1 травня, 104	Надання інформаційно-консультативних послуг
	Березнегуватська державна нотаріальна контора Миколаївської області	Березнегуватський район, площа Леніна 10	Надання інформаційно-консультативних послуг

	Асоціація фермерських господарств "ЗОЛОТА НИВА"	Березнегуватський район, площа Леніна 14, кв. 4	Надання інформаційно-консультативних послуг
Братський	Спілка підприємців – громадська організація	смт. Братське, Миколаївська область, 55401 вул. Волкова, 32 моб. тел. 0675029066	Інформаційне забезпечення
	Братська філія Кредитної спілки «Юж редити»	смт. Братське, провул. Лікарняний, 2а Тел.(05131)91106	Надання кредитів
	Асоціація фермерів Братського району	смт. Братське вул. Нагорна, 35 тел.(5131)91322	Сприяння реалізації інтересів фермерських господарств
	Кредитна спілка "ЮЖ-КРЕДИТ"	смт. Братське пров. Лікарняний, 2А, кв. 1	Небанківські фінансово-кредитні установи
	"Братська державна нотаріальна контора Миколаївської області"	смт. Братське вул. Леніна, 86	Надання інформаційно-консультативних послуг
Веселинівський	Фізична особа – підприємець Граненко Олексій Миколайович	вул. Миру, буд. 7, смт Веселинове, Веселинівський район, Миколаївська область, 57001; (05163) 2-14-04	Бухгалтерський облік
	Громадська організація «Рада сільськогосподарських роботодавців Веселинівського району Миколаївської області»	вул. Леніна, буд. 14, смт Веселинове, Веселинівський район, Миколаївська область, 57001; (05163) 2-12-64, 2-21-31	Надання інформаційно-консультативних послуг
	Громадська організація «Асоціація фермерів та приватних землевласників Веселинівського району»	вул. Леніна, буд. 14, смт Веселинове, Веселинівський район, Миколаївська область, 57001 тел. 050 333 7048	Надання інформаційно-консультативних послуг
	Громадська організація «Асоціація підприємців Веселинівського району»	вул. Набережна, буд. 15, кв. 8, смт Веселинове, Веселинівський район, Миколаївська область, 57001 097 156 5880	Надання інформаційно-консультативних послуг
	Філія № 4 кредитної спілки «Світовид»	вул. Леніна, буд. 5 (II поверх), смт Веселинове, Веселинівський район, Миколаївська область, 57001 (05163) 2-13-41	Залучення депозитів, надання фінансової допомоги, кредитування
	Громадська організація «Збереження природної та культурної спадщини Чичиклія»	вул. Богданова, буд. 4, смт Веселинове, Веселинівський район, Миколаївська область, 57001; 095 7899239, 098 2242673	Надання інформаційно-консультативних послуг
	Дистанційний консультаційний центр для підприємців (Інтернет-центр) на базі Веселинівської ЦРБ	вул. Леніна, буд. 12, смт Веселинове, 57001; (05163) 2-91-11, 2-14-03	Послуги онлайн-навчання, консультаційні послуги
	Філія № 46 ТОВ	смт Веселинове, вул. Київська, 23	Надання

	"БІЗНЕС-ЦЕНТР ГОСПОДАР"		інформаційно-консультативних послуг
	Філія № 4 кредитної спілки "СВІТОВИД"	смт Веселинове, вул. Леніна, 5, кім. 47	Небанківські фінансово-кредитні установи
	Філія № 3 кредитної спілки "СВІТОВИД"	смт Веселинове, вул. Героїв Врадіївщини 141, кім. 3	Небанківські фінансово-кредитні установи
	Веселинівська державна нотаріальна контора Миколаївської області	смт Веселинове, вул. Димитрова, 6	Надання інформаційно-консультативних послуг
	Приватне підприємство "ЮРИДИЧНА ФІРМА "ПРАВОВИЙ КОМПРОМІС"	смт Веселинове, вул. Одеська, 1	Надання інформаційно-консультативних послуг
	Юридична консультація Веселинівського району	смт Веселинове, вул. Леніна, 27	Надання інформаційно-консультативних послуг
	Приватна консалтингова фірма "ЧЕРЕМОШ"	смт Веселинове, вул. Миру, 7	Надання інформаційно-консультативних послуг
Вознесенський	«Асоціація підприємців Вознесенського району»	56523, Вознесенський район, с. Прибужани, тел. 050-318-19-00	Надання інформаційно-консультативних послуг
	«Асоціація фермерів та приватних землевласників»	56500, м. Вознесенськ, вул. Синякова, 5, 050-073-60-10	Надання інформаційно-консультативних послуг
Врадіївський	Кредитна спілка «Світовид»	56301, смт. Врадіївка, вул. Героїв Врадіївщини, 141, кв.3 тел. 805135-9-63-33	Небанківські фінансово-кредитні установи
	Врадіївська державна нотаріальна контора	Смт. Врадіївка, вул. Героїв Врадіївщини, 126	Надання інформаційно-консультативних послуг
	Юридична консультація Врадіївського району	Смт. Врадіївка, вул. Маяковського, 103	Надання інформаційно-консультативних послуг
Доманівський	Спілка підприємців Доманівського району	56401, смт. Доманівка, вул. Радянської Армії, 10, тел. 9-16-39	Надання інформаційно-консультативних послуг
	Районна асоціація фермерських господарств та приватних землевласників	56401, смт. Доманівка, вул. Радянської Армії, 18, тел. 9-54-03	Надання інформаційно-консультативних послуг
	Незалежна асоціація сільгосптоваровиробників	56401, смт. Доманівка, вул. Леніна, 39 а, тел. 9-24-18	Надання інформаційно-

	та підприємців Доманівського району	asdoma@i.ua	консультативні послуги
	Філія № 2 Кредитної спілки «Світовид»	Смт. Доманівка, вул. Леніна, 39А, кім. 13	Небанківські фінансово- кредитні установи
	Доманівська державна нотаріальна контора	Смт. Доманівка, вул. Леніна, 21, корп. А	Небанківські фінансово- кредитні установи
	Юридична консультація Доманівського району	Смт. Доманівка, вул. Леніна, 37	Надання інформаційно- консультативні послуг
Єланецький	Районна спілка підприємців	55500, Миколаївська область, Єланецький район, смт. Єланець, вул. Карла Маркса, 125 тел. 06-751-52-753	Інформаційно- консультаційні послуги
	Єланецький районний союз сільськогосподарських підприємств	55500, Миколаївська область, Єланецький район, смт. Єланець, вул. Карла Маркса, 122 тел. 0675142125	Інформаційно- консультаційні послуги
	Асоціація фермерів та приватних землевласників Єланецького району	55500, Миколаївська область, Єланецький район, с. Велідарівка вул. Перемоги, 6 тел. 0985708454	Інформаційно- консультаційні послуги
	Асоціація фермерів та приватних землевласників Єланецького району «Хлібороб Єланеччини»	55501 Миколаївська область, смт. Єланець, вул. Карла Маркса, 122 (0971414332)	Інформаційно- консультаційні послуги
	Єланецька державна нотаріальна контора	смт. Єланець, вул. Горького,	Інформаційно- консультаційні послуги
	Юридична консультація	смт. Єланець, вул. 50 років Жовтня, 10, корп. 5	Інформаційно- консультаційні послуги
	Жовтневий	Фонд підтримки підприємництва	54050 Жовтневий р-н м. Миколаїв, пр. Жовтневий, 306 тел. 60-02-32
Рада сільськогосподарських товаровиробників Жовтневого району		54050 м. Миколаїв, вул. Янтарна, 72,	Інформаційно- консультаційні послуги
Асоціація фермерів та приватних землевласників Жовтневого району		54050 Жовтневий р-н с. Лимани, вул. Будівельників, 46, 25- 61-01; 25-30-04	Інформаційно- консультаційні послуги
Довірче товариство з додатковою відповідальністю "АВАНГАРД-ІНВЕСТ"		Жовтневий р-н с. Шевченкове, вул. Ювілейна, 24	Інформаційно- консультаційні послуги
ТОВ "ПРАВОВИЙ КОНСАЛТИНГ "ЛЕКС"		Жовтневий р-н с. Галицинове, вул. 1- А Військова, 1, кв.3	Інформаційно- консультаційні послуги
«Адвокатське бюро		Жовтневий р-н с. Шевченкове, вул.	Інформаційно-

	СКАЛЬКО»	Шевченка, 11 кв.1	консультаційні послуги
Казанківський	Асоціація фермерів і приватних землевласників Казанківського району «Хлібороб Миколаївщини»	5600, смт. Казанка, вул. Миру, 183 тел. 9-19-48; 80975060803	Інформаційно-консультаційні послуги
	Казанківська державна нотаріальна контора	смт. Казанка, вул. Миру, 213	Інформаційно-консультаційні послуги
	Юридична консультація	смт. Казанка, вул. Миру, 213	Інформаційно-консультаційні послуги
Кривоозерський	Кредитна спілка «Світовид»	55104, Миколаївська обл., Кривоозерський р-н, смт. Криве Озеро, вул. Куйбишева, 44, кім. 15 (05133) 24301 Kv_svitovid@mail.ru	Небанківські фінансово-кредитні установи
	Кривоозерська смт. Криве Озеро, вул.	смт. Криве Озеро, вул. Першого травня, 15	Інформаційно-консультаційні послуги
Миколаївський	Товариства «Спілка підприємців малого та середнього бізнесу Миколаївського району»	Миколаївський район, с. Радсад, вул. Молодіжна, буд.12	Інформаційно-консультаційні послуги
Новобузький	Асоціація фермерів Новобузького району «Єдність»	55600 м. Новий Буг, вул. Куйбишева, 53	Консультаційні послуги
	Організація підприємців Новобузького району «Надія»	55600 м. Новий Буг, вул. Куйбишева, 1	Консультаційні послуги
	Новобузька районна організація жінок-фермерів	55600 м. Новий Буг, вул. Леніна, 37/4	Консультаційні послуги
	Новобузька районна організація фермерських господарств «Злагода»	55600 м. Новий Буг, вул. Фрунзе, 11	Консультаційні послуги
	Новобузька районна асоціація фермерів «Степовик»	55600 м. Новий Буг, вул. Якірна, 1	Консультаційні послуги
	Новобузький районний осередок Всеукраїнської громадської організації «Рада жінок-фермерів України»	55600 м. Новий Буг, вул. Леніна, 37/4	Консультаційні послуги
	Новобузький районний осередок Асоціації фермерів та приватних землевласників Миколаївської області	55600 м. Новий Буг, вул. Леніна, 37, кв.4	Консультаційні послуги
	Новобузький районний осередок Всеукраїнської громадської організації «Спілка сільських жінок України»	55605 Новобузький район с. Новомихайлівка вул. Центральна, 24	Консультаційні послуги

	Філія № 47 ТОВ «Бізнес-центр «Господар»	м. Новий Буг, вул. Гребеннікова, 1	Бізнес-центри
	Відділення кредитної спілки «Кредитний альянс»	м. Новий Буг, вул. Леніна, 12	Небанківські фінансово-кредитні установи
	Новобукзька державна нотаріальна контора	м. Новий Буг, вул. Леніна, 34	Консультаційні послуги
Новоодеський	Районна організація «Союз підприємців»	м. Нова Одеса, вул. Леніна, 320	Консультаційні послуги
	Відділення кредитної спілки «Кредитний альянс»	м. Нова Одеса, вул. Леніна, 194	Небанківські фінансово-кредитні установи
	Новоодеська державна нотаріальна контора	м. Нова Одеса, вул. Леніна, 177	Консультаційні послуги
Очаківський	Районна асоціація фермерів та приватних землевласників України	57500, м. Очаків вул. Леніна, 26 тел. 9-55-27	Консультаційні послуги
Первомайський	Кредитна спілка «Світовид»	55200, м. Первомайськ, вул. Толстого, 3, тел (05161) 5-45-91, 5-58-00 e-mail: svitovid@visp.com.ua www.svitovydnaksu.org	Небанківські фінансово-кредитні установи
	Приватне підприємство "Юридична фірма "ІНТЕРБІЗНЕСКОНСАЛ Т	Первомайський р-н, с. Софіївка, вул. Радянська, 20	Консультаційні послуги
Снігурівський	Спілка підприємців району	57300 м. Снігурівка, вул. Жовтнева 115, тел. 0955554965	Консультаційні послуги
	Районна профспілкова організація підприємців	57300 м. Снігурівка, вул. Леніна, 142, тел. 0662234907	Консультаційні послуги
	Спілка підприємців ринків м. Снігурівка	57300 м. Снігурівка, вул. Леніна, 142, тел. (05162) 2-13-82	Консультаційні послуги
	Аудиторська фірма «Благо»	57300 м. Снігурівка, вул. Леніна, 70, кв. 6 (05162) 3-23-87; 067-51-06-171	Консультативна допомога підприємцям
	Снігурівська державна нотаріальна контора	57300 м. Снігурівка, вул. Суворова, 106	Консультативна допомога підприємцям
	Юридична консультація Снігурівського району	57300 м. Снігурівка, вул. Чайковського, 58	Консультативна допомога підприємцям

Додаток Е

**Перелік зернових складів, підключених до Основного реєстру станом на
28.12.2015 Миколаївська область**

№ п/п	Перелік зернових складів, підключених до Основного реєстру			
1	Благодатненський птахопром АП, ПП	24797859	55325, Миколаївська обл., Арбузинський, с. Благодатне, вул. Ювілейна буд.1корп.А	10.08.2016
2	Варварівський зерновий комплекс, ТОВ	36954806	54036, Миколаївська обл., Миколаїв, вул. Адмірала Макарова буд.31	25.05.2016
3	Грінтур-Екс, ТОВ	25380435	54002, Миколаївська обл., Миколаїв, вул. вул. Заводська, 23, 23/13, 23/13-А, 23/31, 23/33	18.08.2016
4	Державна продовольчо- зернова корпорація України, ПАТ(філія Врадіївський елеватор	37243279	56301, Миколаївська обл., Врадіївський, смт Врадіївка, вул. Героїв Врадіївщини буд.12	09.12.2016
5	Державна продовольчо- зернова корпорація України, ПАТ(філія Миколаївський портови	37243279	54034, Миколаївська обл., м. Миколаїв, вул. Заводська буд.31а	30.01.2016
6	ДП Хлібна база № 76	20885124	55310, Миколаївська обл., Арбузинський, с. Кавуни, вул. Елеваторна буд.10	27.05.2016
7	Засільське ХПП, ПрАТ	00955006	57202, Миколаївська обл., Жовтневий, с. Засілля, вул. Заводська буд.22	30.08.2016
8	Колосівський елеватор, ТОВ	00955012	57030, Миколаївська обл., Веселинівський, смт Кудрявцівка, вул. Леніна буд.3	16.02.2016
9	Креатив Постач, ТОВ (Березівський елеваторний комплекс)	36978434	55114, вул. Леніна, буд. 1-А, с. Берізки, Кривоозерський р-н.	05.04.2016
10	Людмилівський елеватор, ТОВ	34355917	55423, Миколаївська обл., Братський, с. Людмилівка, вул. Привокзальна буд.1	10.08.2016
11	Миколаївський КХП, ПАТ	00952114	54034, Миколаївська обл., Миколаїв, вул. 1-ша Слобідська буд.122	14.12.2016
12	МСП Ніка-Тера, ТОВ	22439446	54052, Миколаївська обл., Миколаїв, вул. Айвазовського буд.23А,23В	08.02.2016
13	Нібулон СП, ТОВ	14291113	56156, Миколаївська обл., Баштанський, с. Добре, вул. Привокзальна буд.32, 34	03.09.2016
14	Нібулон СП, ТОВ (Новоодеська філія)	14291113	56601, Миколаївська обл., Новоодеський, м. Нова Одеса, вул. Торгова буд.80	03.09.2016
15	Нібулон СП, ТОВ	14291113	57324, Миколаївська обл.,	03.09.2016

	(Снігурівська філія)		Снігурівський, с. Широке, вул. Дорожна буд.17, 46, 30, 28, 13-А, 18, 14-А, 48	
16	Новоодеський елеватор, ТОВ	35433587	56602, Миколаївська обл., Новоодеський, м. Нова Одеса, вул. Решетєєва буд.буд.79	07.07.2016
17	Ойлтранстермінал, ТОВ	36486404	54058, Миколаївська обл., Миколаїв, вул. Проектна буд.3-а	07.09.2016
18	Очаківське ХПП, ПрАТ	04270593	57500, Миколаївська обл., Очаків, вул. Володарського буд.2	27.07.2016
19	ПАТ ДПЗКУ, Новополтавський елеватор	37243279	55645, Миколаївська обл., Новобузький, селище Полтавка, вул. Станційна буд.11	28.09.2016
20	Полтавське ХПП, ПрАТ (Новобузька дільниця)	05581898	55611, Миколаївська обл., Новобузький, с. Жовтневе, вул. Ватутіна буд.1-б	30.09.2016
21	Полтавське ХПП, ПрАТ (с. Трикратне)	05581898	56534, Миколаївська обл., Вознесенський, с. Трикратне, вул. Комарова буд.6	27.07.2016
22	Полтавське ХПП, ПрАТ (смт. Веселинове)	05581898	57001, Миколаївська обл., Веселинівський, смт. Веселинове, вул. Жовтневої революції буд.2	28.09.2016
23	Прометей-Елеватор, ТОВ	36880551	54030, Миколаївська обл., Миколаїв, вул. Дніпровська буд.1/2	03.09.2016
24	Прометей-Елеватор, ТОВ (с. Лоцкине)	36880551	56180, Миколаївська обл., Баштанський, с. Лоцкине, вул. Степаненко буд.68а	03.09.2016
25	Прометей-Елеватор, ТОВ (с. Шевченкове)	36880551	55604, Миколаївська обл., Новобузький, с. Шевченкове, вул. Жовтнева буд.27а	03.09.2016
26	Роздолля, ТОВ	32983367	57372, Миколаївська обл., Снігурівський р-н., с. Галаганівка, вул. Паровозна, 5	26.08.2016
27	Снігурівський КХП, ДП	32199304	57300, Миколаївська обл., Снігурівський, м. Снігурівка, вул. Леніна буд.14	15.06.2016
28	ТОВ "Агрокомбінат"Врадіївський"	05410530	56301, Миколаївська обл., Владіївський, смт Владіївка, вул. Визволення буд.104	22.10.2016
29	ТОВ "АГРОПРОСПЕРІС ТРЕЙД"	36328597	57223, Миколаївська область, Жовтневий р-н., с. Грейгове, вул. Чапаєва, буд. 43	21.06.2016
30	ТОВ "ВИСТА - К"	37844179	57212, Миколаївська обл., Жовтневий р-н, с. Калинівка, вул. Польова, б. 3А	31.12.2015
31	ТОВ "ДССК"	31012697	54000, м. Миколаїв, вул. Заводська, 23/40	30.09.2016
32	ТОВ "Ексім Грейн"	39396544	54042, м. Миколаїв, вул.	14.07.2016

			Держинського, буд. 179	
33	ТОВ "Елеваторне"	36700427	57412, Миколаївська обл., Березанський, с. Новоселівка, вул. Елеваторна буд.13	04.10.2016
34	ТОВ "ЗТ Ніка-Тера"	36270783	54052, м. Миколаїв, вул. Айвазовського 23-Б	04.10.2016
35	ТОВ "ІНВЕСТ АГРО ТРЕЙД"	39651630	57263, с. Шевченкове, вул. Урожайна, буд. 1	31.12.2015
36	ТОВ "ОПТИМУС ПЛЮС" (с. Березнегуватське)	36726843	56209, Миколаївська область, Березнегуватський район, селище Березнегуватте, вул. Березнегуватська, буд. 16	25.05.2016
37	ТОВ "Прометей-Елеватор" (Казанка)	36880551	56000, Миколаївська область, с. Казанка, вул. Жовтнева, 40	27.09.2016
38	ТОВ "Прометей-Елеватор" (с. Вознесенськ)	36880551	56500, Миколаївська область, м. Вознесенськ, вул. Маркса Карла, буд. 57-А	03.09.2016
39	ТОВ СП НІБУЛОН	14291113	54002, Миколаївська обл., Миколаїв, м. Миколаїв, вул. Каботажний спуск буд.1	03.09.2016
40	Українські ковбаси, ТОВ	20895178	57217, Миколаївська обл., Жовтневий, с. Полігон, Зоряна буд.1а	01.03.2016
41	ФОП Галабурдов С. М.	3117818933	56000, Миколаївська область, Казанківський р-н., смт. Казанка, вул. Зернова, буд. 1	15.11.2016
42	ФОП Коновалов С. А.	2179402490	55601, м. Новий Буг, Миколаївська область, вул. Цибулько,67	03.03.2016
43	Явкинський елеватор, ПрАТ	00955070	56156, Миколаївська обл., Баштанський, с. Добре, вул. Центральна буд.1Б	01.09.2016

**Таблиця Цінова політика віртуальних виставкових стендів на прикладі
Запорізької ТПП**

Вид стенду	Перелік можливої інформації	Ціна грн/рік
А	1	2
Стенд №1	Название фирмы. Реквизиты фирмы. Адрес. Телефон/Факс. E-mail. Интернет-адрес (URL). Описание вида деятельности фирмы, продукции, услуг. Участие в форуме.	288,00
Стенд №2	Название фирмы. Реквизиты фирмы. Адрес. Телефон/Факс. E-mail. Интернет-адрес (URL). Описание вида деятельности фирмы, продукции, услуг. Фотографии продукции. Описание и характеристики продукции. Гарантийные обязательства и сервисное обслуживание. Дополнительная информация. Участие в форуме.	480,00
Стенд №3	Название фирмы. Адрес. Телефон/Факс. E-mail. Интернет-адрес (URL). Описание вида деятельности фирмы, продукции, услуг. Фотографии продукции. Наличие видеороликов. Описание и характеристики продукции. Гарантийные обязательства и сервисное обслуживание. Прайс-лист. Условия поставки/продажи. Дополнительная информация. Участие в форуме. Возможность участия в виртуальных группах общения.	960,00
Стенд №4	Название фирмы. Адрес. Телефон/Факс. E-mail. Интернет-адрес (URL). Описание вида деятельности фирмы, продукции, услуг. Фотографии продукции. Наличие видеороликов. Описание и характеристики продукции. Гарантийные обязательства и сервисное обслуживание. Прайс-лист. Условия поставки/продажи. Дополнительная информация. Участие в форуме. Возможность участия в Интернет-конференциях.	1440,00

A. Overview	Front	Page
Profile ID:		
Internal Reference:		
Contact person:		Responsible person at Chamber of Commerce and Industry of ...
Summary in English of the co-operation required: Ukrainian producer of walnuts looking for importers / distributors. Company name: Website:		The summary of the profile must contain the following elements: Country of the company Sector of activity of the company All types of co-operation offered or required We recommend the following: Ukrainian company specialized in XXX is looking for XXX (for example: Ukrainian Company specialized in manufacture of games and toys is looking for a distributor) but you are free to use a different syntax.
Period of validity: ☐ 6 months ☐ x 12 months		
B. Description of the company	Company	Profile
Year established: xxxxxx		
Turnover in million Euro: ☐ Up to 2 ☐ 2 to 10 ☐ 10 to 50 ☐ More than 50		
Number of employees: ☐ 1 to 9 ☐ 10 to 49 ☐ 50 to 249 ☐ 250 or more		
Activity Codes (NACE-Code): http://ec.europa.eu/environment/emas/pdf/general/nacecodes_en.pdf		Codes of 2008! Several codes can be selected, only the last level of codes can be selected
Contact Languages: ☒ English ☐ Dutch ☐ Spanish ☐ French ☐ German ☐ Other: Russian,		All contact languages that can be used for communicating with your client company
Certification/Quality standard: ☐ ☐ ☐ ☐ Other (please specify)		More than one selection is possible If 'Other' is selected, the certification or quality standard must be specified

Company's current Products / Activities, particularly with regards to the co-operation request (main products, services, core activities): Walnuts	Describe here the main products or core activities of your client company, especially those related to this co-operation profile. The field is limited to 1000 characters.
Already engaged in Trans-National Co-operation: ☐ Yes ☐ No	Indicate if your client company is already engaged in trans-national co-operation
Percentage of Trans-National Activity (defined as approximate of turnover): ☐ 0% to 9% ☐ 10% to 49% ☐ 50% or more	Indicate the percentage of trans-national activities compared to the total volume of activities of your client company, defined as approximate of turnover
C. Co-operation Proposal Description of the Co-operation sought	
Type of Co-operation: <i>(please select at least one of the following)</i>	
Trade Intermediary services (agent, representative, distributor)	☐ Offered x Required
Franchise	☐ Offered ☐ Required
Transport/Logistics	☐ Offered ☐ Required
Joint Venture	☐ Offered ☐ Required
Merger or exchange of shares	☐ Offered ☐ Required
Sale / Acquisition of a complete company or a part of it	☐ We sell ☐ We buy
Reciprocal Production	☐ Offered ☐ Required
If offered, your client company wants to distribute the products and/or services of the partner; if requested, your client company is looking for a distributor for its products or services. For reciprocal distribution, tick both offered and requested. If offered, your client company is the owner of a franchise and is offering it to partners; if requested, your client company is looking for a franchise. If offered, your client company wants to provide transport/logistics services to the partner; if requested, your client company is looking for transport/logistics services. This type of co-operation is bilateral; if selected, both offered and requested will be selected. This type of co-operation is bilateral; if selected, both offered and requested will be selected. You have the choice between We sell and We buy. This means that both partners will produce something for the other. This type of cooperation is bilateral; if selected, both offered and requested will be selected.	

Subcontracting / outsourcing activities	☐ Offered	☐ Required	If offered, your client company wants to be the subcontractor of its partner; if requested, your client company wants to be the main contractor and is looking for a subcontractor. When selecting this type of cooperation, please describe it in details in the full description of the profile.
Target countries: Europe			We recommend limiting the target as much as possible as your client company should have a good knowledge of the targeted market. The maximum number of countries that may be selected is the 27 EU countries and/or 10 non-EU countries.
Full description: (Specification of co-operation requested/offered) This Ukrainian company produces walnuts: (to be completed with more details) It is seeking importers / distributors for its products.			The full description is now the main field of the profile. Reading only this field, it must be possible to clearly understand what the profile is about. It must thus contain at least all elements of the summary (country, sector of activity and all types of co-operation) but must be much more detailed. In particular, all types of co-operation must be clearly explained. You should ask yourself 'if I only read the full description, do I understand fairly well what the profile is about?'. If the answer is 'yes', your full description is probably OK. If the answer is 'no', you have to detail your full description a little bit more. The field is limited to 3000 characters.
Description of the main advantage the company could offer to a potential partner:			Describe here the advantage(s) offered by your client company and why it should be selected by the potential partners.
D. Description of the required characteristics of the potential partner			

Type of partner: ☒ Company ☐ Other(Please specify:)	If 'other' is selected, it must be specified (for example: university, ...) Multiple selections are possible.
Field of Activities of the potential partner: ☐ ☐ ☒ Trade (Buying/Selling)	Manufacturing Services Multiple selections are possible.
Number of Employees of the potential partner: ☐ 1 to 9 ☐ 10 to 49 ☐ 50 to 249 ☐ 250 or more	If your client company doesn't care of the number of employees of the partner, select all options.
Trans-National Co-operation Experience of the potential partner: ☒ No ☐ Preference ☐ Preferred ☐ Required	'Required' meaning that your client company will only consider partners already having some trans-national co-operation experience.
Expected Input / Characteristics of the Partner (Description of what is being expected from the potential co-operation partner):	Describe here the input and/or characteristics that your client company expects from its partner.

- you can upload up to 5 files for each profile, files cannot be more than 3MB per file
- files can be of type : .txt, .doc, .pdf, .rtf, .vsd, .xls, .ppt and .zip

TRADE

Export Helpdesk

European Commission > Trade > Export Helpdesk

- Home
- My export**
- Requirements
- Tariffs
- Preferential arrangements
- Statistics
- About us
- Resources

My export

Important changes in the EU's GSP scheme may impact on the EU import conditions for your country as of 01/01/2014. Please double-check [here](#) if you can still use preferential tariffs in 2014. More information: [New GSP as of 2014](#)

Requirements Tariffs **Rules of Origin GSP**

Code	Product Description
08	EDIBLE FRUIT AND NUTS; PEEL OF CITRUS FRUIT OR MELONS
0802	Other nuts, fresh or dried, whether or not shelled or peeled
0802 31	-Walnuts

Origin	Measure Type	Tariff	Conditions	Footnote	EU Law
ERGA OMNES	Third country duty	4 %			R2204/99
ERGA OMNES	Entry into free circulation (restriction)		Show	CD980	R0208/13
GSP (general arrangement) Excluding: China	Tariff preference	0 %			R0978/12

Footnotes	
CD980	By virtue of Article 4, paragraph 1 of Regulation (EU) No 208/2013, "Consignments of seeds intended for the production of sprouts and consignments of sprouts shall be accompanied , when imported into de Union, by a certificate as provided in Article 3 of Regulation (EU) No 211/2013 ."

Source [DG Taxation and Customs Union](#) [Taric](#) : 07/01/2014

User Guide | Glossary | FAQ | Legal notice | Contact | Privacy Statement | English (en)

TRADE

Export Helpdesk

European Commission > Trade > Export Helpdesk > Statistics

Home

My export

Requirements

Tariffs

Preferential arrangements

Statistics

Tips & tricks on EU statistics

About us

Resources

Statistics

- Enter a product code (2,4,6,8 digits) or "00" (All products) [Find my product code](#)
- Select a reporting country
- Select a partner country
- Select year(s)
- Select indicator(s)

[View](#)

Last updated: 06 Aug 2013 [Top of page](#)

User Guide | Glossary | FAQ | Legal notice | Contact | Privacy Statement | English (en)

TRADE

Export Helpdesk

European Commission > Trade > Export Helpdesk > Statistics

Home

My export

Requirements

Tariffs

Preferential arrangements

Statistics

Tips & tricks on EU statistics

About us

Resources

Statistics

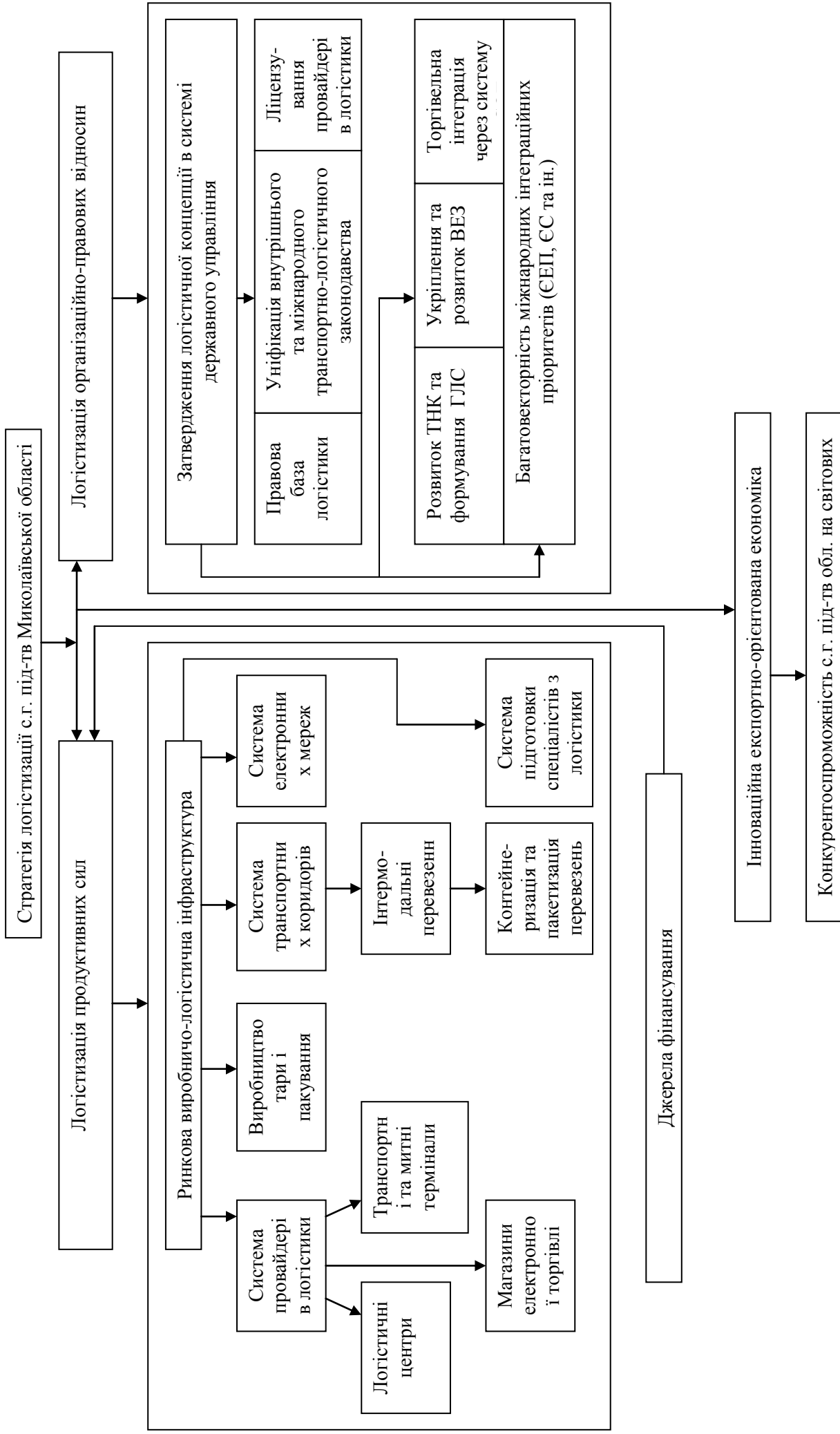
Results Download as [TAB](#) or [XLS](#) file

Code	Product Description											
08	EDIBLE FRUIT AND NUTS; PEEL OF CITRUS FRUIT OR MELONS											
0802	Other nuts, fresh or dried, whether or not shelled or peeled											
0802 31	-Walnuts											

Indicators	Import Value (1000 EURO)	Import Value (1000 EURO)	Import Value (1000 EURO)	Import Qty (1000 kg)	Import Qty (1000 kg)	Import Qty (1000 kg)	Export Value (1000 EURO)	Export Value (1000 EURO)	Export Value (1000 EURO)	Export Qty (1000 kg)	Export Qty (1000 kg)	Export Qty (1000 kg)
Reporters	EUR27	EUR27	EUR27	EUR27	EUR27	EUR27	EUR27	EUR27	EUR27	EUR27	EUR27	EUR27
Years	2010	2011	2012	2010	2011	2012	2010	2011	2012	2010	2011	2012
Partners												
Ukraine	891.930	1 784.000	1 966.630	727.600	1 322.700	1 389.700	-	-	-	-	-	-

Source [Eurostat](#) [Comext](#) : 28/05/2013 - [Other sources](#)

Стратегія логістики сільськогосподарських підприємств Миколаївської області

Наукове видання

***INFRASTRUCTURE MAINTENANCE OF FOREIGN ECONOMIC
ACTIVITY***

Monograph

Viacheslav Shebanin, Alona Kliuchnyk, Yurii Kormyshkin, Oleksander Novikov,
Rustamdzhhan Sadridinov, Tadeusz Pokusa, Wojciech Duczmal, Nataliya Galunets

Друкується в авторській редакції

Підписано до друку 20.01.2018 р.

Формат 70×100¹/16. Ум. друк. арк. 46.3 Тираж 200 пр. Зам. № 534-045.

Wyższa Szkoła Zarządzania i Administracji w Opolu
45-085 Polska, Opole, ul. Niedziałkowskiego 18
tel. 77 402-19-00/01

NETWORK SEARCH
- PEOPLE
- FORUMS
- MAIL
- SHOP
- BLOG

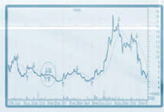
12010111010100100101010100101
10101011001010111101010020011011
11110101010111011010101010101
111110001010111101101010101111
1010110101010101010110011110101
11111010101010101010101111111

12010111010100100101010100101
11010111001010111101010020011011
11110101010101110110101010101
11111000101011110110101010101111
1010110101010101010110011110101
1111101010101010101010101111111

- CULTURE
- ECONOMIC
- FINANCE
- BUSINESS
- MEDIA
- CREATIVE
- TUTORIALS
- INVESTMENT
- NETWORKING

- SELECT CATEGORY
- CULTURE
 - ECONOMIC
 - FINANCE
 - BUSINESS
 - MEDIA
 - PEOPLE
 - CREATIVE
 - TUTORIALS
 - INVESTMENT
 - NETWORKING
- MEDIA
- VIDEO
 - MUSIC
 - FILMS
 - SEARCH
 - CONTACTS
 - MESSAGES

ISBN 978-83-62683-55-9

9 788362 683559